

DOLENJSKI LIST četrtek
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST

KRŠKI POZIV ZA ENAKOPRAVNOST REGIJ

KRŠKO - Na ponedeljkovi javni tribuni v Krškem, ki jo je sklicala krška območna organizacija Združene liste socialnih demokratov, in sicer o gospodarskem razvoju Slovenije v luči programa ZLSD, so izrekli ostro kritiko na račun slabega delovanja Sklada za razvoj. V razpravi so se zavzeli za skladen gospodarski razvoj slovenskih pokrajin, pri čemer so poudarili, da vse več zadev v tej državi usmerjajo iz slovenske prestolnice ali nekaterih drugih večjih središč. Zlasti podjetniški krogi so na javni tribuni zahtevali, da mora država dejansko podpreti razvoj malega gospodarstva. Na tribuni sta med drugimi sodelovali dr. Metka Tekavčič in Cvetka Tinauer, članici ekonomskega sveta ZLSD.

DOLENJSKI LIST

Vaš četrtkov prijatelj!

OB PRAZNIKU KOSTANJEVICE

KOSTANJEVICA - Ob prazniku krajevne skupnosti Kostanjevica, 21. oktobra, je v Kostanjevici več prireditev. V tem tednu se lahko udeležite teka po ulicah dolenskih Benetk, ki bo v petek, 20. oktobra, ob 15.30, istega dne pa bo v domu kulture predavanje kluba jamarjev Skrivnosti Gorjancev. V soboto ob 9. uri bo na igrišču osnovne šole tekmovalje v malem nogometu, ob 11. uri pa v kulturnem domu slavnostna seja skupščine krajevne skupnosti s kulturnim programom osnovnošolcev in kostanjeviške godbe.

Žužemberški Keko je v stečaju

Proizvodnje skorajda niso ustavili, temveč jo nadaljuje 6 podjetij - Po novem delo le za 160 od 321 delavcev? - Najbolj pespektiven program ima podjetje Keko-Varicon

ŽUŽEMBERK - Za žužemberški Keko, tovarno keramičnih kondenzatorjev, ki je nastala iz nekdanje Iskre kondenzatorji, je bil te dni uveden stečajni postopek, za stečajnega upravitelja pa imenovan Martin Dergan. Zanimivo je, da je to eden redkih stečajev, vsaj na Dolenjskem, pri katerem se proizvodnja tako rekoč ni ustavila.

Obstoječe programe Keka so razdelili v šest novih podjetij, od tega jih je pet v zasebni lasti, ter z neprekinjeno proizvodnjo poskušali ohraniti kupce. Keko je namreč kar 80 odst. prodaje ustvaril v tujini. Kako jim bo to uspelo in kateri programi se bodo uspeli obdržati, je za zdaj stvar ugibanja in ocen.

V podjetju so načrtovali stečaj kot rešitev iz krize, ki se je po

prvem šestmesečju letošnjega leta, ko je podjetje končalo z 32 milijoni tolarjev izgube, samo še stopnjevala z nenehnimi blokadami. Ob uvedbi stečajnega postopka je bilo v tovarni zaposlenih 321 delavcev. Natančnih podatkov o številu potrebnih delavcev za nadaljevanje programov nam ni uspelo izvedeti, so pa še sredi septembra trdili, da skupno potrebujejo 160 do 165 delavcev.

Štiri osnovne programe Keka nadaljujejo podjetja: Oprema (direktor Tone Konda), Keko-Varicon (direktor Zoran Živič), Stelem (direktor Vekoslav Gabrič) in Kekon (direktor Boris Jordan). Podjetje FS (direktor Janez Škufca) je prevzelo bivše skupne službe, manjši program Keka pa še podjetje 3K, ki ga vodi Boris Košmrl.

V zasebnem podjetju Oprema po nekajdnevem zastoju proizvodnje trenutno dela 22 delavcev, kar pomeni, da bo v tem programu ob delo 5 do 7 ljudi. Kot nam je povedal direktor Keka-Varicon Zoran Živič, to podjetje, ki je v družbeni lasti in sta ga ustanovila Tehnološki sklad RS in Keko, trenutno potrebuje 80 delavcev, po mesecu ali dveh pa namerava-

PRIHODNIČ O KULTURI IN NOVINARTSVU MED NOB - Na koncu srečanja v Dobrniču je Angelca Žiberna, ki se ji je Zvonka Falkner s šopkom nageljnov zahvalila za ves trud pri organizaciji letošnjega srečanja, povabila na tematsko srečanje o partizanski kulturi in novinarstvu prihodnje leto. Skupina žena iz Žužemberka je ob koncu zapele nekaj partizanskih oz. ponarodelih pesmi in množica v dvorani se je za nekaj minut spremenila v mogočen pevski zbor. Marsikomu se je orosilo oko in na koncu so se ženske iz vseh koncev Slovenije kar težko odpravile domov. (Foto: P. Perc)

Ne zapeljani, upor je bil spontan

Srečanje v Dobrniču ob 52. obletnici 1. kongresa Slovenske protifašistične zveze žensk - Velik delež žensk v zdravstvu in socialni med NOB - Zbirka Vide Brest

DOBRNIČ - Predsednica odbora za spomska srečanja žensk v Dobrniču Angelca Žiberna in predsednik KS Dobrnič Silvo Perpar sta preteklo nedeljo v do zadnjega kotička polni dvorani zadržnega doma v Dobrniču, kjer je bil leta 1943 I. kongres Slovenske protifašistične ženske zveze, poleg številnih medvojnih in povojnih aktivistk posebej pozdravila Maro Rupeno - Osolnik, ministrico za delo Rino Klinar in trebanjskega župana Cirila Pungartnika.

Srečanje v Dobrniču je z občuteno, poetično predstavitev nove zbirke 23 še neobjavljenih pesmi

Tiho, tiho srce partizanke Sentrupčanke Vide Brest nadaljeval ravnatelj šentruperske osnovne šole prof. Jože Zupan. Minatti pravi, da v tem izboru prevladujejo pesmi, ki predstavljajo intimno stran avtoričinega doživljanja, erotiko, ki jo je pesnica ves čas svojega življenja na zunaj zatirala in sramežljivo prikrivala pred svojo okolico. Prof. Zupan in pesnik Minatti menita, da bo morala literarna zgodovina Brestovo kot pesnico na novo oceniti in morda spremeniti svoje sodbe. Zupan se je zahvalil trebanjskemu umetniku Lucijanu Reščiču za imenitne ilustracije, prav tako predstavnik Dolenjske založbe Franc Šali. V kulturnem sporedu, ki ga je kot celotno srečanje povezovala Zvonka Falkner, je sodelovala OŠ dr. Pavla Lunačka ter flautistki Ana Kavčič in Lisa Havlina.

Tema letošnjega srečanja v Dobrniču je bila delež žensk na

zdravstvenem in socialnem področju v času NOB. Sociologinja Marija Cigale je pri proučevanju socialne dejavnosti presenečena (Nadaljevanje na 2. strani)

NOVOMEŠKI LABOD OSVAJA PRAGO - Po otvoritvi mešanega podjetja Labod Bohemia prejšnji četrtek so elegantne češke manekenke v prostorni vzorčni sobi podjetja v najožjem središču Prage gostom in pokazale izdelke iz bogatega Labodovega programa. Modno revijo so si z zanimanjem ogledali tudi (z leve): slovenski veleposlanik na Češkem Zvone Dragan, solastnica podjetja Ivana Ryzkova in direktor Laboda Andrej Kirm. Več na 3. strani. (Foto: A. Bartelj)

Ponovno na trgu gorilci in kotli za centralno kurjavo

ctc
večletna tradicija

Promocijski popust na kotle za gotovinska plačila!

Prodaja tudi na kredit, z ali brez montaže!

TILIA

Trgovsko in proizvodno podjetje, d.o.o.
68000 Novo mesto, Bršljin 37
Tel. 068/324-442, fax: 068/323-209

Ford Palč

ESCORT Champion

samo 22.599 DEM

Tel. 0608/ 61 450, 59 059
068/ 21 123, 21 129

URŠKA IN SEBASTIJAN

KRŠKO - Kvalifikacijskega plesnega turnirja v Kranju se je udeležilo 11 parov krškega plesnega kluba Lukec. Med pionirji D sta bila Mitja Puntar in Jasmina Zakšek v standardnih plesih sedma, med pionirji C Jaka Piltaver in Tina Korber v standardnih plesih šesta, medtem ko sta bila Sebastijan Vodlan in Urška Klakočar med mlajšimi mladinci B tretja tako v standardnih kot tudi v latinskoameriških plesih.

Danes v DOLENJSKEM LISTU

stran 2:

• **Žalosten konec CPI Kovinarske**

stran 3:

• **Za Krko je Češka domači trg**

stran 8:

• **Do kdaj še nedeljska peka kruha?**

stran 11:

• **Podgane in miši na mejni kontroli**

stran 13:

• **Gobe na papirju niso gobe v gozdu**

stran 15:

• **Velika rast se skriva v malih podjetjih**

stran 16:

• **Le hostija ni surova**

Najhitreje umiramo

Najnovejši, to je osmi nacionalni popis propadanja slovenskih gozdov, ki so ga opravili sodelavci slovenskega gozdarskega inštituta in zavoda za gozdove, je za Dolenjsko pokazal porazno, ponekod celo katastrofalno podobo. Gozdovi sicer že dalj časa propadajo povsod po Sloveniji, saj jih je povsem zdravih samo še pičlih 7 odstotkov, toda najhitreje zdaj umirajo prav na kočevskem, novomeškem in brežiškem območju. Najbolj prizadete gozdne vrste so jelka, bor, smreka, hrast in kostanj, presenetljivo dobro pa se upira najbolj razširjena - bukev. Če se bo propadanje gozdnega drevja, ki se navzven kaže v tako imenovani osutosti, še naprej nadaljevalo s sedanjo hitrostjo, bomo prej ali slej ob najdragocenejši del naravnega okolja in s tem ob svoje korenine.

Dovolj nas lahko skrbi že ravnodušje, ki ga je že dolgo čutili v družbi (gozdovi umirajo, pa kaj?), še bolj pa dejstvo, da se je po spremembi družbenega reda ekološkemu onesnaževanju (kočevske gozdove domnevno dušijo celo strupeni plini in industrijske Padske nižine) v mnogo večji meri pridružil še človek s svojim lastninskim egoizmom. V ospredje stopa osebna korist lastnikov, javni interes pa je potisnjen v ozadje. Barbarski goloseki so samo eden od dokazov za to, ne pa edini. Najhujše pri vsem tem pa je, da razen gozdarjev in resničnih ljubiteljev narave ta zasuk nikogar pretirano ne skrbi, še najmanj seveda tiste, ki so si z demagoško razprodajo javnega interesa v gozdovih (pod)kupili volilce in se prigreli do oblasti.

MARJAN LEGAN

VREME

Do konca tedna bo še suho in malo hladnejše jesensko vreme.

Ali sprejeti vsako delo?

Pred dnevi je skoraj deset tisoč beograjskih industrijskih delavcev demonstriralo sredi srbskega glavnega mesta. Protestniki so zahtevali med drugim izplačilo plač za zadnjih nekaj mesecev. Nekako v teh dneh so več sto kilometrov proč, v Krškem, stavlajoči delavci Kovinarske zahtevali zasluženo plačo. Dogačka, izbrana iz tisočev podobnih v srednji Evropi in na Balkanu, sta iz časa, ko je delo postalo neslutena dobrina. V takih razmerah se je zelo pomnožila armada rezervne delovne sile, delodajalci pa so dobili povsem proste roke, koga bodo izbrali iz množice čakajočih na zaposlitev. Tako je tudi v Sloveniji. Tu je zavod za zaposlovanje postal zadnje upanje mnogih nekdanjih delavcev, hkrati pa na njegovo pomoč računajo tudi številni državljani, ki niso bili še nikoli v redni službi. Ob tem, ko se spiski čakajočih na zavodu ne krajšajo kaj veliko, pa cvete delo na črno, ki ga opravljajo tudi tisti, ki sicer dobivajo državno podporo na zavodu kot brezposelni. V tako nejasnih okoliščinah zavodi za zaposlovanje tudi ugotavljajo, da se na nekatere ponudbe za zaposlitev ne oglašijo nikoli, tako da je potrebno nati delavce v drugih državah. V anketi smo zbrali odgovore o brezposelnosti ter pripravljenosti in možnostih za delo.

ANTON GLAZER, strugar iz Gradca: "Brez zaposlitve sem dve leti in pol, zadnje leto pa tudi brez vsakega dohodka. Ves čas, kar iščem delo, ni bilo zame nikakršne ponudbe za zaposlitev, kajti star sem 55 let in takšnih nihče več neče. Sprejel pa bi kakršno koli delo, tudi cesto bi šel pometat, da bi le prebrodil še teh nekaj let do pokoja, saj imam že 35 let pokojninske dobe."

DARINKA ŽALJEC, ekonomska tehničarka iz Stare Lipe pri Vinici: "Po končani šoli sem opravila pripravništvo, bila dve leti na javnih delih, zadnjega pol leta pa sem brezposelna. Po vsej Belu krajini iščem delo, tudi tako, ki ne ustreza moji izobrazbi, a je možnosti zelo malo. Žalostno je, da bi se mlad človek po končani šoli rad izkazal, a se nima kje. To nam mladim jemlje voljo."

SILVA MARJETIČ, gospodinja s Štrita: "Okrog 30 let sem bila zaposlena v Ljubljani, v domačem kraju pa sem se posvetila gospodinjstvom opravilom, saj imam kar nekaj zemlje in tudi živine. Dela imamo vsi dosti, to velja tudi na splošno, če ga le hočemo videti. Zato se mi zdi povsem nesprejemljivo, da bi tisti, ki so na zavodu za zaposlovanje, zavračali kakršnokoli delo."

KAREL RAMOVŠ, prodajalec na Petrolovem bencinskem servisu v Trebnjem: "Nisem bil brezposeln, poznam pa nekaj ljudi, ki dobivajo denarno nadomestilo oziroma podporo za brezposelne na zavodu za zaposlovanje. Taki, ki zavračajo ponujeno delo, četudi le sezonsko, bi morali po kratkem postopku izgubiti to državno podporo, saj zdaj nekateri pravijo, da se jim ne plača delati."

MIRA ZUGELJ iz Novega mesta: "Bila sem zaposlena in sem morala z valom odvečne delovne sile na cesto. Na zavodu za zaposlovanje so me sprejeli za opravljanje javnih del za čas, ko čakam na zaposlitev. Rada delam tudi za manjši denar, samo da je plača redno. Bila bi srečna, če bi si našla stalno delo. Bila bi zadovoljna, če bi bilo v gostinstvu, saj je to moj poklic."

MARTIN PINTERIČ, študent gradbeništva iz Dečnega sela pri Artičah: "Oče ima gradbeno dejavnost, tako da pri meni zaposlitev niti ni problem. Tudi drugače bi se že našlo delo. Upam, da se bom preživljal sam in da ne bom živel na račun drugih. Mislim, da je ljudi sram opravljati nekatera dela, predvsem dela v gradbeništvu, zato je tu veliko delavcev z Juga."

ZLATKO PETELINC, do nedavne laborant v CPI Kovinarska: "V Kovinarski sem delal več kot 20 let. Rad bi še delal, a delati brez plačila ne morem več. Tako bom sedaj poskušal poiskati drugo službo, čeprav nimam upanja in bom moral malo počakati in premisliti, kako naprej. Ob poteku dogodkov v podjetju sem razočaran nad vodstvom, a očitno druge rešitve ni bilo."

JANEZ KLUN, nezaposleni višji upravni delavec iz Ribnice: "Vsak teži, da bi dobil delo v svojem poklicu. Če si leta vložil v šolanje, se ti zdi kar nekoliko za malo, da bi sprejel delo za nižjo izobrazbo. Na zavodu sem šele kratak čas in iščem delo za opravljanje pripravništva. Najprej hočem delo za svoj poklic, če bo res velika nuja, bi sprejel tudi kakšno drugo delo."

FRANC ZRNC, delavec v Stolarni Dobropolje: "Iz naše govorice smo zaposlili zavod za zaposlovanje, naj nam priskrbi 15 delavcev. Pravega uspeha pa ni. Enkrat jih je prišlo na razgovor 10, enkrat 5, a nekateri izmed njih sploh niso prišli na delo, drugi pa so delo z raznimi izgovori kmalu zapustili. To se dogaja, ker dobivajo socialno pomoč, potem pa še malo šušmarijo in boljše žive, kot redno zaposleni."

Ne zapeljani, ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

ugotovila, kako široka je bila ta socialna mreža, koliko ljudi je v njej sodelovalo. In ker so bile to ženske, je bilo to lažje pozabiti. Cigaletova je spoznala, da še zdaleč ne drži, da je bil narod zapeljan, ampak se je odločil za upor spontano. Ta je zrasel iz sre ljudi! Drugo prsenečenje za Cigaletovo je bila samoumevna širokosrčnost med NOB. Mnogo ljudi je slabo živelo, a so vseeno še tisto malo, kar so imeli, začenši od hrane, delili s tistimi, ki niso imeli ničesar.

Gradivo s področja zdravstva sta pripravili dr. Pavla Lah (po njej se je imenovala partizanska bolnišnica!) in prof. dr. Zora Stritar-Konjajev. Slednja je nanizala vrsto podatkov, ki pričajo o za vojne čase izjemno dobro organiziranem zdravstvu. Od 760 zdravnikov in 70 zdravnic, prijavljenih v takratni zbornici, je odšlo v partizane 170 zdravnikov in 23 zdravnic, od 50 medicinskih sester pa kar 38. Seveda je bil velik tudi krvni davek, še največji med 3105 bolničarji (1186 je bilo žensk), saj jih je padlo kar 1803! "Naša vojska ni poznala pegavca, ki je moril po drugih predelih takratne Jugoslavije, in temu dosežku našega zdravstva se zahodnjaki kar niso mogli načuditi," je rekla dr. Stritarjeva.

Članica slovenske vladne delegacije na svetovni konferenci žensk v Peking, Sonja Lokar, je ponazorila, zakaj je Slovenija na tej konferenci kot majhna država vendarle "dobila veliko specifično težo." Izrazila je zadovoljstvo, da v Sloveniji nekaterim navkljub prizadevanjem le ni uspelo zrušiti socialne države. Poudarila je, da pa podatki kažejo, da se je zmanjšal delež žensk v politiki, v republiki in občinah. Državna sekretarka ministrstva za zdravstvo Dunja Kosmač je opozorila, da je nesprejemljivo, ker je čedalje manj denarja za preventivo.

Zbrane so pozdravili tudi trebnjski župan Ciril Pungartnik, Ivan Sumrak v imenu borbevske organizacije, poslanca Zmago Jelincič in Danica Simšič ter ministrica za delo Rina Klinar. Vsi so se zahvalili borkam in aktivistkam, ker so se znale upreti okupatorjem. "V zadnjih 50 letih je bilo narejenega veliko več dobrega kot slabega. Povejte to naprej," je rekla med drugim Klinarjeva ter požela glasno odobravanje in močan aplavz.

P. PERC

• Cerkev ni povezana z nobeno stranko, ker ni nobene cerkvene stranke. (Šuštar)

• Ko Cerkev oznanja svoj socialni nauk, se jasno opredeljuje, da je tako proti komunizmu kakor proti totalitarizmu in komunizmu. (Šuštar)

Iskrin stoti certifikat

Semiška Iskra je bila stoto podjetje v Sloveniji, ki je prejelo certifikat kakovosti

SEMIČ - Ko je 1. aprila 1951 začelo v nedokončani hiši na Vrtači pri Semiču 12 delavcev delati kondenzatorje za potrebe slovenske elektroindustrije, gotovo nihče ni pomislil, da bo skromna delavnica prerasla v tako veliko in uspešno Iskro - Industrijo kondenzatorjev in opreme, ki šteje danes 1.432 delavcev. Svojo uspešnost so v Iskri pretekli teden potrdili še s certifikatom ISO 9001, ki ga je direktorju Janezu Štefaniču predal predsednik Gospodarske zbornice Slovenije mag. Jožko Čuk.

Certifikacijsko presoj v Iskri je opravila mednarodno uveljavljena institucija Bureau Veritas Quality International iz Londona. S tem je podjetje opravilo prvi in morda najtežji korak pri graditvi celovitega sistema zagotavljanja kakovosti, čeprav certifikat za iskraše ni bil končni cilj. Njihov cilj je, da so priznani na svetovnem trgu, cenjeni pri kupcih in da lahko enakovredno nastopajo na zelo konkurenčnem tržišču. Kot je dejal direktor Štefanič, lahko njihova tovarna prodaja izdelke le v industrijsko visoko razvitih državah, zato imajo le dve možnosti: ali so kvaliteten ali pa jih ni. Vendar za semiško Iskro vprašanja biti ali ne biti ni več. Danes prodajajo v 37 držav in se uvrščajo med prvih pet

Žalosten konec CPI Kovinarske

240 delavcev brez dela - Stečaj po hitrem postopku - Prodaja firme po 33 segmentih - Oskupne vrednosti 10 milijonov mark ponudb le za 150.000 mark - "Naš namen pošten"

KRSKO - Na zahteve delavcev po avgustovski plači in stavki, ki se je začela 2. oktobra, je skupščina lastnikov podjetja CPI Kovinarska odgovorilo z uvedbo stečaja. Čeprav je večina sedanjih delavcev že dalo skozi lanski stečaj Kovinarske, pa je, kot kaže, zgodba o tem podjetju končana. Ker je bilo podjetje CPI Kovinarska v teh prostorih le na jermnik, je bil 26. avgusta še objavljen razpis za prodajo podjetja, pri čemer bi imel CPI Kovinarska predkupno pravico, ta pa je z uvedbo stečajnega postopka zamrla.

Kot je povedal direktor Stanislav Jug, so v podjetju že delali na tem, da pridobijo ugoden dolgoročni leasing za nakup podjetja, pri čemer izgube niso skrivali. "Ves čas smo opozarjali, da je potrebno podjetje prodati v celoti, kar pa ni več mogoče. Tako se bo zgodilo, da bo konkurenčno podjetje iz Ljubljane kupilo najvitalnejši in enega najpomembnejših strojev, kar pomeni, da bi pridobilo prednost na trgu. To pomeni, da Kovinarske ne bo več. Od skupne vrednosti firme, ki je bila ocenjena na 10 milijonov nemških mark, je bilo ponudb za 150.000 mark," je povedal Jug.

Podjetje je imelo več kot pol leta blokiran žiro račun razen ob izplačilu plač, ob polletnem obraču-

nu je bila izkazana izguba okoli 800.000 nemških mark, kar je enomesečna bruto realizacija. Vzrokov za izgubo pa je več.

Na govornice, da je izguba posledica raznih nepoštenih poslov, pa direktor Jug odgovarja, da celotno poslovanje kažejo dokumenti, da nič ne skriva in ima čisto vest. Tisti 32 milijonov dolarjev za ohranitev delovnih mest, kar je bila le tretjina zahtevanega zneska lani ob preobrazbi, je pomagalo, da so vzdržali toliko časa, so pa 210 delavcev zaposlili za nedoločen čas.

Podjetje je imelo le 20.000 nemških mark osnovnega kapitala, kolikor je bilo potrebno za ponovni zagon in ohranitev firme po stečaju, večinski delež je imel

nemški partner Jakob Guenther ostalo pa Franc Čuček, Vinko Tomažin, Karlo Platinošek in Stane Jug. Ker je bilo podjetje skoraj brez kapitala, tudi ni moglo dobiti kreditov za izplačilo plač.

Ker se je v kovinarski branži začela kazati rast, je bilo tudi podjetju vedno več naročil, vendar so bile z vsakim dnevom stavitve možnosti za normalno poslovanje manjše. Ker so bili vezani na rob je bilo tako vsak dan za 20 do tisoč nemških mark neposredne škode, posledne škode pa še več. Tudi zato, ker je imela CPI Kovinarska dva certifikata za obdelavo rostfreia - GL in TU, ki sta omogočala poslovanje po celem svetu v Sloveniji pa je imel CPI Kovinarska edini certifikat HP 0 za nerjavno pločevino. Certifikati s stečajem ugasnejo, čeprav je zahteval pridobitev le teh velika sredstva.

T. GAZVOJ

• Včasih se znajdemo v položaju, ko storimo napak, če ukrepamo in prav tako, če ne ukrepamo

Župani 7 občin o Kočevskem parku

Za zagotavljanje vpliva lokalnih skupnosti pri pripravi projekta naravnega parka ustanovljeni programski svet - Dvomi in vprašanja županov, odgovori podsekretarja Berginca

KOČEVSJE - Na pobudo Uprave RS za varstvo narave pri ministrstvu za okolje in prostor so se v sredo, 11. oktobra, v Kočevju sestali z državnim podsekretarjem Mladenom Bergincem župani občin Kočevoje, Ribnica, Osilnica, Novo mesto in Semič ter predstavniki črnomaljske občine. Tema razgovora je bil Kočevski naravni park.

Mladen Berginc je uvodoma povedal, da se varstvo narave na območju parka uspešno le, če bodo postali prebivalci neposredni nosilci varstvenih interesov na zavarovanem območju, zato ne bodo storili ničesar brez večinske-

• Na pobudo ministrstva so župani ustanovili programski svet, za vodjo sveta pa potrdili kočevskega župana Janka Vebra. Naloga sveta bo spremljanje vseh aktivnosti na projektu Kočevskega naravnega parka in zagotavljanje vpliva lokalnih skupnosti. Enkrat v teh dneh pa bodo v svojih občinah obravnavali tudi predloge ministrstva za projektni svet, ki bo skrbel za strokovno pripravo potrebnih podlag za ustanovitev parka in v katerega naj bi bili vključeni tudi različni strokovnjaki iz občin.

ga soglasja iz lokalnega življenja. Župane je seznanil s pripravlje-

nim gradivom, ki je prva groba skica, v kateri je opredeljen prostor po kvaliteta narave ter kulturnih in zgodovinskih posebnostih, ki upravičujejo njegovo zavarovanje. Iz gradiva izhaja, da se za področje širše Kočevske predvideva ustanovitev regijskega parka, za katerega bi veljal cel mozaik različnih režimov varovanja,

Župan občine Semič Ivan Bukovec je povedal, da bodo pri njih za park le, če bo ta pomenil obnovo vasi, na kar mu je Berginc odgovoril, da je v dokumentih revitalizacija poudarjena predvidena, da pa bodo morali biti strpni, saj država trenutno za ta namen nima denarja. Osilniški župan Anton Kovač je dejal, da se z omejevanjem že tako

omejenih ljudi v najmanjši slovenski občini nikakor ne bi moglo strinjati. Na vprašanje župana Novega mesta Francija Koncilija ki je povedal, da parku načeloma ne nasprotujejo, da pa jih zanimajo kakšna bo hierarhija funkcionalna parka in predvsem, kdo bo park financiral, pa je Berginc odgovoril, da bo za park skrbel država po načrtu, da je tisti, ki park razglašajo, zanj tudi dolžni biti.

V zvezi z viri financiranja je kočevski župan Janko Veber izrazil bojazn, da Kočevoje ob parku bo imelo nič, če v projekt parka ne bo vključeno tudi mesto. Potrebnje priimkovi vključitvi in prestavituriranju kočevskega gospodarstva je podkrepil s pritrditivno mnenju Zdenka Hvalatjaja iz Novega mesta, da so glavni onesnaževalci narave tovarne.

M. LESKOVŠEK-SVETI

Ljubljansko pismo
Pritiski Italije
namesto opravičila
za storjeno gorje
Zakaj klečeplazimo?

LJUBLJANA - Če si Slovenci ne bomo še prvi časi utrlji pot v Evropo, nam resno grozi Balkan, pa naj se nam Zoran Thaler še tako prijazno smehlja na tv ekranu, ko pripoveduje, kako potekajo pogovori - ne z Evropo - z Italijani. A ti nam vztrajno mečejo polena pod noge in terjajo vsak dan kaj novega v zameno za podporo tej naši nameri in težnji. A kako se je Slovincem na Primorskem in onkraj naše sedanje državne meje z Italijo godilo pod fašizmom - to naj bi Evrope ne zanimalo. Čas bi že bil, pravijo Italijani, da bi tudi nas ne. Slovenci, predvsem naši primorski rojaki, pa s(m)o si prav to dobro zapomnili, saj genocidnih načrtov in dejanj fašistov ni moč pozabiti čez noč.

Strahote, ki so jih primorski Slovenci preživeli pred prvo svetovno vojno, so se spočele že med prvo. Tako je italijanska okupacijska vlada že takoj po zasedbi Tržaške pokrajine leta 1918 internirala vse pomembnejše Slovence, zlasti intelektualce, v juliju 1920, ob počitku tržaškega Narodnega doma in okupaciji Reke D'Annunziovimi arditii, pa se sprizajnila s fašističnim terorjem, saj je požig

v Trstu organiziral in pri njem sodeloval fašista Giunta, kasneje celo generalni tajnik Mussolinijeve fašistične stranke. Čas med obema vojnama pa lahko brez pomisleka imenujemo genocidno poitalijančevanje ne-srečnega prebivalstva, saj so s požigom slovenske lastnine sledili še tile "kulturni podvigi" fašistov: odprava slovenskih krajevnih imen, nasilno spreminjanje priimkov Slovencev, prenehanje krščevanja novorojenčkov z imeni, ki zvenijo slovensko, prepoved cerkvenega petja in pogovor soloobveznih otrok v slovensčini itd.

Povsem tem se, kot kaže, moramo zdaj pred pritiski Italijanov braniti kot nekakšni krivci za strahote, ki sta jih Slovincem prizadejala fašizem in 2. svetovna vojna, namesto da bi mi pred svetovno javnostjo razgrnili - čeprav še enkrat poudarimo petdesetih letih vse trpljenje, krivice in vojne zločine, ki jih je nad nami zakrivila naša zahodna soseda. In kar je najpomembnejše, k tem dokumentom priložili izčrpen in dokumentirani račun, ki bi ga morala Italija končno poravnati in se nam tudi opravičiti - če že ne pred evropsko in svetovno javnostjo, kar so storili Nemci - vsaj pred zgodovino.

Podatki o vsem tem so megle zbrani v nekakšni "Beli knjigi" že več kot leto dni, ki pa se ni zadrževala luči sveta, a bo, kot je pred dnevi na svoji tv konferenci zagotovil minister Zoran Thaler. Zakaj odlašanje z izdajo te knjige? Ali ni že skrajni čas, da se Slovenci končno postavimo na nogo, namesto da klečeplazimo pred tujci?

VINKO BLATNIK

TANKIST - Škocjanski župan Janez Povšič je večnamenski. Največji med manjšimi župani ni samo dober vinogradnik, ampak je tudi magister lobiranja, v občini (in zidnico) pripelje vsakega ministra, po potrebi pa vozi tudi tank. To je pokazal zadnjič na ogledu vojašnice v Cerkljah. Ker je Povšič tako in tako že nekajkrat izjavil, da je njegov največji nasprotnik novomeški župan Koncilija, lahko njegovo prepeljevanje s tankom razumemo tudi kot vajo za tankovski napad na Novo mesto in dokončno podreditve mestne občine, ki bo tako postala predmestje Škocjana.

3000 - Na novomeški televiziji so poročali, da je zaradi stečaja žužemberškega Keka izgubilo delo 3000 ljudi. Ta je pa celo za televizijo malo huda. Cel Žužemberk šteje okoli 1000 prebivalcev, v celi Suhi krajini pa je okoli 5000 ljudi. Kleč je v niči. Ena je preveč, pa še potem podatek ne bi bil točen. Res je bilo v Keku zaposlenih 321 ljudi, od tega pa je delo izgubilo približno polovico. Z ničlami je križ. Še dobro, da se jim na Vašem kanalu ni zagovorilo, da je njihov šef Marjan Moškon star 60, namesto 60 let, ali pa kar približno 100.

PARTE - V omarici za razobešanje osmrtnic na Rozmanovi cesti nasproti kave bara Slon so v terek dopoldne ljudje prebirali čudno "osmrtnico". Nekdo z mrtvaškim smislom za oglaševanje se je domislil in tja pripel letak, ki vabi na teden pizz. Pa ne v kakšno mrtvašnico, ampak v novomeško pizzerijo. Dobro, v teh časih se najdejo tudi ljudje s takim smislom in okusom. Vprašanje je le, kdo jim je dal ključ od omarice.

Ena gospa je rekla, da bi tisto profesorico slovenščine iz novomeške televizije, ki po hiši vrešči, da se Novomeščan pravilno piše z malo začetnico, poslala v malo šolo v njen Kanal (lahko pisan tudi z malo začetnico).

V TOREK V NOVO MESTU VARUH ČLOVEKOVH PRAVIC

NOVO MESTO - V torek, 24. oktobra, bo na obisku v Novem mestu varuh človekovih pravic Ivan Bizjak. Obisk je namenjen predvsem razgovoru z vsemi, ki si želijo z njim pogovoriti se o problemih, ki spadajo v pristojnost varuha človekovih pravic. Razgovori bodo potekali v prostorih Mestne občine Novo mesto.

Kdor želi priti na razgovor, naj se za čas razgovora dogovori po telefonu (080) 15-30 najkasneje do petka, 20. oktobra.

IZLET V NEZNANO

NOVO MESTO - Planinska skupina Krkinega Trim kluba vabi na izlet v neznan, ki bo v nedeljo, 22. oktobra. Odhod bo ob 6. uri zjutraj izpred tovarne zdravil v Ločni, izlet pa bosta v soncu, dežju ali snegu vodila Franci Somrak in Peter Repovž. Nenaporne hoje bo okrog pet ur. Več informacij na tel. 323-359 in 312-459. Korajža velja!

Suhokranjski drobž

NOV RAČUNALNIK - Otrco OŠ Žužemberk, podružnica Smihel, so z učiteljico Silvo Papež že nekajkrat pokazali svoje znanje. Na sobotni slovesnosti ob prevzemu nove ceste pa sta jim Telekom Slovenije in njegov direktor Adolf Zupan poklonila 4 tisoč DEM vreden računalnik.

UVOŽENI AVTOMOBILI - Iz prestolne Ljubljane je Mobil Impex, d.o.o., preselil svojo prodajo rabljenih avtomobilov v Suho krajino, točneje na Dvor, za gostilno Bobenček. Iz kakšnih razlogov, ne vemo, verjetno pa prodajalci računajo na velik suhokranjski trg...

NOVA TRASA - Videti je, da se bo še pred zimo začela posodobitev ceste od trebanjske občinske ceste do Žužemberka. Količki so postavljeni, čiščenje drevov ob trasi poteka pa tudi gradbeni stroj CP Novo mesto že stoji.

S. M.

Novomeški Labod osvaja Prago

Veleposlanik Zvone Dragan v Pragi odprl mešano podjetje Labod Bohemia - Sedaj 5, do konca leta že 11 trgovin - Visoka kakovost in višji cenovni razred - Tudi veleprodaja

PRAGA - Prejšnji četrtek je veleposlanik Slovenije na Češkem Zvone Dragan v središču Prage odprl mešano podjetje Labod Bohemia, kate-rega 51-odstotni lastnik je novomeški Labod, 49-odstotni pa češko podjetje Mercabona oziroma njegova lastnica Ivana Ryzkova. Otvoritve, ki je bila opažen gospodarski in medijski dogodek, so se udeležili najvišji predstavniki Laboda z direktorjem Andrejem Kirmom na čelu, s češke strani pa predstavniki ministrstva za gospodarstvo in seveda večji kupci Labodovih izdelkov.

Labod je namreč v Pragi neposredno že skoraj leto dni. "V prejšnjih letih smo na Češko izvažali preko takratnega Jugotekstila, sedaj je to podjetje IBN, preko katerega še naprej prodajamo naše izdelke v nekatere države, še posebej v Rusijo in na Slovaško," je povedal direktor Kirm. Novembra lani pa so se povezali z zasebnim podjetjem Mercabona, ki je v lasti izredno sposobne, strokovno usposobljene in podjetne Ryzkove, ki je že prej "na lastno pest" v svojem butiku prodajala tudi Labodove izdelke. Labod je z Ryzkovo sklenil dogovor o odpiranju trgovin izključno z Labodovim programom in tako je danes v središču Prage, na najbolj elitnih mestih, 5 njenih Labodovih trgovin.

Z ustanovitvijo mešanega pod-

jetja Labod Bohemia pa so poleg prostorov podjetja vzeli v najem in okusno uredili še prostorno vzorčno sobo, tako imenovani "show room", ki bo služila tudi za potrebe veleprodaje. V pritličju iste stavbe bodo te dni odprli še šesto Labodovo trgovino v Pragi, ta pa bo hkrati prva v okviru mešanega podjetja. "Labod je v Pragi v višjem cenovnem pa tudi kakovostnem razredu. Čeprav so za tamkajšnje razmere naši izdelki dragi, je v milijonski Pragi precej ljudi, ki si želijo in lahko kupijo izdelke iz našega programa," pravi direktor. Tako nameravajo še širiti mrežo svojih trgovin in do konca leta naj bi jih bilo v Pragi skupaj 11. Poleg tega pogledujejo tudi v druga večja češka mesta. "Trgovinam v okviru mešanega podjetja bo Labod tudi finančno pomagal

pri zagonu, vendar smo dolgoročno namesto filialnega tipa trgovin v Labodu zainteresirani za tako imenovani franšizing, ko naj bi si trgovci sami pridobili lastništvo trgovin, obdržali naše ime in v njih prodajali našo robo. Z enako obliko bomo poskušali tudi v Sloveniji in morda še kje drugje," je napovedal Kirm.

A. BARTELI

REVŠČINA, IME TI JE ŽENSKA

NOVO MESTO - Ženski forum pri ZLSD Novo mesto organizira v ponedeljek, 23. oktobra, ob 17. uri v sejni dvorani občine na Novem trgu javno tribuno na temo "Revščina, ime ti je ženska", na kateri bosta sodelovala poslanec in Državni zboru in predstavnik Delavske zveze v ZLSD Miloš Pavlica ter Sonja Lokar, udeleženka svetovne konference žensk v Pekingu. Tako v svetu kot pri nas je med brezposlenimi največ žensk.

60 LET DR. MIHE JAPLJA - Dolgoletni Krkin znanstvenik, univerzitetni profesor dr. Miha Japelj, je pred kratkim obhajal 60-letnico svojega plodnega in bogatega življenja. Dr. Japlju, znanstveniku, ki ima registriranih več deset izumov in patentov in ki že dolgo odločilno prispeva k uspehu in ugledu Krke doma in po svetu, je na praznovanju v Škocjanu generalni direktor Krke Miloš Kovačič v imenu najožjih sodelavcev izročil darilo - sliko novomeškega slikarja Jožeta Kotarja. (Foto: A. B.)

JUBILEJ MARJANA MOŠKONA - V ponedeljek je znani Novomeščan, direktor novomeške televizije Vaš kanal Marjan Moškon, praznoval 60. rojstni dan. Ob tej priložnosti ga je sprejel novomeški župan Franci Koncilija in mu izročil darilo in priznanje. V priložnostnem govoru je Koncilija, ki je bil včasih tudi sam sodelavec Vašega kanala, poudaril Moškonove zasluge za ustanovitev in delovanje novomeške televizije, njegovo široko znanje, izkušnje in vzgajanje mladih rodov. (Foto: A. B.)

NOVINARJI V PRAGI - Slovenski novinarji, ki so bili Krkini gostje v Pragi. (Foto: A. B.)

Za Krko je Češka domači trg

Na Češkem je Krka prisotna že 25 let - Največji slovenski izvoznik v to državo in največji tuji dobavitelj zdravil - Kmalu podjetje

PRAGA - Novomeška Krka je že lep čas znana, cenjena in trdno zasidrana tudi na Češkem. Češka je nasploh po prodaji peti Krkin trg. Več zdravil in drugih svojih preparatov Krka prodaja v Sloveniji, Rusiji, na Poljskem in Hrvaškem. O Krki na Češkem smo se slovenski novinarji prejšnji teden večkrat pogovarjali z direktorjem Krkinega predstavništva v Pragi Andrejem Dobovišek.

Krka je na češkem farmacevtskem trgu prisotna že 25 let, in to vse bolj uspešno, saj je ne samo največji slovenski izvoznik na Češko sploh, ampak je tudi največji tuji dobavitelj zdravil na Češkem. Pred Krko sta samo domači farmacevtski tovarni Lečiva iz Prage in Slovafarma iz sedaj sosednje države Slovaške. Krka na tretjem mestu ima nekaj manj kot 4-odstoten delež na češkem farmacevtskem trgu, za njo je češka firma Galena.

"Tako ni nenavadno, da štejemo Češko kar za domači trg in so nas očitno tudi naši češki prijatelji vzeli za svoje," pravi Dobovišek, ki je direktor praškega predstavništva od samega začetka, od pomladi 1992. Sprva je bil on edini človek v tem predstavništvu, zdaj pa je v predstavništvu zaposlenih 17 ljudi. Strokovni sodelavci so vsi Čehi, v glavnem mladi zdravniki in farmacevti. Proti koncu tega leta bo registrirano podjetje Krka Češka.

Andrej Dobovišek

NA TRGU SPET PEČEN KOSTANJ - Tudi za Zvoneta Murglja iz Novega mesta se je po dolgih letih našlo delo. Pravzaprav si ga je poiskal kar sam. Ob veliki pomoči Jožeta Klančarja s Kuzarjevega Kala je uresničil že vrsto let stara idejo, da bi na Glavnem trgu v Novem mestu pekel kostanj. Lani je imel že vse pripravljeno, vendar ni začel, ker je prej zmanjkalo kostanja, letos pa po pečenem kostanju diši od nedelje. Kdo bi si mislil, da je od tedaj, ko je pečen kostanj mimo očiščajim ponujala danes že pokojna Zoretova, preteklo 28 let!

Češki trg z zdravili kaže nenavadno krivuljo, saj vrednost prodanih zdravil v zadnjih letih nenavadno močno narašča. V prejšnjem sistemu je država umetno ohranjala nizke cene zdravil, po sprostitvi pa so se cene močno povečale, v državo pa so "vdrti" tudi številni tuji dobavitelji z zelo visokimi cenami. Poleg tega so z novimi sodobnimi zdravili prišle nove metode zdravljenja. Vlada je uvedla precej omejitev, ki pa Krke, dobro zasidrane na trgu in z dobrim glasom, niso prizadele, prej narobe. Krka, ki ima danes na Češkem registriranih 45 zdravil v več kot 80 oblikah, je leta 1990 v takratni Českoslovaški prodala za slab milijon dolarjev, 1991 za 7 milijonov, 1993 pa že samo na Češkem za 9, na Slovaškem pa za 4,5 milijona dolarjev. "Lani smo naredili velik skok in smo prodali na Češkem za 15 in na Slovaškem za 5 milijonov dolarjev, za letos pa pričakujemo na Češkem 16,5, na Slovaškem pa 7,5 milijona dolarjev," je povedal Dobovišek.

V 25 letih Krka na Češkem in Slovaškem ni imela niti ene reklamacije zaradi neustrezne kakovosti zdravila ali kakšnega drugega preparata. "Zato tudi nismo imeli nobenih težav pri registraciji naših lastnih nelicencnih zdravil. Naše prednosti na tem trgu so gotovo dolga prisotnost ter ves čas

TEČAJ KROJENJA IN ŠIVANJA

NOVO MESTO - Prvi pripravljalni sestanek in sprejem prijavnosti za tečaj krojenja in šivanja bo v ponedeljek, 23. oktobra, ob 17. uri v osnovni šoli Grm. Vabljeni!

za češke razmere primerna cena. Naša zdravila v 90 odst. primerov pokrije njihova zdravstvena zavarovalnica, kar je pri kupni moči na Češkem tudi zelo pomembno; češki zdravniki, ki so strokovno na visoki ravni, so se v teh letih navadili na naša zdravila, jih poznajo in cenijo."

Kot rečeno, je Krka največji slovenski izvoznik na Češko. Letos bo skupna menjava med državama znašala okoli 400 milijonov dolarjev, od tega bo Krka izvozila na Češko za 16,5 milijona dolarjev. S Češko je Slovenija že lani podpisala sporazum o svobodni trgovini, s čimer se je menjava močno povečala. Pa tudi sicer so stiki s to tradicionalno slovensko prijateljsko državo na vseh ravneh zelo dobri.

ANDREJ BARTELI

Končno le asfalt na Seidlovi?

Dotatni stroški zaradi nepredvidenega urejanja komunalnih mrež - Načrte še vedno spreminjajo - Ta teden bo jasno, koliko denarja bodo investitorji še odšteli

NOVO MESTO - V ponedeljek sta se investitorja prenove Seidlove ceste v Novem mestu, t. j. Družba za državne ceste in mestna občina Novo mesto, odločala o razdelitvi plačila dodatnih stroškov na gradbišču. Kot nam je konec preteklega tedna povedal vodja gradbišča Stane Leban iz podjetja Pionir Standard, so gradbinci pri delu naleteli na vrsto presenečenj, ki so jim dale nove naloge, zavleklo delo in povečale stroške.

Stroške povečujejo neobstoječi ali nepopolni načrti za komunalne instalacije. Ničeh natančno in stodostotno ne ve, kje poteka posa-

mezna komunalna mreža niti v kakem stanju je. Zato napeljave gradbince presenečajo pri delu. Projekti se zaradi tega kar naprej

DO KDAJ BO SEIDLOVA ŠE GRADBIŠČE? - Konec preteklega tedna so delavci pripravljali vozišče za polaganje asfalta in v začetku tega tedna začeli z asfaltiranjem. Po Lebanovih besedah bodo konec tega tedna zaprti za ves promet in položili še zaključni asfaltni beton. Potem bodo še naprej urejali pločnike in škarpe ob cesti. Vsekakor mora biti cesta popolnoma prevozna do konca oktobra, vodja gradbišča pa si v teh dneh še ne upa napovedati, kdaj bo gradbišče zaprto in vsa dela končana. (Foto: B. D. G.)

spreminjajo, tako da še te dni dobivajo projekte in določene rešitve, za nekatere dele gradbišča pa načrtov še sploh ni (npr. parkirišče med osnovno šolo in gimnazijo).

Naključni opazovalci ne vidijo, koliko je dela z napeljavami pod cesto in ob njej. Pod cesto gre vodovod, ki ga je bilo treba obnoviti z vsemi priključki vred, zamenjati so morali vso kanalizacijo, napeljati kabelsko kanalizacijo na obeh straneh ceste, urediti novo drenažo in meteorno kanalizacijo ter spremeniti potek fekalne kanalizacije. Poleg tega so Pionirjevi delavci zamenjali ves tamponski material in razširili cesto zaradi kolezarske steze, povečala se je tudi dolžina potrebnih škarp, mnogo pa je bilo še drugih manjših dodatnih del. Gradbince ovira tudi stalen promet, saj ceste ne morejo zapreti, pa tudi neurejeni lastniški odnosi, saj investitorji z nekaterimi lastniki niso pravočasno sklenili pogodb.

Po prvotnem dogovoru bi morala biti cesta končana že do začetka šolskega leta. Po izdaji gradbenega dovoljenja v lanskem decembru je delo oviralo slabo vreme, nato pa še stavke in nered v razpadajočem podjetju Pionir. Podjetje slabo plačane delavce težko prisililo, da delajo tudi v noč in vsak konec tedna, še posebej, ker veliko več zaslužijo v zelo razširjenem delu na črno.

B. D. G.

Nerajčani so pognali čas

VELIKI NERAJEC - V Velikem Nerajcu pri Dragatušu je bilo minulo soboto veselo kot le kaj. V kraju, kjer se je še nedavno zdelo, da se je ustavil čas, so v zadnjem letu naredili toliko, da so zares lahko praznovali. Vas je namreč na pragu krajinskega parka Lahinja, ki je vključen v projekt Celostnega razvoja podeželja in obnove vasi (CRPOV), prav v Velikem Nerajcu pa so že dokazali, kako si pri razvoju vasi lahko sami pomagajo.

O NAČRTIH - Dr. Anton Prosen in Vera Vardjan, duša prenove Velikega Nerajca, sta na sobotni slovesnosti že kovala načrte za nadaljnje razvojne akcije v vasi.

Kot je povedal dr. Anton Prosen s katedre za prostorsko planiranje na ljubljanski Fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo, ki je veliko pripomogel k osvežitosti prebivalcev Velikega Nerajca, se na katedri najbolj posvečajo prav prenovi in razvoju vasi in podeželja. To idejo so začeli razvijati precej let prej, preden se je v Sloveniji uveljavil projekt CRPOV. Zato imajo veliko izkušenj pri prostorskem, estetskem in ekološkem urejanju prostora.

"V Veliki Nerajec smo prišli na pobudo Mire Ivanovič z novomeškega Zavoda za varstvo naravnih in kulturne dediščine. Najprej smo zbrali dokumentacijo o tem, kaj je bilo na tem področju že narejeno, potem pa geodetske podlage. Pri delu smo se posluževali zgodovinske rabe prostora, ker leži vas tik ob krajinskem parku, njen gospodarski prostor pa sega v park," je povedal dr. Prosen.

Naloge so se lotili predvsem študenti, ki so snov obdelali v seminarjih in diplomskih nalogah. Anketirali so vsa gospodinjstva in ugotovili, s čim so se ukvarjala nekoč, kaj počnejo danes in kakšne so njihove želje za v

bodoče. Predvsem pa je bilo pomembno, da so za projekt zainteresirali krajanje. K spoznanju, kaj jim prinaša CRPOV in da si morajo sami urejati bivalno okolje, so veliko pripomogli razgovori in predavanja s primeri iz tujine.

V tujini trajajo takšni projekti 10 do 15 let, v Velikem Nerajcu, kjer so začeli lani, pa se že sedaj lahko pohvalijo z marsičim. Obnovili so kapelico sv. Družine, čistili opuščene parcele v vasi, asfaltirali poti po vsem kraju ter uredili parkirni prostor za obiskovalce krajinskega parka. Ustanovili so društvo "Krnica", ki bo promoviralo krajinski park in spodbujalo kmečki turizem, v najemu pa ima tudi hišo, v kateri bodo uredili informacijski center za krajinski park. Po besedah Vere Vardjan, vodje vaškega odbora in pobudnice številnih akcij, je najpomembnejše, da so se v zadnjem letu, odkar so opravili toliko skupnega dela, odnosi med krajanji zelo izboljšali.

M. BEZEK-JAKŠE

Po eni oprostivni plaz prošelj?

Svetniki so nasprotovali oprostivni plačila nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča - Socialne probleme naj rešuje socialna služba, ne svetniki - Spet sprememba odloka

METLIKA - Metliški svetniki so se na zadnjem zasedanju lotili obravnave prošelj za oprostitev plačila nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča. Prošelj je bilo le nekaj, eden od svetnikov pa je predlagal, da jih sploh ne bi obravnavali. Pač pa naj bi v rebalansu proračuna namenili socialni službi denar, s katerim bi reševala takšne prošnje. Menil je, da bi prošnje za oprostitev plačila nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča začele kar deževati, takoj ko bi ugodili prvemu prošljcu.

Župan Branko Matkovič je spomnil svetnike, da se je prav svet letos spomladi, ko je spreminjal odlok, zavezal, da lahko občane tudi oprosti plačila prispevka. Zato so svetniki predlagali, naj bi odlok - že drugič letos - spremenili

li, občinski svet pa naj ne bi več razpravjal o oprostivni plačil. Spet drugi svetnik je predlagal, naj pošljejo prošljcem negativni odgovor. Nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča je namreč del občinskega proračuna, ki je bil že

sprejet. Poleg tega gre 30 odst. od zbrancev denarja za skupne potrebe v občini, 70 odst. pa krajevnim skupnostim.

Svetniki so menili, naj se prošljem ne ugodijo zaradi tega, ker gre za tako majhne zneske, da bi z eno sejnino enega občinskega svetnika lahko rešili dve prošnji. Slišati je bilo tudi predlog, naj bi odlok o plačilu nadomestila za uporabo stavbnih zemljišč preprosto ukinili. O tem predlogu svetniki niso glasovali, pač pa so zavrnili predlagani sklep, naj bi vsako vlogo posebej obravnavali in o njej glasovali. Na koncu pa so se le strinjali, da prošnje za oprostitev plačila zavržejo in počakajo, da spremenijo odlok.

M. B.-J.

RAZSTAVA O KOČEVSKIH NEMCIH

SEMIČ - Danes, v četrtek, 19. oktobra, bo ob 18. uri v muzeju v Semiču otvoritev razstave z naslovom "Izjubljena kulturna dediščina kočevskih Nemcev". Razstava, ki bo odprta do začetka decembra, bo na ogled ob četrtek od 17. do 19. ure in ob sobotah in nedeljah od 9. do 12. ure. Pred otvoritvijo razstave pa bosta v četrtek ob 16. uri v kulturnem domu Jožeta Miheličiča o Kočevskih Nemcih predavala Mitja Ferenc in Gojko Zupan z republiške uprave za kulturno dediščino.

RAZSTAVA O ARHEOLOŠKIH NAJDBAH

METLIKA - Pretekli teden je bila v Ganglovem razstavišču v metliškem gradu otvoritev razstave o najnovejših arheoloških najdbah v Beli krajini, ki sta jo pripravila Zavod za varstvo naravnih in kulturne dediščine Novo mesto in Belokranjski muzej iz Metlike.

ČE ČLOVEK OPAZUJE NAPISE v novem metliškem trgovsko-poslovnem središču, bo hitro odkril, da je delal lastnik vsakega lokala po svoji glavi. Reklamni izveski so, kot bi jih prinesla voda brez reda, v različnih materialih, od lesa do plastike, skratka: razpuščenost in nenačrtost.

PELJITE SE IZ METLIKE V ČRNOMELJ (lahko tudi obratno) po zahtevah, zapisanih na prometnih znakih. Na cilj boste prišli se najbolj podobni oslu. Tam, kjer naj bi peljali šestdeset na ur, vas bodo prehiteli tisti, ki vozijo sto in več na uro. Če se boste ustavili pri znaku STOP, bodo živčno hupali za vami. V vratnem ogledalu boste lahko videli rdeče jezike ter prste, ki krožijo pri senčih, kar pomeni, da se vam rola. Če vas bo slučajno prijel, da se jim pridružite, boste gotovo naleleti na policista. Pa bodi pameten, če moreš!

PREJŠNJI TEDEN je obiskal ozemlje metliške občine Henrik Burkat-Henček, dolenski frajt-nar, ki praznuje letos tridesetletnico plodnega igranja, skladanja in petja. Poznavalci trdijo, da išče navdihe za nove skladbe, saj ne more pozabiti, kako velike uspehe je imel pred leti (in še danes) za metliško črnino.

BELOKRANJSKI ŠOFERJI PRAVIJO: "Od avstrijske meje do Gorjancev nisem videl nobenega policista. Od tam dalje pa je vse modro." Predlagajo celo, da bi Belo krajino preimenovali v Modro krajino.

Črnomaljski drobir

POMANJKANJE ČASA - Na okrogli mizi o gospodarstvu v okviru programa Revit, ki je trajala od 13. do 15. ure, so mnogi Črnomaljši in Semičani, ki so zastopali različna področja, vse do 14.45 zamažali čaka, da bi prišli do besede. Z zadnjega konca seje dvorane, od kateri navadno pridejo najbolj pametne pobude, je bilo že slišati pripombo: "Kaj imamo tukaj 'Nedeljskih 60', da smo le poslušalstvo?" Po drugi strani pa je bila še sreča, da domačini niso imeli veliko časa za spraševanje gospodov in gospa iz Ljubljane, saj bi morda iz ust dr. Vlada Demovskega, predsednika upravnega odbora Sklada RS za razvoj, ki je lastnik Belta, zvedeli še kakšno - milo rečeno - približno resnico o Beltu.

OPRAVIČILO - Tudi z drugo od štirih okroglih miz v okviru Revita Semičani in Črnomaljši niso imeli največje sreče. Beseda naj bi tekla o skupni ponudbi kmetijstva in turizma v kvalitetnem okolju, a predstavnikov ministrstva za kmetijstvo ni bilo, čeprav so objubil močno ekipo. V Črnomlju bi jim izostanek ministrstva opravičili z zelo nerodnim izgovorom. Dejali so namreč, da imajo druge pomembnejše opravke. Tega jim Belokranjec zagotovo ne bodo nikoli oprostili, saj je bilo vendar jasno, da je bila njihova okrogla miza najpomembnejša v Sloveniji in njeni okoličini.

MEDVED - Zilje so znane po tem, da v njihovi vasi vlada velika slova. Ljudi dodatno povezuje "cepačija", cepanje drv, nekakšen ziljski običaj, ki oživi vsako jesen, ko vaščani družno hodijo od hiše do hiše in pripravljajo drva za dozim. Nekdo pa je bil očteno zelo razočaran, da ga niso vzel medse, zato je po svoje opozoril nase. To je medved, ki že dlje časa dela škodo v ogradi, kjer Jože Cemas goji jelene lopatarje. A Ziljani so zopet dokazali slovo: skupaj so odšli pomagat Jožetu popravljat ograjo.

Semiške tropine

VINO IN ŽENSKO - Semišče je v zadnjem času razdelil na dva tabora. Pravzaprav so Semišane razdelile gospodične iz hotela Dor-Smuk, ki prihajajo iz daljne Dominikanske republike. Eni so namreč črnkami v deželi belih brez navdušeni, in ker je semiško področje vinorodno, prav sedaj pa v zidanih čah po Semiški gori "je dobro vino", so našli tudi razlogo, zakaj so gostjani: "Bele ženske - belo vino - črne ženske - črno vino".

ZENSKO IN GUME - Vsi pa nad "turistično" ponudbo v hotelu Smuk niso tako navdušeni. Prebivalca sosednje občine doma očitno ni z odobravanjem sprejela razlage svojega moža, češ da se mu je zahotelo črnega vina, saj mu je na njegovem avtu, ki je stal pred semiškim hotelom, prerezala gumenalnega semiškega slikarskega srečanja, ki so leta in leta pripravljali zaključek v hotelu, so se tokrat preselili v muzej. Dognali so, da se umetnost Dominikanske republike in Slovenije ne ujemata najbolje.

SREČANJE STAREJŠIH - Krajevne organizacije Rdečega križa Loka, Heroja Stariha in Griček so pod okriljem območne organizacije RK Črnomelj minulo soboto po nekajletnem premoru pripravile prijateljsko srečanje občanov, starih 75 in več let. Od 200 povabljenih se je srečanja v osnovni šoli Loka udeležilo okrog 100 krajanov, ki so jim loški osnovnošolci pripravili prijeten program, pozdravil pa jih je tudi generalni sekretar RKS Mirko Jelenič. RK se zahvaljuje sponzorjem, ki so omogočili srečanje, to pa so OŠ Loka, ansambel Tonija Verderberja, občina Črnomelj, KZ Črnomelj, hotel Lahinja, Danfoss, Mesarija Ivanetič, Žito Črnomelj, Obrtna zbornica Črnomelj, Državna založba-Papirna Črnomelj, Penutina Ptuj, črnomaljski Dom starejših občanov in cvetličarna Jelka. Na fotografiji: predsednica KO RK Loka Fanika Požek in sekretarka OO RK Črnomelj Marija Jevšček podeljujeta darila najstarejšima udeležencema srečanja, 88-letnemu Janezu Kocjanu in 90-letni Antoniji Stariha. (Foto: M. B.-J.)

Kaj, če ne bo sporazuma o Beltu?

Okrogla miza o gospodarstvu v okviru programa Revit - O Beltu še en krog pogajanj, če bodo zainteresirani za to - Obrtniki opozorili na problem črne ekonomije

ČRNOMELJ, SEMIČ - V okviru programa Revit so v Črnomlju pretekli teden pripravili okroglo mizo z naslovom "Kako naprej v gospodarstvu", tikala pa se je črnomaljske in semiške občine. Na njej so kot gostje sodelovali predstavniki ministrstva za gospodarske dejavnosti, Gospodarske zbornice Slovenije in Obrtne zbornice Slovenije.

Poleg splošnih zadev o našem gospodarstvu, ki so jih nasuli za celo rešto, so se gostje, ko so jih domačini izzvali, lotili tudi belokranjskih težav. Dr. Vlado Di-

movski, državni sekretar za industrijo in predsednik upravnega odbora Sklada RS za razvoj, je moral pojasniti, kaj se dogaja oz. se bo zgodilo z Beltom, saj je sklad njegov lastnik. Priznal je, da ga sklad o tem slabo obvešča in da mora mnoge informacije izbrskati sam. Dejal je, da je sklad zahteval od ponudnikov, ki so se zanimali za Belt, zagon proizvodnje in zaposlitev ljudi. IMP Livar iz Ivančine Gorice, ki je zagnal proizvodnjo v Beltu, je to ponudil. Dolenski banka pa ne. "Poleg tega je bila ponudba Dolenske banke

vezana na to, da se sklad odpove vsem terjatvam, ki jih ima do Belta, teh pa je za okrog 6,5 milijona DEM. Zato je vprašanje Belta nerešeno in bodo morali še v en krog pogajanj, če bodo vsi zainteresirani za to," je dejal dr. Dimovsk.

Črnomaljske obrtnike je zanimalo, kdaj bo konec črne ekonomije, kamor spada vse, od česar ljudje ne plačujejo dajatev. Iz Obrtne zbornice Slovenije so jih "potolažili", da črni ekonomiji ne bo konca, saj jo poznajo tudi v razvitih državah. Toda pri nas se je razmahnila čez vse meje. Staša Baloh Plahutnik, državna sekretarka za malo gospodarstvo, pa je pojasnila, da je odbor za gospodarstvo naložil vladi, naj začne z ukrepi za pripravo zakonodaje za rešitev tega problema.

M. BEZEK-JAKŠE

SREČANJE ČLANOV SNS

SEMIČ - Občinski odbori Slovenske nacionalne stranke Dolenske in Bele krajine organizirajo v soboto, 21. oktobra, ob 14. uri na Smuku srečanje svojih članov. Govornik bo poslanec v državnem zboru Rafael Kužnik. Istega dne dopoldne pa bo SNS v sodelovanju s člani semiške Zveze borcev čistila obeležila NOB po semiški občini. Odhod na čistilno akcijo bo ob 9. uri izpred hotela Smuk. Vabljeni!

OBISK V EKIJU - Po okrogli mizi o gospodarstvu so udeleženci obiskali še uspešno črnomaljsko podjetje Eki. Na fotografiji: državna sekretarka za malo gospodarstvo Staša Baloh Plahutnik v pogovoru z direktorjem Ekija Antonom Štefaničem ter semiškim in črnomaljskim županom. (Foto: M. B.-J.)

MLADI UMETNIKI - Mladi belokranjski likovniki Uroš Strugar, Polona Pavlin in Simona Biličič (od leve proti desni) na razstavi v Špeličevi hiši pred Strugarjevimi Tihožitjem s pikami. Ob otvoritvi je manjkal Jure Šuštarčič. (Foto: M. B.-J.)

Barve štirih mladosti

KUD Artoteka Bela krajina je pripravil razstavo del štirih mladih belokranjskih likovnikov

ČRNOMELJ - KUD Artoteka Bela krajina iz Črnomlja je 14. oktobra v Špeličevi hiši pripravila razstavo del štirih mladih belokranjskih slikarjev z naslovom Barve mladosti. Razstava bo na ogled do 4. novembra, na njej pa se predstavljajo Jure Šuštarčič, Simona Biličič, Polona Pavlin in Uroš Strugar.

Jure Šuštarčič je s triindvajsetimi leti najstarejši med mladimi razstavljalci. Črnomaljec je študent 3. letnika pedagoške fakultete v Ljubljani. Pred dvema letoma je samostojno razstavljal v črnomaljski galeriji Miniart. Njegova dela je bilo moč videti še na skupinskih razstavah v okviru pedagoške fakultete in v Špeličevi hiši, ko so lani razstavljali člani KUD Artoteka Bela krajina. Simona Biličič, študentka 4. letnika likovne pedagogike

na ljubljanski pedagoški fakulteti ter 1. letnika akademije za likovno umetnost v Ljubljani, smer slikarstvo, je doma iz Gradca. Tudi ona je že razstavljala na skupinskih razstavah študentov pedagoške fakultete v ljubljanski Mestni galeriji, udeležila pa se je tudi likovnih kolonij Podbrezje 94 in Polhov Gradec 95.

Črnomaljska Polona Pavlin, študentka 3. letnika ljubljanske pedagoške fakultete, smer likovna pedagogika, se je tokrat predstavila prvič. Uroš Strugar s Svibnika pri Črnomlju, študent 2. letnika likovne pedagogike na pedagoški fakulteti v Mariboru, pa se je večkrat udeležil ekstemporov mladih likovnikov Bele krajine. Razstavljal je tudi na skupinski razstavi študentov fakultete, ki jo obiskuje. M. B.-J.

PLESNI CENTER DOLENJSKE

Plesni tečaji za odrasle v osnovni šoli Loka v Črnomlju v sredo, 25. oktobra

- začetni ob 18. uri
- nadaljevalni ob 19.30

Vabljeni!

KRITIKA INŠPEKCIJ - Ob nedavnih razpravi kočevskih občinskih svetnikov o stanju javnega reda in miru v občini je bilo izrečeno precej kritičnih besed na račun dela inšpekcijskih služb. Kot izredno moteč primer med številnimi gostinskimi lokali, ki so v neposredni bližini kočevskih osnovnih šol, gimnazije in srednje šole, so svetniki navajali lokal, ki ima menda izdano uporabno dovoljenje kot mlečna restavracija, v njem pa točijo pa alkohol. Na tem primeru so utemeljevali kritiko inšpekcijskih služb, primer pa jih tudi vzpodbudil tudi k sprejemu odločitev, da bodo preverili, za kakšne namene imajo posamezni gostinski lokali v občini izdana uporabna dovoljenja. Pregledali bodo tudi vsa zakonodajna s tega področja in občinske odloke, nato pa od inšpekcijskih služb zahtevali, da ukrepajo.

SELITEV - V teh dneh imajo inšpekcijske službe v Kočevju veliko dela "same s seboj". V teku je namreč njihova preselitev iz stavbe občine in uprave enote v nove prostore v prvem nadstropju bivše stavbe Avto buma.

OGLED KOČEVSKO - Na povabilo gozdarskega društva Kočevje se bodo kočevski občinski svetniki to soboto udeležili ekokurzij po Kočevski. Kritike občinov, da svetniki odločajo o rečeh in krajih, za katere niti ne vedo natanko, kje so, bodo tako v bodoče (vsaj kar zadeva kraje, ki jih bodo obiskali!) neupravičene.

OBČAN SPRAŠUJE, MEDVED ODGOVARJA - Kaj se pritožuje tista žganjkarica? - Pravi, da je današnja mladina pokvarjena, ker pije le še vino in pivo, žganja pa ne.

NOV STEČAJNI POSTOPEK - KOČEVJE - Okrožno sodišče v Ljubljani je sprejelo sklep o uvedbi stečajnega postopka nad dolžnikom Beton in Kamen Kočevje, d.o.o., Družba za proizvodnjo in predelavo gradbenih materialov, ki je bila pred nedavnim ustanovljena iz podjetja Bemoz Kočevje. Pozivajo vse upnike, naj prijavijo svoje terjatve, in dolžnike, naj poravnajo svoje obveznosti.

Ribniški zobotrebci

POENOTENJE - V ribniški občini veliko delajo na uresničitvi zastavljenega cilja občine, da se poenotijo režimi, ki zadevajo javni komunalni del, od kanalizacije in ogrevanja preko smeti do pogrebov. Vse to naj bi opravljalo samo eno podjetje, ali bo to Komunalna ali pa bo podeljena koncesija, pa še ni znano.

DELO ZA MOŠKE - Na ribniškem zavodu za zaposlovanje postaja že kar praksa, da zagotavljajo delavce za različne programe usposabljanja glede na potrebe podjetij, ki z odpiranjem proizvodnih obratov prihajajo v Ribnico od drugod. Po podjetju Tom, d.o.o., z Mirne je zadnji takšen primer tudi podjetje Tekstilna tovarna Motvoz in platno Grosuče, p.o. Podjetje ponuja delo 25 delavcem in čeprav bi rado predelalo pri šivanju, ostale pa na pomožnih delih, bodo na ribniškem zavodu za zaposlovanje z nastanem kandidatov za usposabljanje skušali zagotoviti delo največ moškim, t.j. kar polovici vseh delavcev, ki jih grosupeljsko podjetje, ki bo zasedlo del prodatorov bivšega Rika, potrebuje.

OBČAN SPRAŠUJE, MEDVED ODGOVARJA - Včeraj si prikolovratil domov, kot da si alkoholno omamjen. - Ni bil kriv alkohol, ampak močne vonjave, ki sem jih bil slišal, ko sem peljal po magistralni cesti mimo ribniške čistilne naprave.

NADZOR ZA OBČINO VELIKE LAŠČE - Občinski svet Velike Lašče je na zadnji seji z enim vzdržanim glasom nastali so bili za - imenoval nadzorni odbor občine. V njem so članje Robert Prijatelj z Velike Slevce, Robert Hren in Rudolf Rupar, dva z območja Velikih Lašč.

Šivilje za Tom

Dela že 21 delavk

RIBNICA - Na ribniškem zavodu za zaposlovanje trenutno pripravljajo drugo skupino 20 deklet za program usposabljanja za šivilje, ki jih potrebujejo za delo v novem obratu Toma z Mirne v Ribnici. Za ribniški obrat, ki ga odpirajo v delu prostorov Rika v stečaju, bo Tom potreboval skupno 70 delavk.

V prvem izboru je ribniški urad za delo na razgovore poklical 80 kandidat. Po preverjanju zdravstvene sposobnosti za delo šivilje, ročnih spretnosti in pripravljenosti za delo je za program usposabljanja uspelo pridobiti le dobro četrtino kandidat. Skoraj polovica kandidat namreč ni ustrezala, ker imajo majhne otroke, so na porodniškem dopustu ali pa otroka pričakujejo.

Program usposabljanja, ki se je pričel z enotedenskim usposabljanjem v matičnem podjetju na Mirni in na podlagi katerega so bile delavke tudi razporejene na posamezna dela v ribniškem obratu, bo trajal skupno 3 mesece. V tem času imajo delovno razmerje sklenjeno za določen čas, po uspešno končanem usposabljanju pa jih bodo v Tomu zaposlili za stalno. Ker bodo za planiran obseg proizvodnje v Ribnici potrebovali skupno 70 delavk, zavod za zaposlovanje v sodelovanju s Tomom že izbira drugo skupino delavk za usposabljanje. Vanj se lahko vključijo tudi že zaposlene delavke, ki bi želele delo zamenjati.

JUTRI OTVORITEV GOZDNE UČNE POTI

KOČEVJE - Jutri, v petek, 20. oktobra, bo ob 10. uri pri Gozdarskem centru Marof v Kočevju otvoritev Gozdne učne poti "Rožni studenec". Učno pot so uredili gozdarji Zavoda za gozdove Slovenije, Območna enota Kočevje.

KOSTANJEV PIKNIK - Minuli četrtek popoldan so v kočevskem vrtcu Ostržek pripravili kostanjev piknik. Kot je to v navadi tudi pri drugih podobnih prireditvah, ki jih v vrtcu organizirajo za svoje otroke, so se v delo okoli peke kostanja vključili tudi starši. Vreme je bilo pikniku naklonjeno, razigrani otroci pa so samo še pripomogli k temu, da je popoldan na prostoru za vrtcem minil v prijetnem razpoloženju, kot bi trenil. (Foto: M. L.-S.)

Cona med Strugami in Ponikvami

Anton Jakopič, župan dobrepoljske občine, o urejanju cest in naselij

DOBREPOLJE - "Uresničujemo zelo pogumen program na cestnem področju," nam je na vprašanje o delu nove občine Dobropolje odgovoril župan Anton Jakopič in dodal, da gre za 3 km lokalne ceste (Zdenska vas-Hočevje in v Strugah do vasi Podtabor, kjer deluje največja žaga v občini) ter za več krajevnih cest in poti.

O teh delih smo poročali posebej, zato naj tokrat dodamo le še, da je za lokalne ceste primaknila 11 milijonov tolarjev (dela bodo veljala nad 30 milijonov) država, ker gre za demografsko ogroženo območje. Posebno je treba poudariti, da so pri urejanju cest vsod sodelovali ali pa še bodo prebivalci s prostovoljnim delom in na druge načine. To velja tudi za Podpeč, kjer iz znamenite kraške jame občasno bruha voda in uničuje vaško pot, ki je hkrati tudi struga te vode. Najbolj izpostavljeni in poškodovani del poti bo še letos finansirala in uredila država, ostalo pa občina prihodnje leto.

Na Vidmu obnavljajo ograjo pokopališča, v Strugah so prekrili zdravstveno postajo, preplastili športno igrišče na Vidmu, v Ponikvah so prekrili podružnično šolo, podpisana je pogodba za izdelavo pločnika v Predstrugah itd. Skratka: v občini je bilo letos narejenega več kot v kateremkoli letu doslej.

Anton Jakopič, župan občine Dobropolje

Kočevje dobilo mnogo manj, kot je pričakovalo

Po neurju: težko čakajo na interventni zakon

KOČEVJE - Kočevska občina je dobila po sklepu vlade Republike Slovenije za odpravo posledic neurja 2 milijona tolarjev, kar je najmanj med vsemi prizadetimi občinami, čeprav sodi med tiste 4 občine v državi, ki jih je neurje najbolj prizadelo. Zato še toliko težje pričakujejo sprejem obljubljenega interventnega zakona za odpravo posledic neurja.

Dobljeni denar so v občini porabili za vzpostavitev prevoznosti cest, razen ceste Friškova Draga - Žaga, za katero bi potrebovali 10 milijonov tolarjev. Cesta je pomembna za dostop do Žage, pa tudi za sanacijo male hidroelektrarne v Dolenjem Potoku. "Čeprav denar za odpravo posledic neurja ni namenjen za odpravo poškodb na tem gospodarskem objektu, ki je zaradi neurja močno poškodovan, pa bi morali zagotoviti vsaj dostop strojev do objekta, kar zaradi neprevoznosti ceste sedaj ni možno, tako da se tudi ne more pričeti sanacija elektrarne," pojasnjuje kočevski župan Janko Veber. Župan pojasnjuje potrebo po čimprejšnjem sprejemu interventnega zakona tudi s težavami, ki jih imajo pri plačevanju že opravljenega dela, saj računski presegajo dobljenih 2 milijona tolarjev. Skrbi jih tudi, ker je zima še pred vrati, ceste pa so sanirane le za silo.

Kompromisni dogovor za Itas?

Kočevje ponuja Agenciji za sanacijo bank tri možnosti vračila dolga

KOČEVJE - Občina Kočevje je pred kratkim posredovala Agenciji za sanacijo bank predlog kompromisnega dogovora glede 4,5 milijona mark velikega dolga, za katerega jo terja Agencija. Na toliko je namreč od leta 1990 z obrestmi narasel kredit, ki ga je za podjetje Itas pri Ljubljanski banki najel občinski sklad skupnih rezerv.

Z ekonomskega vidika poteza sklada že tedaj ni bila modra, ker je bil Itas tik pred stečajem. Še danes ni natančno znano, kdo je

odobril najem kredita. Odločitvi pa je po vsej verjetnosti botroval trenutek tik pred prvimi demokratskimi volitvami in negotovost takratnih občinskih mož, kako ravnati v primeru, če bodo šli delavci Itasa res na ulice, tako kot so grozili. Itas je šel medtem v stečaj, po zakonski ukinitvi sklada skupnih rezerv pa je vračilo dolga padlo na občino.

4,5 milijona mark pomeni danes skoraj polovico letošnjega proračuna kočevske občine, zato bi poplačilo dolga, ki zaradi obresti le še narašča, občino pahnilo v blokado in tudi na rob preživetja. Nova občinska oblast je zato Agenciji za sanacijo bank, ki je po sanaciji Ljubljanske banke prevzela vse slabe terjatve, dala konkretne predloge, kako zapreti te terjatve.

Kot prvo navajajo možnost, da bi občina odkupila stanovanjske kredite Itasovih stanovanj in nato z obroki od odprodanih stanovanj poravnala obveznosti. Kot drugo predlagajo, da bi se dolg Agenciji poplačal z odprodajo parcel okrog Rudniškega jezera, ki so v Itasovi lasti, če bo občini priznana predkupna pravica. In kot zadnjo možnost predlagajo, da bi Agencijo poplačali s sredstvi, ki jih bo občina dobila iz stečajne mase Itasa. Odgovora na svoje predloge, ki predvidevajo zaprtje terjatev iz sredstev iz Itasa, in ne iz občinskega proračuna, še niso prejeli.

M. L.-S.

RAZSTAVA NATEČAJNIH DEL ZA NOVO ŠOLO

KOČEVJE - Danes, 19. oktobra, ob 19. uri bo v Šeškovem domu v Kočevju otvoritev razstave: Natečajna dela za novo osnovno šolo ob Rinži.

Novi vodovod pokopal stare

Najprej vodovodni krak za območje Turjaka, nato še za Lašče - Stari vodovodi bodo odveč

VELIKE LAŠČE - "Človeka ne moreš pokopati, dokler ne umre," je dejal med razpravo o vodovodih v občini na zadnji seji občinskega sveta svetnik Vinko Gruden. S tem je hotel poudariti, da je potrebno vzdrževati tudi sedanje stare oz. vaške vodovode, čeprav je predviden enotni vodovodni sistem za vso občino. En krak novega vodovoda bo napajal območje Turjaka, drugi pa območje Velikih Lašč.

Občina bo zato začela sprejemati odloke oz. sklepe o obvezni priključitvi na ta dva kraka glavnega vodovoda, ko bosta dograjena. To pa bo najprej za krak proti Turjaki, nato pa še proti Laščam. Hkrati s priključevanjem pa bodo ukiniteli stare vaške vodovode, ki so v glavnem dotrajali, njihovo vzdrževanje pa je drago.

PRISPEVEK ZA VIKENDARJE

VELIKE LAŠČE - Obvezni komunalni prispevek za vikende in druge počitniške objekte na območju občine Velike Lašče naj v bodoče plačujejo vsi lastniki teh objektov, ki tudi uporabljajo razne komunalne objekte (ceste, vodovode itd.), so sklenili na zadnji seji občinskega sveta. Prispevek bo za letos znašal 5.000 tolarjev, zavezancev pa bo okoli 400. Na osnovi tega sklepa občinskega sveta bodo pripravili občinski odlok, ki ga bodo predvidoma sprejeli že na naslednji seji.

Razpravi o vodovodih so priključili še razpravo o potrebi po bolj urejeni kanalizaciji za Lašče in tudi nujno gradnjo čistilne naprave. Na vse to opozarjajo inšpekcijske službe, ki bodo sicer proti glavnim onesnaževalcem voda v bodoče ostreje ukrepale. Občina je dolžna skrbeti za varstvo okolja in tudi vodotokov. Zato bodo že v začetku prihodnjega leta razpisali natečaj za izdelavo projekta za ureditev kanalizacije in čistilne naprave. Sam načrt bo veljal predvidoma preko 800.000 tolarjev, nato pa bo treba zbrati denar za vso investicijo, kanalizacijo in čistilno napravo.

J. PRIMC

Najbogatejši v Sloveniji

Turistično izjemno zanimiv predel se šele prebujajo - Kaj pravi predsednik TD Dobropolje Stane Škulj

DOBREPOLJE - Turistično društvo Dobropolje je bilo registrirano letos poleti, čeprav je delalo že prej. Predsednika Stana Škulja smo povprašali, kaj je že uresničilo oz. uresničuje, pa še o zanimivostih Dobropolja.

Stane Škulj, predsednik Turističnega društva Dobropolje

Območje med Turjakom, Velikimi Laščami, dobrepoljsko dolino, Krko, Muljavo in Stično je v Sloveniji najbogatejše po kulturnih in zgodovinskih zanimivostih. Sem prihajajo izletniki, pravih turistov pa ni, ker ni prenočišč. Razveseljivo pa je, da je veliko ljudi, ki so pripravljene delovati za razvoj turizma.

Med zanimivostmi, ki si jih izletniki najpogosteje ogledujejo, naj tokrat omenim Podpeško jamo, ki jo je opisal že Valvasor in v kateri je deloval prvi jamski laboratorij v Evropi; lipov gaj v Zdenski vasi; cerkev sv. Antona v Zdenski vasi (freske Iveta Šubica), cerkev v Ponikvah (njeni baročni oltarji so bili že na razstavi po svetu, tudi v Parizu), Javhe (kjer se radi ustavljajo planinci in drugi) in kočjo planinskega društva na Kamnem Vrhu.

V program so zapisali nadaljevanje tradicije dobrepoljskih "mačkar" (stare in sodobne maškare) in zagoriških "mačkar" (etnološko uveljavljene). Za oboje bodo decembra razpisali natečaj. Ocenjujejo tudi urejest kmetij in domačij, rezultate pa bodo razglasili v zadnjem tednu v decembru. Načrtujejo enotno izdelane turistične kažipote, o čemer se zbirajo zamisli. Z njimi bodo obeležili vsaj vpadnice v občino. Zbirajo prijave za turizem na kmetih. Pripravljajo tudi izdajo turističnega vodnika, zemljevida in razglednik.

M. STEKLASA IN J.PRIMC

Še vedno brez statuta

Mogoče 26. oktobra več sreče - Javna infrastruktura na področju kulture - Mali plinski rezervoarji

KRŠKO - Čeprav je bil statut občine Krško že večkrat na dnevnem redu sej občinskega sveta, tudi na zadnji, 9. seji predlog ni bil sprejet, saj je bilo vloženih veliko število amandmajev, ki jih bo normativno-pravna komisija v kratkem obdelala, tako da bo statut ponovno na dnevnem redu 26. oktobra.

Svetniki so sprejeli sklep o brezplačnem prenosu pravice uporabe na nepremični družbene lastnine športnega igrišča na društvo Partizan iz Dolenje vasi in sklep o brezplačnem prenosu lastninske pravice na nepremičninah družbene lastnine gasilski dom Leskovec tamkajšnjemu gasilskemu društvu. Podprli so tudi odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o določitvi pomožnih objektov za potrebe občanov in njihovih družin (torej za objekte, za katere ni potrebno lokacijsko dovoljenje). Tako se že veljavni odlok dopolni še za pomožni objekt mali plinski rezervoarji za utekočinjen naftni plin do 5 kv. metrov ter izvedbe njihovih priključkov. V posameznih primerih je za postavitev takšnega rezervoarja potrebno priložiti soglasja mejašev, soglasja pristojnih organov in organizacij, če bo tangirana s predmetno

lokacijo in tehnično dokumentacijo, s katero bo zagotovljena varnost.

Državni zbor je že novembra lani sprejel zakon o uresničevanju javnega interesa na področju kulture, ki med drugim določa, da postanejo nepremičnine in oprema v javni in družbeni lastnini. S tem naj bi med drugim preprečili vračanje tovrstnih nepremičnin v postopku denacionalizacije v naravi. Zakon tudi določa, da se lahko da takšna javna infrastruktura, s katero ne upravljajo javni zavodi, v uporabo posameznikom in pravnim osebam, ki so vpisani v razvid izvajalcev kulturnih programov pri ministrstvu za kulturo. Javna infrastruktura na področju kulture so v krški občini: grad in Lamutov likovni salon v Kostanjevici, Kulturni dom v Krškem, Dom 14. divizije Senovo, Atelje Štoviček v Leskovcu, Galerija Krško, p. c. sv. Križa Krško, Grad Brestanica, Dom svobode v Brestanici, Kulturni dom v Kostanjevici, Kulturno-prosvetni dom v Velikem Trnu, Kulturni dom Bena Zupančiča na Zdolah, Dom DKD Svobode na Senovem in Kulturno-prosvetni dom v Podbočju.

T. G.

OGLED VOJAŠNICE - Območno združenje slovenskih častnikov v Novem mestu, ki združuje častnike vojaške sestave Šentjerneja, Škocjana in Novega mesta, je organiziralo v nedeljo v učnem centru Slovenske vojske v Cerkljah ob Krki družabno srečanje članov in njihovih svojcev. V Cerkljah se je zbralo okrog 300 udeležencev iz Škocjana, Sevnice, Novega mesta in Metlike, ki sta se jim pridružila tudi župana občin Šentjernej in Škocjan Franc Hudoklin in Janez Povšič. Zbrane so pozdravili Miha Butara, predsednik republiškega združenja slovenskih častnikov, Borut Usenik, predsednik združenja slovenskih častnikov občine Novo mesto, ter polkovnik Stanko Zlobko, poveljnik vojašnice Cerklje. Udeleženci so si med drugim ogledali opremo oklepno-motorizirane bataljona; pogumnejši so se popeljali z oklepniki. Dan so zaključili v jedilnici vojašnice. (Besedilo: Aleksander Đukić, foto: Pavel Golob)

Letos večji vrtec v artiški šoli

Preureditev podstrešja zaradi večjega števila otrok - Iz Artič naj bi bili prepoznani prosili v Brežice za denar - V Artičah v vrtcu več otrok kot povprečno v Sloveniji

ARTIČE - Artiški vrtec, ki deluje v okviru tamkajšnje osnovne šole, je letos doživel spremembo. Zanj je šola uredila še en prostor, potem ko je doslej imel tri oddelke, kar je bilo ob dosedanem manjšem številu otrok tudi dovolj. Z naložbo so v zapuščenem podstrešju pridobili 35 kv. m uporabnih površin.

Šola je pri urejanju prostora za vrtec ostala brez pomoči občine, res pa je, da je v Brežice naslovila prošnjo za denarno pomoč iz občinskega proračuna. Župan je ob artiški prošnji za denar sprva pokazal pripravljenost pomagati, vsaj šola je njegov odziv razumela tako, da bo občina poskusila najti sredstva v nastajajočem občinskem proračunu. Mogoče so ga razumeli napak ali pa se ni obnesel napovedani občinski poskus - vsekakor denarja za vrtec v Artiči iz Brežic niso nakazali, kajti proračun, ki ga je občinski svet zdaj že sprejel, denarja za Artiče ni predvidel.

Še preden je bil proračun sprejet, je ob obravnavi osnutka v občinskem svetu v Brežicah svetnik Ivan Živič predlagal, naj bi v proračunu predvideli denar za vrtec v artiški šoli. Svet je sklenil, da sprejme osnutek skupaj s predlogi iz razprave. Zainteresirani v Artičah so bili ob tem seveda

prepričani, da bo zaradi takega sklepa šola dobila denar, namesto denarja pa so dobili iz Brežic sporočilo, da je šola prepoznala prošnjo za denar. Toda šola Artiče je, ko je primerjala datume sej sveta in ustreznih občinskih dopisov, ugotovila, da je

KOMEDIJA IN HARMONIKARJI

KRŠKO - V Kulturnem domu v Krškem bo v soboto, 21. oktobra, ob 19. uri na sporedu komedija Raya Cooneya To imamo v družini, s katero se bo predstavilo Prešernovo gledališče iz Kranja. Gre za prvo predstavo modrega večernega abonmaja. Začele se bodo tudi predstave zelenega glasbenega abonmaja. Tako bo 23. oktobra ob 18. uri v Kulturnem domu Krško nastopil harmonikarski orkester glasbene šole Ljubljana-Moste-Polje.

M. LUZAR

Vodo bodo poslej dobili po ceveh

V vojašnici v Cerkljah ob Krki minister Jelko Kacin izročil namenu vodovod - Tretjino naložbe plačalo ministrstvo za obrambo - V Cerkljah v prihodnje manj pehote

CERKLJE OB KRKI - V vojaškem učnem centru v Cerkljah ob Krki je 11. oktobra minister za obrambo Republike Slovenije izročil namenu nov vodovod. JLA je imela vodovod, vendar samo zase, so poudarili na začetku otvoritvene slovesnosti. Ta armada je tako dokazala, da ne mara stikov z okoljem. Vodovod, odprt zdaj, bo istočasno služil Slovenski vojski in civilistom, kar simbolično predstavlja povezavo vojašnice s civilnim okoljem.

Vodovodni sistem, ki poteka od Čateža do Cerkelj in je dolg 6 km, zgradili pa so ga v devetih mesecih, je veljal 120 milijonov tolarjev. Tretjino potrebnega denarja je prispevalo obrambno ministrstvo, ostalo so zbrali v občini Brežice. Vodo je za zdaj dobila le vojašnica, ki je doslej vodo dovažala v cisternah. Ko bodo v brežiški občini predvidoma v prihodnjem letu priključili v omrežje še nova črpališča, je bodo deležne tudi vasi na širšem območju Cerkelj. Nedavno

odprti vodovod so gradili etapno, in sicer najprej od Čateža do Krške vasi, potem pa od tam do Cerkelj.

Minister Jelko Kacin je ob otvoritvi pripisal vodovodu velik pomen. Prejšnje zajetje, iz katerega je dobival vodo vojaški učni center v Cerkljah, bodo obdržali in njegovo vodo uporabljali kot tehnološko. Kacin je rekel, da je ureditev vodovoda za vojašnico smiselna in potrebna naložba, saj bo vojaško središče v Cerkljah delo-

valo tudi v bodoče; v njem bo skladno s sprejeto slovensko vojaško strategijo manj pehotnih in več drugih enot. Vojašnica v Cerkljah je potrebna med drugim tudi zaradi jedrske elektrarne Krško, ki jo, sodeč po nekaterih gražnjah, Slovenija mora budno varovati.

Odprtje vodovoda v Cerkljah spada med prireditve in dosežke ob letošnjem brežiškem občinskem prazniku, kot je dejal na slovesnosti brežiški župan Jože Avšič.

L. M.

ZADNJA DIRKA

OREHOVA VAS - V nedeljo, 15. oktobra, je bila v Orehovi vasi letošnja zadnja dirka za državno prvenstvo v motokrosu, na kateri so mladi tekmovalci novomeškega Mela potrdili dosedanje uspehe v letošnji sezoni, ki so jo končali na prvih mestih. Tako je v razredu do 60 ccm tudi četrtriletošnji Andrej Hvasnja in tako z največjim možnim številom točk postal državni prvak. Enako se je zgodilo v skupini podmladka, ki tekmuje v motorji do 80 ccm, kjer je tudi v Orehovi vasi zmagal novi državni prvak Sašo Popovič, drugouvrščen v skupnem vrstnem redu Jaka Može je bil tudi v nedeljo drugi, v skupni uvrstitvi pa je edina deklica v Melovi ekipi Natalija Konda osvojila četrto mesto. V razredu do 125 ccm je bil Ludvik Mežnar (Mel) tokrat tretji, v skupnem vrstnem redu za državno prvenstvo pa peti. V razredu do 250 ccm je bil Brežičan Pavkovič v Orehovi vasi peti, isto mesto pa mu je pripadalo tudi v skupnem vrstnem redu.

Ob 30-letnici kluba prostori in antenski stolp
Še letos nove kartice

KOSTANJEVICA, PREKOPA - Ob praznovanju 30-letnice radiokluba Iskra Prekopa in v okviru krajevnega praznika Kostanjevice je sekcija kluba iz Kostanjevice, ki se je začela razvijati v letu 1976, dobila prenovljene prostore in antenski stolp, ki je opremljen s kvalitetnimi antenami za KW, UKW in UHF področja. Klub se je vsa leta razvijal in tehnično izpopolnjeval ob razumevanju raznih organizacij in posameznikov, če pa bodo finance dopuščale, bodo na Planini pri Podbočju postavili še antenski stolp in bivač za tekmovalce, saj so tam zveze najdaljše, kar je posebnega pomena za tekmovalce. Tako tudi letos Vasja in Brane Čuk ter Miro Robek sodelujejo na državnem maratonu na UKW področju, kjer so trenutno drugi, dosegli tudi lani.

Klub šteje 106 članov, od katerih jih je 20 z licenco. Ima dve sekciji: na Prekopi in Kostanjevici. Še letos namerava izdati barvno QSL kartico z državnim posnetkom Kostanjevice, tudi v prihodnje pa bodo veliko pozornost posvečali izobraževanju in kondicioniranju mladih kadrov, pospeševanju konstruktorstva in računalništva ter vzpostavljanju zveze širom po svetu, saj radioamaterstvo prerasča v pomembno družbeno dejavnost.

T. G.

Vodja sekcije Kostanjevica Robi Grgovič

IZ PIP NAMESTO IZ CISTERN - Hidrant na vodovodu v Cerkljah je odprl minister Jelko Kacin. Pred tem je rekel, da konec dovažanja vode tudi pomeni, da "nismo več na taborjenju, smo na perspektivnem območju Slovenske vojske". Na sliki (z leve): Stanko Zlobko, poveljnik vojašnice Cerklje ob Krki, Vladka Kežman, direktorica KOP Brežice, minister Jelko Kacin in Jože Avšič, brežiški župan. (Foto: L. M.)

Uradne ure uprave po novem

Odnosi med občinsko upravo in upravno enoto bi bili boljši, če bi težave reševali hitreje

KRŠKO - Kot je na zadnji seji občinskega sveta povedal načelnik upravne enote Anton Podgoršek, so odnosi med občinsko upravo in upravno enoto dobri, a bi bili lahko še boljši, če bi se problemi reševali hitreje. Tako so od januarja, ko so bile v Sloveniji vzpostavljene upravne enote, v Krškem raven storitev obdržali, postavili so organizacijo s štirimi oddelki in sistemizacijo, ki jo je vlada potrdila julija, sistemiziranih pa je 57 delovnih mest. V upravni enoti je danes zaposlenih 43 delavcev in 3 pripravniki, trditev, da je upravna enota od občine prevzela ves ka-

der, pa ne drži, prav nasprotno. Med zaposlenimi ob delu študira 15 delavcev, s pridobitvijo višje izobrazbe pa bodo skoraj v celoti krili zahtevano izobrazbeno strukturo iz sistemizacije. Na upravni enoti jim je v teh nekaj mesecih uspelo skoraj v celoti preurediti poslovne prostore razen krajevnih uradov, izposlovati prevzem leasinga za pohištvo in dveh avtomobilov od 1. januarja letos in s tem skoraj v celoti na novo opremiti prevzete prostore.

"V zadnjem času se dogaja, da nekateri delavci iz upravne enote prehajajo zopet nazaj v delovno razmerje na občino. Ker močno dvomim, da bi kdorkoli šel na slabše, bo potrebno pregledati in

Upravna enota bo od 1. novembra uvedla nove uradne ure za stranke, ki so sedaj vsak dan od 7. do 15. ure, ob sredah od 17. ure in ob petkih od 7. do 13. ure. Ker nekateri delavci zaradi pogostih obiskov strank ne morejo delati kvalitetno, bodo po novem le štirje uradni dnevi za stranke in sicer ob ponedeljkih in torkih od 8. do 14.30, v sredo od 8. do 16.30 in v petek od 8. do 12.30.

preveriti vzrok. Če je to nepravilna razporeditev, ki ni v skladu z uredbo in zakonom, in s tem seveda umetno višja plača, bo o tem potrebno spregovoriti. Računsko sodišče bo kmalu pričelo z delom, ker pa ni strankarsko, bo s kršitelji zakonodaje neizprosno," je povedal Podgoršek.

T. G.

V GOSTEH V POSAVJU

KRŠKO - Varovanci in njihovi skrbniki Sožitja društva za pomoč duševno prizadetim iz Mežiške doline so se na pobudo Dāneta Mižigoja, predsednika Sožitja iz Krškega, v petek in soboto mudili v Posavju, kjer so obiskali Kostanjevico, Čatež, Mostec in še nekatere druge kraje, obisk pa je bil tudi priložnost za predavanja in izmenjavo izkušenj.

Novo v Brežicah

VSE ODKRITO - Na mejnem prehodu Obrežje je kar živo. Žive so tam celo podgane, čeprav samo dotle, da poginejo. Dejstvo je, da je nadavno poginila ena teh živalic. Obležala je pod zabojskom, v katerem delajo obmejne službe. Bajle so navzočnost mrtvega glodalca odkrili šele potem, ko jih je zbrala v nos. Na veliko veselje drugih služb so razpadajočo podgano odkrili pod kontejnerjem carine, slednja pa z najdbo dokazuje, da skozi mejni prehod ne more nenadzorovano prav nihče, niti miška.

TANKIST - Na nedeljski predstavitvi vojašnice Cerklje ob Krki je Janez Povšič vozil tank. Ni ga ustavila nobena ovira na poligonu. Povšič je že brez tanka neustavljiv - kot politik v političnih hodnikih. Vendar je praviloma diplomat v tokavica, ne pa kakšen "tank".

BROD - Broda, ki vozi po Savi na mostecu v bližini Čateških toplic, ne omenjajo v brežiških turističnih prospektih. Plovilo zaradi tega deluje nekako v tajnosti in ga izvajajo samo najbolj iznajdljivi in nadovedni turisti. Vse to v zvezi z brodom je podobno vojnim razmeram. V vojni so brod skrivali, danes ga skrivajo, takrat pred Nemci, danes pred Nemci. Razlika je v tem, da broda danes ne razkazujejo zato, da se ne bi Nemci prevečkrat vozili z njim pit čez Savo na nepravno stran.

NISO GLASOVALI O PLAČILU VRTCA

BREŽICE - Brežiški občinski svet na zadnji seji ni glasoval o predlogu, po katerem bi, če bi bil sprejet, vsi starši otrok plačevali vrtec, in sicer toliko, kot znašajo stroški živila. Preden bodo do svetniki tak predlog znova dobili na mizo, bodo v Brežicah pristojne službe temeljito analizirale razmere v zvezi s socialnim položajem staršev otrok v brežiškem vrtcu. Člani sveta so svojo odločitev pojasnili s tem, da bi predlagani način plačevanja ogrozil socialni položaj najrevnejših staršev. Pri omejenih analizah razmer bodo upoštevani, da mnogi starši delajo na črno in da so zato njihovi stvarni prihodki večji od uradno prikazane dohodka.

Do kdaj še nedeljska peka kruha?

Združenje pekov in slašičarjev sprožilo akcijo za ukinitve nedeljske peke - Podpora zasebnih pekov? - Učinkovito le, če bo veljalo za vse - Kaj pa nedeljska prodaja?

Pravzaprav je zelo prijetno, ko se na nedeljsko jutro lačen zbudiš in se odpraviš v bližnjo trgovino po pravkar pečeni, še topli kruh. Toda kako dolgo bo še tako? Bo tudi Slovenija sledila zgledom Avstrije, Švice, Italije, Nemčije in drugih držav, v katerih so z zakonom prepovedali nedeljsko peko in celo nočno delo v pekarnah?

Združenje pekov in slašičarjev pri GIZ Zitna skupnost se je nedavno lotilo vseslovenske akcije za ukinitve nedeljske peke in distribucije kruha tudi pri nas. Po uvodnih sestankih, s katerimi so potipali razpoloženo med peki na Slovenskem, tudi med zasebnimi, so pri pristojnih vladnih službah že sprožili postopek za ukinitve nedeljske peke.

Kakor se zdi s stališča potrošnikov in tudi nekaterih zasebnih pekov tak predlog nerazumljiv, pa imajo predlagatelji seveda tudi svoje razloge. Nedeljsko delo zahteva dodatno delovno silo, saj imajo delavci pač omejeno število delovnih ur na teden. To pa povečuje stroške in zmanjšuje konkurenčnost.

V Sloveniji se je v zadnjih petih letih število zasebnih pekarn kar potrojilo. Skupno zdaj peče kruh

• Po predlogu Žitne skupnosti naj bi ukinitvi nedeljske peke kruha sledila tudi trgovina z ukinitvijo nedeljske prodaje. Spet gre za interese večjih trgovcev, ki težko sledijo zasebni konkurenci in ob nedeljskem delu zagotavljajo dobre prodajalce. Akcija bi vsekakor morala biti usklajena, saj bo ukinitve učinkovita le, če bo veljala za vse.

in pecivo 360 pekarn, od tega 260 zasebnih, preostalih 100 družbenih pa je v procesu lastninjenja. Po nekaterih ocenah je v vseh slovenskih pekarnah zaposlenih čez 2.000 delavcev. Združenje pekov in slašičarjev želi akcijo peljati skupaj z Obrtno zbornico, saj trdi, da je za ukinitve peke tudi precej zasebnih pekov.

O tem, koliko ti res podpirajo ukinitve, še ni informacij. Možno pa je reči, da so za ukinitve nedeljske peke predvsem zasebni peki

in slašičarji z dolgoletno tradicijo. Med mladimi pekarnami je razpoloženo pogosto drugačno. Mnogi med njimi so namreč na trnovi začetniški poti. V novo dejavnost so vložili veliko denarja, zato so pripravljani ali pa prisiljeni garati noč in dan, samo da povrnejo vložek in odplačajo kredite. B. D. G.

Iz naših podjetij

BTC LJUBLJANA - To podjetje ima v Sloveniji že več kot 300 trgovskih lokalov. Samo letos bo za naložbe v Ljubljani, Novem mestu in Murski Soboti porabilo 8 milijonov mark, poleg tega pa za investicijsko vzdrževanje še dodatne 4 milijone mark. V zadnjih 5-ih letih je v preureditev skladišč in trgovine že vložilo okrog 40 milijonov mark, pa kljub temu načrtuje še nove naložbe, tudi v Novem mestu. Tu, kjer so del skladiščnih prostorov že preuredili v 25 trgovin, med drugim gradijo nove skladiščne prostore. Z ureditvijo prehrabnih trgovin bo trgovske površine v Novem mestu povečalo na skupaj 8.500 kvadratnih metrov.

RADANOVIČ IZ BREŽIC - Brežiško podjetje Radanovič bo danes odprlo v Brežicah nov avtomobilski salon. Otvoritev bo ob 16. uri.

ZA ZDAJ ŠE OB NEDELJAH - Vse več je trovin, ki tudi ob nedeljah ponujajo sveže pečene kruhe. Nekaterim podjetnim zasebnim pekarnam so se, da bi obdržale kupce, prilagodile skoraj vse pekarnice po vrsti. Bo akcija za ukinitve nedeljske peke, ki jo podpirajo tudi mnogi potrošniki, uspela?

Peki o ukinitvi

Tudi peki na Dolenjskem, v Beli krajini, Posavju in na Kočevskem so zaznali akcijo in se odzivajo nanjo. Eni tako, drugi drugače, odvisno od tega, v kakšnem položaju je njihova obratovalnica in kakšne načrte imajo z njo. Večina podpira ukinitve nedeljske peke, le da nekaterim finančno stanje in načrti za prihodnost tega še ne dovoljujejo.

ALEŠ JERŠE, predstavnik pekarnice Hram iz Kočevja: "Smo srednje velika pekarna. Zavzemamo se za ukinitve nedeljske peke kot Zitna skupnost, katere član smo, in se bomo tako, kot bo dogovorjeno, tudi ravnali."

MILENA MAVČIČ, lastnica pekarnice v Brežicah: "Mi smo takoj zato, da se ob nedeljah ne peče kruh. Naša družina ima že 68 let pekarno, pa še nismo nikoli pekli v nedeljo - nedelja je bila in tudi naj bo čas za počitek. Upamo, da bo predlog Žitne skupnosti o ukinitvi čimprej sprejet."

SLAVKO MARKOVIČ iz pekarnice Markovič v Gor. Suhorju pri Metliki: "Pri nas pečemo v nedeljo, kolikor kupci naročijo. Gre za to, da ustrezemo strankam in da smo jim dostopni. Za ukinitve so predvsem velike pekarnice, ki nimajo dovolj ljudi. Nam je vseeno. Če bo sprejeta ukinitve, se bomo tega pač držali."

MAGDA SMERKE, pekarna Malka iz Žužemberka: "Za svoje trgovine bomo še naprej pekli kruh tudi ob nedeljah, saj je v našem interesu, da čimveč prodamo. Če ne bi pekli mi, bi kruh prepekljali drugi. Delamo dve leti in moramo vračati kredite, plačevati najemnino in ljudi. Z nedeljsko peko imamo račun, še posebej, ker dosti delamo sami, cela družina. Če pa bo država peko prepovedala, se bomo seveda držali prepovedi."

DARINKA SUBAN, pekarna Suban z Obrežjega pri Brežicah: "Pri nas pečemo kruh tudi ob nedeljah, a samo zato, da ne zaostajamo za konkurenco. V našem interesu je, da se nedeljska peka ukine, saj se nam to ne splača, sicer pa morajo imeti delavci vsaj en dan v tednu prsto, domači pa tudi."

Družbeni kapital bi zmanjšali kar za milijardo mark

Polovica podjetij je popravilo oškodovanje

Agencija za plačilni promet je do sredine septembra izdala 769 revizijskih poročil in kar pri 502 podjetjih odkrila oškodovanje družbenega kapitala v skupni vrednosti 59,3 milijarde tolarjev, kar je za tiste, ki se bolj razumejo na marke, 969 milijonov mark. Polovica podjetij je prstovoljno pristala na uskladitev in odpravo škode. Na tak način je bil družbeni kapital z različnimi knjigovodskimi uskladitvami spet obogaten za 37 milijard tolarjev. Tako se je družbeni kapital povečal za 6 odstotkov, istočasno pa zmanjšal za petino kapital z znano lastnino.

Slabše je bilo z vračanjem družbenega kapitala v 186 podjetjih, v katerih so inšpektorji odkrili dejanski odliv kapitala, in sicer v višini 9,2 milijarde tolarjev. Poleg tega so za 207 podjetij podali sum oškodovanja za 18,3 milijarde tolarjev po 48. členu privatizacijskega zakona.

Največ oškodovanja je na račun neutemeljenega odpisa terjatev (14,7 milijard tolarjev), dokazanih neutemeljenih odpisov je samo do tujine za 4,3 milijarde tolarjev. Agencija je izdala 71 sklepov za revidiranje 61 povezanih podjetij v tujini, vendar jih je revizijska poročila do sredine septembra podala le 27, čeprav je večina že potekel 100-dnevni rok za to.

IZŠLA JE TRGOVINA

LJUBLJANA - Osrednja založniška hiša poslovnega tiska v Sloveniji, Gospodarski vestnik, je 9. oktobra izdala nov poslovni časopis Trgovina. Namenja ga predvsem trgovcem in podjetnikom, a tudi vsakomur, ki trguje, prodaja izdelke ali storitve, saj bodo v njem lahko našli praktične vesti in nasvete s področja trgovine. Časopis je mesečnik, glavni urednik je Dušan Snoj, odgovorna urednica pa Vera Avšič.

Tečaji

Minuli torek so bili nakupni tečaji po dolenjskih menjalnicah naslednji: za nemško marko od 85,20 v Dolenjski banki do 85,70 tolarja v Posavski banki; za šiling od 11,95 do 12,05 in za 100 lir od 7,25 (v SKB banki) do 7,60 tolarja v HB Brežice. Prodajni tečaji: za marko od 85,80 (Ažur Grosuplje) do 86,50 tolarja v Dolenjski banki; za šiling od 12,25 do 12,36 in za 100 lir od 7,75 (SKB banka) do 8,20 tolarja v Banki Celje. Srednji tečaj Banke Slovenije je bil v torek za marko 84,12, za šiling 11,95, za 100 lir 7,45 in za 100 hrvaških kun 22,61 tolarja.

• TŠD KOSTEL NA SEJMU - Sejmem je v soboto obiskala tudi štiričlanska delegacija Turističnega športnega društva Kostel, ker so Kostelci poslali v ocenitev 7 turističnih spominkov avtorja Marjana Leša. Nagrado za najboljši spominček so podelili grabljicam za obiranje borovnic avtorja Jureta Miklavca iz Podlubnika. Posavski muzej Brežice je prejel eno izmed dveh enakovrednih drugih nagrad za figuralno pecivo. Kar dve izmed 11 podeljenih priznanj za kakovostne spominke je dobil Matija Kobola (za velike in male nečke). Delegacija TŠD Kostel je sodelovala tudi na predavanju in pogovoru o turističnih spominkih in razdelila nekaj propagandnega gradiva. Predsednik društva in Obkolpske turistične zveze Stanko Nikolič je ob vrnitvi predal, da kočevski turizem ni bil zastopan na letošnjem sejmu. (J. P.)

"Fušanje", črni trg in socialni mir

Na nedavni okrogli mizi v Črnomlju je predstavnik obrtne zbornice opozoril, da je sive ekonomije toliko, da bi, če bi jo legalizirali in spravili v normalne tokove, lahko v teh poslih zaposlili 80.000 Slovencev in Slovenk. Slovenija je postala en sam velik sivi ali črni trg. Začnemo lahko z neprijavljanimi delavci ter celo z organiziranimi borzami dela, ki na črno za lepe provizije posredujejo delavce.

Tu je še delo na črno, izredno uporabno, priljubljeno in razbohoteno "fušanje" pa ustaljeno skrivanje prometa, prikrievanje prihodkov in dobička, raznovrstno deoejstvo, ki izstavlja tudi milijonske račune za svoje delo, ki pa jih med prihodke pozabi knjižiti. Zdaj aktualnim črnim zbiralcem in prekupčevalcem za lastninskimi certifikati bo zaradi stvari same kmalu odklenalo, zato pa bodo še naprej na črno bogateli posredniki pri pridobivanju kreditov, sumljivi kreditodajalci in celo nelegalni zbiralci hranilnih vlog.

Verjetno ga skoraj ni postla, ki ga pri nas ne bi mogel iznajdljivi državljan opraviti na črno in tako zaslužiti, ne da bi dal zaslužiti tudi državi. Rezultat? Vse večje dajatve za tisto obubožano gospodarstvo, ki še posluje po zakonih in ki z zdajnjimi zamahi še ostaja nad gladino.

Stara resnica je, da naša država pobira le tam, kjer je najenostavneje. V kaotične razmere na sivem trgu nihče noče poseči. Pravzaprav državi še sploh ni jasno, kdo naj bi se tega lotil.

B. DUŠIČ GORNIK

Certifikati: Še po novem letu

Vlada bo odločila, ali podaljšati veljavnost certifikatom na splošno ali le delno - Že 40 podjetij prešlo v last Sklada zaradi nepravilnosti - Tožbe malih delničarjev

Po izjavah mag. Toneta Ropa, državnega sekretarja za privatizacijo, naj bi lastninskimi certifikati podaljšali veljavnost za pol leta, s čimer bi zagotovili, da tistim, ki jim jih iz objektivnih razlogov do konca leta ne bo uspelo vložiti, certifikati ne bodo propadli. O tem, ali bodo podaljšali veljavnost na splošno ali pa le za tiste, ki bodo do novega leta svoje certifikate rezervirali za javno prodajo ali za notranji odkup v določenih podjetjih, se bo še morala odločiti vlada.

Zdaj Agencija za privatizacijo tudi uradno ocenjuje, da do izteka leta ne bo dobilo drugega soglasja okrog 400 od 517 še ne obdelanih programov za lastninsko preoblikovanje podjetij. Skupno jih je Agencija prejela 1396 in doslej odobrila 870 programov podjetij, katerih skupni družbeni kapital je vreden 411 milijard tolarjev. Doslej je odobrila 73 programov javnih prodaj delnic podjetij, 54 podjetij pa še čaka na odobritev javne prodaje, kar je dokaz več za to, da bo možnost za vložitev certifikata še dovolj.

Na področju lastninjenja je potrebno še opozoriti na spremembo zakona o privatizaciji skladovih podjetij. Agencija za privatizacijo lahko po novem določena podjet-

ja prenese na Sklad za razvoj. Zdaj je v lasti Sklada zaradi neurejenih lastninsko-revizijskih zadev že 40 podjetij. Gre za podjetja, ki niso zagotovila revizijskih poročil za svoja povezana podjetja v tujini, kot je zahtevala nekdanja SDK, pa tudi nimajo dokazov, da take re-

vizije ni mogoče opraviti. Podobna kazen, t.j., da preidejo v last Sklada za razvoj, lahko doleti tudi podjetja, ki še nimajo drugega soglasja Agencije za privatizacijo, a je pri njih nekdanja SDK ugotovila zmanjšanje družbenega kapitala po letu 1993. Alarm velja tudi, če so podjetja že vpisana v sodni register, saj bo Agencija sklicala skupščino, če že vodstvo ne bo hotelo. Na njej bodo tudi mali delničarji lahko zvedeli za nepravilnosti in bodo lahko sprožili oškodninske tožbe.

B. D. G.

Kratke domače

RIBNICA - Občina Ribnica je po številu brezposelnih na vrhu slovenske lestvice. Kar 60 odst. brezposelnih je izgubilo delo zaradi stečajev ali trajnega prenehanja potreb po delu. Prvo mesto po številu brezposelnih na celotno aktivno prebivalstvo je občina dobila leta 1993, po stečaju Rika, ko je izgubilo delo 800 delavcev. Medtem ko je tako v ljubljanski regiji brezposelnost le 11-odstotna, je v ribniški občini kar 23-odstotna.

TUDI ZA OBRTNIKE - Ministrstvo za ekonomske odnose s tujino ima letos za predstavitev slovenskega gospodarstva v tujini na voljo 128 milijonov tolarjev, od tega 99 za odpiranje tržišč, 29 pa za promocijo. Kot je povedala Vojka Ravbar, državna sekretarka v tem ministrstvu, država ne dela razlike med pravnimi in fizičnimi osebami, res pa je, da obrtniki te možnosti premoško izkoriščajo, čeprav je v Sloveniji kar okoli 7.000 obrtnikov, ki redno ali občasno sodelujejo s tujino.

VDRŽEVANJE JEKLENK - Distributer plina je to jesen začel zaračunavati stroške za vzdrževanje jeklenk in sicer nekaj čez 200 tolarjev za jeklenko. Ker je v obdobju 440.000 jeklenk, bi to po nekaterih ocenah na leto navrglo 90 milijonov tolarjev. Za trgovce je to velik strošek, zato jim distributer svetuje, naj se odločijo pomeni za uporabnika. Taka odločitev pomeni za uporabnika 35-odstotno podražitev plina.

V ČEM NAJDRAJŠE - V avgustu so med štirimi obravnanimi mestimi (Koper, Ljubljana, Maribor, Novo mesto) Novomeščani kupovali najdražjo riž in junčje meso s kosmi, vse skupaj pa so si tudi za jeklenko najdražjo svinjsko mastjo ali jedilnim oljem. Med cenami v štirih mestih je v Novem mestu najvišjo dosegel sir trapist. Najdražje je bilo tudi posteljno platno, največje je bilo treba odšteti krojaču za moško obleko in frizerki za trajno ondulacijo. Novomeščani so plačevali tudi dražje kosovino za kinopredstave kot Koperčani in Mariborčani, a enako kot Ljubljanci - 500 tolarjev.

MALA ŠOLA PODJETNIŠTVA

Za bodoče kapitaliste

V Sloveniji že nekaj časa poteka trgovanje z vrednostnimi papirji, Slovenci pa, ki so še do nedavnega množično zatrjevali, kako svojih certifikatov ne bodo vložili nikamor, so si premislili in zdaj že razmišljajo, kako bodo ob prvi priliki vrednostne papirje prodali.

Vrednostni papirji

Gre za listino, katere vrednost je v tem, da se z njo izdajatelj zavezuje, da bo izpolnil na njej zapisano obveznost njenemu zakonitemu imetniku. Za vrednostne papirje je značilno, da morajo biti pisni in da vsebujejo predvsem premoženjsko-pravne obveznosti. Izdajatelj se z njimi ne obveže, da bo obveznost izpolnil komurkoli, ampak le zakonitemu imetniku listine. Brez listine se pravica sploh ne ustanovi, terjatev iz vrednostnega papirja je vezana na listino samo in tudi pravice iz listine se uveljavljajo in prenašajo samo z listino. To pomeni, da gre za pomembne in vredne papirje, ki se jih splača čuvati.

Kakšne vrste vrednostnih papirjev poznamo? Po vsebini jih lahko delimo na dve vrsti. OBVEZNOSTNOPRAVNI so taki, ki vsebujejo določeno obveznostno pravico oz. upnikovo dobro poznane (a žal slabo zapisane) obveznice, blagajniški zapisi, komercialni zapisi, certifikati, čeki, menice. STVARNOPRAVI vrednostni papirji vsebujejo stvarno pravico in predstavljajo stvar oz. blago samo. Med te prištevamo delnice, skladiščne, nakladnice.

Vrednostne papirje ločimo tudi po upravičenosti do pravic. Tako imamo IMENSKE, v katerih je upravičenec posebej naveden, pravica iz vrednostnega papirja pa se prenaša z odstopom pravic (rekta v. p.) ali s pismeno izjavo (odredbo določene osebe) na hrbtni strani listine (odredbeni v. p.). Na PRINOSNIŠKIH vrednostnih papirjih upnikovo ime ni posebej navedeno, zato kot upravičenec praviloma velja vsakokratni imetnik te listine. Prenašajo se z izročitvijo.

Zdrava pamet o kmečkem turizmu

Kaj je dopolnilna dejavnost, kaj kmečki turizem in zakaj morajo imeti kmetje tudi "s.p.", so bila vprašanja na okrogli mizi o ponudbi kmetijstva in turizma

ČRNO MELJ, SEMIČ - Na okrogli mizi o skupni ponudbi kmetijstva in turizma v kvalitetnem okolju, ki sta jo v okviru programa Revit pripravili črnomeljka in semiška občina, je pogovor tekkel predvsem o registraciji turizma na vasi in statusu kmeta pri tem.

Z ministrstva za gospodarske dejavnosti so pojasnili, da turizem na vasi pomeni, da imajo ljudje najprej kmetijo. Če bodo na njej opravljali gospodarsko dejavnost, statusa kmeta ni potrebno menjati. Seveda mora imeti kmet organizirano proizvodnjo, turizem pa mu je le v pomoč, da proda izdelke bolje, kot bi jih v zadrugi. Iz društva vinogradnikov Bele krajine so vprašali kaj je dopolnilna dejavnost na kmetiji in kaj kmečki turizem, saj po njihovem slednjega ne more imeti vsak, ki ima zidnico in brajdo. Z ministrstva so pojasnili, da potem, ko bodo sprejeti podzakonski in zakonski akti in bodo inšpekcije dobile navodila, ne bo več tako preprosto priti do turizma na kmetiji.

Piko na "i" vsem razmišljanjem in kritikam na račun predstavnikov ministrstva za kmetijstvo, ki se okrogle mize niso udeležili, je za zaključek dodal Danijel Klepec iz Pustega Gradca v krajinskem parku Lahinja. Dejal je, da status kmeta ne bi smel biti vprašljiv, saj se ve, da je to človek, ki domače pridelke proda zadrugi ali doma, za to pa ne potrebuje "s.p." "Večji

problem je, ker nismo organizirani. Vsak bi rad delal vse, a kdor je kmet, naj bo dober kmet, turistična agencija naj bo dobra agencija

in gostilničar dober gostilničar. Kaj pa bomo sicer imeli od tistih, ki bodo hodili k nam? Nič, če jih bomo sprejeli tako kot sedaj. Če bomo čakali, da bo prišel k nam kdo iz Ljubljane in naredil red, iz belokranjskega turizma ne bo nič," je zaključil Klepec.

M. BEŽEK-JAKŠE

BELOKRANJSKI SADIJARSKI DNEVI - Sadjarsko društvo Bele krajine in kmetijska svetovalna služba sta minulo soboto prvič pripravila sadjarski dan v Črnomlju (na fotografiji). Čeprav v Črnomlju na tovrstno razstavo in prodajo sadja niso tako navajeni kot v Metliki, kjer so sadjarski dnevi že tradicionalni, je bilo zanimanje precejšnje. Na metliškem grajskem dvorišču pa bodo sadjarski dnevi v soboto, 21. oktobra, od 15. ure naprej ter naslednji dan dopoldne. V soboto ob 17.30 bosta violinistka Petra Gačnik in harmonikar Branko Rožman obiskovalce popeljala v svet starogradske pesmi, filmske in ciganske glasbe.

Dr. France Kervina: razbijanje farm nacionalna škoda

Gost tudi Tone Peršak

KOČEVJE - Kočevski območni odbor Demokratske stranke Slovenije je na pobudo odbora za kmetijstvo v DS Slovenije pripravil v petek, 13. oktobra, v hotelu Valentin v Kočevju pogovor na temo: Kaj pomeni za kočevsko kmetijstvo vključevanje v Evropsko unijo. V razgovoru sta poleg vodstva Mercator - Kmetijskega gospodarstva Kočevje sodelovala državni poslanec in predsednik Demokratske stranke Slovenije Tone Peršak ter dr. France Kervina, znani slovenski mlekarški strokovnjak.

Peršak je menil, da vlada posveča kmetijstvu premalo pozornosti. "Zelo dobro bomo morali premisliti, kdaj bomo zreli za vstop v Evropsko unijo in kako bomo to izvedli, da ne bo šok, kakršnega so ob vstopu klub izredno dobrim predhodnim pripravam - za kar je najbolj svež primer Avstrija - doživele na področju kmetijstva vse države, za nas prevelik," je dejal in dodal, da bodo vztrajali, da se Slovenija na to pripravi.

Da bodo priprave na vstop v ES trajale desetletje, in da bodo prizadeti predvsem mali kmetje v odročnih krajih, je v drugem delu razgovora o trendih razvoja kmetijstva v Evropi in pri nas povedal dr. France Kervin. Ko je govoril o vključevanju kočevskega kmetijstva v Evropsko unijo, je poudaril, da je razbijanje živinorejskih farm nacionalna škoda (in sramota).

M. L.-S.

KOČEVSKO KMETIJSTVO IN EU - Na razgovoru o pomenu vključevanja v EU za kočevsko kmetijstvo je direktor M-KG Kočevje Janez Žilindra (na sliki desno, poleg Toneta Peršaka in predsednika kočevskih demokratov Franca Bartolmeta) dejal, da je že sedaj potrebno resno zastaviti bodoč razvoj in da bi bilo zato prav, da se končno opredeli, kakšen je interes na Kočevskem. Ob tem je dodal, da vidijo v gestu podjetja "Od njive do mize" pravo vsebino. (Foto: M. L.-S.)

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: dr. Julij Nemanic

Razkisanje vina

Letošnji letnik kaže zopet več kislosti. O naravnem razkisu (biološki razkis) vina velja pričanje, da se lahko zgodi samo spomladi, ko se v aprilu ali maju začne sončni dnevi. Da ta proces steče, je potrebna določena temperatura vina. Pri temperaturi 18 do 20°C je že zagotovljen en pogoj. Bakterije, ki so odgovorne za razgradnjo ostre jabolčne kisline v milejšo mlečno, lahko sprožijo ta proces, če vino ni zelo kislo, oziroma če je pH nad 3,2. Bakterije so zelo občutljive za žveplo, zato se naravni razkis ne začne, če imamo v vinu nad 10 mg/l prostega žvepla oziroma če je skupno žvepla nad 100 mg/l.

Vse naštetu po svoje govori, da se biološki razkis vina zgodi tudi jeseni, takoj po končanem alkoholnem vrenju. So letniki, ko želimo preprečiti razkis, ker je pre malo kislosti za naš okus, so pa letniki, kot je letošnji, ko želimo, da nam pri nekaterih vinih pade kislina čimprej. S takojšnjim žveplanjem po končanem alkoholnem vrenju preprečimo, da bi bakterije razkislale vino. Koliko časa je potrebno, da kislina pade? Glede na vino, od 14 do 20 dni. Ni pa vedno, da se zgodi samorazkis, četudi so pogoji zanj. Če smo imeli temperaturo mladega vina vsaj 17°C in pH nad 3,2 in se vino v 14 dneh ni nič razkislalo, ne čakajmo, ker je ta proces oviran in rajši ga zaščitimo z žveplom pred oksidacijo. V primerih, ko je temperatura dovolj visoka, a je pH prenizek (3,0 ali 3,1) je možno z delnim kemičnim razkisom samo toliko razkislati, da se pH dvigne na 3,3, ostalo opravijo bakterije. Bakterijam so v pomoč pri njihovem delu odmrle kvasnice, ki so v

drožeh, zato je jesenski biološki razkis lažji od spomladanskega, ko v vinu ni več droži.

Pri kakšni kislosti vina je priporočljivo, da pospešujemo biološki razkis? Odvisno je od vina. Pri belih vinih imamo rajši nekaj več kisline kot pri rdečih, cviček je seveda izjema. Okus je tisti, ki odloča. Za boljša rdeča vina je nujno, da steče le razkis, če želimo razviti visoko kakovost. Taninske snovi igrajo veliko vlogo pri kakovosti rdečega vina (metliška črnina, modra frankinja, modri pinot...) Previsoka kislost v omenjenih rdečih vinih je kriva, da ne pride do zaokroženosti okusa in vino je pretrpko, naš cilj pa je doseči zametast okus. Pri cvičku kislinam ne izzove robatake taninskega okusa, ker je v tem vinu manj taninskih snovi. Kljub temu je potrebno v posameznih letnikih stremeti za nižanje kislosti v cvičku, ker ne sme biti prekisel. V cvičku naj bi se zaznala kislost v obliki svežine, vino pa mora imeti milino, mehkejši okus. Najboljše so ponavadi ocenjeni cvički s kislino med 7 in 8 g/l.

Včasih so se v Sloveniji vinogradniki postavljali z visoko kislostjo vina. Okus se je spreminjal in moramo se prilagajati. Sodobni kletar že ob trgatvi opazi ne samo sladkorno stopnjo grozdja, tudi skupno kislino in pH. Kmetijski inštitut Slovenije, ki spremlja dozorevanje grozdja v posavskem vinorodnem rajonu, obvešča ob priporočenem roku trgatve za posamezno sorto o skupnih kislinah, vinski kislini, pH in sladkorni stopnji grozdja. Vsi ti podatki so potrebni za uspešno kletarjenje, zato priporočam, da si jih zapišete in s temi informacijami načrtujete trgatve in nego vina.

dr. JULIJ NEMANIČ

AGRO, d.o.o.
Prodajalna "SEJALEC" tel. 24-132

UGODNA POZEJONSKA PRODAJA nahrbtnih kosilnic

ALPINA

na 5 čekov, brez obresti (40% + 4 x 15%)

55.000

VIP 34 F

PRAVNA SVETOVALNICA
Svetuje odvetnica Marta Jelačin

Neupravičena obogatitev dedičev

VPRASANJE: Dvajset let sem stregla in delala pokojnemu gospodarju brezplačno, ker je rekel, da mi bo po smrti prepustil posestvo. Po njegovi smrti pa se je izkazalo, da svoje obljube ni držal in si bode njegovo kmetijo, s tem pa tudi moje žulje razdelili dediči. Kako bi prišla do svojega deleža iz kmetije, saj so se nepremičnine prav zaradi mojega dela ohranile neokrnjene, čeprav gospodar ni imel zadosti sredstev za preživljanje in mu takrat ni nihče pomagal?

ODGOVOR: Prav gotovo je, da ste oškodovani v primeru, če vam bi dediči priznali za vaš dvajsetletni trud delež po cenah, ko ste pokojniku nudili pomoč, medtem ko so dediči na vaš račun pridobili, ker ste ohranili kmetijo in jih

rešili skrbi za pomoč in nego pokojnika. Če sta bila z gospodarjem zmenjena, da vam bo zapustil posestvo, je, ne glede na karkoli, vaša terjatev v bistvu dospela šele po gospodarjevi smrti. Dediči bi vam zato morali priznati denarno povračilo po cenah na dan sojenja (če se boste pravedali) ali pa najmanj po cenah v času, ko ste zvedeli, da se vaše pričakovanje glede dedovanja kmetije ni uresničilo.

Obseg tega, kar ste glede na pričakovano, a neizpolnjeno obljubo dajali pokojniku, mora biti čim natančneje ugotovljen in jas-

no opisan, saj le tako bo prav ugotovljena dejanska stanje. Dokaz o tem bo pogodba, ki ste jo sklenili s pokojnikom, in morda še drugi dokazi. Samo ustno zatrjevanje, da ste delali še več, kot lako dokazate (z listinskimi dokazi ali pričami), ne bo zadostovalo.

Vaša terjatev ni čista denarna terjatev, saj, kot pišete, se s pokojnim gospodarjem za vaše delo in druge dajatve nista dogovorila za določen denarni znesek. V vašem primeru gre za neupravičeno obogatitev dedičev in morate skupno z dediči ali na sodišču določiti obseg denarnega povračila za vaše prikrašanje. Prav zaradi tega v danem primeru ne moremo govoriti o čisti denarni terjatvi, temveč o terjatvi, katere višina se mora po 4. odstavku čl. 210 Zakona o obligacijskih razmerjih ugotoviti po cenah, ki so veljale na dan sojenja.

HELENA MRZLIKAR gospodinjski kotichek

Narezek ima svoja pravila

Za pripravo narezkov, ki jih serviramo kot začetne hladne jedi, izberemo ustrezne suhe mesnine. Hladne jedi, servirane pred juho, imajo namen le vzbuditi tek. Pripravimo jih v majhnih količinah, ki naj ne presegajo 8 dag na osebo. Za narezek lahko uporabimo eno vrsto mesnine ali pa več skupaj. Največkrat ga sestavlja prhut, suha salama, prekajen želodec, vratina in mesnata slanina.

Nepriperne priloge in drobni dodatki za aranžiranje lahko kakovostno mesnino razvednotijo. Vsaka vrsta mesnine zahteva pri rezanju določeno debelino in obliko. Rezine pršuta, slanina in želodeca so podolgovate oblike, okrogle so rezine salam, oplate pa so iz govejega pršuta in jezika. Pomembno je, da je narezek oblikovan tako, da se pri jemanju rezine ne vlečejo ena izpod druge. Enako pomembno pa je tudi,

da so suhe mesnine primerno zrele, čvrste in prožne, saj se le takšne med seboj ne lepijo.

Narezek pripravimo vedno tik pred serviranjem, sicer se rezine posušijo, posivijo ali potemnjijo, izgubijo prijetno aromo in privlačen izgled. Predčasno pripravljen narezek pa zavarujemo z alufolijo in shranimo pri nizki temperaturi.

Za okraševanje narezkov uporabljamo različne vrste sveže in konzervirane zelenjave in sadja. Listi sveže zelenjave morajo biti količinsko omejeni, majhni in zdravi. Narezku lahko priložimo tudi listke ali vejice različnih zelišč, kot so majaron, žajbelj, pehtran, bazilika ipd. Hranilno ga obogatimo z raznimi trdimi, poltrdimi in mladimi sirer s siriimi in maslenimi namazi. Pazljivi pa moramo biti z dodatki, ki imajo močan, pikanten okus, ki prekrije okus mesnine.

KMETIJSTVO

JUTRI DAN KORUZE

NOVO MESTO - Kmetijska svetovalna služba in Srednja kmetijska šola Grm bosta v sodelovanju s Pioneerjem (ameriški koruzni hibridi) jutri, 20. oktobra, ob 10. uri na posestvu v Srebrničah priredili dan koruze. Ob tej priložnosti bodo predstavili nove koruzne hibride, ocenili pridelek in najboljšega nagradili. Poleg Pioneerjevih hibridov bo na izbiro še 45 hibridov različnih evropskih selekcionarjev, primernih tudi za pridelovanje na Dolenskem. Udeležence bodo tudi pogostili.

DOLENJSKI LIST

Vaš četrtkov prijatelj

Z NOVOMESKE TRZNICE

Na ponedeljkovi trznici je dišalo po pečenem kostanju in bližajočem se prazniku dneva mrtvih. Marjetke, nizke krizanteme, mačehice in podobne rože trajnice so po 40 do 80 tolarjev. Ostala ponudba med stojnicami: kostanj 150 tolarjev kilogram, slive 120, jagode 600, med 500, jajca 20, smetana 600, sirček 400, tropinovo žganje 500, radič 150 tolarjev. Pri Sadju in zelenjavi je krompir 25, solata 162, radič 215, česen 247, čebula 53, limone 105, grenivke 200, orhidi 1050, grozdje 185, koren 105 in zelje 29 tolarjev. Deladini je ponujal kostanj po 150, grozdje je zaračunal 200, mandarine 250, banane 100, hruške 180, jabolka 40 in 100, papriko 250, pomaranče 200, radič 200, zelje po 60 in 40 tolarjev.

sejmišča

BREŽICE - Na sobotni redni tedenski sejem so prodajalci priredili 200 do tri mesece starih in 40 starejših prašičev. Prvih so prodali 105 po 310 do 360 tolarjev, drugih pa 15 po 210 do 240 tolarjev kilogram žive teže.

kmetijski nasveti

"Ponižanje" do kuncereje

Slovenija ima zdaj približno 3 tisoč organiziranih rejcev pasemskih malih živali, med njimi na prvem mestu kuncev. Številka je kaj skromna v primerjavi z bogatejšimi evropskimi državami, kjer se ne sramujejo "ponižati" do kuncereje, ki postaja upoštevanja vredna panoga živinoreje. Njene koristi so nesporne in se še večajo: kuncereja daje velik del surovine za potrebe krznarske industrije, zdravstveno preventivno vrednost in ne nazadnje: reja kuncev je primarna za krizne čase, v ohišnični reji pa ima tudi vzgojni pomen. Za se kljub temu pri nas ne širi tako, kot bi zaslužila. Vzrokov je več, med njimi je tudi pomanjkanje informacij in strokovnega znanja.

Vse se začne s poznavanjem možnosti, ki jih rejcu nudijo kunec, njegove številne pasme in sodobne vzrejne metode. Za večjo, to je farmsko rejo, je odločilna ekonomika, saj lahko preživi le dohodna kuncereja. Glede na rejske cilje poznamo pasme za meso, pasme za meso in krzno ter pasme za pridobivanje volne. Pri prvih je odločilna teža živali ter hitrost priraščanja. Tu imajo nesporno prvo mesto velike pasme, tako imenovani orjaki, ki dosegajo težo do 9 kg in celo čez, kar smo svoj čas lahko občudovali na pasemskih razstavah na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Med orjaki sta najbolj znani belgijski in beli orjak pa tudi velika činčila. Med pasmami za meso in krzno so se uveljavili zlasti francoski in nemški srebrec, modri in beli dunajčan in še nekatere druge pasme ter križanci med njimi (slovenski kunec!), kot pasmi za pridobivanje volne pa sta znana angorski kunec in lisičar.

Uspeh reje je zelo odvisen od strokovnega znanja. Pravočasno pripuščena samica lahko da nad 40 kg mesa v enem samem rejskem letu! Kunci izrabijo za krmo vse mogoče pridelke, le da niso zdravstveno oporečni (nagniti, sparjeni, ozeblji ali kako drugače oškodovani), celo plevelne rastline. Eno pa je gotovo: uspešne reje si ni mogoče niti zamisliti brez skrbnega zdravstvenega varstva, saj le v malokateri rejski panogi lahko bolezen naredi tako katastrofo kot prav v kuncereji. Miksomatoza kot najhujša nalezljiva bolezen ali kokcidioza kot najbolj razširjena, lahko v kratkem času uničita vso rejo.

Inž. M. LEGAN

Manj razstav, toda kvalitetnejše

Zdenko Picelj, novi ravnatelj Dolenjskega muzeja za 5 let, o svojem programu in načrtih - Poudarek na stalnih zbirkah in razstavah domačih avtorjev

NOVO MESTO - Zdenko Picelj, profesor zgodovine in sociologije, dobro pozna razmere in delo v Dolenjskem muzeju, saj tu dela že 11 let. Najprej je bil kustos za zgodovino, eno leto v.d. ravnatelja, v začetku oktobra pa je bil na seji občinskega sveta imenovan za ravnatelja Dolenjskega muzeja za 5 let. Predstavil je svoje načrte in delovni program do leta 2000, ki je obširen in vsebuje veliko sprememb v korist obiskovalcev.

Zdenko Picelj

V osnovni program Dolenjskega muzeja se vedno spada zbiranje, hranjenje, proučevanje ostankev preteklosti, kot prednostno nalogo pa Zdenko Picelj navaja preureditev in posodobitev stalnih muzejskih zbirk, ki so stare že več kot 10 let, in pripravo novih. "Delamo po novem konceptu in si želimo, da bodo naše zbirke takšne, da bodo prikazovale stvari, ki jih drugje ne bo mogoče videti," je

povedal Picelj. Tako bodo preuredili arheološko zbirko, etnološko zbirko in zbirko NOB, ki jo bodo preimenovali v zbirko 20. stoletja. Na novo bodo pripravili zbirko o zgodovini Novega mesta vse od njegove ustanovitve pa zbirko Železarna Dvor (prej bile občasne razstave), stalno likovno zbirko dolenjskih avtorjev. Picelj je povedal, da bi te načrte radi uresničili do junija 2000, ko bo muzej praznoval 50. rojstni dan. Od lanskega novembra pa ima Dolenjski muzej nekoga, ki skrbi za Kočevski Rog, in uspehi so že vidni: letos bodo tam v baraki pripravili novo razstavo o življenju in pomenu Baze 20, do leta 2000 pa načrtujejo še dve razstavi in multimedijski program za obiskovalce. Razstava prihodnje leto bo prikazovala zgodovino Kočevskega Roga s poudarkom na 2. svetovni vojni, razstava leta 1999 pa njegove znamenitosti ter naravno in kulturno dediščino.

Seveda se bodo nadaljevala izkopavanja na Kapiteljski njivi in ostala razstavna dejavnost muzeja, poudarek pa bo na manjšem številu razstav, ki pa bodo kvalitetnejše in tudi dlje časa na ogled - od 2 do 3 mesece. Prednost bodo imele domače razstave, saj si želijo, da bi vsako leto razstavljal vsaj en naš avtor. Trudili se bodo tudi za sodelovanje z ostalimi muzeji in za mednarodne povezave, kar ni novost. Lani je na primer Dolenjski muzej uspešno gostoval v Zagrebu z grafičnim bienalom. V programu

je tudi skrb za poglobljeno delo z osnovnimi in srednjimi šolami in sodelovanje z gosti Krkih Zdravilišč, česar do sedaj ni bilo.

Po besedah Zdenka Picelja v Dolenjskem muzeju pripravljajo še nekaj novosti in sprememb, ki so tudi nujno potrebne. V prvi vrsti gre za boljše označbe in usmerjevalne table po samem Novem mestu, da bodo prebivalci sploh vedeli, kje se muzej nahaja. Vhod za obiskovalce nameravajo narediti z glavne strani stavbe, preurediti pa želijo muzejske vrtove in recepcijo muzeja - po vzoru muzejev v tujini.

L. MURN

OTROKOM VSEGA SVETA

LJUBLJANA - Epta Založba najlepših slikanic je ta teden, ob 30-letnici Svetovne deklaracije o otrokovih pravicah, izdala novo slikanico **Otrokom vsega sveta**. Knjigo je sooblikovalo 11 svetovno znanih ilustratorjev, slovensko izdajo v prevodu Nine Kovič pa je podprl Slovenski odbor za Unicef.

"ZAŽGI!"

NOVO MESTO - KC Janeza Trdine vabi na gledališko predstavo z naslovom **Zažgi!** Mestnega gledališča ljubljanskega. Predstava bo na sporedu v torek, 24. oktobra, ob 19.30 v Domu kulture in je izven abonmaja.

PREDSTAVITEV SPONZORIEM - Za uspeh slikarskih kolonij, ki jih je bilo v tem delu Slovenije letos kar nekaj, imajo gotovo veliko zaslug tudi sponzorji. V imenu Galerije Otočec, ki je organizator slikarskih kolonij v Šentjerneju in v Beli krajini, je Janez Rozman predstavnikom sponzorjev belokranjskega dela kolonije Martinu Bajuku iz obrtne zadruge Hrast, Petru Henčiču iz Kolpe, Miroslavu Štimcu iz Beti pokazal obilico slik, ki so nastale v koloniji. To se je dogajalo v petek v gostilni Kapušin na Krasincu - gostilna Kapušin in tiskarna Kapušin sta tudi med sponzorji Kolonije. Rozman je izrazil upanje, da se bo podobna prireditev ponovila tudi prihodnje leto. V soboto je bila otvoritev podobne prodajne razstave likovnih del tudi v gostilni Majzelj v Šentjerneju. Dela bodo na ogled mesec dni. (Foto: T. Jakše)

SKICE IZ MISIJA V INDIJI

NOVO MESTO - V knjižnici Frančiškanskega samostana Novo mesto bo v soboto, 21. oktobra, ob svetovnem misijonskem dnevu ob 18.40 uri otvoritev razstave z naslovom **Skice iz misijona v Indiji** akademske slikarke Stanislave Sluga Pudobske. V kulturnem programu bo spregovorila slikarka, indijsko glasbo pa bo na instrumentu sitar izvajal ljubljanski glasbenik Martin Lumbar. Razstavljena dela bodo na ogled do 12. novembra.

SEMIŠKO SLIKARSKO SREČANJE - V petek, 13. oktobra, so z otvoritvijo razstave 13 slikarjev v semiškem muzeju zaključili 9. slikarsko srečanje, ki je trajalo ves minul teden. Med udeleženci sta bila Janez Knez in Aco Lebarič, ki sta srečanja začela, slednji pa je sodeloval na vseh devetih, pa Vojko Pogačar, ki se je po devetih letih zopet vrnil, domačinki Marija Rus in Alenka Mušič ter Piero Conestabo in Renzo Grigolon iz Italije. Tudi od ostalih slikarjev - Sama Pajka, Huiqin Wang, Nika Ribariča, Vojka Gašperuta-Gašperja, Erne Ferjančič Fric in Zlatka Gnezde - se jih je nekaj že udeležilo semiškega srečanja, drugi pa so bili prvič, a prav vsi so se v prijetni Beli krajini dobro znašli. Na fotografiji: nekaj udeležencev slikarskega srečanja skupaj z obiskovalci otvoritve razstave. (Foto: M. B.-J.)

Slavje na Kapiteljskem griču

Zahvalna maša ob zaključku obnovitvenih del na proštiji zgradbi - Postavili obnovljeni 250 let stari kip Marije brezmadežne - Razstava papeških listin, od najstarejših do dandanašnjih

NOVO MESTO - Minulo nedejo, 15. oktobra, je bilo v novomeški proštiji praznično in slovesno. Ob Strmi poti na vzhodni strani proštijeke stavbe so blagoslovili obnovljeni kip Marije brezmadežne, ki je stal na nekdanjem Katarininem trgu od ustanovitve novomeške gimnazije pred 250 leti do 3. oktobra 1943, ko je bil med nemškimi bombnimi napadom na Novo mesto porušen. Po blagoslovitvi kipa je prošt Jožef Lap vodil zahvalno mašo ob dokončanju večjih del na proštiji stavbi, nato pa so si številni župljani lahko ogledali obnovljene prostore v proštiji, od knjižnice in dvorane do proštijeke hišne kapele, ter na lepem proštijem dvorišču ob jedračih, pijačih in v pogovorih počakali na večerni koncert Marijinih pesmi, ki so ga izvedli Kamniški koledniki.

Oltar za zahvalno mašo na prostem so postavili prav na mestu, kjer je skoraj šest let brnel veliki mešalec za malto in beton. Vsa ta leta so namreč potekala velika obnovitvena dela na proštiji stavbi, s katerimi so obnovili tako zunanjsko kot notranjost te starodavne stavbe, ki je skozi stoletja predstavljala duhovni in tudi kulturni dom Novega mesta. V svoji večstoletni zgodovini je stavba služila več namenom, najprej seveda kanonikom in proštu ter farnemu občestvu, občasno tudi kulturnim in drugim dejavnostim, po vojni celo vzgoji mladega rodu, saj je bil v proštiji več kot 30 let internat srednjih šol. Hiša je dajala streho tudi 11 družinam. Danes je proštija spet prostor za številne dejavnosti, je bivališče duhovnikov in zbirališče žup-

ljanov, v nji se pri verouku v obnovljenih učilnicah zbirajo mladi, v obnovljeni dvorani se zbirajo

NAJVEČJI KIP - Na fotografiji je kip "Vojak", delo akademskega kiparja Franceta Kralja. To je bil (in je verjetno še vedno) največji oz. najvišji kip na območju tedanje Dravske banovine (Slovenije), posvečen 1. svetovni vojni. Zdjaj je potreben obnove, a soldov za obnovo ni, povedo domačini. Kip stoji pri cerkvi na Vidmu. Kipar, slikar in ilustrator France Kralj je bil rojen pred 100 leti (26. septembra 1895) v vasi Zagorica v Dobropoljah na Dolenjskem. (Foto: J. Primc)

odrasli na predavanjih in srečanjih, na lepo urejenem dvorišču in hodniku proštije potekajo kulturne prireditve, kot duhovni hram pa ima prištija pod streho tudi bogat arhiv in dragoceno

Blagoslovitev kipa in severne fasade proštije so pospremili s priložnostno razstavo Papeži in novomeški Kapitelj, ki jo je pripravil arhivist France Baruga. Na nji so razstavljene izvirne papeške listine, od bule s svinčnim pečatom papeža Klementa XIII., s katero je podelil novomeškemu kanonikom pravico do odzegovanja zadržanih grehov ter dovolil, da pri bogoslužju nosijo vijolično ogrinjalo, do najnovejše listine iz leta 1993, s katero je sedanji papež Janez Pavel II. imenoval prošta Jožefa Lapa za častnega papeževnega prelata.

knjižnico. Vse to je bilo pod vztrajnim in prizadevnim vodstvom prošta Lapa temeljito obnovljeno. M. MARKELJ

Zbor ne bo utihnil

25-letnica KD Planina in moškega pevskega zbora iz Cerklje ob Krki

CERKLJE OB KRKI - Če je brežiška občina nekako na robu Slovenije, pa je v samem državnem vrhu po številu pevskih zborov. Eden takih pevskih sestavov je moški zbor Kulturnega društva Planina Cerklje ob Krki, ki je skupaj z omenjenim društvom nedavno proslavil 25-letnico delovanja. Obletnica je hkrati jubilej društva, ker je zbor pač njen najbolj dejaven del.

Od 1977. do 1993. leta je bil predsednik kulturnega društva Stane Molan. Pravi, da so pevcu v 25 letih delovanja nastopali v različnih krajih. Bili so na občinskih revijah in proslavah, na posavski reviji, pridno se udeležujejo tabora v Šentvidu. Prej so nastopali v Delčevem, Zagrebu, v Pulju in na Reki in "ni nam bilo v sramoto, kjer koli smo se pojavili".

Zbor je imel kar nekaj težav z zborovodji, ki jih je v 25-letih delovanja zamenjal 6. Zdajšnja zborovodkinja Marjeta Podgoršek v teh dneh zapušča zbor. Pod njenim vodstvom so pevcu iz Cerklje naštudirali program, v katerem prevladujejo ljudske pesmi. Število pevcev je ves čas zelo nihalo, največ jih je bilo 33, zdaj jih je 16. "Ne dobimo podmladka. Bilo bi prav, da bi učitelji v šoli spodbudili mlade fante, ki pojejo v njihovih šolskih zbora, da bi se vključili v naš zbor," pravi Molan.

Zdjaj je predsednik društva Anton Ambrožič. Ta pravi, da si želi, da bi društvo delovalo še naprej in da bi se pomladil.

Anton Ambrožič

"Nikakor ne bomo dopustili, da bi zbor propadel," pravi Ambrožič. L. M.

JANKO ORAČ RAZSTAVLJA V ŠENTJERNEJU

ŠENTJERNEJ - Jutri, 20. oktobra, ob 18. uri bodo v prostorih ekspozitive Dolenjske banke odprli razstavo slik Janka Orača, slikarja, grafika, ilustratorja in grafičnega oblikovalca iz Novega mesta. Predstavil se bo s svojimi največjimi deli.

SLOVENSTVO IN PRVA USTAVA ZDA

LJUBLJANA - Včeraj so v prostorih Slovenskega bibliofilskega društva predstavili knjigo univ. prof. dr. Josipa Felicijana iz ZDA z naslovom **Slovenstvo in prva ustava ZDA**.

ZAHVALNA MAŠA NA PROSTEM - Obnovljeni kip Marije brezmadežne, star 250 let, je prošt Jožef Lap blagoslovil na papeževno nedeljo, kar ni povsem naključno, saj je geslo papeža Janeza Pavla II. Ves tvoj (Marijin), med obiskom prihodnje leto pa naj bi Mariji posvetil slovenski narod. (Foto: MiM)

Problem zavest, ne denar

Misli z okrogle mize o kulturni dediščini

ČRNOMELJ, SEMIČ - Tretja od štirih okroglih miz o razvojnih usmeritvah v črnomaljski in semiški občini v okviru programa Revit, ki je bila pretekli teden v Črnomlju, se je dotaknila kulturne dediščine. Vodil jo je Jovo Grobovšek z uprave za kulturno dediščino v ministrstvu za kulturo.

Grobovšek je poudaril, da nam primanjkuje strateškega načina razmišljanja, to pomanjkanje dolgoročne vizije pa rojeva množico samozadostnih ad hoc akcij, torej akcij, ki jih začnemo, potem pa se čudimo, kaj se z njimi dogaja. V Beli krajini je bilo opravljenih precej raziskav in je veliko osnov, na katerih je moč zgraditi neko pripadnost. Vendar je potrebno priti do resnice, kaj kulturna dediščina pomeni. Menil je, da je ključni problem pripraviti objekte, da jih bodo hodili ljudje gledat, saj je kulturna dediščina močno povezana s turizmom. Prisotne je izzval z vprašanjem, ali je kulturna dediščina sama po sebi lahko del neke proizvodnje oz. na kakšen način lahko dobi denar.

Tako se je razprava zasukala predvsem okoli denarja, povezanega s kulturno dediščino. Andreja Brancelj Bednaršek iz Belokranjskega muzeja je spomnila, da bodo čez dobro leto morale začeti vse muzeje razen treh nacionalnih financirati lokalne skupnosti. Zato se bodo morali drugače organizirati, ka-

jiti tako "lepo" kot sedaj, ko denar priteka iz ministrstva, ne bo več. Skrb države pa bo še vedno, da bo prisiljevala občine, da bodo dajale za muzeje, sama pa bo dajala več tistim, ki bodo tudi sami veliko prispevali. Po Grobovškem prepričanju je tretja možnost za vzdrževanje muzejev, da država pove davkoplačevalcem, koliko denarja morajo odšteti za davke, sami pa se bodo odločili, kam ga bodo dali. Pa še četrta možnost: da bi ustanove z modernimi metodami iskale sponzorje. Po mnenju direktorja Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine

• Župan semiške občine Janko Bukovec je spomnil na njihove težave s porušeni gradovi, knjižnico in muzejem ter vprašal, kaj bo z nekdanjimi kočevskimi vasi. V Semiču se bodo potrudili narediti čim več, a kaj, ko s 100 milijoni tolarjev proračuna ni moč narediti čudežev, zato bo gotovo morala pomagati država. Črnomaljski župan Andrej Fabjan pa je opozoril na staro mestno jedro in cesto, ki gre skozenj. Precej govora je bilo tudi o gradnji pastoralnega centra ob črnomaljskem župnišču.

Novo mesto Danila Breščaka se denar vedno najde, največje težave pa so s kulturno zavestjo posameznikov in celotnega naroda.

M. BEZEK-JAKŠE

RIBNIŠKI GLEDALIŠKI ABONMA

RIBNICA - Miklova hiša iz Ribnice bo v gledališki sezoni 1995/96 organizirala v dvorani Ideal centra v Ribnici ogled štirih gostujočih predstav Šentjakobskega gledališča iz Ljubljane: antične komedije Evnuh, sodobne priredbe slovenske komedije Pusti otok, sodobne angleške komedije Nisi na vrsti in hrvaške farse Kurbe. Gledališki abonma vpisujejo v Knjižnici v Miklovi hiši od 10. do vključno 20. tega meseca vsak dan razen srede od 10. do 18. ure, v sredo od 10. do 15. ure in v soboto od 9. do 12. ure. Cena abonmaja je 3.200 tolarjev, za otroško predstavo Vilinček z lune pa je cena vstopnice 800 tolarjev.

POTA IN STRAN POT

dežurni poročajo

VLOMIL V BARAKO - Med 9. in 11. oktobrom je neznanec na Gornji Težki Vodi vlomil v leseno barako in odnesel 65 kilogramov semenske pšenice, orodje in pečico. Ukradene predmete, ki jih je neznanec skrival v gozdu, so kasneje našli.

VIKENDI SPET NA UDARU - V istem času je neznanec v Hrušici vlomil v vikend in ukradel avtoradio, motorno kosilnico, motorno škroplilnico, radiokasetofon, več kaset in še nekaj predmetov. S tem je lastnika M. G. iz Novega mesta oškodoval za 350.000 tolarjev. Takrat je nekdo vlomil še v bližnji vikend last J. Z. iz Novega mesta in mu odnesel pijačo, radiokasetofon in pleteno košaro, vse v vrednosti 50 tisočakov.

VLOMIL V VIKEND - 14. oktobra okoli 3. ure je neznanec v Kolo-dvorski ulici v Črnomlju vlomil v hišo Dela in ukradel večjo količino najrazličnejših cigaret in še nekaj drugih predmetov. S tem je omenjeno prodajalno oškodoval za okoli 200 tisočakov.

NAŠEL DVE BOMBI - 12. oktobra je M. S. iz Dolenje vasi na skednji našel dve bombi, za kateri je pirotehnik ugotovil, da sta iz druge svetovne vojne.

VLOMIL V AVTO - 15. oktobra je neznanec vlomil v avto, ki ga je imel S. Z. s Tanče Gore parkirane v gozdu ob lokalni cesti Črnomelj - Tanča Gora - Stari trg, ter ukradel avtoradio, kompresorček za zrak in prenosno svetilko. Lastnika je oškodoval za 25 tisočakov.

BOGAT PLEN V HIŠI - 13. oktobra je neznanec na Puščavi vlomil v stanovanjsko hišo, last I. M., in ukradel 4 ročne ure, moško uro, zlatino, več slik, lončene majolke, dva albuma s starimi kovanci in nekaj denarja. Lastnika je oškodoval za 300.000 tolarjev, policisti pa storilca še iščejo.

UČENCA NAGOVORIL, NAJ SKOČI SKOZI OKNO

METLIKA - V ponedeljek, 2. oktobra, ob 13. uri so učenci v osnovni šoli Metlika po končani uri hoteli zapustiti učilnico, vendar zaradi okvare ključavnice niso mogli odpreti vrat. Učitelj B. S. iz Metlike je začel učence nagovarjati, naj kdo skoči skozi 4,7 metra visoko okno in poišče hišnika, da bo popravil ključavnico. Eden izmed učencev se je javil in skočil ter nepoškodovan odšel, a ker pomoči dalj časa ni bilo, je učitelj ponovno nagovarjal učence. Za skok se je tokrat javil 11-letni B. Ž. iz Metlike, ki se je pri skoku lažje poškodoval. Zoper učitelja bodo policisti napisali kazensko ovadbo.

Skok s skale na skalo se je končal v prepadu

Grenak kostanjev piknik

SENOVO - Otroška domišljija in pogum nimata meja, to pa se je žal pokazalo tudi na šolskem izletu učencev višje stopnje iz osnovne šole Senovo. Ti so namreč v sredo, 11. oktobra, odšli na kostanjev piknik k planinski koči na Bohorju. Nekaj učencev ni upoštevalo navodil, naj gredo do kočice peš, ampak so se odpravili s kolesi, med njimi tudi učenec 7. razreda V. A., ki je h koči odpeljal pol ure pred ostalimi. Pri koči je z nekaterimi sošolci počakal ostale, potem pa se je skupina šestih otrok s kolesom odpravila do Petrove koče, ki je okoli 300 metrov od kočice. To sta dve štreči skali, ki sta ena od druge oddaljena en meter, na južni strani je prepad globok okoli 10 metrov.

Učenci so bili nekaj minut pri skali, nato pa se je V. A. odločil, da bo skočil iz vrha ene skale na drugo. Pri tem je izgubil ravnotežje in padel 10 metrov globoko, drsel po pobočju še 5 metrov ter ostal ukleščen ob drevesu gabra. Na kraj nezgode so prišli zdravnik zdravstvenega doma Senovo in medicinska tehnika, reševanje pa je zaradi težko dostopnega terena trajalo eno uro. Deček je bil ves čas pri zavesti. Zdravnik je ugotovil poškodbe čeljusti in obraza.

PEŠEC MRTEV

PETELINJEK - V sredo, 11. oktobra, ob 1. uri je 27-letni B. V. iz Bojancev vozil osebni avto iz Novega mesta proti Šentjernej. Pri Petelinjeku je na sredini ceste nenadoma zagledal 70-letnega pešca F. Ž. s Potov vrha. Kljub zaviranju je pešca zbil. Ta je padel na pokrov motorja, z glavo razbil vetrobransko steklo, nato pa obležal na travnatem nasipu. Zaradi hudih poškodb je umrl na kraju nezgode.

KOMISIJA NI NAŠLA NEPRAVILNOSTI

DRAGA - Na zahtevo dr. Petra Rusa je občinski svet imenoval komisijo v sestavi Milan Poje, Vinko Košmerl, Lidija Knavs in Anton Žagar, ki je izvedla popis inventarja in instrumentov v zdravstveni postaji Draga. Lastnik tega ZP je bil do nastanka nove občine ZD Kočevje, samo postaja pa je občasno uporabljala ekipa dr. Petra Rusa. Ob razdružitvi pa je ZD Kočevje postajal prepuščen v nemar brez primopredaje. Tako so nekateri krajanje KS Draga očitali, da je nekaj stvari odtujenih, kar se je lahko razumelo, da je to storil dr. Rus. Iz poročila komisije na seji občinskega sveta 12. oktobra je razvidno, da se stanje ujema po dokumentaciji, torej komisija ni našla nobene nepravilnosti. A. KOŠMERL

Po filmsko lov v Krškem

Policista lovila fička, ki je vozil cikcak, povrhu še karambol - 3,5 g/kg alkohola v izdihnjem zraku

KRŠKO - Krški policisti so bili v petek, 13. oktobra, okoli 13. ure priča divjemu lovu na voznika fička, 33-letnega M. B. iz Trške Gore, in njegovega prijatelja, 23-letnega Z. J. M. B. je vozil po magistralni cesti iz Brestanice proti Leskovcu cikcak in s tem ogrožal nasproti vozeča vozila. Dva očividca sta početje M. B. prijavila policistom, ki so takoj obvestili vse policijske patrulje, in lov se je začel.

Dva policista sta pred semaforiziranim križiščem na Cesti krških žrtev poskušala z loparjem za ustavljanje vozil voznika ustaviti, kar jima ni uspelo, zato so se policisti odpravili za fičkom proti Leskovcu, poskušali so ga tudi prehiteti, vendar jim M. B. tega ni dovolil. V Rostoharjevi ulici je M. B. nenadoma močno zavrl, tako da policist kljub zaviranju trčenja ni mogel preprečiti. Fička je odbilo desno s ceste, kjer je na dvorišču trčil še v parkirano tovorno vozilo. Po nezgodi je policist hitro pristopil do fička z namenom, da bi morebitnim poškodovanim pomagal, a je naletel na presenečenje. Voznik M. B. je sunkovito stopil iz avta in policista močno odrinil od sebe ter začel z rokami mahati proti njemu. Ker se M. B. kljub opozorilom ni umiril, je moral policist uporabiti

sredstva za vezanje in vklepanje. V tem času je izstopil tudi sopotnik Z. J. in se nedostojno vedel. Voznik in sopotnik sta pristala v prostoru za pridržanje. Voznik je preizkus alkoholiziranosti odklonil, pri sopotniku pa je pokazalo 3,5 g/kg alkohola v izdihnjem zraku. T. G.

ZAPELJAL V TOVORNJAK

NOVO MESTO - V sredo, 11. oktobra, ob 6. uri je 19-letni S. W. iz Radovelj vozil osebni avto iz Mačkovca proti Ločni v Novem mestu. V Ločni je zapeljal na levo polovico vozišča v trenutku, ko je nasproti pripeljal voznik tovarnjaka s polpriklonikom 43-letni F. K. iz Straže. Vozili sta trčili, pri tem pa se je S. W. hudo poškodoval in se zdravi v novomeški bolnišnici. Zaradi prometne nesreče je bila cesta zaprta od 6. do 9. ure.

POJASNILO

Ker je prišlo v prejšnji številki v vesti pod naslovom Obračun pred zidnico do nejasnosti, nam je dogodek, ki se je zgodil 6. oktobra v Smolenji gori, opisala priča. 34-letni D. B. iz romskega naselja Graben pri Novem mestu je Žibertovim na v Smolenji gori že večkrat grozil, a vedno le besedno. Grozil je tudi v petek, ko je prišel okoli 18. ure do zidnice in od Božidarja zahteval, naj mu da pijačo, drugače ga bo ubil. Pri tem je celo repiral pištolo, zbil Božidarja na tla in ga brcal po obrazu tako hudo, da je ta hudo ranjen obležal nezavesten. Le dve uri prej je grozil tudi pri zidnici nedaleč stran. Po napadu je Rom pobegnil. Sicer pa se vikendarji pogoste žrtve groženj Romov, ki imajo tudi orožje, pri tem pa so policisti nemočni.

Ribniška stranpota

PSI IN POŠTARJI - Zadnji dan pred prejšnjim vikendom in prvi dan po njem so bili ribniški psi sovražno razpoloženi do pismo- noš. Tako je 6. oktobra enega ugriznil pes družine Češarek v Lepovčah, drugega pa 9. oktobra v Sodražici pes, last A. S.-ja. Poštarka sta jo k sreči odnesla brez hujših posledic, oba lastnika psov pa se bosta morala zato, ker psa nista bila privezana, zagovarjati pred sodnikom za prekrške.

NESREČA S POBEGOM - V bližini hiše št. 10 v Hrovači je prejšnjo sredo zjutraj prišlo do prometne nesreče, ki jo je povzročil voznik rdečega juga, vendar je po nesreči pobegnil. S stranskim ogledalom na svojem vozilu je zaradi nepravilne vožnje po nasprotni strani cestišča razbil stransko ogledalo in stransko steklo na vratih avtomobila, last Janeza H. iz Lipovca, ki je pripeljal iz nasprotnne smeri. Avto povzročitelja nesreče so policisti izsledili še isti dan, voznika, ki se policistom izmika, pa še ne.

po dolenjski deželi

• Romi si s svojimi dejanji pogosto zaslužijo prostor na tej strani, zato ni čudno, da je postal Dolenjski list tudi med njimi zelo priljubljen in iskan. Celo tako, da so pripravljene ponj priti kar na uredništvo, in to že takrat, ko najnovejših vestih iz teh krajev "navadni" državljani še ne moremo prebrati v tem listu. Časopis bi namreč radi videli že kar v sredo popoldne in v miru tuhtali, kaj so že storili in kaj bi še lahko, da se bodo videli v časopisu.

• Za petek trinajstega velja, da ima neko magično moč. Svojo moč je omenjeni datum pokazal tudi Dolenji vasi, kjer je bilo v stanovanju 33-letne D. M. zelo živahno. Za "zabavo" je poskrbela kar sama, tako da je v hiši razgrajala, kričala in tudi fizično napadla 12-letnega sina. Zato so na obisk prišli policisti, ki so omenjeno gospo povabili na policijsko postajo. Tam so malo poklepetali, pogledal jo je tudi zdravnik. Tako se je D. M. umirila in so jo policisti odpeljali spet domov. A mir ni bil dolgo. Če je telefon prvič na policiji zaradi nje zavonil nekaj pred 21. uro, je drugič ob 23. uri. Spet ni dala miru sinu, spravila pa se je še nad moža in si tako prislužila zasluženi počitek v apartmanu policije.

Bolj brezskrbno na plin!

Ni še dolgo, ko so policisti veselo vzklikali: "Pa ga imamo", laserski radar namreč, že lahko vozniki vzklikajo isto. A ne zato, ker bi imeli radar, pač pa imajo na voljo RADAR DETEKTOR, ki zagotavlja mirnejšo, varnejšo in bolj sproščeno vožnjo, z njegovo pomočjo pa naj bi prihranili denar, čas in živce. To namreč zagotavljajo reklamni lističi, ki prihajajo na dušo tistim, ki plačujejo kazni za prehitro vožnjo, ti pa bodo še posebno ubogi potem, ko bodo začele veljati kazenske točke.

In ne bojte se, da bi morali voziti počasneje; rešitev je v detektorju, ki ga je Aleš Lisac, očitno direktor ljubljanskega podjetja Lisac & Lisac, odkril v Ameriki, kjer ga prodajajo več kot 10 let. Mimogrede: v Avstriji je takšna stvarca prepovedana, reklamni listič pa nas o legalnosti zadeve potolaži z mnenjem neimenovanega predstavnika policije: "Kar se nas tiče, je vse v redu. Naš namen ni kaznovati voznike, pač pa umirjati promet. Vozniki, ki

imajo detektorje, zmanjšajo hitrost in s tem je naš namen dosežen."

Detektor star radar, ki je običajno montiran na belega golfa ali lada, zazna že na 4 kilometre, manj ubogljiv je pri laserskih, a tudi tem se ne da, če avto le ni skrit za kakšnim ovinkom in če imamo srečo, da je policist pred nami že zmeril hitrost kakega drugega avtomobila. In čudežni dekodec naj bi bil res imenitna stvarca; majhen je kot računalniška miška, vtaknemo pa ga v vtičnico za vžigalnik, in že deluje. Zadevo je omenjeni Aleš uvozil iz Amerike, in ker je vzel večjo količino, se cena od ameriške skoraj ne razlikuje, "samo" 25 tisočakov odšteteje.

Po mnenju pisca reklame je edina težava radarjev v tem, da niso kaznovani vedno tisti, ki nas na cestah res ogrožajo. Če ste torej tudi vi prepričani, da je hitra vožnja res popolnoma varna, kupite radar detektor. Edina ovira hitri vožnji na naših cestah so očitno samo še radarji! -Tg

ZA VEČJO VARNOST OTROK V OBČINI - V petek, 13. oktobra, je župan občine Šentjernej Franc Hudoklin v okviru tedna prometne varnosti sprejel predstavnike 1. otroškega parlamenta, ki so se ga udeležili otroci iz OŠ Šentjernej, iz podružnice v Orehovici, malčki iz VVZ Čebelica, med drugimi pa tudi komandir policijskega oddelka Šentjernej. Otroci so opozorili na številne nepravilnosti v prometu, dotaknili pa so se tudi drugih zadev: vrtničarji bi imeli radi večje otroško igrišče, atleti potrebujejo novo prevleko na atletski stezi, učenci podružnične šole v Orehovici so prosili za igrala na igrišču, za ureditev igrišča za skok v daljino in za večjo knjižnico. Kljub pomanjkanju denarja v občinskem proračunu se več problemov že rešuje, ostali pa bodo prišli na vrsto v bližnji prihodnosti. (Foto: Foto video studio Marijan Hočevnar)

Podgane in miši na mejni kontroli

Delovne razmere na mejnih prehodih s Hrvaško zelo slabi - Po štirih letih še vedno kontejnerji, oprema je slaba in neprimerna - Vprašljiva učinkovitost dela in varnost

KRŠKO - Ko je oktobra leta 1991 vlada odredila hitro vzpostavitev mejnih prehodov, je bilo rečeno, da bo delo v kontejnerjih potekalo le začasno. Glede na proračunske možnosti policisti ugotavljajo, da bodo nekateri kontejnerji prej propadli, preden bodo postavili zidane objekte. Prav tako še ni urejena legalizacija zemljišč, oprema je slaba, zastarana in nepopolna, kontejnerji niso varovani, mnogo zadev pa je še vedno nedorečenih.

Prejšnji teden je bilo v državi nekaj prireditev ob tednu policijskega sindikata Slovenije, v sredo pa so se predstavniki sindikata večine uprav za notranje zadeve zbrali v Krškem. Če so si poslanci v državnem zboru privoščili tuše in če je mejni prehod Karavanke pravi Pentagon v primerjavi s kontejnerji na južni meji, je želja okoli 1.300 policistov na 40 mejnih prehodih z republiko Hrvaško bolj skromna: da jim zagotovijo vsaj znosne delovne razmere in standarde, ki veljajo na zahodni in severni meji.

Kontejnerji so dotrajani, niso zavarovani, ni prostora za pridržanje, za sejo sobo, dežurno sobo, ni dnevnega prostora. Tako imajo nujne postopke ponekod opravljati kar na hodniku. Problematika, ki močno vpliva na varnost države, pa mejne prehode vedno bolj obremenjuje. Mejni prehodi imajo premalo avtomobilov, pa še ti so stari, v Slovenski vasi za službene posle policisti uporabljajo kar svoja vozila. Tudi po 50 policistov in policistk ima na voljo le eno stranišče, ki ponavadi služi tudi strankam.

Vse več je podgan in miši, ki so si prav tako priborile prostor v kontejnerjih. Na Obrežju sploh ni pitne vode (dobili naj bi jo letos), ogrevanje je neprimerno, letne temperature pa dosežejo celo 40° in več, zaradi spleta okoliščin pa se bolniški stalež policistov zaskrbljujoče raste. Ker je policistov premalo, so obremenitve zaposlenih prevelike, mnogi pa se na delo vozijo tudi 70 kilometrov in več daleč.

Ker od 1. januarja letos za vse investicije skrbi servis vladnih skupnih služb, so na posvetu opozorili, da ta nima vpogleda v stanje na mejah. Po besedah predsednika policijskega sindikata Maksa Rakuše pa niti mini-

strstvo za notranje zadeve nima skupne ocene stanja na mejnih prehodih, zato je proti vladi težko nastopiti. Pojavljale so se namreč izjave, da bo policija odšla z mejnih prehodov in naj bi kontrolo opravljali le cariniki, kar pa ne drži.

Na železniških mejnih prehodih od leta 1991 slovenske železnice za boljše stanje niso storile skoraj nič kljub lanskeemu sklepu vlade, celo postanki vlakov niso urejeni, tako da se morajo policisti z vlakom peljati

• Nad neznosnim stanjem se ne pritožujejo le policisti, pač pa tudi cariniki, ki so prav tako nameščeni v kontejnerjih, osebnih pregledov na primer nimajo kje opravljati, promet pa se povečuje. Samo na mednarodnem mejnem prehodu Obrežje je v prvih štirih mesecih letos prestopilo mejo več kot 3 milijone ljudi, dnevno gre čez mejo 60 avtobusov in 700 kamionov. Statistika iz leta 1989 kaže, da je takrat mejo dnevno prepeljalo 1.400 kamionov, zato po ureditvi razmer na jugu lahko pričakujemo povečanje prometa. In kakšno mnenje si ustvari potnik o državi, kjer imajo na meji ob tako velikem prometu le eno javno stranišče in en telefon, menjalniške posle pa opravlja policist?

ti kar nekaj časa, da lahko za silo pregledajo dokumente potnikov, mnogi se lahko kontroli izmuznejo. T. GAZVODA

KRONIKA + NESREČ

TRAKTOR POKOPAL VOZNIKA IN DVA OTROKA - Prejšnji turek je 34-letni K. D. branal na njivi na strmem pobočju pred svojo stanovanjsko hišo na Ratežu. Ko je obrabljena hidravlika ni dovolj dvignil bran in je z njimi zadel v pobočje njive. Zato se je traktor, ki je bil brez varnostne kabine, prevrnil na pokrov motorja. Poleg traktorista sta bila na delovnem stroju njegova otroka, stara 3 oz. 4 leta, pri prevračanju pa so vsi trije obležali pod traktorjem. Otroka sta jo k sreči odnesla brez poškodb, voznik pa jo je skupil po roki in prsem kožo.

AVTO POPOLNOMA ZGOREL - V ponedeljek, 9. oktobra, nekaj po 19. uri je zagorel avto Dodge challenger, last I. K., ki

začasno živi v Švici. Tega dne se je voznik peljal po lokalni cesti iz Gorenjih Dol proti Škočjanu. Izven naselja je opazil, da se pri motorju kadi in da gori. Zapeljal je s ceste in ustavil, da bi ogenj skupaj z ženo pogasila, vendar jima to ni uspelo. Avto je zogorel, škode pa je za 4,5 milijona tolarjev. Zagorelo je zaradi okvare dovoda goriva.

ZANESLO GA JE V DREVO - 12. oktobra ob 1.15 je 33-letni B. H. iz Križevske vasi vozil osebni avto iz Metlike proti Črnomlju. Ko je pripeljal pred Križevske vas, ga je zaradi neprimerne hitrosti začelo zanašati. Zapeljal je preko neutrajne bankine, nato pa je trčil v drevo. V nesreči se je voznik hudo poškodoval in se zdravi v novomeški bolnišnici.

Krka je začela z domačimi fanti

Novomeški odbojkarji so doma izgubili proti Mariboru, vendar niso razočarali - Oslabljeni Žužemberčani so v Portorožu zmagali s 3:2 - Odličen Aleš Mohorčič

NOVO MESTO - Novomeški odbojkarji so se v soboto zvečer v tej sezoni prvič predstavili domačim gledalcem in marsikoga prijetno presenetili. Prvič po dolgih letih se je zgodilo, da na parketu ni bilo niti enega kupljenega odbojkarja, s slovitimi mariborsko ekipo pa so se spoprijeli fantje, ki so do sedaj, razen Uroša Goleša in Jožka Povšiča, greli klopi za rezervne igralce. Kljub pričakovanemu porazu fantje niso razočarali.

Novomeški odbojkarji na začetku sezone niso imeli sreče. Čeprav so pridobili Krko za glavnega sponzorja in zaradi tega spremenili ime, pa to ni bilo dovolj, da bi si zagotovili dovolj dobrih igralcev, ki bi Krko popeljali proti slovenskemu odbojškemu vrhu. Novomeščani so računali, da bo v njihovem moštvu še

naprej igral Dolja, kupiti so hoteli Čauševića, vendar stvari niso stekle tako, kot bi morale. Dolja je za zdaj ostal v Ukrajini in vprašanje je, kdaj se bo vrnil, če se sploh bo. Za Čauševića njegov bivši klub zagrebski Mladost, za katero je nazadnje igral pred 5 leti, zahteva 10 tisoč dolarjev odškodnine, ki pa jih Novomeščani

ne morejo dati, za nameček temu pa je tik pred začetkom ligaških tekmovalj odpovedal sodelovanje trener Vladimir Jankovič, na njegovo mesto pa je vskočil Bojan Jaklič. Ekipo sta zastopala tudi Žužemberčana Bojan Brulč in Bojan Črnač, ki sta se preselila v domači klub, ki igra v drugi ligi. Ob vsem tem bi bilo težko pričakovati kaj več kot časten poraz z odličnimi Mariborčani. Kljub temu sobotno srečanje med Krko in Marlesom ni bilo slabo. Novomeščani so igrali podrejeno

• Na sobotni odbojškarski tekmi med Krko in mariborskim Marlesom so novomeški odbojkarji presenetili gledalce z novostjo, saj so imeli po dolgem času spet uradnega napovedovalca. Zahtevno nalogo je prevzel trener prof. Janez Mohorčič, ki je gledalce sproti seznanil z imeni igralcev, seznanil pa jih tudi s posameznimi kombinacijami napada, s katerimi sta moštvi dosegli točko.

vlogo le v prvem nizu, ki so ga po 20 minutah igre s 15:6 dobili gostje. Drugi niz je bil veliko bolj izenačen. Najprej so Novomeščani vodili s 3:0 in držali korak z gosti do 10:11, na koncu pa niz izgubili s 10:15. Dokaj enakovredno so se borili tudi v tretjem nizu in ga izgubili z 11:15. Kljub porazu so si Petkovič, Povšič, Žunič, Gotenc, Babnik, Krevs, Goleš in kolegi zaslužili aplavz domačih gledalcev.

Žužemberčani so tekmo drugega kroga v gosteh pri Portorožu igrali precej oslabljeni, saj sta v moštvu manjkala Bojan Črnač in Julijan Travan, namesto njiju pa so se v igro uspešno vključili mladi, med katerimi se je z odlično igro v polju še posebej izkazal 15-letni Aleš Mohorčič, prvič pa je med člani uspešno nastopil še en 15-letnik, Blaž Repar. Žužemberčani so prvi niz izgubili z 12:15, drugega in tretjega (15:8, 15:5) pa so po zaslugi dobrega servisa in zanesljivega sprejema dobili. Nekaj nerazumljivih odločitev sodnika v škodo Žužemberčanov je vplivalo, da je četrti niz (15:13) pripadel don. ačinom, v odločilnem petem nizu pa so Žužemberčani strnili svoje vrste in ga dobili s 15:9. Z dvema zmagama je Žužemberk na drugoligaški lestvici tretji.

I. VIDMAR

ELAN IZGUBIL

NOVO MESTO - Nogometaši novomeškega Elana so tekmo 9. kroga 3. lige, ki so jo igrali v gosteh pri vodilnih Gorških opekarnah izgubili z 1:2. Zadetke za Novomeščane je dosegel Matjaž Sever v 83. minuti, domačini pa so oba zadetka dosegli v prvem polčasu, ko je imel nekaj lepih priložnosti tudi Sandi Bracovič, ki si je v 30. minuti izpahlil ramo in je moral zapustiti igrišče. Mladinci so doma s 3:0 premagali Savo Zarjico, kadeti so v gosteh z 0:3 izgubili v Zagorjem, starejši dečki so doma s 3:1 premagali ljubljanskega Železničarja, mlajši dečki pa so v Zagorju igrali 0:0. Člani se bodo v nedeljo ob 14.30 pomerili s Taborom.

Ob točko v zadnji sekundi

Slaba sodnika močno razburila številne privržence sevnjskih rokometašev - 600 gledalcev

Neodločen končni izid tekme 21:21 in rezultat prvega polčasa 13:6 ne pove kaj dosti. Radečani so v prvem delu dosegli le tri zadetke iz igre, saj je odlična obrambna igra Lisce, predvsem pa spet izjemno razpoložena vratarja Marcole, povsem onemogočila najnevarnejša strelca gostov Doberška in Papeža. Sevnjski pa so s kombinatorno igro in hitrimi protinapadi pridno polnili mrežo Radečanov. Domačini so do sredine drugega dela tekme še vodili za 4 do 5 zadetkov, gostje pa so se zatem začeli približevati in nekaj minut pred koncem tekme tudi izenačili na 18:18. V tem obdobju sta gledalce ajdovska sodnika s čudnimi odločitvami razburila sevnjskih privržence, saj sta imela zelo neizenačen kriterij pri določanju sedemmetrov in izključitvah. V ponazoritev te trditve: za domačine sta na tekmi dosodila le eno sedemmetrovko, za goste pa kar 10! Igralci Lisce so na klopi za kaznovane predsedeli kar 22 minut, radeški rokometaši pa samo 8. Ob takim sojenju so gostje uspeli še dvakrat izenačiti rezultat, v zadnji minuti tekme so Sevnjski povedli 21:20, gostje pa pol minute

Šport iz Kočevja in Ribnice

TRI ZMAGE MELAMINA - Prejšnji teden so igralci namiznoteniškega kluba Melamin odigrali dve prvenstveni tekmi. Nekoliko težje so premagali novince v ligi Partnerja iz Radelj s 4:3. Komac in Špelič sta po dolgem času izgubila v dvojicah, medtem ko sta v posamičnih igrah zlahka opravila z nasprotnikom. Na sobotni tekmi proti ljubljanski Iliriji Mavrici so lažje prišli do tretje letošnje zmage. Komac in Špelič sta zmagala v dvojicah, tudi v posamični igri sta imela stoodstoten izkupiček. Tretji igralec Damjan Murn je zaradi šolskih obveznosti zaseden, tako da sta na tekmah igrala mladince Vidmar in Novak. Melamin ima obveznosti tudi v mednarodnem pokalu, ker se bo 27. oktobra pomeril z belgijskim moštvom TT Crone. (M. G.)

IGRA BOLJŠA OD IZIDA - Kljub porazu z 0:3 (-2, -4, -10) kočevske odbojkarice niso razočarale. V prvem nizu so igrale precej boječe in si v 13 minutah priigrale le dve točki. Drugi niz so dobro začele in z organizirano igro v polju nekajkrat navdušile gledalce. Gostujoči trener ni bil zadovoljen z igro svojih varovank, tako da je v tretjem nizu, ko so gostiteljice hitro dobivale točke, na igrišče vrnil tuje in tako so dobili tudi ta niz. Še posebej se je z natančnim strelom izkazala Vidmarjeva, ki je dosegla pet zaporednih točk. Trener Sašo Ivetič meni, da se Kočevkam ne bo ponovilo kot v lanski sezoni, ko so si obstanek v ligi izborile zadnji trenutek. (M. G.)

PAN KOVINAR ZMAGAL - V drugem kolu druge državne odbojškarske lige so igralci Pan Kovinarja po pričakovanju s 3:0 (9, 7, 11) premagali Mislinjo. Kočevci so pokazali dobro igro, veliko boljše kot v prvem kolu, ko so v maratonski tekmi v petem nizu izgubili proti Prvačini. Kapetan moštva Miran Miklič je povedal, da jih še vnaprej pestijo težave (poškodbe, bolezen), moštvo pa

še ni v pravi tekmovalni formi. Tudi v tej sezoni računajo na uvrstitev v prvo ligo, zato bo treba zmagovati tudi na tujem. Morda bo priložnost za to sobotno gostovanje in Kanalu ob Soči. (M. G.)

DOMA VSE PO NAČRTIH - Starejši igralci kočevskega drugoligaša ne pomnijo takšnega srečanja, kot je bilo v prejšnjem kolu na gostovanju na Vrhniki. Snežnik je namreč srečanje izgubil sele v drugem podaljšku, ko so domačini rezultat izenačili v zadnji sekundi s triko centra, ki je žogo z več kot 10 metrov vrgel iz obupa. Zato so na sobotni tekmi proti Parlatu Parkljam resno začeli in v istem slogu tekmo tudi končali z zmago 103:80. V domači ekipi sta bila najboljša Primož Sercer in Sašo Stefanjšin. (M. G.)

PONOVNO DESET RAZLIKE - Da so rokometaši Inlesa le gostje v drugi ligi, so dokazali tudi v Novi Gorici. Tako kot v prvem kolu so tudi v soboto zmagali z desetimi zadetki razlike (28:18) in potrdili, da so najresnejši kandidati za uvrstitev med prvoligaše. Ponovno sta imela velik delež pri zmagi slovaška reprezentanta Hudak in Čapka. Ribničani bodo v soboto igrali proti Besnici. (M. G.)

PORAŽA V GOSTEH - Kočevski kegljači in kegljavke so v petem krogu tekmovalja druge državne lige igrali v gosteh. Člani so v Litiji izgubili z domačim moštvom s 5018:4813, članice pa so izgubile v Celju proti Mirotkesu z 2384:2296. (M. G.)

PRETEPLI SODNIKA - V povratni tekmi v malem nogometu za občinski pokal Kočevja sta se pomerili ekipi Črna Gora Potoka in Treh Zvezd. Deset minut pred koncem tekme - pri rezultatu 3:1 za gostitelje, enak rezultat je bil na prvi tekmi - je sodnik dosodil kazenski strel za domačine. S tem se niso strinjali gostujoči igralci in so sodnika pretepli, ta pa je, po poročilu kočevskih policistov, poskal pomoč v Zdravstvenem domu. (M. G.)

Nasprotnicam le deset točk

Novomeške odbojkarice so povsem nadigrale ekipo Zgornje Savinjske - V soboto s koprskim Cimosom

NOVO MESTO - Novomeške odbojkarice, močno okrepljene z odličnimi Ukrajinkama Orešino in Volkovo, bodo letos za večino ekip 1A odbojškarske lige premočne nasprotnice. Kakšna je njihova moč, so v soboto okusile igralkice Zgornje Savinjske, ki so se le za silo upirale v prvem nizu, ko so osvojile 6 točk, potem pa so igrale le vlogo nekih opazovalk odlične igre novomeških tolačic Elene Volkove, Jane Vernig, Tamare Podolski in Rebeke Kocilija, ki jih je z natančnimi podajami izvrstno stregla Vika Orešina, medtem ko je tudi hitra Mateja Smrke svoje delo v polju opravila brez večjih napak. V drugem in tretjem nizu so gostje tako osvojile le po dve točki.

Po dveh krogih so Novomeščanke skupaj z mariborskim Infondom Branikom brez izgubljenega niza na

vrhu prvenstvene lestvice, tretje so Celjanke, četrte pa Koprčanke, ki so v drugem krogu s 3:0 izgubile v Celju, v soboto pa se bodo doma na derbiju kroga pomerile z Novomeščankami. Ker Primorke resno računajo na naslov državnih prvakinja, bo tekma zelo težka, kljub temu da v njihovi ekipi verjetno ne bo poškodovanih Mojece Klepač in Alenke Obid. V primeru, da bi novomeške odbojkarice preskočile tudi to oviro, se bo teden dni kasneje, ko se bodo doma srečale z Infondom Branikom, precej bolj jasno, kam Novomeščanke letos sodijo oziroma ali je njihov domet le ponovitev lanskega uspeha ali pa lahko računajo celo na boj za naslov prvakinja. I. V.

ŽUŽEMBERČANI PRVI

ŽUŽEMBERK - Pionirska ekipa odbojškarskega kluba Žužemberk je nastopila na izredno močnem Adidasovem turnirju v Nemčiji, kjer so se uvrstili v finale in z zmago nad Prago zmagali.

USPEŠEN VIKEND

PODZEMELJ - V soboto in nedeljo so igrala vsa moštva Plešice Kolpe doma in premagale svoje vrstnike. Starejši dečki so premagali vrstnike iz Šmartnega s 4:0, kadeti ekipo iz Grosupljeja z 10:0, mladinci igralce Transporta s 5:1, člani pa igralce Transporta z 2:0. Strelca na članski tekmi sta bila Mario Podrebarac po napaki gostujočega vratarja in najboljši igralec tekme Jože Rehorič z natančnim strelom s 25 metri. Kljub veselju ob zmagah domače ekipe pa so bili gledalci razočarani nad nešportnim obnašanjem vodstva kadetov iz Grosupljeja in samih igralcev.

ALPINISTIČNA ŠOLA

NOVO MESTO - Plezalni klub Alp Sport bo danes, v četrtek, 20. oktobra, ob 19. uri v prostorih novomeške gimnazije začel z alpinističnimi šolo, v katero se lahko vpišete tudi še prihodnji teden ali v trgovini Alp Sport v novomeškem BTC-ju ali pa pred predavanjem v gimnaziji. Dodatne informacije lahko dobite po telefonu 316 127 (Marko ali Marjan).

DRUGI PORAZ

AKRIPOLA

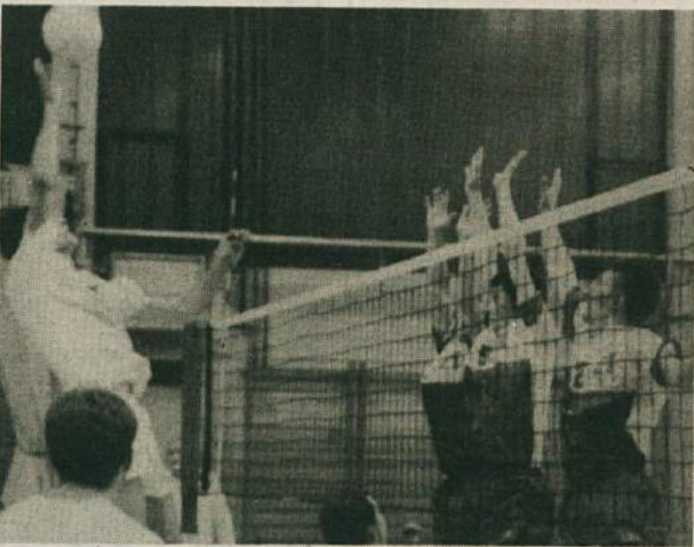
TREBNJE - Rokometaši trebanjskega Akripola so tretjo tekmo prvoligaškega prvenstva v gosteh proti litijškemu Iženiringu Šarbeku izgubili z 20:22 (7:10). Zadetke za Akripol so dosegli: Strajnar 1, Počervina 5, Šavrič 2, Vešligaj 1, Zarabec 3 in Dvornik 6. V soboto se bodo Trebanjci, ki so po nepopolnem tretjem krogu na lestvici prve lige šesti.

ČRNOMELJ IZGUBIL

ČRNOMELJ - Rokometaši Črnomla so tekmo drugega kroga zahodne skupine druge rokometne lige s škofjeloškim Šeširjem izgubili v zadnji sekundi srečanja. Izid srečanja je bil 13:14, po prvem polčasu pa 7:7. (S. J.)

JEŽICO IN DOMŽALE

NOVO MESTO - Mladinska košarkarska ekipa novomeške Krke uspešno nastopa v centralni skupini, kjer je prejšnji teden gostovala pri ljubljanski Ježici. Tudi tokrat so Novomeščani odlično zaigrali in zmagali z 71:63 (37:26), največ točk pa je dosegel Matjaž Smodiš 20. Konec tedna so s 110:75 (49:24) doma premagali še Domžale, najboljši strelca pa je bil Miha Petrov s 25 točkami. Kadetska ekipa Krke je doma izgubila z Vrhniko s 67:75 (33:41).

TROJNI BLOK NI DOVOLJ - Novomeščani so Mariborčanom postavljali celo trojni blok, kar pa vseeno ni bilo dovolj, da bi lahko zaustavili njihove visoke napadale. Čeprav v novomeškem taboru pričakujejo, da se bo mlada domača ekipa še bolj uigrala, bodo imeli letos odbojkarji Krke največ težav prav zaradi nizkega bloka. (Foto: I. V.)

Poraza Interierja in Novomeščanov

Krčanom ni uspelo presenetiti državnih prvakov - Krka je brez visokega Stipančičeva v Škofji Loki doživela drugi poraz - Obe tekmi sedmega kroga med tednom

KRŠKO, NOVO MESTO - Sobota ni bila naklonjena krškemu prvoligašu Interierju, ki mu v Ljubljani ni uspelo presenetiti državnih prvakov, Novomeščani pa so morali v Škofji Loki priznati, da je Loka kava na domačem igrišču le pretrd oreh.

Moštvo Smelta Olimpije se po težki krizi in seriji porazov nekako le

Morisovi strelci najboljši v državi

LJUBLJANA, KOČEVSKA REKA - Na državnem prvenstvu v streljanju z orožjem velikega kalibra v Ljubljani so spet blesteli strelci Morisa iz Kočevske Reke. Osvojili so vsa štiri prva mesta. Tekmovanje je potekalo s puškama 7,9 in 7,62. V obeh disciplinah so ekipno zmagali strelci iz Kočevske Reke, ki so nastopili v postavi Cveto Zorko, Dušan Križman, Franc Pirker in Janez Mrkun. Med posamezniki pa je obakrat zmagal Janez Mrkun. Tako so strelci Morisa iz Kočevske Reke v dveh dneh osvojili kar vsa štiri najboljša mesta in postali štirikratni prvaki države.

Izkazale pa so se tudi strelke Morisa Kočevska Reka, ki so nastopile v moški konkurenci, saj ni bilo dovolj ženskih strelskih ekip, da bi tekmovala v ženski konkurenci. V hudi konkurenci moških strelcev so zasedle odlično sedmo mesto in tako dopolnile uspeh moških kolegov. V ženski ekipi so streljale Ivica Ciglič, Stanka Kep in Nada Ficko. J. P.

pobira s tal, tako da Krčani, ki so v Ljubljano prispeli z upanjem na morebitno presenečenje, svojih želj niso mogli uresničiti. Trener Tomo Mahorič prve peterke skoraj ni menjal, tako da fantje zaradi utrujenosti niso mogli izkoristiti priložnosti, ki se jim je ponudila sredi drugega polčasa, ko so se Ljubljancem približali na 64:68; tedaj pa je stvar vzel v svoje roke po daljšem času spet izjemno razpoloženi Hauptman, ki je bil z 28 točkami tudi najboljši strelca tekme, in tekma je bila odločena. Poraz proti kljub vsemu še vedno najboljšemu slovenskemu moštvu s 84:95 (37:48) za Krčane ne sme biti boleč, ampak le spodbuda pred sredinim srečanjem z mariborskim Satexom. Točke za Interier je v Ljubljani dosegel šest igralcev: Bordelius 1, Kraljevič 11, Krajcar 6, McDonald 27, Nakič 33 in Ademi 6. Po šestih krogih so bili krčani s tremi zmagami sedmi na lestvici. Novomeščani so v soboto igrali v gosteh pri škofjeloški Loka kavi in so imeli več možnosti za zmago, vendar so bili brez Leona Stipančičeva preslabi v boju za odbite žoge pod košem, prav tako pa ni šlo najbolje niti Krkinim zunanjim igralcem, izkazal pa se je predvsem Andrej Novina. V prvem polčasu je bila igra kljub vsemu enakovredna in Novomeščani so nekaj časa tudi vodili, polčas pa se je končal s 44:41 za domače. Škofjeločani so vodili

tudi cel drugi polčas, le v 31. minuti so se jim krkaši približali na 2 točki razlike, a do prbrata ni prišlo in zmaga s 83:78 je ostala doma. Točke za Krko, ki je bila po šestih krogih z 10 točkami tretja, v tork pa se je doma pomerila z Dallasom Šlivanico, so dosegli: Samar 6, Simon Petrov 17, Matjaž Smodiš 8, Bajc 18, Vučkovič 5, Novina 17 in Župevec 7. I. V.

Organizacijski direktor novomeških Svetovnih prvenstev v kolesarstvu Jože Majes na gradbišču v Češči vasi v pogovoru s sekretarjem gradbenega odbora Marjanom Zupancem in novinarjem Televizije Slovenija. (v. v. J. Božič)

Do zime končan večji del velodroma

Priprave na kolesarsko prvenstvo

NOVO MESTO - Pretekli teden so delavci Gradisa na gradbišču novomeškega velodroma v Češči vasi končali zemeljska dela. S prostora, kjer bo stala kolesarska steza, so zvozili 15.000 m³ zemlje na drugo stran ceste, kjer bodo uredili parkirišča. Ta teden bodo opravili tamponska dela, prihodnji teden pa bodo začeli z betoniranjem.

Do zime naj bi zgradili podhode, tribuno in infrastrukturo. Z montažo lesene steze, za katero nosilno konstrukcijo že pripravljajo v podjetju Amorika iz Dolenjskih Toplic, naj bi pričeli marca, dela pa naj bi trajala mesec in pol. Afriški les afzelija se suši v kraški vasi Prestranek in čaka pomladi, ko ga bodo približovali v parket, na katerem bodo naši kolesarji dosegali sanjske hitrosti. JERCA BOŽIČ

ODPRLI SO TRIM STEZO - Novo trim stezo v Loškem potoku, ki bo služila predvsem učencem šole, ob kateri je speljana, pa tudi drugim občanom tamkajšnje občine, je v soboto, 30. septembra, namenu izročil župan (desno), trak pa je prerezal svetovalec na ministrstvu za šolstvo in šport Janez Urbanc (levo). Telovadne naprave na 20 postajah je kupilo ministrstvo za šolstvo in šport, delo je plačala občina, precej pa so pomagali tudi osnovne šole dr. Antona Debeljaka. (Foto: A. Košmerl)

Gobe na papirju niso gobe v gozdu

Gobarstvo je ob omejitvah, ki jih že drugo leto predpisuje nabiralcem vladna uredba o zaščiti samoniklih gliv, znova "vroča" tema pogovorov. Pa ne toliko zaradi vse bolj številnih nabiralcev gob, ki oblegajo slovenske gozdove in puščajo za seboj pravo pustošenje, pač pa zaradi omejitev pri legalni prodaji nabiranih gob. Toda prav omejitve izvoza slovenskih gob na tuji trg, predvsem italijanski, je prvi cilj uredbe, ki jo je predlagala Zveza gobarskih družin Slovenije. Izpolnjevanje te uredbe pa je tudi začetek prav gotovo dolgotrajnega procesa, ko se bodo obiskovalci gozda in gobarji obnašali bolj kulturno. Tudi nabiranje gob namreč kaže naš odnos do narave.

Vsa zgodba se je začela leta 1993, ko je bil v parlamentu sprejet zakon o varstvu okolja, ki je pomenil pravno podlago za uredbo o zavarovanju določenih gob. To je bil predlog Komisiji za varstvo mikoflore pri Zvezi gobarskih družin Slovenije (ZGDS), ki vključuje 21 gobarskih družin, med njimi tudi novomeško. Gobarske družine so imele dolgo časa bolj informativno vlogo, zadnjih 10 let pa imajo izrazito varstveno vlogo. "Člani gobarskih družin smo bili tisti, ki smo videli, da je za varstvo okolja - vsaj kar se tiče gob - potrebno hitro ukrepati, zato smo bili proti, da se zaščita gob ureja zakonsko, kajti to bi trajalo nekaj let. Odlok pa je le hitrejši," je povedal dr. Alojz Boh, predsednik komisije za determinacijo gob in član ZGDS.

"Rdeči seznam" s 70 glivami

Uredbo o zavarovanju samoniklih gliv je izdala Vlada Republike Slovenije in je izšla v Uradnem listu RS, št.38/94. Ta uredba ureja varstvo gliv zaradi ohranjanja biološke raznovrstnosti in naravnega ravnotežja. "Gre za tiste redke gobe, ki sodijo v našo naravno dediščino in ki so po mnenju komisije zaradi roparskega nabiranja in naravnih okoliščin ogrožene. Mikorizne glive so nepogrešljive, saj živijo v sožitju z drevjem, zato so garancija naših gozdov in nenazadnje našega zdravja," razlaga dr. Boh. Tako je prepovedano nabiranje podgobjih vseh vrst gliv, na celotnem območju Slovenije pa je prepovedano nabiranje 70 vrst gob s t.i. "rdečega seznama". Tiste izmed njih, ki jih najlažje najdemo na našem področju, so: karželj, velika mušnica, kraljevi goban, hrastova zraščanka, hrastov glivec, črni kuštravec in orjaška kolobarnica. Največ nesporazumov je bilo z lisičko - na seznamu je luskati različek lisičke (na Dolenjskem raste bolj na ribniškem področju), zaradi tiskarske napake pa so to zamenjali za navadno lisičko, ki jo je dovoljeno nabirati. Sicer pa seznam 70 vrst gob ni večer, ampak se bo lahko in se

verjetno tudi bo moral spreminjati po potrebi in trenutni situaciji.

Vsak največ 2 kilograma gob na dan

Kar nekaj členov uredbe o zavarovanju gob zadeva tudi kulturo nabiranja. Prepovedano je namerno uničevanje gob in podgobja; posameznik lahko v enem dnevu nabere največ 2 kilograma gob, pri nabiranju ne sme uporabljati pripomočkov, ki bi poškodovali rastišče in podgobje, gobe mora očistiti že na rastišču in jih prenašati v trdni embalaži, ki omogoča širjenje spor. Izjeme pri količini nabiranja gob veljajo z dovoljenjem ministra, pristojnega za gozdarstvo, le, kadar gre za raziskave, razstave, seminarje in druge zadeve raziskovalnega in izobraževalnega pomena. Posebno količinska omejitev nabiranja gob je povzročila v javnosti veliko razburjenja, vendar ne gre prvenstveno za to, da se po gozdu lovi gobarje in se jim gleda v košaro, pač pa je cilj uredbe registracija odkupovalcev in kontrola izvoza gob, ki je do takrat sploh ni bilo.

Odkup gob (v dovoljenih količinah, seveda) lahko opravljajo le domače pravne osebe ali samostojni podjetniki, registrirani za trgovino z gobami, za potrebe svoje dejavnosti pa tudi tisti, ki so registrirani za predelavo gob ali za gostinsko dejavnost. Vsak odkupovalec mora do naslednjega koledarskega leta voditi natančno evidenco, ki mora vsebovati ime in priimek ali firmo odkupovalca, njegov naslov, kraj odkupa, ime in priimek nabiralca, vrsto in količino odkupljenih gob, datum odkupa in podpis nabiralca.

Pomemben je tudi 9. člen uredbe, ki prepoveduje iznos gob in gobjih izdelkov preko državne meje, njihov izvoz pa je dovoljen le s pisno izjavo odkupovalca. Ravno ta člen pa je bil najbolj nejasen, zato je Vlada Republike Slovenije letos julija sprejela uredbo o spremembi uredbe o zavarovanju samoniklih gliv (Uradni list št. 44/95), ki je določila čas izvoza in uvedla strožje denarne kazni.

dr. Alojz Boh

Tako je izvoz svežih gob dovoljen v času od 1. septembra do 30. aprila.

Kazni od 10 do 500 tisoč tolarjev

Kot pove že naslov, so kazni denarne in niti ne tako nizke, vsaj po spremembi uredbe, ko so jih še zvišali. Pa si pogledimo: če posameznik namerno uničuje gobe in podgobje, če jih nabere več kot 2 koligrama, če pri tem uporablja prepovedane pripomočke in če gob ne očisti na samem rastišču, mora na kraju prekrška plačati kazen 10 tisoč tolarjev. Z denarno kaznijo 50 tisoč tolarjev (po prvi uredbi 15 tisoč tolarjev) pa se kaznujejo posamezniki: ki nabirajo podgobje gliv in tiste gobe, ki so prepovedane; če nabere več kot trikratno dovoljeno količino; če nabirajo na območju, kjer je to prepovedano (narodni in regijski parki, naravni in gozdni rezervati); če prodajajo večjo količino gob od dovoljene in za iznos gob in gobjih izdelkov čez mejo. Najvišje denarne kazni - 500 tisoč tolarjev (prej 100 tisoč tolarjev) pa so povezane z vsemi prekrški glede odkupa, iznosa in izvoza gob.

In kdo izvaja nadzor? Izvajanje prepovedi in omejevanja nabiranja gob opravlja gozdarska inšpekcija, inšpekcija varstva okolja in pooblaščen nadzorna služba za varstvo parkov in drugih zavarovanih naravnih znamenitosti; nadzor nad trgovanjem z gobami izvaja tržna inšpekcija, nad izvozom in iznosom pa carinski organi in mejna kmetijska inšpekcija. Vsem tem organom pa na njihovo zahtevo nudi vso potrebno pomoč tudi policija.

Gobe morajo v prvi vrsti poznati inšpektorji

Najbolj neprijetno delo imajo verjetno gozdarski inšpektorji, ki menijo, da bo ta uredba doživela še kakšno spremembo. Zakaj? Oni so tisti, ki morajo s tehtnico hoditi po gozdu, iskati ne gobe, pač pa nabiralce gob, jim pogledati v košare (če nimajo seveda polivinilaste vrečke, kar pa je že kaznivo), preveriti, ali so gobe prave ali ne, koliko jih je, ali so očiščene... Če ugotovijo nepravilnosti, morajo gobarja kaznovati kar na "kraju zločina" z 10 tisoč tolarji (ki jih ponavadi nima s seboj), dobiti morajo njegove osebne podatke (ki jim jih gobar hoče ali pa noče dati). Za zdaj delo gozdnih inšpektorjev v glavnem sloni na opozarjanju gobarjev. Omeniti je treba tudi to, da je gozdnih inšpektorjev zelo malo. V Novem mestu je na primer samo eden, zadolžen pa je za kontrolo tako na območju občine Novega mesta kot tudi Trebnjega, Metlike in Črnomlja. Poleg ostalih dolžnosti pa so

Kaj me briga!

Temu, kar se dogaja na slovenskih cestah, bi lahko rekli kar vojna. Številke o umrlih in težko ranjenih v prometnih nesrečah so grozljive, primerjali bi jih lahko z žrtvami na območjih, kjer divja prava vojna. Strašljivost števil (lani je na slovenskih cestah umrlo 505 ljudi) se še poveča ob premisleku, da vsi ti mrtvi in težko ponesrečeni niso prizadeti le sami po sebi, ampak tako ali drugače prizadenejo še veliko drugih. Koliko človeških tragedij, izjalovljenih upov, socialnih tegob se skriva za statističnimi številkami! Da seveda ne govorimo o suhoparnem nesentimentalnem preštevanju števil o skupni škodi, ki jo družba v celoti trpi zaradi slovenske avtomobilske nočnosti.

Tako stanje sili v razmislek, kaj je vendar vzrok za to iz dneva v dan se ponavljajočo slovensko tragedijo. Različne stroke ponujajo nekaj odgovorov, vrte pa se predvsem okoli slabih cest, vožnje pod vplivom alkohola, nezkušenosti voznikov in neupoštevanja voznih razmer, predvsem pa je poudarjena prevelika hitrost. Nekatere nesreče, za katerimi se vzroki skrivajo pod izrazom "nenadoma zavil v levo" in podobno, govore morda tudi o samomorilnosti. Pogled na starost udeležencev razkriva še eno žalostno plat velik delež mladih. Poseben problem so seveda pešci, med njimi še posebej otroci.

Govorimo sicer o objektivnih in subjektivnih razlogih, vendar igra po dosedanjih dognanjih najpomembnejšo vlogo človeški faktor, pa naj gre za počutje voznika, preutrujenost, agresivnost, malomarnost, neupoštevanje predpisov, nepremišljenost itd. Skupni imenovalac vsemu pa je možno najti v tisti osnovni naravnosti današnjega človeka, ki bi ji lahko rekli neodgovornost do drugega. Kdor sede za volan pijan in divja po ulici, je predvsem neodgovoren, kdor zavestno ne upošteva prometnih predpisov, je neodgovoren, kdor z malo vozniki izkušnjami pritiska plin do konca, je neodgovoren, kdor svoj nasilni značaj dokazuje v prometu, je neodgovoren, kdor

zavestno vozi tehnično oporečno vozilo, je neodgovoren, neodgovoren do sebe in zaradi narave prometa tudi do drugih. To, se zdi, je tista rakasta rana, ki pošilja smrtno zasevke okoli. Drugi nam ne pomenijo nič.

Naj je videti na prvi pogled taka trditve preprosta in ne kaj prida tehtna, pa sprašuje po nekaterih temeljnih stvareh, kot sta vrednostna integriteta človeka, vest in moralna drža. A ne vesti ne moralnih vrednot, ki tvorijo najzlahtnejše v človekovi osebnosti, v neodgovornosti do sebe in do drugih ni.

Kako to? Od kod ta neodgovornost? Mar niso Slovenci v preteklosti sloveli kot vestni, pošteni, odgovorni ljudje? Če so zvečine res bili taki, pa zdaj niso več, o čemer z grozljivim jezikom govore krvave slovenske ceste. Kaj se je dogodilo s slo-

venskim značajem?

Spremembo je mogoče (ni pa nujno to edina možna po-

tudi tako

vezava) povezati z našo polstoletno družbeno resničnostjo, ki je seveda še zdaleč ni konec, kot površno menimo. Še traja in bo še trajala v nekaterih plasteh naše zavesti, zato se še in se bo še odražala v našem ravnanju. V tem primeru gre predvsem za zatiranje svobodnega posameznika. Osebnostna nesvoboda namreč pomeni osebnostno neodgovornost. V družbah, kjer sta država ali vladajoči režim vse, kjer je samovolji oblastnikov podvrženo prav vse, od zakonov do morale, kjer se vse obrača in prikraja potrebam oblastnikov in ni ničesar več, kar bi bilo nad njimi in bi zavezovalo njih same, ne pravni ne moralni red, mora priti do splošne neodgovornosti. Posameznik ne presoja, kaj je prav in kaj ne, kaj je moralno in kaj ne, zanj to počno oblastni izbranci, vendar običajno zelo nedosledno. In ko kar naprej spreminjajo pravila in vrednote ter z lastnim početjem izkazujejo, da pravzaprav v resnici sploh niso obvezujoče, se razkroji že tako in tako ogroženi moralni instinkti v človeku, v njem samem ni ničesar več, pred čimer bi odgovarjal za svoje ravnanje, spreminjajoča se zunanja pravila pa je mogoče z malo spretnosti kršiti, jih obiti, ne upoštevati.

MILAN MARKELJ

pred kratkim dobili obvestilo, da njihovo delovno področje zajema tudi lovstvo in ribištvo. Kako naj en človek skrbi za vse to?

Pa še na nekaj zelo osnovnega velja opozoriti. Za pravo izvajanje kontrole nabiranja gob morajo inšpektorji v prvi vrsti poznati gobe, vsaj tistih 70. Pa jih ne vsi. Kako naj potem opravljajo svoje delo? "Zato bo zanje Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo organiziralo tečaje za spoznavanje gob, izdalo je tudi plakat s slikami gob, ki bo visel na vseh javnih mestih, dobile ga bodo šole, skratka, potrebno je povečati število gozdnih inšpektorjev, jih nekako motivirati za delo in jih seveda seznaniti z gobami," je povedal dr. Alojz Boh. Gobarška družina Novo mesto skrbi za to vsako leto z gobjo razstavo, ki jo vedno pripravijo na drugi osnovni šoli. Letošnja, sedemnajsta po vrsti, ki je bila pred dobrim tednom dni, je bila na OŠ Bršljin in je ponujala na ogled kar 362 vrst gob.

Protest odkupovalcev in izvoznikov gob

Uredba in kasneje še sprememba uredbe o zavarovanju samoniklih gliv je v prvi vrsti najbolj prizadela registrirane odkupovalce in izvoznike gob. Zaradi

nerazumnih omejitev in prepovedi, kot pravijo, so protestirali na Ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo, vendar so bili deležni le razumevanja za njihove težave. V svojem protestu je 11 slovenskih podjetij (podpisala so peticijo), ki se ukvarjajo z odkupom in izvozom gob, povedalo, da je zakonodaja prizadela najmanj 4150 nabiralcev gob, ki jim je to glavni vir dohodka, da je na ta način ukinjenih najmanj 81 delovnih mest, ker pa je delo z gobami izrazito sezonsko, zaposluje vsako leto še do 200 pogodbenih delavcev, ki so sedaj tudi brez dela. S prepovedjo in omejevanjem izvoza pa se država po njihovem mnenju odreka tudi ne tako majhnemu znesku deviznega priliva - slovenski izvozniki gob so lani, ko jih je v precejšnji meri že prizadela ta omejitev, prispevali k izvoznemu izkupičku 13,724.000 mark. Opazno pa je menda tudi naraslo črno trgovanje brez vsakršnih obdavčitev.

Ne glede na različne posledice "gobje uredbe", pa ta vendarle pomeni začetek večjega spoštovanja in večje skrbi za varstvo narave, ki bosta v zavest ljudi sicer prišli počasi, pa vendarle. Nekako je treba začeti. In vsi začetki so ponavadi težavni.

LIDIJA MURN

Vedno odprta vrata bolnišnice

Če se le da, gremo k zdravniku, ko nam že voda teče v grlo, in če se to zgodi sredi noči, ali še slabše, med vikendom, smo prisiljeni, da gremo v bolnišnico k urgentni službi. Brez napotnice, seveda, mnogokrat celo brez dokumentov. A vemo, da bomo tam zagotovo dobili pomoč.

Dežurna ekipa je v novomeški bolnišnici na vsakem oddelku vedno pripravljena. In ker je kirurški oddelek eden največjih in hkrati najbolj izpostavljenih, nas je zanimalo, kako pri njih poteka delo. Sestavljajo jo trije kirurgi, eden ima dovolj dela v ambulanti, dva pa sta na voljo za komplicacije na oddelkih.

"V prizadevanjih za racionalizacijo so hoteli to število celo zmanjšati, kar ni sprejemljivo, saj smo edina hiša, katere vrata so vedno odprta, ne glede na to, ali ima pacient napotnico," pravi predstojnik kirurškega oddelka dr. Leopold Morela. In če dežurno ambulanto med tednom dnevno obišče okoli 30 ljudi z različnimi težavami, se to število med vikendi podvoji, prav tako pa tudi število operacij.

Vsaka operacija zahteva temeljit pregled. Dežurstvo se ne konča po osmih delovnih urah, pač pa se začne ob sobotah zjutraj in konča v ponedeljek zjutraj. In ker dežurna služba ni plačana v celoti, morajo kirurgi namesto plačanih nadur izrabiti proste dni, potem pa tega kadra primanjkuje med tednom. Zaradi specifičnosti dela jim pripada tudi več dopusta, kar odsotnost še povečuje. Na kirurškem oddelku je 17 kirurgov, vsak pa je dežurni 5- do 7-krat na mesec.

Cela paleta težav pacientov

Obisk dežurne službe v bolnišnici se med vikendom poveča predvsem zato, ker ostala zdravstvena služba

takrat ni tako aktivna. In če naj bi splošni zdravnik pozdravil 80 do 85 odst. primerov, razliko pokrivajo specialisti. Tudi sprejemi v bolnišnico so med vikendom bolj pogosti. Težave pa so različne: od vnetega slepiča in trebušnih težav do poškodb.

Dežurnega zdravnika obišče tudi kak občan, ki je pregloboko pogledal v kozarec, njegove težave pa so naenkrat postale tako velike in pomembne, da do naslednjega dne ne morejo počakati. Takšni "primerki" pridejo do bolnišnice na različne načine: sami, lahko jih pripelje kak znanec, celo rešilec, ali pa z vlakom. Celotno se je že zgodilo, da so morali iz bolnišnice klicati policiste, da so

"bolnika" odpeljali tja, kjer ponavadi policisti "gostijo" od alkohola preveč razgrete občane. V bolnišnico pripeljejo tudi poškodovane v prometnih nesrečah. Niso še tako daleč časi, ko je bila dolenjska magistralka zaradi gostega prometa in zato številnih nesreč prepojena s krvjo. Število prometnih nesreč sicer ni več tako veliko, a zadnje čase spet narašča. Kaj se bo zgodilo, ko se bo ponovno sprostil tovorni promet na jug, lahko le predvidevamo.

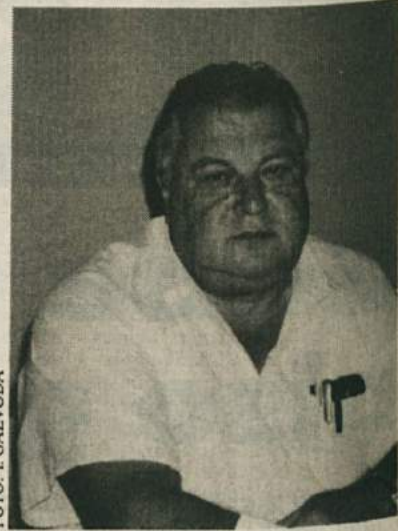
Nič kriv ostal skoraj brez nog

Za sicer pustimi policijskimi poročili o prometnih nezgodah se skrivajo pretresljive zgodbe posameznikov. Ena izmed njih je tudi zgodba Ivana, ki že dober mesec leži na kirurškem oddelku. Nedelja, 17. septembra, je njegovo življenje močno spremenila. Pa ne zato, ker je ravno tisto nedeljo

odpeljal na vlak sina, ki si je nadel vojaško suknjo. Ko je sina odložil na železniški postaji in se vračal domov, je ob 12. uri na cesti na Suhorju pri Vinici močno počilo. "Verjetno sem res peljal malo hitreje, kot je omejitvev, a bil sem na svoji strani, ko sem nekater pred seboj zagledal avto, ki je peljal nasproti po moji strani. Najbrž me je voznik stoenke videl, saj je sonce sijalo v oči meni, ne njemu," je prejšnji teden povedal Ivan. Ivanov fičo je bil čisto razbit, v njem pa tudi on sam. Zlomljeni je imel obe stegenenici, zdrobljeno koleno na desni nogi in zlomljeno roko. Prestal je že dve operaciji, ki sta trajali skupaj 7 ur. Povzročitelj nesreče Ivana še ni prišel pogledat v bolnišnico, čeprav jo je odnesel mnogo boljše kot nič kriv Ivan - v bolnišnici je bil le dva dni.

"Tako bo prišla zima, ko bom lahko poskušal hoditi, saj mi kosti drži skupaj železje. Da bi se opiral na opornice, ne pride v poštev zaradi zlomljene roke," pravi Ivan, sicer zaposlen kot kuhar. Vendar so rane še sveže in so spomini na tisto nedeljo, ko je od bolečin pulil travo ob cesti, čakajoč na pomoč, zelo neprijetni. Ves čas je bil namreč pri zavesti, medtem ko je povzročitelj, ki ga je menda vrglo iz avta, obležal nezavesten in je bil zato prvi deležen pomoči.

Po prometni nesreči je namreč odločilna prva ura, ki je tudi največkrat usodna. V prve pol ure je potrebno nuditi kvalitetno prvo pomoč, od previdnega izvlečenja ukleščenega ponesrečenca iz avta in nameščanja v pravilni položaj do vzpostavitve prostih dihalnih poti ter ustavitve krvavitve. Temu pa sledi na-

Dr. Leopold Morela

daljnja strokovna prva pomoč, ko je potrebno nadomestiti izgubljeno tekočino, poskrbeti za sredstvo proti bolečinam in ranjenega v pravilnem položaju prepeljati v bolnišnico, kar stori strokovno reševalno osebje. Tam je potrebno ob sprejemu opraviti najnujnejše diagnostične postopke in začeti z zdravljenjem.

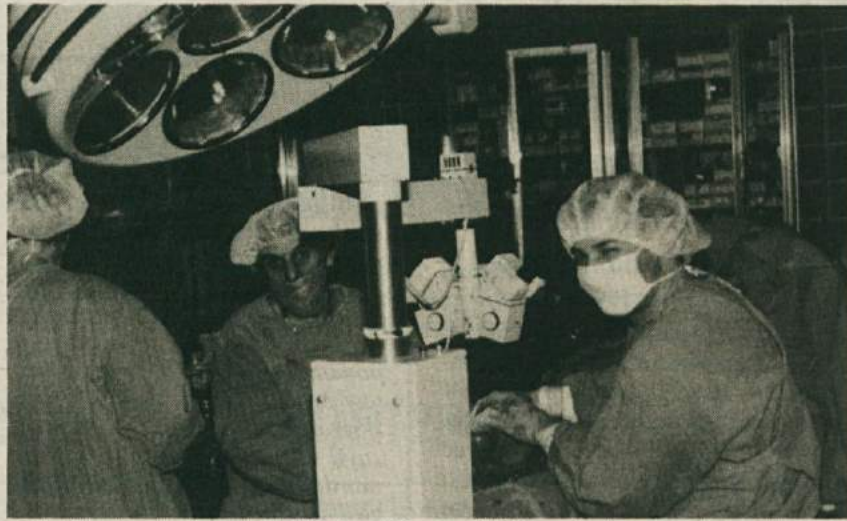
Omejevanje bolnišničnega dela

Država poskuša z različnimi varčevalnimi ukrepi pritisniti tudi na zdravstvo, kar ima včasih sicer dober namen, a takrat, ko gre za zdravje ljudi, je takšno varčevanje vprašljivo. Lani smo, na primer, Slovenci porabili za 23 milijard tolarjev zdravil. Ob tako veliki številki se lahko upravičeno vprašamo, kako to, da smo sploh še živi in da se nismo z zdravili zastrupili. In posledica tako velike porabe zdravil je ukrep Zavoda za zdravstveno zavarovanje, da lahko vsak splošni zdravnik letno izda 600 receptov. Umetnost, kako razporediti recepte skozi celo leto, je prepuščena zdravniku.

Problem kirurgije tiči tudi v prehodu s splošnega zdravstvenega zavarovanja na zavarovalniško poslovanje, uvedeno leta 1992. "Ukinjena je bila participacija, kar je za uporabo pravic iz zdravstvenega varstva velika škoda. Poraba zdravstvenih storitev v ambulantah in bolnišnicah se je tako neupravičeno povečala za tretjino. Pogodbe, ki jih sklepa zavarovalnica z bolnišnico, so usmerjene v zmanjševanje porabe. To je sicer prav, a v bolnišnici nimajo vse stroke enakega tretmaja. Pri tem najbolj izstopa ravno kirurška služba, ki se z nujnimi primeri ukvarja 24 ur dnevno," pravi dr. Morela.

Ker verjetno ni splošne bolnišnice na svetu, ki bi poslovala z dobičkom, tudi novomeška ni izjema, prav gotovo pa bi se stanje vsaj malo izboljšalo, če bi se občani obnašali bolj gospodarno. Vzrok pa tiči tudi v neskladnosti v številu zaposlenih in delovnih ur, ki jih morajo opraviti. Tako kot pri omejevanju receptov je določeno tudi število pregledov kirurgov, da ne bi porabili preveč sredstev za materialne stroške, razliko krije bolnica. Na kirurškem oddelku na primer je 10 kirurških ambulant, za katere je letos predvidenih 1,5 milijona t.i. faktorjev, česar v Novem mestu, kjer so se obnašali restriktivno in uvedbli čakalne dobe, verjetno ne bodo presegli. Vendar je uvedba čakalne dobe vprašljiva, saj ni vseeno, ali določeno bolezen odkrijemo in zdravimo danes ali čez pol leta.

Kako pa je s številom kirurgov na kirurškem oddelku novomeške bolnišnice? Zaenkrat jih je zadosti, a kolektiv se stara, poklic pa se vedno bolj feminizira. Na to kaže že samo letošnji vpis na medicinsko fakulteto, ki je med 150 študenti sprejela le 30 fantov, čeprav poklic zahteva velike napore pri delu kot študiju, saj je izobraževanje v medicini še enkrat daljše kot pri drugih poklicih.

Odsek za intenzivno terapijo ima 12 postelj, ki so ves čas zasedene.

INOVATORJI

Inovacij ne znamo izkoristiti

Menda nekje na Madžarskem izdelujejo copate znamke Reedok in gredo za med, saj so štirikrat cenejše od copat slovite znamke Reebok. Razlika pa je samo v eni črki. Nekdo je zadnjič predlagal kranjski Planiki, naj vendar preneha stokati in izkoristi priložnost, da se postavi na lastne noge. Izdeluje naj svojo znamko copat, pa čeprav bo to Addibas. Predlog morda zveni neumno, vendar daje misliti.

Slovenija si ne more privoščiti tako nizke cene za delovno silo, kot jo ponujajo na Daljnem ali na Bližnjem vzhodu. Razlike so že tako velike, da zdaj tudi slovenski izvozniki resno razmišljajo o obratih s poceni delovno silo v tujini. Torej vse bolj postaja jasno, da Slovenija ne bo dežela poceni delovne sile, saj je konec koncev niti nima kaj dosti, pa četudi prištevamo zraven še v najboljših letih upokojene moške in žene.

Do kdaj torej še lohn posli? Tam, kjer je proizvodnja zahtevna in terja kakovost najvišje ravni, slovenska podjetja še ohranjajo dodelavo za tuje partnerje. A kljub vsemu prihodnosti našega gospodarstva ne bo mogoče zgraditi le na takih poslih. Ker v tako majhnem gospodarstvu niti obsežne proizvodnje ni mogoče načrtovati, slovenskim podjetjem ne preostane drugega, kot da se uveljavljajo s kakovostjo in inovativnostjo.

Kot je znano, inovatorjev in inovacij v Sloveniji ne manjka. Nasprotno, slovenski inovatorji se zelo pogosto pojavljajo na mednarodnih sejnih in razstavah inovacij, kjer pobirajo najvišje nagrade, čeprav jih ni lahko dobiti. Veliko je takih izumov, ki jim ni para v svetu, pa vendar mora preteči precej vode, da se uveljavijo, prav malo pa imajo možnosti, da bi postali zadnji hit na svetovnem trgu. K temu prispeva več dejavnikov.

Tuje je še vedno bolj cenjeno

Veliko je pripisati domoljubnosti inovatorjev. Mnogi med njimi svoje izume skrbno čuvajo pred tujimi lovci na inovacije, saj v prvi vrsti želijo, da bi plodove njihovega inovativnega dela uživali Slo-

venci in njihova država. Žal pa ta in tudi njeno gospodarstvo še nista zrela, da bi inovacije sprejemala, spodbujala ali se celo pulila zanje. In ko dodamo še znano slovensko prepričanje, da je najboljša tisto iz tujine, je slika popolna. Inovatorji tako z grenkobo povedo, da morajo najprej v tujino, tam doseči vrsto priznanj in

Na enem največjih svetovnih sejnov inovacij INPEX v Pittsburhu je Slovenija v različnih kategorijah dobila 4 medalje. Zlato medaljo je prejel energijski stol Megatron (na sliki), ki je dosežek dela inovatorske skupine Design Savnik in podjetja Vitalis iz Novega mesta.

šele nato so jih pripravljene priznati tudi doma. Zgodi se lahko še hujše. Ko po večkratnih poskusih, da bi patent prodali doma ali začeli s proizvodnjo, obupajo in prodajo inovacijo v tujino, naša podjetja od tujcev po precej višjih cenah odkupijo izdelek domače pameti.

V tujini mrgoli zasebnih podjetij za posredovanje in promocijo inovacij, pri nas pa ta dejavnost še ni povsem zaživela. Lotil se je je Marijan Stele s podjetjem Spatinova (Slovenski patenti in inovacije), nekdanji predstavnik državne mreže za pospeševanje inovacij. Na eni od manj uspešnih predstavitev inovacij je povedal, da je bila letošnja ljubljanska mednarodna borza inovacij po številu predstavljenih novosti druga največja v Evropi. Predstavilo se je 142 domačih in 68 tujih inovacij, inovatorji pa so oblikovali kar 1400 različnih ponudb. In kaj storijo slovenska podjetja? Za razstavljene inovacije in ponudbe se je pozanimalo borih 6 slovenskih podjetij, zato pa sta se oglasila dva tuja posrednika in našla mimogrede v tujini interese za 78 ponudb.

Najprej poskušajo ukrasti

"Zunaj je obratno razmerje. Če je npr. razstavljenih 12 inovacij, se zanje zanima 340 poslovnih. Na Japonskem se jih je samo za slovenske inovacije zanimalo 300," razlaga Stele. V tujini je veliko posrednikov inovacij in tudi industrijskih vohunov, ki se potikajo po sejnih in razstavah inovacij. Njihova prva naloga je, da poskušajo inovacijo ukrasti. Če jim ne uspe, poskušajo zvedeti čimveč o novosti, da bi lahko kdo izdelal enako stvar. Šele v zadnji fazi, ko jim prve nakane ne uspejo, se lotijo pogajanja za nakup patenta.

Tako med tem, ko naši inovatorji poskušajo sami proizvajati in prodajati izumljeno, vedno preži nevarnost, da bodo, še preden bodo oskrbeli trg, tam že proizvođa koga drugega, ki jih bo pokopiral in

osvojil kupce. Ta nevarnost je še toliko večja, če inovator ustrezno ne zaščiti patenta doma in v tujini. Tako se še vedno lahko zgodi, kar se je v primeru Iskrinih telefonov, ki so jih začeli proizvajati vso povod po svetu, celo na Japonskem. In Slovenija se za kakovosten in dobro prodajen izdelek z "Made in Slovenia" lepo obriše pod nosom.

Zdi se, kot da so slovenska podjetja v mrzličnih procesih lastninjenja in obračanja od jugoslovanskih na druge trge pozabila na razvoj. Strategiji gospodarskega razvoja bodo morali reči, koliko industrije je nujno za Slovenijo, sicer pa večjih naložb v tej smeri verjetno ne bo. Izkoristiti pa je treba znanje, natančnost, zanesljivost in marljivost naših delavcev in zavstiti razvoj v tej smeri. Država lahko k temu pripomore z ustvarjanjem ugodnih razmer za tiste, ki vlagajo v razvoj.

Center za razvoj malega gospodarstva pri Ministrstvu za gospodarske dejavnosti ima tudi mrežo za inovacije, ki izdaja katalog inovacij. V zadnjem je predstavljenih okrog 60 različnih inovacij z opisom, z naslovom avtorja ali kontaktne osebe, z oznako patenta, seznamom prejetih nagrad ter s pojasnilom o stopnji razvoja proizvoda. Tam lahko zvedemo, ali je inovacija še v načrtih, v fazi prototipa, predproizvodnje, proizvodnje ali je že na trgu. Avtorji označijo željo, da bi prodali patent, licenco, avtorske pravice ali našli prodajalca oziroma proizvajalca ali tudi investitorja za to.

V omenjenem katalogu je le za vzorec inovacij s širšega dolenjskega območja. Predstavljene so lahko namestljive snežne verige Darka Bartolj iz Trebnjega (soavtor Ciril Logar), dve inovaciji grospejskega avtorja in priprava za kontrolirano rast rastlin brez prsti (Vladimir Petek, Laško). To je vse, kar lahko zasledimo v katalogu in je delo avtorjev iz naše okolice. Seveda bi bilo treba k temu prišteti še vrsto izumov, ki niso evidentirani ali celo ne zaščiteni. Toda, kako naj jih potem kdo najde?

BREDA DUŠIČ GORNIK

TANJA GAZVODA

• Zruženje podjetnikov deluje eno leto. Ali se to v Sloveniji in med podjetniki že kaj pozna? Ste v tem času postali sodelavci vladi, ministrstvom?

• "Začeli smo vzpostavljati odnose z vlado, posameznimi ministrstvi, preko svetnikov z državnim svetom ter lobiranjem preko strank in poslancev z državnim zborom. Imamo možnost, da pripravimo spremembo zakona, ga damo v proceduro preko državnega sveta in tako zastopamo interese malega gospodarstva. Z vlado je sodelovanje malo manj utečeno, v glavnem smo začeli sodelovati z ministrstvom za gospodarstvo in dejavnosti."

• Vaše delovanje v Ljubljani je torej priprava terena za boljše organiziranje in servisiranje članstva po regijah in občinah?

• "Na nacionalni ravni smo si letos zadali tri projekte: znanje, kapital in promocijo. Znanje je osnova za razvoj, in ker prejšnji šolski sistem ni učil o podjetništvu in tržni ekonomiji, smo v vseh regijah speljali projekt večerne podjetniške šole, ki je imel med podjetniki izredno dober odmev, zato bomo z njim nadaljevali. Začeli smo tudi projekt za izboljšanje kakovosti in pridobivanje ISO standardov, po katerem naj bi v dveh letih pridobilo certifikat okrog 120 malih podjetij. Pripravljamo tudi ustanovitev prvega zasebnega zavoda - podjetniške akademije, v katerem bo večinski delež imelo naše združenje. Projekt zdaj čaka na zeleno luč ministrstva za šolstvo, zato upamo, da se bo začel uresničevati v naslednjem letu. Tu naj bi znanje pridobivali v prvi vrsti lastniki in menedžerji, pozneje tudi otroci podjetnikov."

• Na področju kapitala se pogovarjamo o postavitvi rizičnega sklada po avstrijskem in italijanskem modelu. Podjetnikom naj bi omogočal pridobivanje novega kapitala pri bankah, saj bi služil za zavarovanje naložb podjetnikov. Banke namreč zadnjih pet let dobro živijo tudi na račun visokih obresti na kapital za rizične naložbe v malih podjetjih.

• Kdaj pa lahko podjetja pričakujejo, da bo začel delovati tak rizični sklad?

• "Potrebujemo še približno eno leto. Treba je namreč stvari proučiti, prilagoditi našim razmeram, uskladiti z vlado in še s kom. Ko bomo to izpeljali, bo vsaka regija imela svoj rizični sklad, v katerega bo vlagala tako država kot tudi podjetniki. S posameznimi manjšimi bankami zdaj pripravljamo tudi sklenitev pogodb o trajnem sodelovanju in o skupnem oblikovanju še nekaterih fondov, s čimer bi prisilili večje banke k ugodnejšim kreditom."

• Na tretjem področju, promociji, smo doslej najmanj naredili. Morali bomo poskrbeti za notranjo promocijo združenja med podjetniki, do skupščine združenja bo dokočno oblikovana celovita podoba združenja. Vzpostaviti moramo tudi drugačen stik z javnostjo, da bomo razbili negativni imidž podjetništva."

• Podjetniki na terenu pogrešajo učinkovito povezavo z informacijskim sistemom. Zbornica ima informacije, a te nekako ne pridejo do uporabnikov.

FOTO: B. DUŠIČ GORNIK

Velika rast se skriva v malih podjetjih

Mala zasebna podjetja so v zadnjih petih letih dosegla zelo hitro rast po številu in učinkovitosti, tako da zdaj ustvarijo že četrtno bruto družbenega proizvoda. Združevanje podjetnikov za zagotavljanje njihovih interesov je tako postalo nujna, ki se je pred letom dni udeležila v Združenju podjetnikov Slovenije. Združenje je takoj začelo boj za uveljavljanje v vseh strukturah odločanja na državni ravni in še posebej za status v Gospodarski zbornici sami, katere sestavni del je. S predsednikom združenja, Novomeščanom Francem Zavodnikom, smo se pogovarjali sredi vročih bitk za učinkovito državno strategijo razvoja malega gospodarstva in mu zastavili nekaj vprašanj.

• "Zbornični informacijski sistem (ponudba, povpraševanje in druge za podjetnike pomembne informacije) je treba prenesti na teren, kar nameravamo narediti s podeljevanjem koncesij

O TEM, KDAJ DOHITIMO AVSTRIJO

"Po izračunih prof. dr. Vahčiča s Fakultete za ekonomijo Slovenija po gospodarskem razvoju ne bo nikoli dosegla Avstrije, če bo gospodarska rast pri nas le 3-odstotna. Če bi bila 5-odstotna, bi sosedo dosegli leta 2136, če bi bila 8-odstotna, leta 2084, in če bi bila 10-odstotna, leta 2024. Da bi dosegli v nekaj letih tako naglo gospodarsko rast malega gospodarstva, pa bi morali v razvoj vložiti 250 milijonov mark. Od tega država 100 milijonov mark za omenjene sklade in 50 milijonov za izobraževanje, podjetniki sami pa bi morali vložiti okrog 100 milijonov mark."

obstoječim svetovalnim podjetjem. Zbornica do lanskega leta sploh ni imela modemske povezave do vseh območnih zbornic, poleg tega pa osebje ni bilo dovolj usposobljeno ali pa dovolj dejavno, da bi obvestilo podjetnike, da informacije so in da jih lahko dobijo brezplačno. Sam prenos informacij ni finančno zahteven, samo lotiti se ga je treba."

• Ali Slovenija sploh ima strategijo razvoja malega gospodarstva? V zvezi s tem ste zadnje čase imeli težke bitke, saj je menda državni predlog strategije gospodarskega razvoja na malo gospodarstvo kar pozabil.

• "Na skupščini na Čatežu bomo sprejeli naš pogled na predlog strategije, ki je zdaj že dokaj dobro usklajena. Mi smo pragmatiki in smo pričakovali odpre, zato nam je bilo pomembno le to, po kakšni poti moramo iti, da dosežemo naše cilje. Z delom, javnimi nastopi in pritiski smo v nekaj mesecih dobesedno prisilili ministrstvo za gospodarske dejavnosti in sektor za malo gospodarstvo, da nas obravnava kot partnerje. Zdaj mi je v državnem svetu dosti lažje nastopati, ker stoji za mano združenje, pa tudi pri lobiranju poslancev za državni zbor smo uspešnejši. Uredili smo tudi odnose z Obrtno zbornico, čeprav so nekatere ustanove celo želele, da bi ostali na različnih bregovih. Ravno zdaj pripravljamo podpis o trajnem sodelovanju med OZS in ZPS na področju zakonodaje, izobraževanja, promocije."

Največjo bitko pa smo, moram reči, bili v sami zbornici. So strukture v zborničnem sistemu, ki jim ni všeč, da smo v zbornici. To so posamezna združenja, to so skupine uradnikov, ki so že zelo dolgo v tej zbornici in ki morajo spreminjati odnos do dela, pa jim to ni všeč. Svoje interese zdaj lahko zagovarjamo z argumenti, z jasno izkazanimi bilancami uspeha malega gospodarstva, ki ustvarja 25 odst. bruto družbenega proizvoda. Mislim, da smo zdaj ovire znotraj zbornice prebili in da je novo vodstvo zbornice dosti bolj pragmatično."

• Nedavno ste dejali, da si država v svoji zamisli o mreži za pospeševanje malega gospodarstva jemlje preveč pristojnosti, da želi predvsem širiti svoj aparat in zaposliti odvečno delovno silo nekdanjih občinskih uprav. Kako gledate na mrežo zdaj? Je že prišlo do kompromisov?

• "Mi smo najprej želeli pomesti pred lastnim pragom. Gospodarska zbornica in Obrtna zbornica morata zagotoviti kar najboljši servis za malo gospodarstvo. Če bi ena in druga zbornica dobro funkcionirala, ministrstvu ne bi prišlo na kraj pameti vzpostavljati paralelni servis, uradniško državno mrežo. Očitno je postalo tudi, da vlada ne deluje usklajeno, da ni jasno razdeljeno delo med posameznimi ministrstvi ter med vlado in posameznimi ustanovami. Vlada se mora odločiti, kakšna je njena funkcija."

V združenju ocenjujemo, da na nacionalni ravni potrebujemo močan, strokoven in kakovosten center za pospeševanje malega gospodarstva. To mora biti predvsem ustanova, ki bo skrbelo v skladu s predvidenimi programi za razpise, dajala koncesije za izvajanje programov ustanovam ali posameznikom, ki za to izpolnjujejo pogoje. Naslednje funkcije servisiranja malega gospodarstva pa naj se opravljajo na tržen način, podjetniško. Center naj ima kontrolno funkcijo nad uporabo sredstev, ni pa vloga države, da organizira, postavlja in servisira. Vemo, da je mreža potrebna, razhajamo pa se v pogledih na način prenosa iz državne na regionalno in na lokalno raven. Gospodarstvo je organizirano v gospodarski in obrtni

O URADNIKIH V ZBORNICI

"Če bodo informacije ljudem bližje, jih bodo začeli uporabljati, sprva dva, trije, nato večina. Ne gre drugače, podjetnike je treba poklicati, jih prepričati, da to potrebujejo. Treba je delati in garati. Počasi bodo morali tudi ti uradniki na zbornici spoznati, da so tam zaradi podjetnikov in ne zaradi lepšega."

O POMANJKANJU MENEDŽERJEV

"Danes mlad diplomant razmišlja, kako bi se zaposlil v družbeni firmi, kje bi čim manj delal, si zaslužil v enem letu dober avto in hodil v kravati. Tako mala podjetja ne morejo priti do menedžerjev. Slovenija ima čez 40.000 aktivnih malih podjetij, pred nekaj leti pa je bilo v vseh družbenih podjetjih komaj 2.800 menedžerjev. Lastniki malih podjetij želimo mlade menedžerje, ker ne moremo vsega sami narediti. Treba bo spremeniti miselnost: Jaz pa k podjetniku ne grem, ker je treba tam garati!"

zbornici, v dveh z zakonom predpisanih ustanovah, ki sta dolžni, da skrbita za delovanje gospodarskih subjektov. Ti dve je treba dobro usposobiti in jima dati koncesijo. Država je slab gospodar, zato naj da čimprej tisti denar iz rok. Naj ne jemlje presežkov in potem postavlja svojih agencij, državnih uradnikov in svojih služb, ki večino razpoložljivega denarja pojedjo. Tu so bistvena razhajanja v pogledih."

• Kakšne so možnosti, da boste uspeli s svojimi pogledi na sistem pospeševanja malega gospodarstva?

• "Pomembno je, da se je začel konstruktivni dialog, da so se zdaj, predvsem po Celjskem sejmu, kjer so se zadeve zaostriale, začeli posveti, ki jih prej ni bilo, da se zadeve usklajujejo. Na skupščini združenja bomo dokončno sprejeli naš koncept, ga uskladili z Obrtno zbornico in potem poskušali prepričati ministrstvo za gospodarske dejavnosti. Korak naprej bo narejen, če bodo ministrstva prišla do spoznanja, da se da izogniti konfliktom, če se stvari dobro pripravijo in uskladijo že v predhodnih postopkih, preden gredo v proceduro odločanja."

• Ali v bodoče tudi lahko računate učinkovito delovanje državnega sklada za razvoj malega gospodarstva in tudi na pomoč občinskih skladov, ki še ponekod obstajajo?

• "Državni sklad je bil doslej zelo neučinkovit. Za letos mu je ostalo za razdelitev samo 120 milijonov tolarjev. Kaj smo mi naredili v zvezi s tem skladom? Vlada je namenila za sklad nekaj čez 4 odst. od kupnin. Mi smo z argumenti v parlamentu in z lobiranjem poslancev po terenu zahtevali 15 odst. od kupnin. V državni zbor je šel predlog za 11,5 odst. in končno je vlada od tega 2 odst. namenila še za subvencioniranje izvoznikov. S preostalimi 9 odst. kupnin je sklad vseeno ojačen za 750 milijonov dodatnih sredstev. Problem pa je, da sklad nima prave vloge in funkcije po obstoječem zakonu, zato bomo v enem mesecu pripravili zakon o malem gospodarstvu in ga dali v proceduro."

Kako si predstavljamo sklad? Iz proračuna bi moral dobiti več sredstev (ne 200 milijonov, ampak npr. 1 milijardo), iz naslova kupnin bo naslednji dve leti dobil še po 1 milijardo, v skladu pa naj bi združili tudi sredstva za pospeševanje malega gospodarstva iz drugih ministrstev. Ocenjujemo, da je takih virov še najmanj za 1 milijardo, in če bi vključili še tuja sredstva za malo gospodarstvo, bi lahko dobili velik kapital. Sredstva bi morali za nekatere programe tudi disperzirati po regionalnih skladih, kjer bi jih še obogatili s sredstvi podjetnikov in zainteresiranih bank."

Sklad bi služil trem namenom. Del sredstev bi namenjal za zagonski kapital za nastajanje novih podjetij, drugi del za pospešen razvoj hitro rastočih podjetij in tretjega za oblikovanje že prej omenjenega rizičnega sklada. Če hočemo doseči hitro rast, potrebujemo med 30.000 vsaj 5.000 zelo hitro rastočih podjetij. Pri velikih, že uveljavljenih družbenih podjetjih ne bo večje rasti od 3 do 5 odst., družbena podjetja, ki se šele lastninsko preoblikujejo, pa sploh nimajo pravih programov, bodo imela kvečjemu izgubo. Zato je razvojni potencial pravzaprav le v malem gospodarstvu, ki je v zadnjih 5 letih zrastle iz zasebnega kapitala. Zasebno malo gospodarstvo bo rast v vsakem primeru doseglo, vprašanje pa je, kdaj."

BREDA DUŠIČ GORNIK

FOTO: B. DUŠIČ GORNIK

Franc Zavodnik: "Najprej smo na nacionalni ravni poskrbeli za profesionalizacijo, za profesionalce, ki so zadolženi za delovanje na regionalni ravni, si zagotovili, da nas zbornica servisira in da smo tudi v vsaki regiji dobili profesionalca, ki se ukvarja z malim gospodarstvom. Zdaj se bomo lotili ustanavljanja klubov podjetnikov po občinah, kjer bo pač interes za to, in združevanja v sekcije po panogah, ki bodo povezane z nacionalnimi panožnimi združenji pri GZS."

Le hostija ni surova

Jože Pavlakovič, župnik v Starem trgu ob Kolpi, se, ko se ozre po svojem nekaj desetletij dolgem življenju, nasmehne, češ očitno mi je usojeno življenje v bližini Kolpe in na demografsko ogroženem območju. Rodil se je namreč v Jakovinih pri Preloki, in čeprav je naredil kar nekaj ovinkov, je njegova sedanja postaja zopet ob njegovi ljubljani Kolpi.

Kako ovinkasta so bila pota njegovega življenja, pove že to, da se je Jože, ko je končal osnovno šolo, izučil za pohištvnega mizarja. Na domačiji je odprl obrtno delavnico ter zaposlil tri delavce. Čeprav je bil takšen korak leta 1973 skoraj samomorilski, se Pavlakovič ni zmenil za to. Njegov cilj je bil jasen: hotel je dokazati, da je moč uspeti tudi v tako zakotnem kraju, kot so Jakovini. Danes, na primer, te vasi uradno sploh ni več, saj so pet hiš, ki so pripadale Jakovinom, priključili Preloki. Jože je torej hotel dokazati, da je moč uspeti tudi v nemogočih razmerah: v vasi ni bilo telefona, elektrika je prišla iz Hrvaške, in ko je padla prva snežinka, je zmanjkalo toka. Do Vinice je imel po makadamu sedem kilometrov, a je tam lahko kupil le žeblice in ključavnice. Po vse ostalo je moral vsaj v Črnomelj ali

Karlovec, če ne še kam dlje. Denarja je takrat še kar bilo, saj so bila posojila, a kaj, ko je manjkalo materiala! Les je bilo moč dobiti le na črno. Pavlakovič je, kljub temu da je imel dovolj dela v delavnici, delal še v krajevni skupnosti, pri folklori, obrtnikih, gasilcih, v kulturi in še kje. Hkrati je bil v sedmih različnih odborih.

Iz delavnice v bogoslovje

Ko mu je šlo najbolje, je menil, da je dokazal, da je moč uspeti tudi v krajih, iz katerih so množično bežali zlasti mladi. Spominja se, da je neko oktobrsko soboto leta 1979, ko so imeli akcijo "Nič nas ne sme presenetiti", svojim delavcem rekel: "Če vas že nič ne sme presenetiti, naj vas ne preseneti niti novica, da bom šel v ponedeljek v Lemenat." Delavci so vest sprejeli z razumevanjem

in so še naprej mizarili, medtem ko je njihov mojster študiral v Ljubljani. "Zgodilo se je, da je moj sostanovalec študiral, jaz pa sem urejal knjigovodstvo za obrtno delavnico. Saj bi jo komu predal, a nisem imel komu. Po nekaj mesecih sem jo zaprl," pravi starotrški župnik. Po Teološki fakulteti se je hitro razvedelo za njegove ročne spretnosti, tako da je moral marsikdaj nositi v torbi poleg knjig še žago, da je postoril to ali ono.

Po končani fakulteti je bil najprej kaplan v Šmihelu pri Novem mestu. Ker se je velikokrat odpeljal v delavnico, ki jo je imel še vedno v domači vasi, so ga premestili v Železnike na Gorenjskem. Četudi so nadrejeni mislili, da bo tokrat dovolj daleč od domače delavnice, se je mladi kaplan še vedno vozil v 150 kilometrov oddaljene Jakovine, a tudi v mizarjski delavnici enega od tamkajšnjih kjučarjev je bil reden gost. Nadrejeni so spoznali, da mu ljubezni do obdelovanja lesa ni moč vzeti, zato so ga poslali do kaplana v Semiču, da je imel bližje doma. V natanko letu dni službovanja

Starotrški župnik Jože Pavlakovič pred farno cerkvijo sv. Jožefa

v Semiču je naredil dvanajst oltarnih miz za tamkajšnje faro, za povrh pa še nekaj za druge cerkve. Ko je še kot mizar naredil prvo oltarno mizo za domačo cerkev, niti slutil ni, da ni zadnja. Do danes jih je izpod njegovih spretnih rok prišlo že okrog petdeset. "Zadnje čase delam nekoliko manj. Večina oltarjev je unikatov. Vsak mora nositi v sebi simboliko, ki je največkrat povezana s cerkvijo, v kateri stoji. Toda zmanjkalo mi je navdiha, a mi ni žal, saj se sedaj med nova generacija oltarjev," pravi Pavlakovič, ki je svojo mizarjsko delavnico preselil kar v gospodarsko poslopje starotrškega župnišča. Po njegovih zagotovilih je tako vsestransko opremljena, da lahko v njej naredi iz lesa prav vse. Takšno delavnico pa župnik potrebuje. Naj se sliši še tako čudno, je vendar res, da lahko z izkupičkom od izdelkov, narejenih v njegovi delavnici, pokrije marsikateri strošek pri vzdrževanju sakralnih objektov.

"Cerkva ne morem prepustiti propadu"

"Za Poljansko dolino je prej vedel le malokdo. Ko pa se je Slovenija osamosvojila, so našo dolino začeli oblegati turisti, tu pa razen lepe narave ni bilo ničesar. Zato so se ljudje začeli preusmerjati v turizem, tovrstna vlaganja pa so velika in draga. Razumljivo torej, da denarja, ki bi ga morali dati še za obnovo cerkva in vzdrževanje župnišča, nimajo. A tudi sam za takšne naložbe nimam dovolj denarja, saj s plačo, ki je na mesec petindvajsetkrat - toliko imam namreč maš - po 1.800 tolarjev bruto, ne morem veliko pomagati. Leta 1806, ko je bilo zgrajeno starotrško župnišče, je bilo na območju sedanje župnije pet tisoč ljudi, danes pa jih je le še 600. In to število se še zmanjšuje. V dobrih petih letih, kar sem v Starem trgu, sem pokopal okrog 80 ljudi, rodilo pa se jih ni niti 20," pripoveduje župnik. Ker so mu tudi na škofiji v Ljubljani rekli, da denarja ni, mu ne preostane drugega, kot da sam dodatno zasluži denar. "Priznam, da sem se že hotel znebiti tišlarije, a je noče nihče prevzeti. Poleg tega ne morem kar pustiti, da bodo vsi ti objekti propadali. Že zaradi ljudi, ki jih imam rad in jih spoštujem," pravi župnik, ki poleg starotrške upravlja še župnijo Spodnji Log - Nemška Loka.

Pavlakovič samokritično pove, da je prav starotrško župnišče najgrša hiša v celi Poljanski dolini. Toda stroške za streho, ki so jo uredili lani, so poravnali šele letos, ko župnika že bremenijo novi stroški s centralno kurjavo v župnišču in obnovo nekdanje šole v Zagozdacu. Saj se skoraj boji pomisliti, kdaj bo prišla na vrsto farna cerkev sv. Jožefa, ki šteje med največje v Beli krajini, in zunanja ureditev župnišča z okolico. Ve, da bo polkna in nekaj oken naredil sam, pa tudi sicer bo gotovo potrebno pošteno pljuniti v roke.

Ljubezen do bližnjega in hvaležnost do dobrotnika

"Je že tako, da mora biti župnik na podeželju vse in za vse. To še posebej velja za krajevne skupnosti, kakršna je

Stari trg," pravi Pavlakovič. Tako ni čudno, da so ob zadnjem imenovanju sveta krajevne skupnosti za tajnika izvolili prav župnika. Veliko je namreč med ljudmi in edini ima pisarno. Vse je bilo dobro, dokler se niso začeli lani pogovarjati o predgrajsko-starotrški občini. "Bila je možnost, da bi imeli tukaj svojo občino. Ker sta bila Predgrad in Stari trg vedno na bojni nogi, jaz pa sem pri pridigi rekel, naj se pogovorijo kot ljudje in naj se ne kregajo, sem očitno izkopal bojno sekuro. Očitno so mi, da sem pridigal politično in vest o moji tajniški funkciji v krajevni skupnosti je prišla na ušesa nadrejenim v Ljubljani. Vprašali so me, zakaj sem sprejel takšno funkcijo, pa sem jim rekel, da iz ljubezni do bližnjega in hvaležnosti do dobrotnika. Tajniško funkcijo sem potem oddal in sedaj imajo v krajevni skupnosti kolektivno vodstvo," se nasmehne Pavlakovič.

Ne je nič kuhanega in pečenega

Jože Pavlakovič je človek, ki ga privlačijo izzivi. Zlasti še, če gre za dokazovanje nečesa, kar pri ljudeh zaradi njihovega stereotipnega prepričanja velja za nemogoče. "Če sem dokazal, da lahko kot obrtnik uspeh v zakotni vasi, da lahko brez večjih težav in brez gimnazije naredim Teološko fakulteto, na katero sem se vpisal, ko sem bil star 29 let, hočem dokazati še, da lahko živim brez kuhane hrane." Tako je 3. februarja letos, potem ko je nekaj časa tuhtal sam pri sebi in ko je za konec svoje kuhane prehrane za zajtrk pojedel zelje in žganec, rekel kuharici, da ne bo več ne jedel ne pil nič kuhanega. Kuharica je po dveh dneh odšla, ker je rekla, da nima več kaj delati. Župnik pa se drži nasvetov, ki jih je v knjigi "Hočeš biti zdrav? Proč s kuhinjskim loncem!" zapisal Helmut Wandmaker. Pravi, da je najpomembnejše, da miselnost o prehrani spremeniš v svoji glavi. Sicer pa mu gre predvsem za zdravje. "Jem surovo sadje in zelenjavo, nič začimb, in pijem le

Ob ambonu, mizi božje besede, ki je po župnikovi zamisli nastala iz lipovega štora.

malo vina. Hostija je edina, ki ni surova. S takšno prehrano je moč odpraviti vse vzroke boleznim in doživeti celo 120 let. Morda bo kdo oporekal, da je takšna hrana enolična, a je sadje zelo pestro," pove Pavlakovič. Če bo ugotovil, da takšna prehrana ni v redu, jo bo opustil, vendar so dosedanje izkušnje dobre. "V začetku so me hoteli ljudje v okolici prepričati, naj opustim takšno prehranjevanje, sedaj pa so se že navadili. Ko pridem na obisk, mi ponudijo le še sadje. Potrebujem ga približno pol kilograma na dan, medtem ko sem ga v začetku kure pojedel poldrugi kilogram. Če bi se na ta način prehranjevala štiričlanska družina, bi lahko na sto kvadratnih metrov velikem vrtu pridelala hrano za celo leto," pove.

Tako razmišlja starotrški župnik, pravi, da se v Poljanski dolini dobro počuti. To pa zato, ker ima rad ljudi, ker je zadovoljen s svojim novim načinom prehranjevanja in ker je vesel, da lahko z znanjem, ki se ga je naučil v svojem prvem poklicu, pomaga ohranjati in obnavljati sakralno dediščino v Poljanski dolini.

MIRJAM BEZEK-JAKŠE

VSE O SRCU

Prisluhnimo svojemu srcu!

Kakšna veličastna stvaritev narave je srce, ni mu enakega med stroji, ki so delo človekovih rok. Od prvega trenutka življenja do zadnjega neutrudno bije in poganja kri po žilah. Ogromne količine življenjske tekočine prečrpa po ožilju, 7200 litrov na dan. Ko smo budni, dela, ko počivamo, dela, ko spimo, dela. A naj je naravni stroj še tako čudovit, naj bo še tako neutrudno in delovno, tudi srce ne zmore prav vsega, kar mu nalagamo. Da, tudi zvesto srce se utruji, onemore in se lepega trenutka ustavi, za mnoge veliko prezgodaj. Če bi mu znali pravi čas prisluhniti in bi z njim lepše naveljali, bi utripalo še leta in leta.

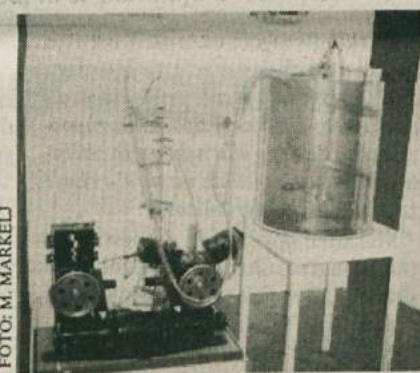
Zdi se, da je moderni človek v svojem ravnanju pravi uničevalec. Ne uničuje le okolje, ampak tudi sebe, če drugega ne, s svojim srcem ravna zelo slabo. Ne bi nas smelo čuditi, da zaradi posledic boleznih srca in ožilja po vsem svetu umira več ljudi, kot jih je kdajkoli prej umrlo zaradi katerekoli druge bolezni v vsej zgodovini človeštva. Soočeni smo z največjo pandemijo boleznih in smrti. Slovenci smo žal v tem pogledu v svetovnem vrhu. Skupaj z ostalimi kroničnimi nenalezljivimi boleznimi, kot so še duševne motnje in okvare lokomotornega aparata, predstavljajo boleznih srca in ožilja štiri petine vzrokov smrti, povzročajo polovico bolniškega staleža in invalidskih upokojitev, zanje se porabi več kot dve tretjini vseh zdravstvenih zmogljivosti, povzročajo pa tudi velike socialne, humanitarne in gospodarske probleme. Ob vsem tem je presenetljivo slišati, da so vse te smrti, invalidnine in strahotno veliki stroški pravzaprav odveč, da bi se jih lahko ognili, saj je mogoče večino boleznih srca in ožilja učinkovito preprečevati z zdravim načinom življenja.

Kandidati za infarkt

Se pravi, da je način življenja, ki ga ubira večina sodobnikov, nezdrav. Strokovnjaki po vsem svetu so v nekaj desetletjih zbrali ogromno dokazov, ki govorijo o poglobitvenih dejavnikih tveganja, torej o sklopu življenjskih navad, obnašanja in ravnanja, ki povzročajo boleznih srca in ožilja. To so: kajenje, nepravilna prehrana, prekomerno pitje alkohola, prekomerna telesna teža, telesna nedeljavnost, zvišan krvni tlak, zvišan holesterol v krvi, zvišan krvni sladkor in stres. Kjer se dejavniki združujejo, je tveganje za boleznih srca in ožilja še toliko večje.

Slika gotovega kandidata za srčni infarkt ali možgansko kap, ki sta najbolj usodni boleznih srca in ožilja, je takale: debelušeni moški, ki večino dneva prese-di, veliko kadi in pije alkoholne pijače, se pogosto razburja in vznemirja, na krožniku pa ima rad obilno in mastno hrano. Ženske so sicer manj ogrožene, a če počno enako kot naš namišljeni kandidat, potem se boleznim srca in ožilja ne bodo ognile.

In kakšno je življenje, ki je za naše srce

Stroj za zunajtelesni krvni obtok. Izdelala ga je Avtoobnova leta 1958 in z njim je ekipa prof. dr. Mira Košaka opravljala srčne operacije le štiri leta po prvih v svetu.

zdravo? To je predvsem telesno dejavno življenje, bivanje v čistem okolju brez tobačnega dima in brez patoloških stresov ter pravilna prehrana. Redna telesna dejavnost in zdrava prehrana, to je nemastna hrana z veliko sadja in zelenjave, sta pravzaprav tisto najvažnejše, kar bi morali vpeti v vsakdanji potek življenja, da bi ohranili zdravo srce in ožilje. Najbolje je, če se tako živi od mladih nog, potem do debelosti, visokega krvnega tlaka, preveč holesterola v krvi in z vsem tem povezane ateroskleroze, zlepa ne pride. A tudi za tiste, ki so že v srednjih letih in ta spoznanja prihajajo nekoliko kasno, ni prepozno, da spremene način življenja, četudi so se jim po žilah že nabrale obloge in se srce z več napora trudi opraviti svojo nalogo. Spremembe na boljše so lahko prav blagodejne.

Res je, da tisti, ki so že oboleli, niso prepuščeni sami sebi. Sodobna kirurgija srca dela prave čudeže, podarja leta življenja takim, ki bi pred desetletjem zanesljivo podlegli. Vendar je vse to povezano z velikimi stroški in - to si velja posebej dobro zapomniti - stanje se izboljša, življenje podaljša, toda bolno srce nikoli več ne postane zdravo.

Razstava, ki bi jo bilo škoda zamuditi

Za boleznih srca in ožilja pravijo strokovnjaki, da so boleznih modernega človeka, kar je slišati nekoliko paradoksalno,

saj hkrati velja, da so to boleznih neosveščenih in neobveščenih ljudi, sedanji čas pa se ponaša prav s tem, da je obdobje vladavine informacij. Poučenost najširših slojev prebivalstva o nevarnostih srčnih in žilnih obolenj, predvsem pa o zdravi prehrani in zdravem načinu življenja, je pravzaprav najcenejši in najučinkovitejši način boja s temi boleznimi. Kjer so se problema odločneje lotili, že beležijo lepe uspehe. V ZDA denimo danes boleznih srca zahtevajo za 40 odst. manj žrtev kot pred dvema desetletjema, možganska kap pa celo 55 odst. manj. Nasprotno pa obolevnost in umrljivost zaradi boleznih srca in ožilja v večini dežel v razvoju in celo v nekaterih razvitih državah še vedno narašča. V deželah srednje in vzhodne Evrope zelo strmo, ponekod celo za 80 odst.

Pomena seznanjanja javnosti s temi problemi se dobro zavedamo tudi pri nas, zato je Društvo za zdravje srca in ožilja v sodelovanju z ministrstvom za šolstvo in šport ter ministrstvom za zdravstvo pripravilo mednarodno razstavo Vse o srcu. Na ogled je v Cekinovem gradu (poleg hale Tivoli) v Ljubljani vse do 14. januarja prihodnje leto. Na nji se na nazoren in poljuden način lahko seznanite z vsem, kar je dobro vedeti o srcu in ožilju, o boleznih, ugotavljanju boleznih, o zdravljenju, rehabilitaciji v zdraviliščih, o dejavnih tveganjih in dejavnih ohranjanja zdravega srca in ožilja, poleg tega pa razstava ponuja še kratek sprehod skozi zgodovino kardiologije in pregled, kako so srce kot simbol čustev in ljubezni doživljali pesniki, slikarji in kiparji, kakšno mesto je našlo v ljudskem izročilu, ljudski umetnosti in obrti, v verstvih, na znakah, razglednicah, denarju ipd.

MILAN MARKELJ

Pred Cekinim gradom, kjer je postavljena razstava Vse o srcu, stoji 36 rdeče pobarvnanih dvestolitriških sodov. To je najbolj nazoren prikaz delovanja srca; toliko krvi, kot bi je spravili v te sode (7200 litrov), namreč srce prečrpa vsak dan.

NAGRADE V LJUBLJANO, RIBNICO, METLIKO IN ŠENTJERNEJ

Zreb je izmed reševalcev 39. in 40. nagradne križanke izbral Marjana Blažka iz Ljubljane, Franca Bartola iz Ribnice, Martina Štublarja iz Metlike in Anico Selak iz Novega mesta. Blažek in Štublar bosta prejela denarno nagrado, Bartol in Selakova pa knjižno. Nagrajencem čestitamo.

Rešite današnje križanko in jo pošljite najkasneje do 30. oktobra na naslov: Dolenjski list, Glavni trg 24, p.p. 212, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIZANKA 41.

REŠITEV 39. in 40. NAGRADNE KRIZANKE

Pravilna rešitev 39. nagradne križanke se, brano v vodoravnih vrsticah, glasi: **PODBEVŠEK, OKRUTNICA, BUNGEE JUMPING, ELO, MA, ERKER, GAVOTA, ILO, WB, ROLO, RAZUM, VINO, ARES, ZORAN, OXA, PREDIN, LIK, ENAJSTICA, KAVA, ŠTOK.**

Pravilna rešitev 40. nagradne križanke se, brano v vodoravnih vrsticah, glasi: **OPERATIVA, PARALAKSA, OMAKA, ATC, LETE, SRAM, IZTOK, M, SKI, PAJEK, PLUTOVINA, AKT, RAK, SATIRA, AKANT, ANATEMA, GANA, AKADEMIK, ARAK, RA, AKIRA.**

PRGIŠČE MISLI

Pomembno in zdravilno je govoriti tudi o nedojemljivih stvareh. **CARL G. JUNG**

Človek, njegovo uresničenje in sreča, je odvisen od tega, koliko odkrije v resničnosti vrednot, se zanje odloči in jih udeja s svojim življenjem. **JOŽE RAMOVŠ**

PROTIBOLEČINSKA TEHNIKA

Življenje brez bolečin

V množici najrazličnejših zdravilnih metod, ki se ponujajo z vseh koncev in krajev in ki zvečine hodijo povsem drugačna pota, kot jih ubira uradna medicinska znanost, je tudi protibolečinska tehnika, s katero naj bi se na dokaj enostaven način lahko povsem znebili ali pa vsaj močno olajšali bolečine. Pri nas jo uveljavlja Bojan Rauter Kosič, ki je o tem napisal priročnik za samostojno odpravljanje bolečin.

Ko se oglasi bolečina, najraje seže po tabletah, vendar je treba vedeti, da z njimi vnašamo v telo poleg želenih učinkovin tudi snovi, ki lahko škodujejo predvsem jetrom in ledvicam. Zato so vse bolj deležni pozornosti naravnih pripomočkov in tehnike, kot so akupresura, akupunktura, masaža, sprostitvev in razni bioenergetski pripomočki. Žal tovrstne tehnike in pripomočki bolečin ne ublažijo kaj prida, kaj šele ukinejo. To, kar je bolj zanimiva naravna protibolečinska tehnika, za katero njeni poznavalci trdijo, da lahko popolnoma odpravi bolečine.

Tehnika temelji na spoznanju, ki ga je eksperimentalno dokazal Edmund Jacobson, nefrolog z univerze v Chicagu. Dognal je, da psihične napetosti in telesne bolečine obstajajo samo tedaj, kadar so naše mišice prenapete, ter da bistveno upadejo, če sprostimo vse tiste mišice, ki niso neposredno povezane z draženim čutilom. Bolečina, ki jo povzroči dražljaj, recimo vročina, ubod ali poškodba tkiva, bi bila torej bistveno manjša, če bi doživljali samo tista mišična krčenja, ki jih ta dražljaj povzroča po naravni poti. Če te drugotne mišice sprostimo, bolečina občutno upade. Skratka, največji delež bolečine doživljamo prav zaradi krčenja drugotnih mišic. Če znamo omejiti krčenje samo na skupino mišic, ki je neposredno povezana z bolečinskim dražljajem, se bolečina občutno zmanjša ali pa celo izgine.

Protibolečinska tehnika to spoznanje še nadgrajuje, in sicer tako, da za ukinitje mišičnih napetosti, ki jih čutimo kot bolečino, priporoča trajno preureditev živčnih zvez, ki povzročajo odvedno krčenje mišic. To dosežemo z dejavnostjo, ki je nasprotna kratkoročnemu sproščanju - z zavestnim naprezan-

NAGRADNA KRIZANKA 41

AVTOR: MARKO BERTONCELI	ZUNANJI DEL UŠESA	DAN V TEDNU	OVADBA	SPOLNOST	OČKA	PREBIVALCI LITUE	LUKA V IZRAELU
ŠVEDSKO MESTO Z NAJSTAREJŠO UNIVERZO							
KRIVOVEREC							
NALEPNICA VBOGAJME, MILOŠČINA							BIVŠI AVSTRUSKI DIRKAČ (NIKI)
DOLENJSKI LIST DOLENJSKI LIST	PTIČJE DOMOVANJE	FRANČOSKI PISATELJ (NEVARNA RAZMERA)	IVO DANELJ	DREVO Z OLIVAMI SLUŽABNIK	ČASTNI NAZIV JUDOVSKIH UČENJAKOV	JANEZ LOMBERGER HERCEGOVEC	
ČREVESNI ZAJEDALEC				PRIZORIŠČE V CIRKUSU	EMBALAŽA ZA SIPKE SNOVI		
KDOR NE LUBOGA, GA TEPE...					GLAVNO MESTO ŠVICAR. KANTONA AARGAU		
EMILIJAN CEVC		SOLSKA KAZEN PESEM HVALNICA			OKSIDIRAN SLOJ NA KOVINI	AGENT 007 (JAMES) BELIJA	
DEL BESEDE				POMEMBNA TEKMA JERNEJ KOPITAR		OSLOVA 'ZJAVJA'	
PRILAGAJANJE							
ČEBELI PODOBNA ŽUŽELKA				KROŽNO NASELJE AFRIŠKIH DOMAČINOV			

praktični
praktični
praktični

Zahrbtne pasti

Četudi se vam zdi, da v vašem stanovanju ni snovi, ki bi povzročale alergije, lahko nevednosti povzročijo na prvi pogled povsem nedolžne stvari. Ena takšnih je plesen, ki se v zadnjih letih v stanovanjih vse bolj bohoti. Krivi so dobro izolirani zidovi in okna, ki dobro tesnijo in zrak se ne more več neovirano menjavati. Ko se v stanovanju pojavi plesen, je zrak v prostorih poln nevidnih trosov, ki ob vdihavanju lahko povzročijo astmo ali alergijo. Zato s krpo, ki ste jo namočili v mešanico salicilne kisline in 60-odst. alkohola, rahlo popivajte mesta, kjer opazite plesen. Po dveh mesecih je ne bo več, vendar morate stanovanje redno in temeljito zračiti. Težave lahko povzročijo tudi pršilec za osvežitev prostora ali dišavnice, ki počasi izhlapeva. Vonj v prostoru je prijeten, a hkrati se izločajo v zrak nevarne snovi, kot so alkoholi in amonij. Zato namesto z umetnimi dišavami izboljšajte zrak v stanovanju s sobnimi rastlinami: zrak bo čistejši, bogatejši s kisikom in vlažnejši.

Fižolov lonec z gobami

Za 4 osebe potrebujemo: 350 g suhega fižola, 300 g šampinjonov, liter mesne juhe iz kocke, 2 stroka česna, 2 lorvorjeva lista, 4 paradiznike, malo zelene, 1 čebulo, šopek peteršilja, 2,5 dl belega vina, olje, sol, poper. Fižol namočimo čez noč v mrzli vodi, ki jo rahlo solimo in ji dodamo lorvorjev list. Drobno sesekljamo česen, čebulo, zeleno in peteršilj. V kozici segrejemo olje in na njem počasi pražimo to mešanico. Dodamo očistene in listasto narezane gobe ter kuhamo in odcedimo fižol. Premešamo, prepražimo, solimo, popopravimo in zalijemo z vinom. Kuhamo na močnem plamenu, toliko da vino povre. Nato dolijemo mesno juho in dodamo na kocke narezane paradiznike. Na majhnem plamenu kuhamo 20 minut. Ponudimo z opečenimi kosi kruha - kruh prej natremo s prerezanim strokom česna, da je izdatnejšega okusa. Juha je še boljše, če jo pripravimo z olivnim oljem.

Trajnica za skalnjak

Skalnjak, to je nagnjeni del vrta s skalami in škarpami, je lahko najboljši del bivalnega vrta, če v njem rastejo z okusom izbrane trajnice. Pri nas sicer še ni tako bogate izbire, kot jo poznajo denimo na Angleškem ali Nizozemskem, je pa že mogoče zasaditi prav lepe skalnjake, če le vemo, kaj hočemo. Velik skalnjak prenese velike in majhne rastline hkrati, ob visoki papeževi sveči ali velikem dežnu se podajo homulica, netreski ali blazinaste trajnice, medtem ko na majhnem lahko rastejo le male trajnice. Na izbor vpliva tudi osončenost oz. senca, odločilne so tudi barvne kombinacije, ki gredo vkup, nadalje kakovost zemljišča, oskrba z vodo idr. Netresk uspeva celo na slamnati strehi (po verovanju varuje pred treskanjem), tako skromen je glede vode. Sicer pa bolj kot za druge dele vrta veča pravilo, da je treba s skalnjakom poskusiti in eksperimentirati, opazovati, poslušati dober svet in ob neuspehu ne takoj vreči puške v koruzo.

Priprava na kurilno sezono

Jesen je tu in zima pred vrati, zato je zadnji čas, da pregledamo ogrevalni sistem in odpravimo pomanjkljivosti. Zelo pomembno je, da se kontrolira tlak vode v sistemu. Ta mora biti napolnjen do določenega tlaka. Pregledati je treba, če so vsi spoji vodotesni, radiatorji odzračeni in če lončki za avtomatsko odzračevanje delujejo. Raztezna posoda mora biti napolnjena z zrakom do določene tlaka. Varnostni ventil preizkusimo vsaj dvakrat letno. Pregledati je treba, ali so ventili za napajanje boilerja za segrevanje sanitarne vode pravilno odprti. Mešalni ventil ima zelo pomembno vlogo, zato je treba tudi poleti ročko na njem večkrat premakniti. Ne smemo pozabiti na obtočno črpalko. Če črpalka ne deluje, jo vključimo z električnim stikalom in jo poskusimo rahlo z izvijačem obrniti v smeri puščice. Začela bo delovati, če je samo blokirana; če ne uspe, je treba poklicati strokovnjaka.

kratkem času odpravimo tudi vse druge vrste akutnih bolečin. Avtor knjižice iz lastnih izkušenj trdi, da vse od takrat, ko je z rednimi protibolečinskimi vajami dosegel trajnejšo sprostitev mišičevja, ne zboleva več. O učinkovitosti tehnike dobiva potrditve od tistih, ki se ravna po nasvetih iz njegovega priročnika. Knjižico Življenje brez bolečin lahko naročite pisno na naslov: Bojan Rauter Kosič, Reboljeva 15, 61113 Ljubljana, ali po telefonu 061/347-127.

naročite pisno na naslov: Bojan Rauter Kosič, Reboljeva 15, 61113 Ljubljana, ali po telefonu 061/347-127.

Ob tem vsekakor velja poudariti, da na bolečino ne smemo gledati le kot na nepotrebno zlo. Bolečina je nepogrešljiv alarmni mehanizem, ki nam v kritičnih trenutkih omogoči ohranitev zdravja in preživetje. Marsikoga šele bolečina spravi k zdravniku. Res pa je, da se oglašja tudi, ko v tem pogledu ni več potrebna in celo škoduje. Takrat je seveda protibolečinska tehnika najbolj umestna.

ZDRAVNIK RAZLAGA

Prim. mr. sc. TATJANA GAZVODA, dr. med.

Sladkorna bolezen (7)

Ta zdravila nikakor niso zamenjava za insulin. Učinkovita so le pri tistih bolnikih, pri katerih trebušna slinavka do neke mere še izloča lastni insulin.

Antidiabetične tablete

Zdravila te vrste delimo na dve skupini:
* Zdravila iz skupine **sulfonamidov** uporabljamo pri odraslih oz. starejših bolnikih, potem ko samo z dieto ni več moč uravnati sladkorne bolezni. Zdravila uživamo po jedi. Kot stranski učinki se lahko pojavijo prebavne motnje (tiščanje v želodcu, krči v trebuhu, driske, slabost z bljuvanjem), preobčutljivostne reakcije in redko hipoglikemična reakcija (nenadno in nepričakovano pretirano znižanje krvnega sladkorja). Bolniki s hipoglikemično reakcijo sodijo v bolnišnico. Omenjenih zdravil ne smemo dajati bolnikom s sladkorno boleznijo tip 1 oz. tistim, pri katerih so ta zdravila po večletnem zdravljenju postala neuspešna, bolnikom s hujšimi okvarami ledvic in jeter, v nosečnosti in pri preobčutljivosti.
* Zdravila iz skupine **bigvanidov** se po vsem svetu opuščajo. Le ta ne spodbujajo izločanja insulina iz trebušne slinavke, ampak delujejo na druge organe in tkiva v organizmu. Znižujejo krvni sladkor tako, da zavirajo vsrkavanje glukoze iz črevesja, zmanjšujejo proizvodnjo glukoze v jetrih in njeno izplavljanje v kri ter olajšajo delovanje insulina v mišicah in maščevju. Uporabljamo jih izključno v kombinaciji z zdravilom iz prejšnje skupine. Učinkoviti so pri bolnikih s sladkorno boleznijo, ki se je razvila v drugi polovici življenja (tip II). Stranski učinki so podobni kot pri zdravilih iz prejšnje skupine, le da nikoli ne povzročijo hipoglikemije. Žal pa imajo ta zdravila obsežen seznam omejitev. Ne smemo jih uporabljati v vseh primerih kot zdravila iz skupine sulfonamidov, pri bolnikih nad 70 let, pri oslabljeni pljučni funkciji, pri znakih popuščanja srca, pri izrazitejšem poapnenju ožilja in pri hudi slabokrvnosti.

Zdravljenje z insulinom

Glede na dolžino delovanja ločimo **hitro** (kratko) delujoče, **srednje** delujoče in **počasi** (dolgo) delujoče **insuline**. Vsi insulini so v obliki raztopin in se dajejo vedno le z injiciranjem. Količino insulina merimo z mednarodnimi enotami. Večina insulinov je prirejenih tako, da vsebujejo v enem mililitru (1 ccm) raztopine 40 enot insulina. Možno pa je dobiti tudi insuline z več enotami v 1 ml, zato je potrebna pri doziranju še posebna previdnost. Insulin na svetlobi in toploti hitreje razpada. Zato zdravilo praviloma hranimo za daljši čas v hladilniku pri temperaturi 4 do 8 stopinj Celzija, nikakor pa ne v zamrzovalniku. Bolnik naj doma hrani le nekaj stekleničk insulina oz. za trimesečno zdravljenje. Večje zaloge niso smiselne, saj ima tudi insulin omejen rok trajanja in izgublja učinkovitost.

(Se nadaljuje)

FOTO: T. JAKŠE

Tončka Gorenjc pri pobiranju jabolok

Tukaj je bogata jesen

Gorenjčeva Tončka iz Gorenje vasi pri Šmarjeti bo decembra dopolnila že dvaindevetdeseto leto, a kljub visoki starosti ne da miru: jeseni pobira jabolka in drugo sadje okoli kmetije, poleti pa se še z motiko v roki odpravi na njivo.

Jesen je kot dobra mati. Vseposod, po poljih, sadovnjakih, vinogradih in gozdovih, nasuje obilico zrelih sadežev, ki jih znajo večše in pridne roke pobirati, predelovati in skladiščiti za uporabo v najtemnejših in najhladnejših obdobjih leta. Roke pa ne postanejo večše in pridne same od sebe. Veliko vaje in dobrega zgleda je potrebno za to, pa znanja, ki se je nabiralo, množilo in prenašalo iz roda v rod. Gorenjčeva Tončka iz Gorenje vasi pri Šmarjeti je priča rasti in pretakanju človeških rodov. Videla je, kaj so počeli v prvih desetletjih tega stoletja, in še sedaj, ob njegovem koncu, je sredi njihovega vrvenja.

Dva leti čez devetdeset si jih je naložila na pleča, a pod to veliko pezo telo ni klonilo, le nekoliko ukrivilo se je. Ko usmeri korak po cesti od domače vasi proti farni cerkvi v Šmarjeti, je točna kot ura. Kratak sprehod po pokopališču, pozdrav pokojnim svojcem, znancem in sosedom levo in desno, potem pa maša. To je njen vsakodnevni obred.

Stara Avstrija živi v Tončkinem spominu predvsem preko denarja. Kot bi veljali še danes, našteva krome, krajcarje in vinarje. Ti so bili prvi od številnih denarjev, ki so se zamenjali za časa njenega življenja. Okoli denarja se je tisti čas precej vrtelo. Njen oče Jože, doma iz Gorenje vasi, je kupil kmetijo na Cerovcu in tam se je njemu in njegovi ženi Mariji leta 1903 rodila med drugimi otroki tudi Tončka. Oče, pisal se je Ilovor, je bil podjeten kmet, ki se ni zadovoljil samo s hojo po domači brazdi, ampak je hotel doseči več. Od kmetov je kupoval prašiče, potem pa poskrbel za prevoz in jih prodajal na sejnih po Dolenjskem. S preprodajo živine je seveda zaslužil, zaslužek pa dajal na stran. Ko se ga je nabralo dovolj, je prodal še kmetijo na Cerovcu in kupil v Šmarjeti gostilno, poleg pa mesarijo, ki jo je dajal v najem. Tu je s svojimi brati in sestrami Tončka odrasčala in tu se je navajala na delo v gostilni in na polju. Kmalu je šlo zares, kajti ko je bilo Tončki deset let, ji je umrla mati.

Tudi sicer se je svet takrat sesul. Zabobnelo je na evropskih bojiščih in slovenske fante so v avstrijskih uniformah pošiljali na fronte umirati za avstrijskega cesarja. Iz najbolj ogroženih koncev pa so v Šmarjeto prihajali begunci. Tončka se še dobro spominja primorskih Slovencev, ki so tu našli zatočišče pred vojno viхро. Ženske in otroci so strahoma prisluškovali oddaljenemu bobnenju. In spominja se kmeta, ki je iz tistega pekla prišel obiskat svojo družino.

Ves pobit je pripovedoval: "Ni več kamna na kamnu. Zemlja je vsa razorana od topovskih granat in polna železja. Nikoli več ne bo rodila!" Potem je odšel nazaj in begunci za njim. So kdaj preorali razkopana polja in posejali žito za novo žetev? Tega Tončka ni zvedela. A življenje je šlo svojo pot. Nekje so se rane, zadane od vojska, zaraščale, drugje so nastajale nove. Slovenski človek pa je potegnil kratko v vsaki od teh vojska, ki niso bile njegove, in beguncev, ki poskušajo ulti vojnim grozotam, je Tončkino oko še videlo.

A prej je užila nekaj miru in ljubezni. Sonce je posijalo in razgrnilo temne oblake. Tončka je polno zadihala z mladimi pljuči in se predala novemu času. Fantje so se vračali s front. Siti krvi in razdejavanja so si želeli nežnosti in razumevanja. Med njimi je bil tudi Gorenjčev Jože iz Gorenje vasi. Za sabo je pustil od topov razorano soško fronto, a ko se je zagledal v Tončko, je pozabil na prestano gorje. Vzela sta se in pričela gospodariti na njegovi domačiji. Jože je kmetoval in vozaril. Poleg druge živine so bili v hlevu vedno trije vlečni konji, med njimi tudi ena kobila, ki je vsake toliko časa povrgla zrebe. Tončka je gospodinjala, delala na polju - rada se spominja tistih poljetij, ko je bila z motiko ali srpom na njivi že ob treh zjutraj - in rojevala otroke. Devet jih je že bilo, ko je sonce sreče zašlo in so se nad Evropo ponovno pričeli zbirati vojni oblaki.

Prvega je oblast poklicala v vojno službo Gorenjčevega konja. Gospodar se je samo muzal. Prišli so ga iskat, a konj se je vzpel na zadnje noge in tako grozeče rezgetal, da ga ni bilo junaka, ki bi se ga bil upal odpeljati. Konj je ostal doma. Ko bi le bilo z vsemi tako! A Jožko, Gorenjčev najstarejši fant, je bil še mlad in nezkušen. Ni ravnal instinktivno kot žival, ampak se je dal po človeško pregovoriti in odšel je z domobranci. Ko je spoznal svojo zmoto in hotel domov, je bilo že prepozno. Ob koncu vojne je mati čakala svojega devetnajstletnega sina. Ni ga dočkala, niti ni dobila nobenega obvestila o njem. Prav to tistim, ki so za njegovo izginotje krivi, najbolj zameri. "Kakšna oblast je bila to?" vpraša in se zazre v človeka. Ve, da odgovora ne bo dobila, a zdaj vsaj lahko vpraša. Prej še tega ni smela.

Še vedno je jesen: topla, mehka, zlata, zrela. Tončka jih je videla že enaindevetdeset. Zdaj na jesen preštevava sadove svojega življenja. Živih je še šest otrok, devetnajst vnukov in pet pravnukov. Bogata žetev za skromno kmečko ženo, ki se najbolje počuti, če kljub visokim letom pri hiši opravi še kaj koristnega. Če bo Tončka hotela svoje izkušnje prenesti na vse te potomce, bo morala še dolgo živeti. To ji pa seveda želimo.

TONE JAKŠE

Od mežnarja do pravih učiteljev

Med raziskovanjem zgodovine osnovnih šol v novomeškem delu Suhe krajine v obdobju prvih deset let po drugi svetovni vojni sem brskala po različnih zapiskih. V Slovenskem šolskem muzeju v Ljubljani sem našla na zapis učitelja Franca Mrvarja z dne 14. februarja 1929, v katerem sem našla veliko zanimivih podatkov o zgodovini žužemberške šole.

Prvi zametki osnovnega šolanja v Žužemberku segajo v leta 1820 in 1826. Takratni župnik Burger je namreč naročil svojemu kočijažu, naj otroke, kadar pridejo v župnišče, v zimskem času uči brati in pisati. Šele 1. novembra 1827. leta je bila v kraju ustanovljena enorazredna šola, in to pri župni cerkvi sv. Mohorja in Fortunata, zato se je pok odvijal v mežnarijskem poslopju. Prvi redni pouk se je pravzaprav začel šele 1828. leta, ko je v kraj prišel Matija Avsenik. Bil je nastavljen kot mežnar in učitelj. V Žužemberku je ostal do svoje smrti leta 1835. Pokosila ga je kolera kot mnoge takrat v trgu in okolici.

Za njim je še isto leto prišel učitelj Bernard Jevnikar, ki je ostal v kraju od 1836 do 1876, torej celih 40 let, do upokojitve. Ker od državne oblasti ni dobival prave plače, so mu starši plačevali za vsakega otroka po 10 krajcarjev mesečno. Šola je bila še vedno v mežnariji, otrok pa vedno več.

Ali v trgu ali v župnišču

Tržani in žužemberški farani so začutili potrebo po novem šolskem poslopju, zato so se proti koncu 1870. leta zbrali vsi posestniki žužemberške fare, da bi rešili problem. Večina je zahtevala, naj bo nova šola v trgu, ker je posebno pozimi pot do cerkve za otroke naporna, manjšina pa je bila za to, da se mežnarja poveča in preuredi v šolo. To so bili posestniki iz Trebče vasi, Sadinje vasi, Stavče vasi, Kacemberga in Cegelnice. Ker je zmaga večina, so se ti raje priključili tedanji tovarniški šoli kneza Auersperga na Dvoru, ki je bila nato preosnovana v javno ljudsko šolo.

Temelje za prvo šolo v Žužemberku so začeli kopati leta 1871 pod vodstvom posestnika in gostilničarja Pehanija, žu-

pnika Brodnika ter imenovanega učitelja. Stala je 1.200 avstrijskih forintov, plačali so vse tržani sami. Otvoritev velike, lepe šole je bila leta 1874, naslednje leto, natanko pred 120 leti, pa je postala šola dvorazrednica. Dotedanji učitelj Jevnikar je bil imenovan za prvega nadučitelja, drugo učiteljsko mesto pa je zasedel Ivan Kutnar, ki je ostal na šoli nad 45 let, to je do 1920. leta. Bil je zelo priljubljen in predvsem dober sadjar.

V času od leta 1876 do 1902 je šolo vodil nadučitelj Franc Koncilja, ki je 1888 v trgu osnoval gasilsko društvo, 1891 pa posojilnico. Oboje je tudi sam vodil. V letih od 1882 do 1894 je bil na šoli pomemben tudi Josip Smoranzer, ki je v kraju ustanovil čitalnico in bralno društvo.

Stara in nova šola v Žužemberku

GLASBA

... A Je To ima svoj cede

Po Demolition Group je "...A Je To" že drugi posavski ansambel, ki je izdal samostojno kompaktno ploščo. Cede Juriš v svobodo je zvočno in vsebinsko dober, glasbeno pa nekoliko manj zaradi posnemanja drugih.

Da so glasbene skupine iz province dejavnejše in bolj sveže kot ljubljanske, je znano že najmanj deset let, vse od kompilacij Provinca vrača udarec do Čudeža ne bo ipd. Govorilo se je, da so tisti iz prestolnice pri koritu in da zato lažje nastopajo in izdajajo plošče, medtem ko naj bi neljubljanskim bendom metali polena pod noge. A v zadnjih letih je nastalo precej glasbenih centrov širom po Sloveniji, kjer delujejo in igrajo lokalne skupine, izdajajo plošče, organizirajo koncerte in festivale, in to neodvisno od slovenske metropole. Lep primer takega centra je Maribor, omeniti pa velja tudi Brežice, Ptuj, Žalec, Laško in še bi se dalo naštevati. Zato trditev, da so le Ljubljančani deležni pozornosti, že dolgo ne

drži več. Vprašanje je, ali je sploh kdaj držala.

Eden od dokazov za to je vsekakor skupina "...A Je To" s Čateža, ki je pred kratkim pri Malca records izdala svoj debitantski maxi single "Juriš v svobodo". Skupina svoje delo jemlje zelo resno, kar je razvidno že iz samega pristopa k delu in ustvarjanju. Lično in domiselno oblikovani ovitek in notranja oprema sta le zunanja plat izdelka, veselje pa je ploščo tudi poslušati. Zvok je zelo izpiljen, kar velikokrat pogrešamo pri cedejih naših izvajalcev, še posebej pri samozaložnikih in začetnikih. Na plošči je enajst skladb, čeprav gre za maxi single (rekord!), med njimi pa sta le dve v angleškem jeziku, vse ostale so v slovenščini. To je vredno po-

Prva učiteljica

Leta 1878 je bila šola razširjena v trirazrednico. Takrat je bila kot prva ženska moč nastavljena gdč. Amalija Bauer. Leta 1881 so na šoli odprli 4. razred, 1. januarja 1906 pa je bil odprt razred za oddaljene otroke. S 4. novembrom 1921 je začel delati peti razred, 1926 pa se je šola razširila v šestrazrednico - po skoraj sto letih razvoja! In šele 1927. leta se pojavi prva vzorednica 1. razredu.

26. julija 1943 je bila šola popolnoma porušena in po vojni so se morali Žužemberčani spet odločiti, ali obnoviti in posodobiti staro ali graditi novo šolo. Ker bi do nove lahko prišli šele v drugi petletki, so obnovili prejšnjo. Gradnjo je vodil takratni ravnatelj Franc Mrvar, ki je bil odličen ravnatelj in pravi ljudski učitelj. V času njegovega ravnateljstva so Suhokranjci dobili tudi nižjo gimnazijo, prvo prosvetno ustanovo, ki je izobraževala srednješolce.

Ob stari in kasneje še enkrat prenovljeni šoli je pred nekaj leti zrasla nova, moderna šola, na katero smo ponosni vsi Suhokranjci. Upam, da bo postala prijazna kulturna ustanova vsem, ne samo šolarjem, ki hodijo vanjo po znanje.

IVANKA MESTNIK

Vseeno pa je treba imeti na umu, da govorimo o mladi postavi, pred katero so odprte še vse možnosti. Njihovo navezovanje na že preizkušene glasbene vzorce ni dokaz, da niso sposobni ustvariti kaj svežega in domiselnega. ...A Je To je letos septembra nastopil na odru Plečnikovih Križank v okviru tradicionalnega festivala novih obetajočih skupin. Tam so se kljub hudi konkurenci izkazali kot bend, na katerega bo treba v bodočnosti še računati. Novi rock je v preteklosti že predstavljaj odskočno desko za marsikakšno skupino, med njimi tudi za Res Nullius, Overflow, celo za Agropop. Še več pa jih je končalo v sivem povprečju ali pa so razpadle. ...A Je To ima na voljo obe možnosti. Po kateri poti bo šel, pa je odvisno le od njega samega.

JANEZ GORENC

Slikanje največja ljubezen in najboljši prijatelj

Letošnje poletje bo ostalo zapisano v življenju slikarke Jožice Medle iz Senterneje kot pomemben mejnik, uresničile so se ji namreč želje, ki jih je nosila v srcu od otroških let naprej: njen življenjski poklic je postalo slikarstvo. Konec avgusta je dala slovo službi in postala samostojna kulturna delavka, hkrati pa je dobila za svoje delo na voljo prostora, svetel atelje, v katerem se zdaj lahko posveča tistemu, kar je vse življenje najgloblje cenila - ustvarjanju.

Pot do odločitve, da se povsem posveti likovnemu ustvarjanju, ni bila ne lahka ne kratka. Začela se je že takrat, ko je Jožica kot sedemletno dekletce stopila v prvi šolski razred; bilo je prav v prostorih, kjer ima sedaj atelje. Učiteljica je dala otrokom nalogo, da narišejo - kaj bi v tem kraju drugega kot petelina, simbol Senterneje. Otroci so narisali, kar in kakor so pač znali, in vsi so že oddali svoje risbe učiteljici, le Jožica je ob koncu ure še risala svojega petelina, tako resno in zavzeto se je lotila naloge. Risava je bila že večša, saj je že od takrat, ko je znala prijeti za svinčnik, rada risala, to veselje in dar je imela po materi. Učiteljica je takoj uvidela, da ne gre za nerodno počasnelo, zato je spodbudila prvošolko, naj kar riše naprej in se ne da motiti. Ko je bil petelin končno narisana in pobarvan, je odromal na razstavo v "ta veliko šolo", kot so rekli novi šolski stavbi, kjer je tekel pouk za višje razrede. To je bila prva Jožičina slika, postavljena na ogled.

Na šolo za oblikovanje

Poslej jih je bilo še veliko, saj je Jožica z veseljem risala naprej in sodelovala na vseh šolskih razstavah, v višjih razredih osemletke pa je postala glavna ilustratorka šolskega glasila Naša pot, na kar je bila zelo ponosna. Učitelji so imeli razumevanje za njeno veselje z risanjem, le z učiteljico angleščine se nista najbolje razumeli, ker se tovarišici ni zdelo primerno, da so vse slike v Jožičinem učbeniku pobarvane, strani knjige pa po robovih dodatno ilustrirane.

Ko je Medletova končala osemletko, je s starši, ki so ji ves čas z razumevanjem stali ob strani, seveda razmišljala, v katero šolo bi šla, da bi v nji lahko risala. Kaj dosti možnosti ni bilo videti, zato se je odločila za ljubljansko oblikovalsko šolo, na nji pa si je od smeri grafične, industrijske oblikovanje in modno oblikovanje izbrala slednje.

"Ta šola mi je veliko dala in z veseljem sem jo obiskovala," pravi Medletova. "Ze v času šolanja sem razmišljala, da bi se po končani šoli vpisala na likovno akademijo. K temu so me spodbujali tudi moji profesorji, vendar se mi je življenje zasukalo po spletu več okoliščin tako, da sem se morala odpovedati željam po akademiji in se zaposliti. Šužbo sem dobila v Dolenjki v Novem mestu kot aranžerka izložb. To delo sem opravljala do letos, celih 16 let."

Če se je že morala odpovedati študiju na likovni akademiji, pa se Jožica ni odpovedala slikanju in tudi ne likovnemu izraževanju. V Novem mestu se je

že prvo leto službe vključila in takrat zelo dejavno likovno skupino Vladimir Lamut. V družbi sovrstnikov in starejših ter bolj izkušenih ljubiteljskih slikarjev se je dobro počutila, predvsem pa se je veliko novega naučila. Nobene priložnosti za pridobivanje likovnega znanja ni zanemarila, obiskovala je različne tečaje in se udeleževala slikarskih kolonij. Kmalu je dočkala tudi svojo prvo samostojno razstavo v Dolenjskih Toplicah pa celo vrsto skupinskih razstav ter nato še več razstav. Njeno življenje je postajalo vse bolj trdno povezano s slikanjem.

"Čeprav sem opustila misel, da bom postala slikarka, pa sem ostala slikanju zvesta. V njem sem pogosto našla tudi oporo in moč, kadar mi ni bilo lahko. Sem bolj občutljive narave in na življenjske stiske reagiram močneje, zato me kaj bolj potre kot druge, v slikarstvu pa vedno najdem zatočišče. Lahko bi rekla, da je slikanje moja največja ljubezen in moj najboljši prijatelj," pravi Jožica.

Jožica Medle pri delu v svojem novem ateljeju

Od akvarela do assemblagea

Ko je novomeška likovna skupina prenehala s svojimi dejavnostmi, je Medletova sama začela iskati poti nadaljnega likovnega izpopolnjevanja. Ves čas se je zavedala, da se mora izobraževati, če naj uspešno ustvarja. V tem času je od akvarela in pastela, s katerima je upodabljala predvsem krajinske motive, prešla na zahtevnejši tehniki, olje in akril, pri čemer je poleg figuralnega slikarstva iskala svoj izraz tudi v abstrakciji. Po letu 1990, ko se je odločila, da se bo še bolj posvetila slikanju, in je dve leti hodila na risarske tečaje v Ljubljano k prof. Savu Sovretu, ki je odličen risar in pedagog, je močno izboljšala svojo risbo, naredila več portretov in študij, zavedajoč se, kako pomembna je risba tudi v slikarstvu. Kmalu je odkrila tudi tehniko in motiviko, po ka-

FOTO: M. MARKELJ

teri je Medletova ta čas tudi najbolj prepoznavna, to je mešanica kolaža in slikanja ter tako imenovani assemblage, ko slikar v sliko vnaša tudi realne predmete, dele tkanin, drobno orodje, lončevino ipd. V tem slogu je Medletova, denimo, pripravila kar nekaj ciklov slik, nazadnje cikel, posvečen 110-letnici konjskega športa v Senterneju.

Njeno življenje se je vse odločneje začelo usmerjati k slikarstvu. Pred tremi leti je že vse kazalo, da bo odšla v tujino; opravila je sprejemni izpit za študij slikarstva na Nizozemskem, tam je dobila celo štipendijo, s katero bi krila šolnino, vendar pa se ni mogla odločiti, da bi zapustila domovino in prelestne kraje pod Gorjanci. Namesto na Nizozemskem je nadaljevala študij na zasebni Šoli za risanje in slikanje v Ljubljani, ki je letos dobila tudi uradno naziv visoke šole. Poslej je bilo samo še vprašanje časa, kdaj bo naredila še zadnji korak in se dokončno odločila za slikarstvo.

Spet v "prvem razredu"

Čeprav je bilo tudi njeno delo v službi na nek način povezano z likovnim ustvarjanjem, pa nadrejeni v v zadnjem času niso razumeli njenih potreb po pridobivanju novih likovnih vedenj. Ne samo da je niso gmotno podprli pri teh prizadevanjih (kot da bi pozabili, da bolj izobražen delavec bolj koristi podjetju), za študij je morala izrabljati svoj redni dopust, na koncu pa ji še tega niso več pustili izrabljati po dnevih. In ker je ob tem še občasno poučevala, je imel dan kar naenkrat premalo ur, da bi lahko postorila vse svoje dolžnosti in se še odpočila.

"Tako ni šlo več," pravi Medletova. "Vse bolj jasno mi je bilo, da se bom morala dokončno odločiti, kaj in kako. Letos je po daljšem tehtanju padla odločitev. Pustila sem službo. Zdaj sem samostojna kulturna delavka, kmalu pa bom zaprosila za status svobodnega umetnika. Poleg slikanja, ki za preživetje najbrž ni dovolj, se ukvarjam še z oblikovanjem plakatov, celostnih podob podjetij, zaščitnih znamk, z aranžiranjem izložb, nekaj ur na teden pa tudi poučujem oblikovanje poslovnega prostora."

K takšni odločitvi je pripomoglo tudi razumevanje, ki ga je Medletova deležna v svojem okolju. V zahvalo, ker je s svojimi slikami v celoti opremila nove občinske prostore, ji je šentjernejska občina odstopila v uporabo prostore v stari osnovni šoli. Jožica je plunila v roke in si svoj nekdanji prvi šolski razred preuredila v prostora in svetel atelje. Tako je na nek način ponovno postala prvošolka, stopila je v prvi razred nove življenjske poti, le da zdaj nima pri sebi dobrodušne učiteljice, ki bi jo vodila in usmerjala, zdaj je sama na svojem, opre se lahko le na lastne izkušnje in marljivo nabirano znanje, predvsem pa na tisto najmočnejše v sebi - vero in ljubezen do slikanja.

MILAN MARKELJ

Slovenska kronika XX. stoletja

Zdi se, da se je v tem iztekajočem stoletju več dogodilo kot v vseh dolгих tisočletjih prej, kar velja tako za ves svet kot tudi za slovenski narod. V enem stoletju so bili Slovenci državljani treh večnarodnih držav in vse tri so po bolj ali manj krvavih dogodkih izginile s političnega zemljevida Evrope. V 20. stoletju se je slovenski narod dokončno izoblikoval, utrdil svoje gospodarstvo, uspešno posodobil družbeni sistem, zgradil manjkajoče izobraževalne, znanstvene in kulturne ustanove, se učinkovito postavil po robu najrazličnejšim raznarodovalnim pritiskom in končno dobil celo svojo državo. Toda hkrati so Slovence nespravljivo in tragično delile politične meje in ideologije, slabile strankarske ozkosti in nasprotja, nazadnje pa so bili v najbolj kritičnem trenutku stoletja pahnjeni še v bratomorno vojno. Uspehi in dosežki, ki so omogočili narodno uveljitev in lastno državnost, so en vidik slovenske zgodovine 20. stoletja, ponavljajoče se delitve in bratomorni spopadi z daljnosežnimi posledicami pa drugi. Podoba 20. stoletja, če jo pogledamo skozi očala svetovne ali slovenske zgodovine, je torej zelo pestra in razgibana, za nas pač še posebej zanimiva, saj je na nji začrtana slovenska pot v popolno potrditev Slovencev kot moderne evropske nacije z lastno državo.

Dosedanji zgodovinski orisi, kolikor jih je sploh bilo, so bili zaradi različnih razlogov pomanjkljivi, naj so bili zapisani preveč ideološko ali pa so namerno zamolčevali nekatere dogodke in procese. Pomanjkljivost je bila tudi ta, da niso vključevali zamejske in izseljenske Slovenije. Vsekakor se že nekaj let kaže potreba po novem splošnem zgodovinskem pregledu, ki bi bil strokovno zasnovan, a napisan dovolj poljudno, da bi bil dostopen kar najširšim plastem bralstva. Zanimanje za zgodovino in prehojeno slovensko pot je precej močno, še posebej, ker prihajajo na dan nova in nova dejstva, ki zahtevajo objektivnejši in drugačen oris. SLOVENSKA KRONIKA XX. STOLETJA, ki so jo zasnovali v uredništvu Nove revije, za glavnega urednika pa je bil izbran dr. Peter Vodopivec, naj bi uresničila ta pričakovanja. Pred kratkim je izšla prva od načrtovanih dveh knjig, ki obravnava obdobje od začetka stoletja do druge svetovne vojne.

Slovenska kronika je zasnovana na poseben način. Pri oblikovanju zasnove so se uredniki odločili, da bodo poskušali podati ideološko neobremenjen prerez skozi 20. stoletje v obliki zgodb, kot so imenovali obsežna gesla, pri tem pa se niso omejili le na politična in narodna vprašanja, ampak so v kroniko vključili tudi gospodarske, kulturne, umetniške in druge teme, prav tako se niso omejili na dogajanje samo na etničnem slovenskem ozemlju, ampak so upoštevali tudi zgodovino naših izseljencev. Na 462 straneh velikega formata je tako v prvi knjigi nastinjenih 381 zgodb, ki popisujejo posamezne pomembnejše dogodke ali procese od preloma stoletja do začetka druge svetovne vojne. Gre torej za nekakšen zbornik zgodb, razvrščenih po kronološkem redu v štirih poglavjih, ki zajemajo posamezna obdobja pod naslovi: 1900 - 1914 Vstop v dvajseto stoletje, 1914 - 1918 Leta strahote, 1918 - 1929 Iz Avstrije v Jugoslavijo, 1929 - 1941 Temno nebo diktature. Prvo knjigo so uredili štirje uredniki: dr. Janez Cvirn, Petra Svobljak, dr. Jurij Perovšek in mag. Egon Pelikan, ki so za posamezne zgodbe pridobili različne avtorje (omenimo le novomeškega rojaka dr. Milčka Komelja, ki ima na skrbi umetnostno tematiko), tako da je pri pisanju prve knjige sodelovalo 20 avtorjev.

Pomemben del knjige je bogato slikovno gradivo, ki nima namena le ilustrirati in poživiti besedilo, ampak ga pomembneje dopolnjuje. Uredniki so iz arhivov, arhivskih fondov ustanov in iz zasebnih zbirk pridobili precej slikovnega dokumentarnega gradiva, ki doslej še ni bilo objavljeno, kar Slovenski kroniki daje dodaten čar.

Druga knjiga, ki bo zajela obdobje od druge svetovne do danes, bo izšla proti koncu leta. Zaradi aktualnosti nekaterih vprašanj, ki se jih loteva, bo nedvomno deležna še večje pozornosti kot prva.

MILAN MARKELJ

Do zvezd in nazaj

Ko človek prebere res kakšno dobro knjigo, se dostikrat vpraša: "Pa kdo je ta avtor? Nič ne vem o njem. Prav zanimivo bi ga bilo srečati in ga vprašati to in ono." Pa za to največkrat ni priložnosti in časa, tako da nam tisti pisatelj ali pesnik še naprej ostaja bolj ali manj neznan. Da ne bo več tako, je "spet" poskrbela Berta Golob, pisateljica in dobra poznavalka književnosti za otroke in mladino, saj je pri Mladinski knjigi pred kratkim izšla njena knjiga DO ZVEZD IN NAZAJ.

Nova knjiga je nekakšno nadaljevanje pred 12 leti napisane knjige Berte Golob "Srce ustvarja, roka piše", ki jo prav gotovo poznajo vsi šolarji in njihovi učitelji. V njej je Golobova predstavila 59 avtorjev, katerih dela mladi bralci prebirajo za šolsko branje in bralne značke. Tako so lahko na zelo enostaven način našli odgovore na mnoga vprašanja o življenju in delu pisateljev in pesnikov, o tem, kako nastajajo njihova dela, kaj jih vzpodbudi k ustvarjanju... V knjigi je marsikdo dobil tudi idejo o povabilu katerega izmed umetnikov na svojo šolo ob kakšnem posebnem prazniku. Prav zato, ker knjiga vseskozi ostaja aktualna in nenazadnje skrbi tudi za to, da mladi se-gajo po dobrih in kvalitetnih knjigah, je nastalo še drugo delo Do zvezd in nazaj.

Ta vključuje 69 ustvarjalcev od najstarejšega do najmlajšega rodu, tiste, ki so se s svojimi leposlovnimi deli že uveljavili, in tudi tiste, ki so šele na tej poti. V knjigi je mogoče najti tudi ustvarjalce iz vseh slovenskih pokrajin in zamejstva. S pomočjo njihovih pogovorov z Berto Golob bodo bralci lahko odkrivali notranji svet naših pisateljev in pesnikov, izvedeli bodo na primer to, "da si knjiga izbere pisatelja, da jo uresniči v ta svet", in "da so pesniki zato na svetu, da nam s svežimi besedami odprejo oči za čudež bivanja sleherne stvari, slehernega bitja in slehernega sveta v celoti". Skupaj z njimi se bo bralec povzpел do zvezd in se spet vrnil nazaj na zemljo, k ljudem.

Miha Mate, ki je knjigi dodal nekakšen uvod, obžaluje, da v njej ne bo mogoče prebrati odgovorov nekaterih pisateljic, Marije Vogelnik in Jelke Mihelič, ter pesnika Vojana Tihomirja Arharja, pač pa samo vprašanja. Odgovore nanje bo potrebno najti kar v njihovih delih. Med nastajanjem knjige je umrla tudi pesnica Meta Rainer, zato so njeni odgovori še posebej dragoceni. V delu Do zvezd in nazaj so poleg pogovorov z umetniki zbrani še nekateri biografski in bibliografski podatki, ki bodo bralcem pomagali k jasnejši podobi ustvarjalnosti posameznega avtorja. 322 strani dolgo knjigo pa dopolnjujejo tudi najnovejše slike mojstra fotografije Tihomirja Pinterja.

LIDIJA MURN

KNJIŽNI TELEGRAMI

- V zbirki Klasiki Kondorja pri Mladinski knjigi je izšlo delo Ivana Cankarja KURENT z ilustracijami Božidarja Jakca.
- Založnik Peter Amalietti je izdal v zbirki Slovenske poetese tri pesniške zbirke slovenskih pesnic: prvenec VRTNICE VEČNIH TRENUTKOV Vide Bešič, zbirko KO SEM BILA DREVO Vanje Strle in zbirko PAHLJAČA Bogdane Namestnik.
- Založba Slavica iz Münchna je izdala nemško in slovensko izdajo znamenite planinske pravljice ZLATOROG, ki jo je Rudolf Baumbach napisal na osnovi izročila bohinskih pastirjev.
- Mladinska knjiga je izdala bogato ilustriran kuharski priručnik MORSKE DOBROTE Morena Cecchinija.
- Cankarjeva založba je izdala dela treh uglednih slovenskih strokovnjakov, dve s področja prava in eno s področja likovne umetnosti: Egona Schneiderja LOGIKA ZA PRAVNIKE, Janeza Šmidovnika LOKALNA SAMOUPRAVA V SVETU IN PRI NAS in Milana Butine SLIKARSKO MIŠLJENJE.
- Pri Mladinski knjigi je izšel TEHNIŠKO-METALURŠKI SLOVAR Andreja Paulina.

Jožica Medle: KONJI, akril, 1993

GOTSKA POSLIKAVA V CERKVI SV. URHA - Na polju zunaj vasi Vihre v bližini Brežic stoji na prvi pogled skromna podeželska cerkev sv. Urha s pravokotno podolžno ladjo, s tristrano zaključenim prezbitერიem in s prizidanim zvonikom ob zahodni steni cerkvene stavbe. Ob prenovi cerkvene zunanjsčine so pri sondiranju letos poletni odkrili ostanke nekdanje poslikave. Izpod oluščene ometa se je pokazal ostanek izredno kvalitetne gotske poslikave Kristusa na križu z Marijo in Janezom. Šele stilna analiza bo razkrila, kateremu mojstru bi lahko pripisali to delo, vendar je že na prvi pogled razvidno, da smemo poslikavo uvrstiti v obdobje zrele gotike (druga polovica 15. stol.). Vsekakor je novo odkritje izredna ostalina gotskega slikarstva, ki v tem delu Kranjske ni ravno pogosta. (Pripravila kustodinja Posavskega muzeja Jožica Vrtačnik Lorber)

Is Trdinovih rokopisov

Raje gozd kot vinograd - Gozd sekali so pred firštom, ali imajo zdaj svoje dele v lastino, vsaki po priliki do 1.1. oralov; kar je mnogo; če prav je zelo izsekano, ne bo jim drv lahko zmanjkalo. Ali za gozde imajo ljudje v teh krajih premalo veselja in razumnega gojenja. Smreke bi trebalo saditi in poleg hrastov tudi bukve in gabre ki zadnji tudi hitro rastejo in dajejo izvrstno kurjavo. Močno delajo na teh hostnikih in listnikih zdaj nograde. Res da bodo dobro, ker jih obseva solnce še dalje nego na stražki gori, ali meni zdi se vendar, da bi dajala šuma še večjo korist. Ako ne naredo se nasipi in seči, odnesli bodo sčasoma s the goric zemljo nalivi in po tem ni za nič.

Usoda je razdvojila brata s Hriba

Da bomo razumeli, za kaj v pripovedi pravzaprav gre, se povrnimo nekaj let nazaj v čas pred drugo svetovno vojno. Takrat je Rusova družina živela še mirno in dokaj neobremenjeno življenje. Oče je sicer že umrl, a doma so bili poleg matere še trije otroci: brata Jože in Janez, ki sta se ukvarjala s čevljarstvom, in njuna sestra Micka, ki je materi pomagala pri kmetovanju. Kadar je bilo treba, sta tudi brata spustila iz rok šila in kopita ter jih zamenjala za plug ali koso, da so ženske na kmetiji lažje zdelovale. Lahko bi rekli, da so bile razmere na Hribu nad Žalno, kjer je stala v malem zaselku Rusova domačija - hiši so po domače rekli kar pri Šuštarjevih na Hribu - skoraj idilične. Bogastva sicer ni bilo, ker pa je bilo pridnih rok pri hiši dovolj, tudi pomanjkanja niso trpeli. Najbližje večje naselje je bilo Grosuplje, za njim pa se je razprostirala Ljubljana, kar je pomenilo, da je bilo blizu do surovin in dovolj naročil za mlada obrtnika.

Potem ko se je pričela vojna, pa je to vmesno ozemlje med skrbno zastraženim mestom in upornim podeželjem postalo precej nevarno. V okolici so se pojavljali zdaj partizani, zdaj Italijani in vsakdo je od ljudi kaj zahteval. Še težje je bilo, ker so bili ljudje zbegani in razdeljeni. Sosed ni več zaupal sosedu, stara prijateljstva so se krhala. Ena in druga stran je imela svoje ovaduhe in ljudje so izginjali. Vrsta je prišla tudi na Janeza. Italijani, pravzaprav slovenski legisti, so ga zaprli, ker so vedeli, da bi ga prej ali slej medse posesala partizanska vojska. Oni pa bi ga seveda radi spravili v svoje vrste. Najprej so ga imeli zaprtega v bližnjem gradu Boštanj, nato en teden v Šentjurju in nazadnje še en teden v Škocjanu. Z grožnjami in obljubami so ga mehčali, a Janez se ni dal. Zavračal je ponujeno in tako uprizoril celo vrste gladovnih stav, ki so danes tako popularne. A tisti čas Janezova gladovna stavka ni imela medijskega odmeva in nihče se ni zmenil zanj. Nasprotno, legisti so celo mislili, da so ga že toliko omehčali, da je goden za njihovo vojsko. Poslali so ga nazaj v Šentjurje, kjer so ga že čakali Mlačevci, katerim naj bi se pridružil. Janez si je le izposloval nekaj dni odloga, odšel domov domov, tam pa si hitro priskrbel propustnico in se umaknil v Ljubljano. Tam je dočkal italijanski razpad in se vrnil domov.

A doma ni dolgo užival miru. Kaj hitro je bil mobiliziran k partizanom, prav tako kot njegov brat Jože in še več fantov iz Žalne. Krenili so preko Višnje Gore v trebanjsko smer, kjer so partizani v okolici Vesele gore. Ne za dolgo. Od Save so prodirale močne nemške enote in uničevale vse pred seboj. Parti-

Tone Jakše

2 SKRIVAČI

zani so se razkropili. Tu, na Veseli gori, je nazadnje videl svojega brata Jožeta. Janez se je skrival pri neki družini, a Nemci so ga odkrili. Bil je sicer v civilu in neoborožen, a brez osebnih dokumentov, in ker ni mogel dokazati, kaj dela tam, so ga Nemci vzeli s seboj. Na vozu so ga skupaj z nekaj sotrpini odpeljali do Višnje Gore. Kdo ve, kaj bi z njimi, najverjetneje pa bi jih uporabili za talce in ustrelili, brž ko bi naleteli na kak odpor in bi imeli izgube. Človeško življenje je bilo takrat pač brez vrednosti, zlasti v primerjavi z življenjem nemškega vojaka. Za enega ubitega Nemca je bilo ustreljenih deset slovenskih talcev. Nemci so se tega svojega neciviliziranega pravila med prodiranjem od Save proti osrčju Dolenjske strogo držali in mnoge nedolžne žrtve so takrat padle pod nemškimi kroglami.

Pa niso bile samo nemške krogle, ki so morale. Janez se spominja, kako je bilo, ko je bil v partizanih in pozneje pri domobrancih. Le nekaj besed je bilo potrebnih, in že so odvedli človeka v gozd in ga usmrtili. Tako so ljudje urejali stare zamere in medseedske spore. Toda tam na Polici pri Višnji Gori je imel Janez srečo. Mati je zvedela zanj in s podpisom zanj jamčila. Tako je Janez spet videl rodno Žalno, a zla usoda je nad domačijo na Hribu že razprostrla svoje mreže.

Is obupa v pijanost in nesrečo

Ni mu bilo usojeno ostati doma. Kmalu se je znašel pri domobrancih. Največ je bil v Stični, v bataljonu zloglasnega poveljnika Križa. Večkrat je moral v akcijo, a če je le mogel, se je lotil svojega čevljarkega dela in se izognil spopadam. Že tako mu ni bilo do streljanja, misel, da bi se na drugi strani puškine cevi lahko znašel njegov brat, pa ga je spravljal v obup. Prav v to njegovo občutljivo točko pa je dregnila neka domačinka iz Žalne in ga z ostrim jezikom močno špiknila vanjo. Bil je takrat doma na dopustu in mimogrede je ujel opazke o ljudeh, ki streljajo na lastne brate. Delal se je, kot da ni nič slišal, a v srcu ga je skelelo. Predno se je odpravil nazaj v svojo enoto, je krepko nagnil steklenico z žganjem, da bi utopil razdvojenost. Ko se je potem peljal z biciklom, ga ta v ovinku ni ubogal in Janez je z glavo tresčil

v skalo. Zbudil se je v ljubljanski bolnišnici s strašnimi bolečinami. Nekaj dni ni nič vedel zase, nič ni mogel jesti, in šele ko ga je neki nemški zdravnik operiral, je bilo nekoliko bolje. Glavobol pa ni pojenjal in prav tisti nemški zdravnik je Janeza navadil, da si je vsakič, ko ga je zagrabil glavobol, prižgal cigareto. Nekaj dimov je zadostovalo, da je bolečina nekoliko popustila.

Nekaj pa je bilo le dobrega v tej nesreči: za Janeza je bila vojna z njo končana. Čim je mogel, se je vrnil na domači Hrib nad Žalno, in ko so se pozneje poražene in zmagovite vojske valile skozi te kraje, se je potuhnil v samotno gozdov in šle so mimo. Tudi ko je zavladal mir, je ostal v varstvu gozdov. Sprva je bilo kar prijetno. Noči so postajale vse toplejše, navadil se je na sveži zrak, ptičje petje in gozdni mir. Ugotovil je, da mu tako življenje celo koristi, saj je bolečina, ki je bila po nesreči njegova stalna spremljevalka, v naravi opazno popuščala. A namesto bolečine, ki je prej parala njegovo telo, se je pojavljala

Janez pred svojo v pomladno cvetje odeto domačijo na hribu nad Žalno. Takrat je minilo že poldrugo desetletje, odkar se je iz dolgoletnega skrivaštva vrnil v normalno življenje.

UVAŠA ZGODBA

MITJA GEREB

POGOVOR Z DEDKOM O POKLICU

Bil je topel poletni večer. S starim očetom sva sedela na klopi pred njegovo domačijo. Prijetno utrujena od napornega dneva, ko sva pospravila krmo za njegove tri krave, sva olajšano uživala še zadnje ure dneva.

Dedek je utrujeno dejal: "Krma je spravljena pod streho. Dobro in hitro sva opravila. S treh hektarjev travnika ni bilo lahko vso krmo pospraviti v štirih dneh."

Pokimal sem, nato pa vprašal nekaj, kar me je že dolgo zanimalo. "Dedek, zakaj nisi nikoli šel v kakšno službo? Tole s kmetovanjem se mi ne zdi prav pametno. Mislim, da ne prinaša kaj prida denarja. Bolje bi ti bilo, če bi imel kak poklic in bi delal le osem ur dnevno. Denar bi ti bil zagotovljen pa še sobote in nedelje bi imel proste."

Dedek se je zamislil. Nekaj časa je molčal, nato pa mi je pričel pripovedovati svojo zgodbo.

"Veš, Mitja, včasih je bilo doseči nekaj težje, kot je v današnjih časih. Pri nas doma je bilo pet otrok. Res smo imeli mlin in nam kruha ni manjkalo. Vendar smo imeli tudi kmetijo, pridnih rok pa na kmetiji vedno manjka. Mati je bila bolehnata, oče je delal v mlinu. Ko sem hodil v drugi razred osnovne šole, se je začela vojna in revščina je tolkla kot še nikoli. O toplih čevljih sredi hude zime sem lahko le sanjal. Moj oče je bil trden in ukazovalen mož. Zanj je bilo vredno le to, da je bila zemlja obdelana. Nam otrokom je vcepil v glavo, da je zemlja tisto edino, kar nam bo dajalo kruh, mlin pa je le za zraven, da se bomo lažje preživljali. Pri hiši sem bil najstarejši otrok. V tistih časih je to pomenilo, da bom ostal na kmetiji kot gospodar,

hkrati pa pomagal mlajšim bratom in sestri do poklica. V šolo nisem več hodil. Delno je bila kriva vojna, delno moj oče, delno pa tudi moje oči. Veš, z očmi imam težave že od rojstva. Ta očala, ki jih nosim, so debelejša od najdebelejšega kozarca. Brez njih ne vidim skoraj nič.

Od jutra do večera smo garali kot črne živine. V hlevu je bilo pet krav in trije lepi konji, v svinjaku pa pet debelih prašičev. Dela več kot preveč. Ko sem bil fant pri dvajsetih, sem spoznal tvojo babico. Očetu najina zveza ni bila po volji, zato me je razdedinil. S tvojo babico sva se poročila in začela na novo skoraj iz nič. Kmalu sva videla sadove svojih pridnih rok. Oba ljubiva zemljo. Nikoli nama ni dala bogastva, vendar sva svoje tri otroke vzgojila in jim pomagala, da imajo danes vsak svoj poklic. Res sva stara, vendar brez zemlje ne bi znala živeti.

In poklic, praviš. Mislim, da je moj poklic kmet. Ponosen sem nanj. Rad imam to zemljo. Rad imam vsako novo jutro, saj me prebudi ptičje petje, kokodakanje kokoši in mukanje krav v hlevu. Tega v mestu nimate. Tam je le ropot in dirka s časom. Res nam večkrat vreme zagode, bojimo se toče, bojimo se suše, bojimo dolgega deževja, pa vendar vztrajamo. Zame ni lepšega, kot da opazuješ njive, kako gre posejano v rast, seveda pa se trudiš in v potu pomagaš z žuljavimi rokami, da rastlin ne zaduši plevel. V hlevu se veseliš, če živina lepo raste, če ima zadosti krme. Veseliš se, ko nagrabiš dovolj stelje v gozdu, veseliš se kolin, jajc, ki jih znesejo kokoši, veseliš se, ko ima krava teležka. Veš, da je vse to sad pridnih rok. Veliko je strojev, ki so ti pri delu v pomoč, vendar

brez pridnih rok ne opraviš dela na kmetiji. Ta te zahteva celega. Tukaj ni prostih sobot in nedelj, ni praznikov in dopustov. Vendar verjemi mi, rad živim na kmetiji. Ljubim zemljo in živali. Ne bojim se toče in suše niti preobilnega dežja, saj vem, da za dežjem vedno posije sonce. Narava vedno daje, a pri tem ji moraš pomagati. Če je bila letos slaba letina, bo naslednje leto boljša. Nikoli ne smeš obupati. Na zemlji si sam svoj gospod. Naučiš se jo imeti rad, ljubezen in trud ti bogato povrne. Res, lepo je biti kmet, pa čeprav smo kmetje velikokrat v podrejenem položaju. Meščani kmete večkrat po krivici zaničujejo, a meni to ni mar, ljubim zemljo in delal bom na njej, dokler bom mogel." In kaj naj še rečem? Moj poklic je kmet, ne sramujem se ga in ne bi ga zamenjal za noben drug poklic na svetu.

Večer se je prevesil že v noč. Z dedkom sva odšla na zaslužen počitek. V postelji še dolgo nisem mogel zaspati. Razmišljal sem o dedkovih besedah. Tudi jaz sem bil eden tistih, ki so na kmete gledali zviška. Po tem večeru pa se je moje mnenje spremenilo.

FOTO: M. MARKELJ

druga, nič prijaznejša, ki je zbadala njegovo dušo. Sestra mu je na skriven kraj v gozdu enkrat tedensko prinesla hrano - nekaj skorjic kruha, ki jih je Janez počasi použil z vodo, ki si jo je poiskal v globokih kolovoznih ali v redkih vodnih izvirih. Včasih sta se s sestro pogovarjala in tedaj je Janez zvedel novice, ki so še bolj spodbujale njegov nemir in ga silile k še večji previdnosti. Pa tudi če bi mu sestra ničesar ne pripovedovala, bi po lastnih opažanjih prišel do istega sklepa: novi režim svoje nasprotnike pobija. Slišal je, kako so zvečer v gozd iz grosupljske smeri pribrnili kamioni, slišal je povelja, ko so z njih iztovarjali ljudi, slutil je, kako so kolone izginile globlje v gozd. Potem je iz smeri, kamor so kolone izginile, zaslišal streljanje. Pognal se je v beg, a streljanje ga je spremljalo globoko v gozd. Ko se je v varnosti razdalji ves zadihan ustavlil, je slišal le še lastno srce, ki je razbijalo v gluho noč. Radovednost ga je zjutraj gnala nazaj na kraj, kjer je zvečer videl ustaviš kamione. A se je moral spet skriti globlje v gozd, kajti po poti je videl prihajati ljudi s krampi in lopatami na ramah. Šli so v smer, kamor so poprej izginile kolone s kamionov. Bilo je očitno, da gredo pokopati, kar je ostalo od prejšnjega večera.

Nekaj večerov zapored so pripeljali kamioni in nekaj noči mu streljanje ni dalo spati. Potem se je vse umirilo. Navadil se je gozdne tišine. Bil je bosonož, in kamor koli je hotel, se je prikradel tiho, da so ga še divje živali komaj opazile. Postal je del tišine. Kadar so v gozd prilomastili lovci s svojimi psi, se jim je na daleč ognil. Tako je minilo poletje, prišla je jesen in za njo zima. Prvi mrzga ga je prignala bliže domačiji, prvi sneg ga je priklenil nanjo, kajti ni mogel narediti ležišče in dom.

Leta teko, a tišina ostaja

Počasi se je Janez navadil na življenje na domačiji in v njeni okolici. Njegov dan je bila noč. Ko so drugi hodili naokrog, se je on zavlekel v temno luknjo in spal, kadar pa je bil buden, je bil vedno na preži. Le ponoči je hodil naokrog, a ne daleč, da ne bi pričakovano komu prečkal poti. Naučil se je biti neviden za ljudi in živali. Le kak zelo pozoren sosed bi se lahko čutil, kako da Rusova Mici že tako zgodaj pelje domov zvrhan voz krme za živino, ko pa je nihče ni videl kositi, in kak zelo pikolovski trgovec bi za trenutek pomislil, da morata Mici in njena mati spraviti kar precej hrane, saj se je Mici pogostejše kot je bilo to za kmečke ljudi običajno, pojavljala v trgovini. A z malo pretkanosti se je dalo vse te stvari zakrinkati.

Grmski osnovnošolci prvaki v atletiki

Finale ekipnega atletskega državnega prvenstva osnovnih šol v atletiki na novomeškem stadionu prinesla zmagoslavje fantovski ekipi osnovne šole Grm - Med dekleti druge Šentjernejčanke, Novomeščanke pa četrte

NOVO MESTO - V 70. letih so mladi atleti osnovne šole Grm veljali za najboljše v Jugoslaviji in tradicija dobrih športnikov na tej šoli očitno ni izumrla, tako da so letos učenci te šole najboljši v državi. Pri dekletih so se spet izkazale Šentjernejčanke, ki so z izvrstno šprinterko Majo Nose na čelu le za las zgrešile prvo mesto.

Za razliko od finala ekipnega prvenstva srednjih šol v Ljubljani, kjer so tribune samevale brez gledalcev, je pod Portovalom zbralo kar lepo število mladih ljubiteljev atletike - večina z osnovne šole Grm - ki jim ob uspehu domačih tekmovalcev zagotovo ni bilo žal. Fantje in dekleta iz 12 šol, ki so se na regionalnih predtekmovaljih, na katerih so nastopili mladi atleti z več kot 260 šol, so se pomerili v teku na 60, 300 in 1000 m, skoku v daljino in višino, metu kroglice, suvanju kroglice in štafetu

teku 4 X 100 m. Glede na to, da sta se v vsaki disciplini točkovala izida obeh tekmovalcev iz ene šole, je imela največ možnost za zmago šola, ki je imela najbolj izenačeno ekipo, skupni izid pa bi lahko močno ogrozil že en sam odstop ali diskvalifikacija enega samega tekmovalca.

Na koncu se je izkazalo, da je imela pri fantih najboljšo moštvo osnovna šola Grm iz Novega mesta, ki je zbrala 15.917 točk, drugouvrščena osnovna šola Ivana Cankarja

VISOKO DVIGNJENE ROKE - Le za tiste, ki atletike ne poznajo dovolj dobro, je bila zmaga fantov z novomeške osnovne šole Grm presenečenje, saj je na tej šoli atletska tradicija izjemno močna. Začela se je z izvrstnim športnim pedagogom in prvim mentorjem Marijanom Špiljarjem, ki je sedaj že dolga leta ravnatelj, nadaljujejo pa jo športni pedagogi in bivši atleti Darko Cujnik, Vanja Mokotar, Tine Zaletel in Majda Križe. Takole so se veselili mladi grmski atleti, ko so izvedeli, da je naslov državnih prvakov njihov. (Foto: I. Vidmar)

Z Vrhniko je zbrala 15.853 točk, tretjevrščena OŠ Pohorski odred iz Slovenske Bistrice pa 15.486 točk, kar kaže na izredno izenačenost ekip. Nič manj ni bilo izenačeno pri dekletih, kjer so državne prvakinje z osnovne šole Franceta Bevka iz Tolmina zbrale 14.921 točk ali le 71 točk več od Šentjernejčank, ki so z drugim mestom vseeno dokazale kontinuiteto odličnih dosežkov šentjernejskih osnovnošolcev. Tretje mesto so z 14.517 točkami osvojile osnovnošolke iz Ajdovščine, četrte pa so bile domačinke z osnovne šole Grm, ki so zbrale 14.334 točk. Žal so v predtekmovalju Šentjernejčani nastopili z nepopolno fantovsko ekipo, ki ji ni uspelo uvrstiti se v finale.

Med posamezniki so se v grmski ekipi izkazali Robert Meglič z zmago v suvanju kroglice (12,97 m) ter z drugim mestom Matej Podkrižnik v skoku v daljino (575 cm) in Sašo Rebernik v skoku v višino (160 cm). Gonilna sila šentjernejske dekleške ekipe je bila Maja Nose, ki je s časom 8,26 s zmagala v teku na 60 m in bistveno pripomogla, da je zmagala tudi šentjernejska štafeta 4 X 100 m (53,18). Od Šentjernejčank se je med prve tri uvrstila tudi Katarina Kovarčič, ki je v daljino skočila 484 cm.

Med posameznicami so bile uspešne tudi grmčanke: Snežana Miladinovič je bila s 157 cm druga, Maja Kranjčič pa s 151 cm tretja v skoku v višino, Ines Čigoja pa je z 51,52 m druga v metu žogice.

I. VIDMAR

Za gorske prvake na ravnem

Proga državnega prvenstva kolesarjev v gorski vožnji ni bila po meri hribolazcev - Odločil šprint

TRŽIČ - Kolesarji so se v nedeljo v Trziču borili za naslove gorskih državnih prvakov. Dolenjski junak dneva je bil Uroš Plankar, ki je ponovno dokazal, da ga mnogi ne imenujejo kar tako "dolenjski Pantani". Uroš je med mlajšimi mladinci za 4500 metrov dolgo gorsko progo potreboval 13 minut in 15 sekund; 5 sekund je za njim zaostal Matija Kotnik iz ljubljanske Astre, tretje mesto pa je osvojil Sebastijan Jar iz novogoriškega HITa. Nehvaležno četrto mesto je pripadlo Krkašu Matvezu Šušariču, ki je po mnenju očividcev pripeljal skozi cilj tretji, vendar so sodniki, ki so bili na državnem prvenstvu celo brez fotofiniša, odločili drugače. Peti je bil lanskoletni gorski državni prvak Krkaš Peter Ribič.

Med starejšimi mladinci, ki so prevozili 9500 metrov, je s časom 23 minut 44 sekund zanesljivo zmagal Savčan Tadej Valjavec, drugi, Miran Kelner iz Ptujске Perutnine, je zaostal 29 sekund, tretji je bil z zaostankom dobre minute Krkaš Martin Derganc, ki je bil najhitrejši v šprintu glavnine, peto mesto pa je osvojil Andrej Filip.

Med člani, ki so tudi prevozili 9500 metrov, je prišlo na progi, ki s samo 3000 metri vzpona ni bila

najprimernejša za gorsko državno prvenstvo, do skupinskega šprinta. Še 100 metrov pred ciljem sta bila z nekaj metri prednosti v ospredju krkaša Gorazd Štangelj in Bogdan Fink, vendar je iz ozadja silovito napadel mladi Rogov kolesar, 20-letni Andrej Hauptman, in prav na ciljni črti prehitel oba krkaša ter osvojil prvi naslov gorskega državnega prvaka. Drugi je bil Gorazd Štangelj, tretji Bogdan Fink, četrti Rogovec Boris Premužič, ki je bil dejansko najzaslužnejši za uspeh Hauptmana, saj je na vzponu pri begu uspešno nadzoroval Sandija Papeža in Gorazda Štanglja in tako omogočil, da se je na dolgi ciljni ravnini skupina združila: peti pa še tretji Krkaš Bogdan Ravbar in šesti Sandi Papež. Vsi so pripeljali na cilj v času zmagovalca, za pot pa so potrebovali 21 minut in 50 sekund.

Na prvenstvu so bili daleč najuspešnejši Krkini kolesarji, vendar ostaja grenak priokus, da članov v ciljnem šprintu ni uspelo novčiti številčne prednosti. Zelo zadovoljen pa je bil trener novomeških mladincev Janez Jagodic, ki je nadaljeval s tradicijo in s svojimi fanti ponovno osvojil državni naslov.

ROBERT KASTELIC

USPEL ŠTART - Že na startu tretje, najmočnejše skupine tekačic na 60 m, je bila Šentjernejčanka Maja Nose (četrti z desne) med najhitrejšimi, odlično pripravljeno pa je dokazala v zadnjih metrih pred ciljem, ko je z lahka premagala vse tekmice in svoji ekipi prinesla pomembne točke. (Foto: I. Vidmar)

Še peti poraz Iskre Litus

Doma izgubila proti Bawariji Wolltexu

LITJA - Tekmo šestega kroga A-1 košarkarske lige proti mariborski Bawariji Wolltexu so litjski košarkarji igrali s po odhodu Urlepa začasnim trenerjem Džemom Ibišom na klopi, na igrišču pa je po daljši odsotnosti zaradi bolezni spet stopil Uroš Ivanovič, kar pa Litijanom ni pomagalo, da bi letos prvič premagali slovenskega rivala. Kljub temu velja, da so litjski košarkarji svoje delo dobro opravili in da kljub začasno klavrni situaciji še lahko računajo na boljše čase in morebitni obstanek v ligi, še posebej, če se bo k njim po odhodu trenerja Urlepa res vrnil Narat, ki naj bi bil ta čas že v Sloveniji.

Prvi polčas je bil izredno izenačen, kar je najbolje zrcalil tudi izid po 20 minutah 40:40. V drugem polčasu so domači košarkarji zaigrali slabše in gostje so igro vzeli v svoje roke ter pridno izkoristili vse napake domačinov. Sredi drugega polčasa so Litijani še zadnjič vodili (49,48). V zaključku srečanja sta svojo vlogo zelo slabo odigrala sodnika, ki sta Mariborčanom pomagala, da so dokončno zlomili odpor domačih košarkarjev. V zadnjih dveh minutah sta si izmislila kar 6 osebnih napak domačih košarkarjev, tako da sta morala v odločilni trenutkih oditi v slačičnico Ivanovič in Kandžič. Po šestih krogih so Litijani na lestvici predzadnji, sinoči pa so se v gosteh pomerili z vodilno Idrijo.

MARJAN ŠUSTERŠIČ

KANJA PETA

HRASTNIK - Na strelskem tekmovalju s standardno zračno puško v Hrastniku je nastopilo 16 slovenskih ekip, zmagali pa so strelci ljubljanske Olimpije, medtem ko so bili strelci Kanje iz Leskovca s 1701 točko peti, kar je toliko kot v prvem krogu strelske lige, kljub temu da v moštvo tokrat zaradi bolezni ni bilo Dejana Županca. (J. A.)

POKAL DOLENJSKEGA LISTA za zmago na 18. ekipnem državnem prvenstvu novinarjev v tenisu, ki je bilo v petek v Šmarjeških Toplicah, sta prejela njegova bivša novinarja Bojan Budja (sedaj Večer) in Jože Splival (sedaj Delo). Drugo mesto je pripadlo 3. ekipi Dela (G. Boncelj in Pucelj), tretje pa Večeru (Kancler, Fric). Jože Boncelj, tehnični urednik Dela (na sliki) in predsednik Društva športnih novinarjev Slovenije Oto Giacomelli sta bila čista, predstavnika Dolenjskega lista Slavko Dokl, oče tega tekmovalja, in Igor Vidmar pa 10. med 12 ekipami. Turnir so z bogatimi nagradami podprli: Zdravilišče Šmarješke Toplice, Jim Beam, Zavarovalnica Triglav, trgovina Vita, Studio A-3, Mesarija Lajči, Bramac, Krka Kozmetika, Vital Mestinje, Labod, Dolenjske pekarne, Union, Zavarovalnica Tilia, Ballantines, Slikopleskarstvo Marjan Tomazin in Alp Sport.

VELIKA UDELEŽBA NA TRADICIONALNI REGATI OKOLI KOSTANJEVIŠKEGA OTOKA - Nedeljske regate okoli kostanjeviškega otoka se je udeležilo okoli 100 veslačev iz cele Slovenije in tudi iz Varaždina in Zagreba. V veteranskih vrstah so bili uspešni tekmovalci iz Škofje Loke in Kranja, med mlajšimi pa iz Ljubljane, Celja in Varaždina. Dobro so se odrezali tudi tekmovalci s Čateža. Milan Stojakovič s Čateža je v kategoriji K1 zmagal, v K1 člani je bil Matjaž Avšič drugi, Boris Irt pa tretji. V kategoriji K1 turist je tretje mesto zasedel Andrej Vegelj, v C2 turist (dvosed) pa sta Robi Cezelj in Dušan Volk osvojila drugo mesto. (Foto: T. Gazvoda)

Sevničan Robert Grojzdek se je z zmago na krosu Dela poslovil od mladinske konkurence. Meni, da bi za dober izid v teku na 5.000 m moral še pridobiti na hitrosti in obenem ohraniti vzdržljivost. Mladinski šampion se je nekajkrat že poizkusil tudi s člani, tako kot na brežiškem mitingu (na sliki s številko 351), ko je vodil večji del teka na 1.500 m, na koncu pa ga je prehitel Izudin Hrapec (355), ki je na Ravnah zmagal med člani. (Foto: I. V.)

USPEŠNE NA FINALU

LJUBLJANA - Na finalu ekipnega srednješolskega prvenstva v atletiki na stadionu v Šiški so dekleške ekipe treh novomeških srednjih šol nastopile uspešno: gimnazijke so bile čiste, dijakinje tehnične in zdravstvene šole sedme in dekleta z ekonomske šole devete. Med fanti so bili brežiški srednješolci deseti. Od posameznikov se je med prve tri uvrstila le Andreja Blatnik (STZŠ Novo mesto), ki je bila s 524 cm tretja v skoku v daljino.

PRVA TEKMA KANJE

PODTURN - V nedeljo se je 14 jadralnih padalcev pomerilo na prvi klubski tekmi kluba za prosto letenje Kanja iz Dolenjskih Toplic. Tekmovalci so štartali s Pogorelca in pristali pri Podturnu. Najbolj natančen je bil Jože Gorenc, ki je pri prvem pristanku zgrešil cilj za 65 cm, v drugi seriji, v kateri je najbolje pristal Rafael Kužnik (70 cm), pa je Gorenc zgrešil cilj za 110 cm.

TUDI V PIŠTOLI

LJUBLJANA, KOČEVSKA REKA - Minulo soboto, 14. oktobra, je bilo v Ljubljani državno prvenstvo v streljanju s pištolo 7,65. Ekipno je zmagala ekipa strelskega kluba Moris Moris iz Kočevske Reke v postavi Janez Mrkun, Cveto Zorko in Bojan Bartolj, med posamezniki pa si je v isti disciplini pristreljal naslov državnega prvaka Janez Mrkun.

1981 pa je po pričakovanju zmagala Sevničanka Petra Radišek, državna prvakinja v teku na 800 m med štiri leta starejšimi tekačicami. Sevnica je bila po zaslugi Tomažinove in Felicianove ekipno druga tudi med deklacijami, rojenimi leta 1980. Med članicami so bile različne velike: zmagovalka Helena Javornik je drugouvrščeno Novomeščanko Matejo Udovc na 3.000 m dolgi progi prehitela za 9 sekund, Mateja pa tretjeouvrščeno Velenjčanko Mrazovo kar za 21 sekund. I. V.

TEK PO ULICAH

KOSTANJEVICA - Športno društvo Partizan organizira v petek, 20. oktobra, ob 15.30 tradicionalni tek po ulicah dolejskih Benetk. Tekmovalci se bodo pomerili na različno dolgih progah od 400 metrov do 4 kilometre, prijave sprejemajo na dan prireditve, za dodatne informacije pa lahko pokličete Matjaža Zajelšnika na tel. 0608 87 250.

PREDSTAVITEV

PREČNA - Na prečnem letališču bodo v soboto, 21. oktobra, ob 10. uri člani aerokluba Novo mesto predstavili najnovije Elanovo jadrarno letalo dvosed DG-500, s katerim bo poletel pilot Srečko Mohar.

Gimpex dočakal prvo zmago

Na zadnji tekmi letošnjega prvenstva so straški raftarji prvič zmagali - Za stroške s turizmom

STRAŽA - S tekmovaljem na Savi Bohinjki pri Bledu se je v soboto, 7. oktobra, končalo letošnje državno prvenstvo v raftingu in prav na zadnjem tekmovalju so veslači straškega Gimpexa dosegli največji uspeh v zgodovini kluba - veslači njihovega prvega čolna so s časom 17 minut 41 sekund in 24 stotink za šest sekund prehiteli ekipo Vančar 2, tretjevrščena Ščuka 1 pa je za Stražani zaostajala že za 13 sekund. Tekmovalo je 13 ekip.

Letos so se slovenski raftarji na divjih vodah pomerili enajstkrat, osemkrat so tekmovali v spustu, trikrat pa v slalomu. Stražani so na četrto mesto, ki so si jih zastavili pred začetkom prvenstva, izpolnili saj so po štirih letih nastopanja na državnem prvenstvu končno le dosegli težko pričakovano zmago, v spustu pa so zbrali toliko točk, da bi, če bi se točkovalo kot prejšnja leta, v skupnem vrstnem redu zasedli tretje mesto, tako pa so po enajstih tekmah četrti, saj so v sla-

lomu, za katerega nimajo ustrezne proge za vadbo, nekoliko slabši. Po pričakovanju so v skupnem vrstnem redu zmagali veslači kluba Bober, drugi je bil Royal in tretji Vančar.

Kot uspeh v letošnji sezoni si Stražani štejejo tudi dejstvo, da sta se v člansko moštvo uvrstila tudi dva mladince. Letos so dobro opremljeni, saj ima Gimpex dva vrhunska tekmovalna rafta in tri plovila, namenjena turističnim vožnjam, s katerimi so letos na Krki in Soči kar dobro zaslužili in z zaslužkom pokrili precej stroškov tekmovalj in treningov. Številni turistični vožnji so podvojili, med izletniki pa so prevladovali šolarji in turisti iz Štajerske, ki želijo spoznati krko in kraje ob njej. Da bi za rafting pridobili čimveč mladih veslačev, so v Žužemberku pripravili občinsko osnovnošolsko prvenstvo, v kratkem pa nameravajo prirediti še regionalno tekmovalje.

I. V.

Sporočilo bralcem

V zakonu o javnih glasilih, ki velja od 23. aprila 1994, so v členih od 9 do 23 natančno določena pravila za (ne)objavo odgovora in popravka že objavljene informacije, s katero sta prizadeta posameznikova pravica ali interes. Tovrstne prispevke objavljamo pod skupnim naslovom "Odgovori in popravki po § 9...", vsi pa so opremljeni z naslovom prispevka, na katerega se nanašajo. Ker po zakonu odgovor in popravek ne sme biti spremenjen ali dopolnjen, ne objavljamo prispevkov, ki so napisani žaljivo ali z namencem zaničevanja, ali če so nesorazmerno daljši od informacije, na katero se nanašajo (13. člen).

Tito in laži o njem v Petanovi knjigi

Dol. list št. 41, 12. oktobra

Morda še moje mnenje h knjigi "Veseli diktator" pisatelja Zarka Petana. Kaj piše točno v knjigi, ne vem, ker je nisem brala, le slišala sem nekaj o njeni vsebini. Pripomnila bi samo to: vsak človek ima dobre in slabe strani, kdor je na višjem delovnem mestu, bolj je videti njegovo delo in ravnanje pozitivno in negativno. Le kakšno junatstvo je po mrtvem človeku pljuvati?

Dragi kritiki izkažite se s svojim delom in dokažite, da ste sposobnejši od Tita, pa bomo šli vsi za vami, ne glede na strankarsko pripadnost. Vedno več državljanov je na robu preživetja, mnogi so zgubili delo in zaslužek v novem režimu. Z grenkobo ugotavljajo, da se mnogi sedanji menedžerji, direktorji, podjetniki šopirijo z nagrabljenim premoženjem, v katerem so vsi vlagali svoj zaslužek in znanje. Ali je to tista opevana demokracija?

Vesela sem, da smo se ločili od Jugoslavije, sem pa proti, da bi se vračali nazaj v 11. stoletje in v fevdalizem. Nekatere stranke se še vedno obračajo nazaj. Zakaj se ne bi vsi zavzemali za boljši jutri? Če delavec ne bo imel zaslužka, se bo tudi zlata jama izpraznila. Država lahko uspešno vodi svojo gospodarsko politiko in se uveljavlja v svetu s sposobnimi voditelji, če ima za seboj ljudske množice in marljive, predvsem pa zadovoljne državljanje.

MARTINA JAKŠA
Semič

Tito in laži o njem v Petanovi knjigi

Dol. list št. 41, 12. oktobra

Hvala piscem člankov pod gornjim naslovom, ker mi tako omogočajo, da napišem še kako misel v zvezi s tem. Ker moram odgovarjati kar trem, bom zaradi pomanjkanja prostora poskušal čim krajše. Pisca mi, razen načelnega nasprotovanja mojemu vidanju in splošne nostalgije po prejšnjem sistemu, obarvane s čustvi, ne nudijo nič racionalnega v podporo svojih trditve. Kakšno težo imajo redki argumenti, s katerimi manipulirajo, bom poskušal osvetliti v nadaljevanju.

Misel ge. Tince po moji oceni, zasluži zaradi njene nežnosti pravo občudovanje. Kar ona pogreša in česa je preveč v sedanjem času, podpisem z obema rokama. Stisne pa me pri srcu, ko pomislim, kje ta Tina živi. Ali ne živi v sedanjem času? Če bi, bi tudi vedela vzroke za sedanje stanje. Ker meša vegetarijanstvo in kriminal, ji je pač treba priznati, če ne more razumeti bolj zapletenih pojavov. V zvezi s knjigo Veseli diktator ugotavljam, da mi ni nihče dokazal, da ni bil Tito vesel in ni bil diktator, saj je bil dolga leta na čelu totalitarnega sistema. Koliko je pa bil demokratičen in human v primerjavi z drugimi diktatorji, pa mišlim, da bi se dalo izreči kako trditve v njegovo korist, vendar ne v smislu nostalgije, ker civilizacija pozna naprednejše sisteme in človeške vrednote, kakršne naj bi poleg zvitosti in avtoritarnosti imeli voditelji. O mrtvih samo dobro? Zelo humano stališče, vendar ostaja vprašanje, ali je nujno imeti tako stališče. Sam sem nešteto krat slišal prav negativno govoriti o svojih mrtvih političnih nasprotnikih prav iz tega tako imenovanega humanega tabora.

G. Jože Lužar se je postavil v vlogo vizionarja v negativnem smislu, ko trdi, da nikoli ne bo takega soglasja na Balkanu, kot je bilo v času Tita. Dvomim o pravilnosti njegove trditve. Upam, da se bo to zgodilo, in to na realnih temeljih, ne pa na laži in iluziji, kar je že vnaprejšnje obsojeno na kratak dah. Kakšno revanšistično težnjo je možno zaznati v Petanovi knjigi, to vedo samo Jožetu podobni zaslepljeni. Razen če se lahko smatra vsako kritično razmišljanje za revanšizem. Da so zagovorniki starega sistema nagnjeni k temu, je že vrabec jasno. G. Lužar sploh ne rabi prebrati knjige, kakor trdi, saj lahko kar iz avtorjevega imena spozna vsebino. Argumentacija ga ne zanima, kar se lahko ugotovi že iz vsebine njegovega prispevka. Ostaja uganka, kako je spoznal, da moje trditve niso odkritične. Ta Jože je pa res

IVAN MARŠIČ

pravi mož! Take bi morali poslušati. Pa vendar mu ponižno priporočam, naj prebere kako knjigo, tudi o demokraciji, da ne bo po časopisu zahteval razlage, kaj je to demokracija, in istočasno razlagal, kaj to ni. Strinjam se z njim, da to, kar je navedel, ni. Vendar enačiti demokracijo z anarhijo ter pričakovati, da nam bo kdo kaj podaril, je plod duhovne in intelektualne skromnosti. Predlagam Vam in ostalim nostalgikom: storite kaj v prid demokracije in bolj urejenih odnosov nasploh, saj lahko v vsakdanjem družbenem življenju vidite, kako tako imenovane stare sile vztrajno otežujejo vzpostavitev normalnih odnosov, verjetno zato, da bi dokazovali idealnost njim ljubelega sistema. Trenutno smo priča javnemu pozivu državne odvetniške zbornice, ki opozarja na kaos v sodstvu. Kar spomnim se, kdaj že je na to opozarjal g. Janša: Zal ni uspel in imamo to, kar imamo; kar si zaslužimo.

Strinjam se z Vami, da je bilo lepše, da smo izgubili še tisto nekaj dostojanstva, vendar ne pljujmo po Petanah, ki nam kažejo realno pot. Čeprav je komunizem kakor vsak drug sistem prinesel tudi kaj dobrega, je po moji skromni oceni dodobra popačil svet. Stare preizkušene vrednote so bile izrinjene, novih pa ni bilo.

Jožeta popolnoma podpiram v njegovi misli o nujnosti večnega boja izkoriščanih. Vendar ne po pravilih komunističnega močvirja, kakor ponavlja Jože, pač pa po pravilih, ki jih pozna civilizirano človeštvo, brez revolucionarne razboritosti. Boj ni lahek, vendar je neobhoden. Kolikor bolj bo domišljen in popoln, višje se bo povzpeli. Veseli me tudi stališče o spoštovanju različnosti, saj to v sistemu, o katerem vzporedno razmišljam, in v Vašem članku ni bilo zaznati.

Ga. Darinka mi je poglala strah v kosti, da sem se lotil njenega članka kot zadnjega. Nje ne smem učiti, ker ona ve, kaj je prav. Kako je pomešala pojme, po vsebini članek ne more biti v ponos diplomiranemu učitelju slovenščine. Dejansko vse povprek popači, ko hvali nosilca totalitarnega sistema, obenem pa ugovarja lovu na čarovnice in še marsikaj (kakor se izrazi). Verjetno ne more razumeti, da so reakcije glootoških Titovih zapornikov v skladu z njihovo osebnostjo (hvala bogu, da ni maščevalna), ne pa v skladu z zapornim nalogodajalcem. Sicer pa, kdor je prestal to torturo svojih političnih soborcev, verjetno nima veselja niti do maščevanja. Življenjska sila je omejena. Kakor v dobrih starih časih, ko so imeli komunistični vodje za sabo celoten narod, ima ga. Darinka ves svet. Kar zavidam ji. Verjetno še ni slišala, da je kar precejšen del tega sveta odrgel težki komunistični plašč. Za razlago napak komunizma je potrebno po njeni razlagi seči v prazgodovino. Morda ima prav, če misli, da je blizu te civilizacije. Bilo pa bi, po moji skromni oceni, potrebno upoštevati, da komunizem ni izvedel revolucije v dobi barbarstva, pač pa je porušil kar solidno civilizacijo, pri tem pa je bil dolžan vzpostaviti boljše družbo. To je tudi obljubil in je pri tem narodu prizadejal težak udarec v smislu uničevanja nasprotnikov. Koliko je pošteno neuspeh iluzije opravičevati z odnosi v prazgodovini, naj sodi, komur je dano. Hvala bogu, da se ta norost razmeroma neboleče umika. Seveda pa s tem še ni zagotovila, da imamo že vse probleme v zvezi z menjavo rešene. Koliko je komunizem povzročil zaostalost, radi povedo Ukrajinci, ki trdijo, da je bila Ukrajina pred revolucijo na nivoju takratne Francije. Sedaj pa pogledjmo razliko. Seveda je potrebno sneti barvna očala. Kot učiteljico slovenščine Vas sprašujem, od kdaj Zakarpatje ni več v Evropi (tako ste zapisali, nisem Vam podtaknil)? Od kdaj se v slovenskem jeziku enačijo države z narodi (rada imam Slovenijo, spoštujem pa tudi druge narode)? Sprenevedate se, ko tolmačite selitev v Evropo, saj je ja jasno, kaj pomeni Evropa zdaj. Strinjam se z Vami, da je tudi ta civilizacija polna slabosti, kakor jih navajate, vendar mišlim, da je pametno iskati najboljšo možno pot iz teh težav.

Na kraju izjavljam, da nisem pisal Vašega članka jaz, in Vam tako nisem mogel ničesar podkiniti, kakor navajate. Napisali ste ga sami in bralci naj presodijo, če so moje ugotovitve pravilne.

ALOJZIJ LUKŠIČ
Mali Slatnik

Halo, tukaj je bralec Dolenjca!

Dol. list št. 40, 5. oktobra

Številne "vodene" kritike Janezov, Franceljnov in nazadnje Jožeta na račun župana občine Črnomelj so me vzpodbudile, da napišem nekaj v svojem imenu. Osebe, ki se tako očitno in skrbno bojijo, da so ljudje "izvolili napačnega župana", naj najprej opozorijo, da so tako izvolili volilci po lastni presoji, brez strahu pred katerokoli stranko, kot je bilo to včasih v navadi. Zato imajo danes v demokraciji ljudje zmeraj prav - včasih je bila to partija!

Ker "tovariš" Jože nikakor ne more pozabiti bivšega režima, mu z vsem dolžnim spoštovanjem zastavljam vprašanje: Ali si kdaj obiskal črnomaljskega župana, mu dal kakšno idejo, kaj naj naredi, in predvsem, kako naj to izpelje, da bo v Črnomlju sedaj, ko so vaši izgubili oblast, sploh kaj narejeno? Če tega nisi storil, potem je tvoja kritika neutemeljena. Nisem še slišal, da koga naš župan ni sprejel.

Ali se spomniš, Jože, kolikokrat in kolika leta smo na zvezi borcev zahtevali, da se najdejo sredstva in način za sanacijo spomenika padlim na Gričku pri Črnomlju? Čeprav so takrat vladali nezmotljivi in vsemogočni, je ta kulturni spomenik vztrajno propadal.

Danes na Gričku brnijo stroji, spomenik se obnavlja in menda je ravno črnomaljski župan porabil veliko energije, da se ta spomenik sanira. To je obenem tudi očitni dokaz, zakaj župan Črnomlja ne naredi več: zato, ker bo moral krepko pljunuti v roke, da bo popravil napake vas, ki ste leta in leta mlatili prazno slamo, in šele v naslednjem mandatu mu bo mogoče "uspelo kaj narediti, da bo vsem prav!"

JANEZ PAVLAKOVIČ
Pribinci 18
Adlešiči

• Človekovo sovraštvo je tako trdovratno, da sme želja bolnika po spravi z njegovim sovražnikom veljati za najzanesljivejšo napoved smrti. (La Bruyere)

Pri pšenici smo bili opeharjeni

Pismo vladi Republike Slovenije in njenemu predsedniku dr. Janezu Drnovšku

Spoštovani!
Letošnji odkup pšenice in vse, kar je povezano z njo, še vedno buri kmete, kajti ne moremo znebiti suma, da smo bili ogoljufani, in to prav na vseh področjih. Kot prva je pri tej goljufiji sodelovala vlada s svojimi resorji. Vlada RS je izdala sklep UR št. 28/95 (citata sklepa) o vzpostavitvi tržnega reda za pšenico 1995/96 (konec citata). Še tako neumen kmet ali pravnik lahko hitro ugotovi, da je iz tega sklepa razvidno med drugim tudi po pravni poti, tako da bi ta sklep veljal lahko le za zdajšnje setev in prihodnje žetev. V njem je omenjen tudi novi kriterij odkupa, in sicer 11,5% surovih beljakovin. Žal se to dogaja tudi letos.

Kmet je kupil testirano seme, v

dobri veri, da je kvalitetno, po žetvi pa se je izkazalo, da je bilo seme nekvalitetno, zlasti seme sorte ana, kar se je močno poznalo tudi ob analizi letošnjega pridelka. Zato je kmet dobil plačano pšenico po 18 SIT kilogram. Država je drago plačala vse inšpektorje, da bi nadzorovali odkup ter jemali vzorce za analizo na zbirnih mestih. Toda omenjenih gospodov pri odkupu sploh ni bilo, torej je država plačala nekaj, kar sploh ni bilo narejeno, čeprav je bilo dogovorjeno. Vlada je dovolila, da smo kmetje plačevali celo analize, tehanje, del prevoza ter 6-odst. maržo, tako da je pri nekaterih slednje stalo več kot samo kombajniranje. Pri izplačilih po 30 dneh pa kmetje nismo bili upravi-

čeni do orestri, ki nam po zakonu pripadajo. Kmetje, ki niso bili dovoljni z odkupno ceno in bi radi pšenico dobili nazaj, je ne moremo dobiti. Zakaj? Kdaj pa bodo lahko kmetje peljali samo svojo pšenico v silose ter počakali rezultat analize in dobili plačano, kar jim pripada: za tehanje, prevoze, maržeter ostalo, kar sedaj poberejo posredniki.

Kdo pa testira in nadzira tehtnice, je vprašanje, na katerega se dolgo ne bomo dobili odgovora. Sentejanerju se je namreč dogajalo, da je na kamionu stehtana pšenica tehtala tudi do 300 kg manj kot v Celju. V kateri žep je šel denar za tak čuden presežek pšenice, verjetno tudi ne bomo vedeli. Kdaj pa bomo dobili odliko še za lansko in letošnjo nedano pšenico? Lani nekaj manj kot en tolar, enako letos in po nitev stroškov analize ter različnih do 25 SIT za kilogram - verjetno vsi nikoli!

Ko bo država priznala goljufije v svojih resorjih in pri posrednikih odkupa ter goljufije v predelovalni industriji, takrat lahko pričakujemo, da bomo jedli vsi skupaj cenejši kruh.

V imenu oškodovancev: JOŽE RANGLUS

Upokojenec Franc Kirn je proti lastninjenju

Franc Kirn

NOVO MESTO - Upokojenec Franca Kirna poznajo mnogi Dolenjci, ki so bili tako ali drugače kdaj povezani z Otočcem. Franc rad pove, da je bil za časa gradnje avtoceste leta 1958 prvi direktor gradu Otočec. Že čez leto dni ga je zamenjal Jože Lampret, on pa je do upokojitve leta 1983 ostal tehnični direktor in ves čas sodeloval pri gradnji in obnovi celotnega kompleksa današnjega Otočca. Dvajset let je bil predsednik krajevne skupnosti Otočec in odbornik, štiri leta republiški poslanec in še bi se lahko pohvalil: "Delali smo prostovoljno in dandanes od tega nimamo nič. Dnevno lahko prebiramo, kako se naša nekdanja skupna lastnina krade, kako propadajo nekdanji uspešna podjetja. Članek, objavljen pred tedni v Dolenjskem listu pod naslovom Lastninjenje podjetij - prekiniti, si bom dal doma v okvir in na zid. Prav škoda je, da se ljudje takemu početju nove družbe bolj ne uprejo," pravi z vsem vedno na tekočem Franc Kirn. Na svojem vrtu v Valentičevi ulici na Grmu ima "Bričone", kot se rad pohvali, in v senci bršljana in vinske trte prebere vse časopise od a do ž, še posebej pa ceni Dolenjski list.

"Danes ni nič vredna spominska knjiga s podpisanih velikih državnikov, ki so se v šestdesetih letih mudili v gradu Otočec. Na knjigo v mojih rokah so se podpisali Tito in Jovanka, Hruščev, kitajski voditelj Yaobang, nemški predsednik Ulbricht, češki predsednik Novotny in še mnogi drugi," pokaže na zajeten sveženj neurejenega fotografskega materiala iz tistih časov. Franc je bil povsod zraven in spominja se mnogih podrobnosti.

Nekaj pa je samo Francoze in tega mu ne morejo vzeti, še več, vsako leto je večje in bolj opazno. To so dolenjski labodi. Bili so štirje, danes jih je že preko sto. Franc se spominja, da je bilo leta 1968, ko sta gosta iz Švice prinesla štiri labode. "Veliko je bilo treba postoriti, da nam je to uspelo. Že kmalu potem, ko so prvič ti lepote zaplavali po Krki in poletili njenemu izviru naproti, je kar dva pri tovarni No-

voteks v Bršljinu dosegla krogla iz puške neodgovornega lovca. Dolenjci smo bili tedaj še kako ogorčeni, lovec pa je svojo nepremišljeno potezo kar drago plačal. Kupiti je moral nov par labodov pa še nekaj časa mu je bilo prepovedano uporabljati puško. To je bila dobra šola in od tedaj so imeli dolenjski labodji lepote mir," pripoveduje Franc in dodaja, da so bili labodi vzrok, da so se v ta dolenjski turistični biser zatem naselile še druge vodne živali. Predvsem račke so se do dobrega udomačile. Na Otočcu so poskrbeli za redno prehrano in labodi so se hitro razmnoževali. Njihov naravni sovražnik je ostala le spomlad narasla Krka, ki je z vališči odnašala jajca, in pižmovka, ki je na svoj jedilnik kaj rada uvrstila tudi labodjega mladiča. Kljub temu je bilo vsako leto vsaj deset novih labodjih kljunov.

Labodje življenje je ljudem manj poznano. Še posebej je zanimivo v času paritve, ko si vsak par izbere svoj okoliš in se pred žrtve med labodi pa vsekakor zahteva električno omrežje, še posebej v času paritve, ko tudi pri labodih nekoliko popusti pazljivost. Kljub tem naravnim sovražnikom je labodov vsako leto več, kar je v veselje uslužbenecem Otočca in vsem obiskovalcem.

J. PAVLIN

Koga s(k)rbi

Koncertna sezona 95/96 ali kdo se ukvarja z mladinsko kulturo

Čas dopustništva je mimo. Tako je tudi organizatorska mašinerija zahrnela s polno paro. V trenutku, ko so klubi in organizatorji nakazali smerice letošnjega delovanja, je ravno pravi čas za odkrivanje subjektov, ki nam bodo oblikovali glasbeni okus v letošnji sezoni.

Cromaljski mladinski kulturni klub je svoja vrata odprl ozajšlan s likovnimi umetninami, ki zdaj krasijo prej dolgočasne stene kluba. Obratovanje je "vikendarsko", petki in sobote so namenjeni večerom D. I-ov, ki solidno koncertno prizorišče spretno spreminjajo v diskoteko z MTV-jevskim navduhom. Redki koncerti so na žalost premalo za klub, ki premore lastne prostore.

Le 7 kilometrov oddaljen je klub v Gradcu. Stara dvorana doma kulture obratuje ravno nasprotno kot pri sosedih, le kadar je koncert. Napovedani gostje za letošnjo sezono so več ali manj znane rockovske atrakcije, ponavadi težki najmanj 1000 DEM. Po uveljavljenem načelu kruha in iger se nam letos v Gradcu obetajo masovne žur manifestacije. Oko kritike: Več prostora za abstrakcije!

Novomeščani svoj prostor že imajo. O Pizzeriji sem že pisal, kako pa se bo stvar obnesla, še ni znano.

V letalskem domu v Brežicah se je ugnezdil Forum ustvarjalcev kulture, katerega jedro so člani Demolition Group. Uspešna "firma" deluje po formuli starih prijateljev v novokomponiranih preoblikah in zmerni skrbi za lasten podmladek. Ko bi se le ozrli po lastni zgodovini in podprli še koga, njim v mladosti podobnega!

Društvo zaveznikov mehkega pristanka iz Krškega še nima lastnega prostora, vendar je letos udarilo že trikrat. Po reviji mladih bendov in Rusih kom v begunskem centru pa z Američanom Chadbournom in Blackom pred dvema tednoma v Boštanju pri Sevnici obe največ svežine na teh prostorih.

Kje potem vidim problem? Ljudem, ki se ukvarjajo z mladinsko kulturo, je to v večini primerov obstranska dejavnost. Nujno je potreben profil kulturnikov, ki bodo stvari počeli s srcem in znanjem. Torej: kdo bo dobil plaketo kulturnika leta? Menda ne bo največ točk zbrala Lojzka.

BORIS O. PETKOVIČ

Znak za juriš na vojne invalide

Ali pri nas res ne velja nič, kar je zapisano v ustavi, ustavnem zakonu in kar odloči ustavno sodišče? - Neusmiljeno je izničeno vse, mi pa smo naivno verjeli v uspeh

Sodeč po vesteh, je razpoloženje, da se zakon o vojnih invalidih sprejme kljub "nedodelanosti", saj se pristojna komisija DZ ni niti opredelila do pripomb in predlogov "prizadetih". Vojaških invalidov je bilo po koncu II. svetovne vojne okrog 70.000, danes jih je še 13.860 s povprečno starostjo nad 70 let. Novi invalidski zakon ni šel premočrtno, saj je posebno v drugi razpravi vključil mnoge predloge invalidov, pa tudi predlagatelje in vlada sta znatno izboljšala predlog. Bili smo naivni in verjeli v uspeh. Sedaj je tu predlog za tretjo razpravo, v katerem je neusmiljeno izničeno vse, kar je bilo skupno dogajeno. In kaj so "nedograjenosti", ki jih "prizadeti" poudarjajo?

- Sedanja osnova invalidnine je 108.160 tolarjev v čl. 20 je definirano zmanjšanje za 15.560, torej na 92.600.

- Od treh sedanjih kategorij najtežjih invalidov predlog v 23. in 25. čl. definira za I. kategorijo zmanjšanje za 15.560, za II. kat. za 25.030, za III. kat. pa povsem ukinja dodatek za pomoč in postržbo v znesku 49.736. Koristnikov tega dodatka je 943. Inkontinentnim invalidom se poveča dodatek za 25%, kar je malenkost več, kot izgubi z zmanjšanjem osnove.

- Dosedanji predlog o sofinanciranju prilagoditve prostorov in delovnega mesta je v čl. 39 suspendiran na "delno kritje" in "ob upoštevanju gmočnih razmer". Torej bolj situirani proč od nevarnih mest na bojnem polju!

- Ortopedski dodatek predlog popolnoma ukinja. Verjetno smo s tem čvrsto zasedli prvo mesto v svetu. Komu pa naj bi še padlo na pamet kaj takega? Dodatek sedaj sprejemata 1702 invalida, I. grupa 31.291, II. grupa 23.882, III. grupa 15.380 in IV. grupa 7.441 tolarjev.

• Ali je res pri nas stanje, ko ne velja nič, kar je zapisano v ustavnem zakonu, ustavi in kar odloči ustavno sodišče? Kaj naj še pričakujemo vojaški invalidi? Glas vrhovnega poveljnika in ministra obrambe se ne sliši. Kje so stranke, ki imajo tako idealno oblikovan predvolilni program glede socialne politike? In kje so gospodje poslanci, ki smo jih volili?

Če vzamemo invalida II. kategorije, mu sedanji predlog zakona zmanjšuje osnovo za 15.500, dodatek za pomoč in postržbo za 50%, torej za 46.300, in ukinja ortopedski dodatek v znesku 23.882 tolarjev. In to naj bi bil cilj zakona, "v prilagoditvi teh oseb sodobnim principom invalidskega varstva", kot trdi predlagatelj in vlada.

- Invalidski dodatek se po čl. 42 zmanjša od 50% na 45%.

- Osnova za odmero družinske invalidnine se po čl. 62 zmanjša od

70% na 60%, za umrlega invalida od I. do III. kat. od 20% na 15%, od IV. do VII. kat. pa od 10% na 7,5%. Potrebno je poudariti, da je poleg tega zmanjšana tudi osnova.

- V čl. 77 predlog opredeljuje Ministrstvo za delo, da izda 11 podzakonskih aktov. V svetu je praksa, da brez soglasja urada za veterane in invalide ni mogoče izdati predpisa, mi pa smo dobili odgovor od ministrstva, da je to strokovno delo, da ni predpisa, ki bi jih obvezoval na konsultacijo z "zainteresiranimi", ali da bodo izjemoma dali na vpogled, ne pa na pripombo.

- V čl. 79 se uveljavlja načelo, da "pravice po tem zakonu gredu upravičencu od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve". Svetovna in zgodovinska praksa je, da pravice tečejo od dneva ranje-

Civilni invalidi vojne Slovenije, zbrani na protestnem zborovanju 9. oktobra 1995 v Kopru, sprejemamo

PROTESTNO IZJAVO

Civilni invalidi vojne Slovenije z vsemi svojimi družinskimi člani in prijatelji odločno protestiramo proti vsem vrstam jedrskih poskusov v vojne namene tako pri nas kot drugod po svetu.

Zahtevamo tudi takojšnjo ustavev proizvodnje in uporabe pehotnih min, ki vsako leto v svetu povzročijo okrog 20.000 takih invalidov, kot smo mi.

Udeleženci protestnega zborovanja

nja, saj ni primera ne v zgodovini ne pri nas, da je ranjenec, ki je izgubil npr. nogo, isti dan na fronti vložil zahtevo za invalidnino, da ne govorimo o slučaju, ko je borec padel in so o tem svoji obveščeni po koncu vojne.

- V čl. 87 je rečeno, da se bo v bodoče invalidnina izplačevala za nazaj, predlagatelj trdi, da se sedaj prejema vnaprej, kot da živi kje vojni invalid, ki je dobil invalidnino, predno je bil ranjen! Ali je res potrebno dokazovati, da so prve invalidnine bile izplačane konec I. 1946, a mnogi ranjeni 1941 ali 1942, pa tudi kdor je bil ranjen zadnji dan vojne, je čakal skoraj dve leti.

- V čl. 9 predloga je določeno, da ima pravico do varstva zakonec, če ga je invalid ali padli borec preživljal "vsaj zadnje leto pred smrtjo", in starši, če jih je "preživljal vsaj zadnje leto pred smrtjo". Zaman so argumenti, da sedaj ni vojna, a regrut ima 18 let, torej ne more imeti staža v zakonu, še bolj absurdno pa je, da mladenič, ki komaj konča srednjo šolo, ima staž preživljanja staršev.

- Od vsega pa je najbolj sporen čl. 120, v katerem je določeno, da državljani Slovenije, ki je imel po predpisih RS ali pa drugih republik bivše SFRJ 25.6.1991 status in pravice vojaškega invalida ali civilnega invalida vojne, "obdrži status vojnega invalida, pravice pa ob pogojih v obsegu, predpisanih po tem zakonu". To stališče je v nasprotju z več temeljnimi dokumenti R Slovenije:

1. Ustavni zakon RS v čl. 18 jasno določa, da RS prevzema vse pravice vojnih invalidov "v obsegu pod pogoji, kot so jih določali predpisi bivše SFRJ". Torej sprememba na slabše je kršitev 18. čl. ustavnega zakona.

Borke organizirajo srečanja

6. oktobra so se dobile ženske, aktivistke ZZB dolenske regije, na Suhorju, 15. oktobra pa v Dobrnihu

SUHOR - 6. oktobra je bilo v Kulturnem domu na Suhorju srečanje aktivna žensk, aktivistk ZZB dolenske regije na Suhorju v Beli krajini. Zbor je povezovala in vodila Marija Erštetova, ki je poleg udeležencev še posebej pozdravila vse gostje: Sonjo Lokar, Angelco Ziberna, dr. Zoro Konjajev, predstavnico ZZB Metlika, predsednico upokojencev Suhorja in druge.

Sonja Lokar je udeleženice seznanila s potekom ženskega kongresa v Pekingu, z razmerami, v kakršnih še živijo ženske po svetu,

2. Ustavno sodišče je s svojim aktom na seji 20.1.1994 oblikovalo naslednje stališče: "Republika Slovenija je z 18. čl. ustavnega zakona... prevzela varstvo... vojaških invalidov... v obsegu in pod pogoji, ki so jih do njegove uveljavitve določali predpisi bivše SFRJ. Ta obveznost velja tudi po sprejetju nove Ustave, namreč spremeniti je ne bo mogel niti zakon, katerega pripravo je državni zbor že naložil

• Ali je mogoče, da minister za zakonodajo soglaša z vsem tem? Sicer pa vojni invalidi ne zahtevamo ničesar razen spoštovanja člena 18 ustavnega zakona in stališča, ki ga je uredno razglasilo ustavno sodišče. Menda ne bomo porinjeni v pozicijo, da nam je ostala le še aktivnost, kakršne si nihče od nas invalidov ne želi, saj to ne bo prispevek ugledu naše države.

vladi spremeni v tem smislu, da bi odvezal ali omejil pravice, pridobljene v obsegu in pod pogoji, določenimi v 18. čl. ustavnega zakona, ki jamči njihovo varstvo.

3. V čl. 160 Ustave piše: "Državni zbor je vezan za mnenje ustavnega sodišča 2. To mnenje ustavnega sodišča je objavljeno v Uradnem listu RS št. 9 od 23.2.1994, str. 510.

LADO KOČIJAN
član IO vojnih invalidov Slovenije

TABOR SKD V CELJU

Letošnjega 6. tabora SKD v Celju, ki je bil 15. oktobra, so se udeležili tudi člani in simpatizerji SKD iz Dolenske in Bele krajine, ki so tja prispeli z avtobusi in osebnimi avtomobili. Udeleženci tabora so nedeljsko srečanje začeli na glavnem trgu, kjer so se udeležili sv. maše. Po maši pa so odšli na osrednji prireditveni prostor Celjskega sejma, in ga dodobra napolnili. V imenu gostitelja je navzoče najprej pozdravil predsednik OO SKD Celje Lojze Oset, ki je ob pomoči Glavne tajništva SKD poskrbel za odlično organizacijo kongresa.

Na taboru je potekal pod naslovom Slovenija v srcu, glavni govornik pa je bil predsednik SKD Lojze Peterle. Poudaril je, da je Evropska unija naš ključni cilj - to je vključevanje v Evropsko zvezo, brez zaostajanja za vzhodno Evropo, ter da je sedaj čas trgatve pa tudi čas setve. Kdor drži plug, naj se ne ozira nazaj. SKD je politična sredina mladosti - izkušnosti za prihodnost, ki se lahko pohvali z rezultati dosedanjega dela in ima jasne cilje za prihodnost.

ALOJZ TURK

SPET MED PRVIMI

LOŠKI POTOK - Znano je, da potiški gasilci na raznih tekmovanjih zasedajo dobra, če ne vedno prva mesta. V nedeljo, 8. oktobra, so tekmovali tudi na regijskem tekmovanju v Stični. Prvo mesto so zasedle pionirke iz GD Hrib, ki jih vodi Rudi Kordiš, skupina iz GD Retje pod vodstvom mentorja Lavriča pa četrto mesto, s katerim so glede na število ekip izredno zadovoljni.

A. K.

• Po afektih smo omejene živali. Imamo pa velike možgane. (Muschg)

LIČKANJE - PRIJETNA DRUŽABNA PRIREDITEV - Ob koncu prejšnjega tedna je turistično društvo Dolenjske Toplice za svoje člane in tudi za goste zdravilišča na Jakopčevem podu pripravilo stari ljudski običaj ličkanje, ki so ga združili s petjem in plesom. Udeleženci so se malce podprli tudi s pečenicim kostanjem in dobrim sladkim moštom. Na sliki: ličkarji pri svojem delu, ki je trajalo skoraj dve uri. (Besedilo in slika: Slavko Dokl)

RAZSTAVA STARIH SORT SADJA - V torek, 10. oktobra, dopoldan je bila v Likovnem salonu v Kočevju otvoritev razstave starih sort sadja. Pripravila jo je Kmetijska svetovalna služba iz Kočevja, na njej pa so z likovnimi izdelki sodelovali tudi učenci obeh mestnih osnovnih šol in otroci iz vrta Čebelica. Med gosti, ki so spregovorili o pomenu ohranjanja starih sadnih sort, so bili strokovnjaki s Kmetijskega inštituta za področje sadjarstva: Tine Benedičič (na sliki), Matej Stopar in Milena Jazbec. Pohvalo za dobro organizirano razstavo, katere namen je zbiranje starih sort sadja za nadaljnjo selekcijo in kržanje pa tudi popularizacija domačega sadja kot oblika pomoči kmetom, da bi se začeli bolj tržno obnašati, je tako kot večina govorikov izrekel delavki kočevske svetovalne službe Ani Ogorelec tudi direktor Kmetijskega zavoda Ljubljana Jože Lužovec. Razstavo, ki jo je Društvo podeželskih žena Kočevske popestrilo z bogato ponudbo jedi in pijače, pripravljene iz domačega sadja, je odprl kočevski župan Janko Veber. (Foto: M. L.-S.)

V STIČNI O POMOČI NEMOČNIM - V cistercijskem samostanu v Stični se je 14. oktobra končal dvodnevni seminar. Organiziral ga je škofjski Karitas iz Ljubljane, ki deluje že pet let. Seminarja pod gestom "Kako pomagati nemočnim ljudem" se je udeležilo 55 vodij župnijskega Karitasa, vodil pa ga je nekdanji direktor švicarskega Karitasa Fridolin Kissling. Največ časa so posvetili problemu strokovnega svetovanja na vseh področjih in vprašanju pridobitve prostovoljnih delavcev. Kot pereč problem pa se je izkazalo tudi medsebojno informiranje med slovenskim, škofjskim in župnijskim Karitasom. (Foto: J. Hartman)

SOĐELOVANJE LOVCEV Z OBEH STRANI MEJE - Lovska družina Suhor ima najdaljšo mejo s hrvaškimi lovskim društvom "Lisica" iz Radotovičev. Četudi ju loči državna meja, lovci dobro sodelujejo, kar potrjujejo tudi tradicionalna prijateljska srečanja, kakršna je bilo minulo soboto na Brezovici, ko sta se srečala izvršilna odbora obeh družin. Tokrat je beseda tekla o staležu divjadi in o nadaljnjem sodelovanju, slovenski lovci pa so poudarili, da pogrešajo novo lovsko zakonodajo, ki jo Hrvati že imajo. Na fotografiji: udeleženci srečanja, med njimi (stojijo v prvi vrsti od leve proti desni): Janez Videtič, predsednik lovske zveze Bele krajine, ter predsednika LD Radotovič Dako Bulič in LD Suhor Stanislav Plavec. (Foto: M. B.-J.)

Nova stranka upokojencev!

V mestni občini Novo mesto v ustanavljanju Demokratična stranka upokojencev Slovenije (DeSUS)

NOVO MESTO - Odnos političnih strank na oblasti do upokojencev nas sili, da organiziramo svojo politično stranko. V nenehno ponavljajočih se predlogih in ukrepih vlade za omejitve naših pravic se odraža težnja, naj bi glavno breme družbene preobrazbe na svoja ramena prevzeli upokojenci. Glavna naloga stranke je ohraniti oziroma povečati pravice upokojencev in invalidov in sodelovati pri pripravi in sprejemu bodočega pokojninskega sistema.

Želimo močnejše zastopstvo v državnem zboru in občinskem svetu, zato je v interesu vseh nas, ne glede na politično in ideološko opredelitev, da se zaradi skupnih interesov v večjem številu vključujemo v svojo stranko DeSUS. Ne nasedajmo predvolilnim obljubam drugih strank! Na volitvah v državni zbor in občinski svet bomo nastopili z našimi kandidati, da bomo lahko neposredno odločali o položaju in pravicah upokojencev in invalidov.

Pokojnina je trajno pridobljena pravica vsakega posameznika in je ni mogoče enostransko spreminjati. Financiranje po-

kojnin temelji na načelu medgeneracijske pogodbe, kar pomeni, da zaposleni v obliki prispevka pokrivajo tekoče izplačevanje pokojnin. Spremembe pokojninskega sistema ne smejo posegati v pravice že upokojene generacije. V odnosu do zaposlenih nečemo in ne terjamo nikakršnih izjem, zagovarjamo veljavni zakon o soodvisnosti plač in pokojnin. DeSUS se zavzema za pravice vseh upokojencev in lahko prispeva k odpravi razcepljenosti slovenske družbe. Nimamo še dovolj politične moči, imamo pa dovolj politične modrosti in izkušenj, da prispevamo svoj delež k večji enotnosti Slovencev na "poti v Evropo".

Upokojenci se lahko včlanijo v stranko s podpisom pristopne izjave v pisarni Društva upokojencev v Novem mestu v Citalniški ulici ob ponedeljkih, sredah in petkih med 8. in 12. uro. Informacije dobite po telefonu 21 240. V novembru bomo organizirali ustanovni zbor stranke mestne občine Novo mesto.

Upokojenci, združimo sile!
INICIATIVNI ODBOR
DeSUS
NOVO MESTO

TELEVIZIJSKI SPORED

Televizija si pridržuje pravico do morebitnih sprememb sporedov!

ČETRTEK, 19. X.

SLOVENIJA 1
 8.45-9.30 TELETEKST
 9.30 VIDEO STRANI
 10.00 TEDENSKI IZBOR LOKOMOTIVA
 9.35 BATMAN, amer. naniz., 2/32.
 10.00 4 X 4, ODDAJA O ŽIVALIH IN LJUDEH
 10.45 ODKRIVANJE ZEMLJE, amer. izobraž. serija, 22/26
 11.15 PO DOMAČE POROČILA
 12.00 PODOBA PODOBE, ponov.
 12.50 TEDENSKI IZBOR FRANČIŠEK ASIŠKI, 3. oddaja
 15.50 PRIMER PARAGON, švedska drama, 3/3
 17.00 DNEVNIK 1
 17.10 OTROŠKI PROGRAM ŽIV ZAV
 18.00 LAHKO NOČ, LJUBICA, 3. epizoda angl. naniz.
 18.30 UMETNIKI ZA SVET KOLO SREČE, TV IGRICA
 19.10 RISANKA
 19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
 20.05 PRIMER ZA DVA, nem.-avstij.-švic. naniz., 7/10
 21.15 TEDNIK
 22.00 NIKARI, oddaja o prometu
 22.10 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
 22.20 ŽARIŠČE
 22.30 SOVA
 ALFRED HITCHCOCK VAM PREDSTAVLJA, amer. naniz., 13/22
 POROČEVALKA S SODIŠČA, nem. naniz., 1/13

SLOVENIJA 2
 12.50 Video strani - 13.00 Euronews - 15.00 Umetniki za svet - 15.10 Evrogol - 16.10 Tedenski izbor: Lahko noč ljubica, 2. epizoda angl. naniz. - 16.40 Sova (ponov.): Noro zaljubljen, amer. naniz., 4/22; 17.10 Med vrsticami zakona, angl. naniz., 10/10 - 18.00 Regionalni program - 18.45 Znanje za znanje - 19.15 Tok, tok, kontaktna oddaja za mladostnike - 20.05 Večerni ples - 21.10 Umetniški večer - 22.15 Pisave - 22.30 Pozdravljena, Babilonija, italij.-franc. naniz., 1/13
 0.45 Umetniki za svet, ob 50. letnici OZN

KANAL A
 10.00 Video strani - 10.00 Novice - 10.10 TV prodaja - 10.25 Luč svetlobe (ponov. 536. dela amer. nadalj.) - 11.15 Brlog (ponov. 15. dela špan. naniz.) - 11.45 Benny Hill (ponov. 23. dela angl. naniz.) - 12.00 Novice - 12.20 TV prodaja - 12.35 Video strani - 16.00 Novice - 16.35 Dance session (ponov.) - 17.05 Drakula (14. del amer. naniz.) - 17.30 Sirene (ponov. 6. dela) - 18.20 Sreča - 19.00 Novice - 19.10 Luč svetlobe (537. del amer. nadalj.) - 20.00 Riff Raff (angl. film) - 21.35 Dežurna lekarna (47. del špan. hum. naniz.) - 22.05 Magnetoskop (glas. oddaja film) - 23.00 Novice - 23.05 TV prodaja

HTV 1
 7.40 TV spored - 7.55 Poročila - 8.00 Dobro jutro - 10.00 Poročila - 10.05 Izobraževalni program - 11.30 Program za otroke in mladino - 12.00 Poročila - 12.15 Ljubezni (serija) - 12.45 Sledge Hammer (hum. serija) - 13.10 Dok. serija - 14.00 Zgodbe iz Rima (brit. film) - 15.35 Izobraževalni program - 16.30 Hrvaška danes - 17.30 Santa Barbara (serijski film) - 18.15 Kolo sreče - 18.50 Hrvaška danes - 19.30 Dnevnik, šport, vreme - 20.15 Zabavni program - 21.10 Kultura na krajini - 22.20 Moč denarja - 22.30 Dnevnik - 22.50 Slika na sliko - 23.20 Sanje brez meja

PETEK, 20. X.

SLOVENIJA 1
 8.45-9.30 TELETEKST
 9.30 VIDEO STRANI
 10.00 TEDENSKI IZBOR GREŠTE Z NAMI V ŽIVALSKI VRT
 9.30 OTROČI SIRNEGA SVETA, amer. dok. naniz., 3/26
 9.55 ROKA ROCKA
 10.55 BOJ ZA OBSTANEK, angl. dok. serija, 3/8
 11.45 ZNANJE ZA ZNANJE
 12.10 ALICA, evropski kulturni magazin
 12.50 POROČILA
 LJUBEZENSKE IZJAVE, ponov. italij. film
 17.00 DNEVNIK 1
 17.10 OTROŠKI PROGRAM UČIMO SE ROČNIH USTVARJALNOSTI, 41. oddaja
 17.25 HEATHCLIFF, risana serija, 7/21
 18.00 LAHKO NOČ LJUBICA, 4. epizoda angl. naniz.
 18.30 UMETNIKI ZA SVET
 18.45 HUGO - TV IGRICA
 19.10 RISANKA
 19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
 20.05 POGLEJ IN ZADENI
 21.40 TURISTIČNA ODDAJA

Št. 42 (2410), 19. oktobra 1995

22.00 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
 22.20 ŽARIŠČE
 22.40 SOVA
 FRASIER, amer. naniz., 7/22
 23.10 POROČEVALKA S SODIŠČA, nem. naniz., 2/13
 0.00 TETOVRANJE, kan film

SLOVENIJA 2
 11.30 Video strani - 12.05 Tedenski izbor: Umetniki za svet, ob 50. letnici OZN; 12.15 Forum; 12.30 Učitelj, franc. nadalj., 3/24; 13.20 Omizje; 15.20 Osmi dan; 16.10 Lahko noč ljubica, 3. epizoda angl. naniz. - 16.40 Sova (ponov.): Alfred Hitchcock vam predstavlja (13/22); 17.10 Poročevalka s sodišča, nem. naniz., 1/13 - 18.00 Regionalni studio Koper - 18.45 Svetovni poslovni utrip - 19.15 Spin - 20.05 Azijska magistrala, jap. dok. serija, 1/5 - 21.05 Zadnja mafajska poroka, amer. nadalj., 3/4 - 21.50 Pot v Damask, gledališka priredba - 23.10 Video na Slovenskem - 0.50 Umetniki za svet, ob 50. letnici OZN

KANAL A
 7.00 Video strani - 10.00 Novice - 10.10 TV prodaja - 10.25 Luč svetlobe (ponov. 537. dela amer. nadalj.) - 11.15 Drakula (ponov. 14. dela amer. naniz.) - 11.40 Magnetoskop (ponov.) - 12.00 Novice - 12.55 Video strani - 16.00 Novice - 17.30 TV prodaja - 17.45 Brlog (16. del špan. naniz.) - 18.15 Dežurna lekarna (ponov. 47. dela špan. naniz.) - 19.00 Novice - 19.05 Risanka - 19.10 Luč svetlobe (538. del amer. nadalj.) - 20.00 To trapašo življenje (7. del amer. naniz.) - 20.50 Dve Roccovi materi (1. del italij. filma) - 22.25 Riff Raff (ponov. filma) - 0.00 TV prodaja

HTV 1
 7.40 TV spored - 7.55 Poročila - 8.00 Dobro jutro - 10.00 Poročila - 10.05 Izobraževalni program - 11.30 Program za otroke in mladino - 12.00 Poročila - 12.15 Ljubezni (serija) - 12.45 Sledge Hammer (hum. oddaja) - 13.10 Dok. serija - 14.00 Potovanje v vzhod (amer. film) - 15.35 Izobraževalni program - 16.30 Hrvaška danes - 17.30 Santa Barbara (serijski film) - 18.15 Kolo sreče - 18.50 Dok. oddaja - 19.30 Dnevnik, vreme, šport - 20.15 Dokumentarna serija - 21.05 Glasbena oddaja - 21.50 Dok. oddaja - 22.20 Poročila - 22.40 Slika na sliko - 23.10 Ameriški film - 0.40 Sanje brez meja

HTV 2
 16.00 TV koledar - 16.10 Slika na sliko - 16.55 Jazz - 18.00 Serija (4/6) - 18.55 Košarka (prenos iz Londona) - 21.35 "Across The Pacific" (amer. film) - 23.10 Dok. film - 0.40 Cro pop rock

SOBOTA, 21. X.

SLOVENIJA 1
 7.15-0.35 TELETEKST
 7.30 VIDEO STRANI
 7.55 TEDENSKI IZBOR: RADOVEDNI TAČEK
 8.10 UČIMO SE ROČNIH USTVARJALNOSTI
 8.25 BEG
 8.35 POD KLOBUKOM
 9.25 OGLEJMO SI!, angl. dok. serija, 1/12
 9.50 TOK, TOK, kontaktna oddaja za mladostnike
 10.35 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
 11.05 DEČEK S KAMELAMI, avstral. risani film

12.10 GORE IN LJUDJE
 13.00 POROČILA
 13.05 VEČERNI GOST, ponov.
 14.20 TEDENSKI IZBOR: MALO ANGLEŠČINE, PROSIM
 14.35 TEDNIK
 15.20 POGLEJ IN ZADENI
 17.00 DNEVNIK 1
 17.10 OTROŠKI PROGRAM MAJKEN, šved. nadalj., 3/3
 18.00 BOJ ZA OBSTANEK, angl. poljudnoznan. serija, 4/8
 18.50 HUGO - TV IGRICA
 19.10 RISANKA
 19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
 19.50 UTRIP
 20.10 VESELE ZGODBE IZ ZAKONKEGA ŽIVLJENJA - NE SPREHAJAJ SE NO VENDAR ČISTO NAGA, serija, 3/5
 21.00 SKRIVNOSTNI SVET ARTHURJA CLARKA, angl. dok. serija, 3/13
 21.45 OZARE
 22.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT
 22.25 GRACE NA UDARU, amer. naniz., 7/26
 22.50 MOŽ, KI JE LJUBIL RDEČELASKE, angl. film
 0.20 SOVA
 TIČEK VRAŽIČEK, angl. animirana serija, 8/12

SLOVENIJA 2
 7.50 Video strani - 8.00 Euronews - 8.40 Človek sveta filma in glasbe - 10.30 Tedenski izbor: Primer za dva (ponov.); 11.35 Turistična oddaja; 11.50 Lahko noč ljubica, 4. epizoda angl. naniz. - 12.20 Sova (ponov.): Frasier, amer. naniz., 7/22; 12.50 Poročevalka s sodišča, nem. naniz., 2/13; 13.40 Videošpon - 14.25 Alpe-Donava-Jadran - 16.00 Mojstri, 7. oddaja - 15.55 Športna sobota (vaterpol, posnetek iz Kranja; Košarka, prenos iz Londona) - 19.30 Karaoke - 20.30 Resnični zahod, amer. dok. serija, 1/6 - 21.20 Vincent, Francois, Paul in drugi, franc. film - 23.15 Kronika Borštnikovega srečanja - 23.15 Sobotna noč

KANAL A
 7.00 Video strani - 8.05 TV prodaja - 8.20 Kaličopko (ponov. otroška oddaja) - 9.20 Poslednji Mohikanec (ponov.) - 10.15 Imamo jih radi (ponov. oddaja o živalih) - 11.00 Kino, kino, kino (ponov. oddaja o filmu) - 11.35 Večni krog (ponov.) - 12.25 Video strani - 16.40 Vreme - 17.00 Splošna praksa (ponov. 43. dela avstral. naniz.) - 17.55 Ključ divjine (ponov. 4. dela nem. naniz.) - 19.00 Vreme - 19.05 Risana serija - 19.30 Angleški vrt (dok. oddaja) - 20.00 Vreme - 20.05 Splošna praksa (44. del avstral. naniz.) - 21.00 Dve Roccovi materi (2. del italij. filma) - 22.40 Vreme - 22.45 Dve Roccovi materi (ponov. 1. dela) - 0.45 Erotični film

KINO
 (ponov. oddaja o filmu) - 11.35 Večni krog (ponov.) - 12.25 Video strani - 16.40 Vreme - 17.00 Splošna praksa (ponov. 43. dela avstral. naniz.) - 17.55 Ključ divjine (ponov. 4. dela nem. naniz.) - 19.00 Vreme - 19.05 Risana serija - 19.30 Angleški vrt (dok. oddaja) - 20.00 Vreme - 20.05 Splošna praksa (44. del avstral. naniz.) - 21.00 Dve Roccovi materi (2. del italij. filma) - 22.40 Vreme - 22.45 Dve Roccovi materi (ponov. 1. dela) - 0.45 Erotični film

HTV 1
 8.30 TV spored - 8.45 Poročila - 8.50 Ameriški mladinski film - 10.30 Program za otroke in mladino - 12.00 Poročila - 12.15 Ljubezni (serija) - 12.45 Dokumentarna oddaja - 13.15 Charlie Brown, animirani film - 14.35 Poročila - 16.40 Poirrot (serija) - 17.30 Prizma - 18.30 Televizija o televiziji - 19.15 V začetku je bila Beseda - 19.30 Dnevnik, šport, vreme - 20.15 Ulica zločina (amer. film) - 21.50 Glasbena oddaja - 22.35 Dnevnik - 22.55 Slika na sliko - 23.25 Sanje brez meja

HTV 2
 14.55 TV koledar - 15.05 Slika na sliko - 15.50 Kulturna krajina - 16.55 Košarka - 19.30 Dnevnik, vreme šport - 20.15 Korak za korakom (hum. serija) - 20.40 Rezerviran čas - 22.15 Nočna izmena: Severna obzorja (serija); Črna kača (hum. serija); 23.40 "The Awakening" (amer. film)

NEDELJA, 22. X.

SLOVENIJA 1
 8.15-0.15 TELETEKST
 8.30 VIDEO STRANI
 8.45 OTROŠKI PROGRAM ŽIV ZAV ponov.
 9.30 ČEBELICA MAJA
 9.55 SAMO ZA PUNCE, ponov. amer. naniz., 1/13
 10.25 MAJKEN, ponov. zadnjega dela šved. nadalj.
 11.05 GRACE NA UDARU, ponov. amer. naniz., 7/26
 11.30 OBZORJE DUHA
 12.00 SVET DIVJIH ŽIVALI, angl. poljudnoznan. serija, 16/16
 12.30 LJUDJE IN ZEMLJA
 13.00 POROČILA
 13.05 TEDENSKI IZBOR KARAOKE
 14.05 ZA TV KAMERO
 14.20 POLICISTI SRCEM, avstral. naniz., 11/26
 15.10 BEDRCA ALI PERUTNIČKE, fran. film
 17.00 DNEVNIK 1
 17.10 PO DOMAČE
 18.50 HUGO - TV IGRICA
 19.05 RISANKA
 19.18 LOTO
 19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
 19.52 ZRCALO TEDNA
 20.10 NEDELJSKIH 60
 21.15 KAVBOJKE, angl. dok. oddaja
 22.10 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
 22.25 SOVA: MOŽ Z MASKO, nem. nadalj., 3/4
 POROČEVALKA S SODIŠČA, nem. naniz., 3/13

SLOVENIJA 2
 Opomba: Badminton 16.30 do 17.30; Tanaka - F1 17.30 do 19.15
 8.50 Video strani - 8.00 Naša pesem - 8.30 Tedenski izbor: Spin; 9.15 V vrtincu; 10.00 Objem, ob 30-letnici umetniškega dela Voja Vidmarja; 10.55 Zadnja mafajska poroka, amer. nadalj., 3/4; 11.40 Vesele zgodbe iz zakonskega življenja, 3/5 - 12.25 Euronews - 16.30 Športna nedelja - 19.30 Dnevnik, vreme, šport - 19.52 Zrcalo tedna - 20.10 Biblija - 20.40 Plen, angl. film

KANAL A
 8.05 Risani film - 9.00 Kaličopko (otročka oddaja) - 10.00 Muppet show, 7. del - 10.30 Imamo jih radi (oddaja o živalih) - 11.15 Epikurejske zgodbe (oddaja o slov. gostilnah) - 11.30 Zametne vrtnice (glas. čestitke B. Kopitarja) - 12.20 Video strani - 16.15 Vreme - 16.20 Muppet show (ponov.) - 16.50 Karma (ponov.) - 18.00 Billie Holiday (dok. oddaja) - 19.00 Vreme - 19.05 Risana serija - 19.30 Burleska - 20.00 Vreme - 20.05 Ključ divjine (5. del nem. naniz.) - 20.55 Kino, kino, kino (oddaja o filmu) - 21.30 Igra brez konca (3. del angl. filma) - 22.15 Vreme - 22.20 Dve Roccovi materi (ponov. 2. dela)

PONEDELJEK, 23. X.

SLOVENIJA 1
 9.15-0.05 TELETEKST
 9.30 VIDEO STRANI
 10.00 MALO ANGLEŠČINE, PROSIM
 10.15 TEDENSKI IZBOR KAPITAN POWER, amer. naniz., 18/22
 10.40 SVETOVNI POSLOVNI UTRIP
 11.05 VINCENT FRANCOIS, PAUL IN DRUGI, franc. film
 13.00 POROČILA
 13.05 ŠPORTNI PREGLED, ponov.
 15.30 TEDENSKI IZBOR KRONIKA BORŠTNIKOVEGA SREČANJA
 14.50 UMETNIŠKI VEČER
 15.50 OBZORJE DUHA
 16.20 DOBER DAN, KOROŠKA
 17.00 DNEVNIK 1
 17.10 OTROŠKI PROGRAM RADOVEDNI TAČEK
 17.25 OGLEJMO SI!, angl. dok. serija, 2/12
 18.05 SIMPSONOVI, amer. naniz., 3/48
 18.30 UMETNIKI ZA SVET

18.45 ABC - ITD., TV IGRICA
 19.10 RISANKA
 19.18 ŽREBANJE 3 X 3
 19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
 20.05 KAREL VELIKI, franc. nadalj., 3/5
 21.00 PRAVIČNOST NA PREIZKUŠNJI
 22.00 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
 22.20 ŽARIŠČE
 22.40 SOVA
 SEINFELD, amer. naniz., 17/18
 POROČEVALKA S SODIŠČA, nem. naniz., 4/13

SLOVENIJA 2
 12.50 Video strani - 13.00 Euronews - 14.45 Tedenski izbor: Umetniki za svet; 14.55 Utrip; 15.10 Zrcalo tedna - 15.20 Nedeljskih 60 - 16.20 Rdeči alarm, franc. nadalj., 3/4 - 17.10 Sova: Poročevalka s sodišča, nem. naniz., 3/13 - 18.00 Regionalni studio Maribor - 18.45 Že veste - 19.00 Sedma steza - 20.05 Mladost brez odvisnosti, posnetek - 20.55 Ellington, angl. drama - 22.25 Studio City - 23.35 Brane Rončel iz odra

KANAL A
 7.00 Video strani - 10.10 TV prodaja - 10.25 Luč svetlobe (ponov. 538. dela) - 11.15 Brlog (ponov. 16. dela špan. naniz.) - 11.45 Zametne vrtnice (ponov.) - 12.35 TV prodaja - 12.50 Video strani - 16.45 Drakula (15. del amer. naniz.) - 17.10 To trapašo življenje (ponov. 7. dela) - 18.00 Košarkarsko prvenstvo prve lige - 19.00 Novice - 19.10 Luč svetlobe (539. del amer. nadalj.) - 20.00 Zlata dekleta (8. del amer. hum. naniz.) - 20.30 Prizori iz zakonskega življenja (amer. film) - 22.05 Rodeo (glas. oddaja) - 23.00 Novice - 23.05 Košarkarsko prvenstvo prve lige (ponov.) - 23.50 TV prodaja

TOREK, 24. X.

SLOVENIJA 1
 9.45-0.15 TELETEKST
 10.00 VIDEO STRANI
 10.25 TEDENSKI IZBOR VOLK IN KOZLIČKI, lutkovna igrica
 10.45 AMELINI ŠOLSKI PRAZNIKI
 11.05 PLEN, angl. film
 12.45 ŽE VESTE
 13.00 POROČILA
 13.05 TEDENSKI IZBOR SEDMA STEZA SOBOTNA NOČ, ponov.
 16.20 MOSTOVI
 17.00 DNEVNIK
 17.10 OTROŠKI PROGRAM SAMO ZA PUNCE, amer. naniz., 2/13
 17.30 KOLINE
 18.00 LAHKO NOČ, LJUBICA, 5. epizoda angl. naniz.
 18.30 UMETNIKI ZA SVET
 18.45 KOLO SREČE - TV IGRICA
 19.10 RISANKA
 19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
 20.05 UČITELJ, franc. nadalj., 4/24
 21.00 OSMI DAN
 22.00 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
 22.20 ŽARIŠČE
 22.40 POSLOVNA BORZA
 22.50 SOVA
 KO SE SRCA VNAMEJO, amer. naniz., 3/20
 POROČEVALKA S SODIŠČA, nem. naniz., 5/13

SLOVENIJA 2
 12.50 Video strani - 13.00 Euronews - 14.00 Tedenski izbor: Malo angleščine, prosim; 14.15 Kavbojke, belg. dok. oddaja; 15.10 Studio City; 16.20 Simpsonovi, amer. naniz., 3/48 - 16.45 Sova (ponov.): Seinfeld, amer. naniz., 17/18; 17.10 Poročevalka s sodišča, angl. naniz., 4/13 - 18.00 Regionalni program - 18.45 Iz življenja za življenje - 19.15 Videošpon - 20.05 R&R - 20.25 Zelena ura - 20.55 Roka rocka - 21.55 Kronika Borštnikovega srečanja - 22.15 Svet poročila - 23.45 Druga Evropa, angl. dok. nadalj., 4/6

KANAL A
 7.00 Video strani - 10.10 TV prodaja - 10.25 Luč svetlobe (ponov. 539. dela amer. nadalj.) - 11.15 Drakula (ponov. 15. dela amer. naniz.) - 11.45 Državnik novega kova (ponov. 5. dela angl. naniz.) - 12.10 TV prodaja - 12.30 Video strani - 16.55 Brlog (17. del špan. naniz.) - 17.25 Rodeo (ponov. glas. oddaja) - 18.20 Risana serija - 19.00 Novice - 19.10 Luč svetlobe (540. del amer. nadalj.) - 20.00 Hermanova glava (8. del amer. naniz.) - 20.30 Zgodovina amer. podjetništva (dok. serija) - 21.00 Maručini kristali (vedeževanje v živo) - 21.30 Državnik novega kova (6. del angl. naniz.) - 22.00 Živeti danes (1. oddaja) - 22.35 Benny Hill (24. del angl. hum. naniz.) - 23.00 Novice - 23.05 TV prodaja

SREDA, 25. X.

SLOVENIJA 1
 9.45-0.10 TELETEKST
 10.00 VIDEO STRANI
 10.15 TEDENSKI IZBOR COBI IN PRIJATELJI, špan. risana serija, 7/13
 10.40 AZIJSKA MAGISTRALA, jap. dok. serija, 1/5
 11.40 IZ ŽIVLJENJA ZA ŽIVLJENJE
 12.05 SKRIVNOSTNI SVET ARTHURJA CLARKA, angl. dok. serija, 3/13
 12.30 ALPE-DONAVA-JADRAN
 13.00 POROČILA
 14.45 TEDENSKI IZBOR KRONIKA BORŠTNIKOVEGA SREČANJA
 15.05 BIBLIJA
 15.35 POT V DAMASK, gledališka predstava
 17.00 DNEVNIK 1
 17.10 OTROŠKI PROGRAM
 18.00 LAHKO NOČ, LJUBICA, 6. epizoda angl. naniz.
 18.30 UMETNIKI ZA SVET
 18.45 KOLO SREČE - TV IGRICA
 19.10 RISANKA

19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
 20.05 FORUM
 20.30 SLOVENSKE NOVELE - NAPOVEDOVANJE OGNJA
 22.05 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
 22.25 ŽARIŠČE
 22.45 SOVA
 NORO ZALJUBLJENA, amer. naniz., 5/22
 POROČEVALKA S SODIŠČA, nem. naniz., 6/13

SLOVENIJA 2
 Opomba: Maribor: Košarka 20.05 do 21.30; PEP v košarki 21.30 do 22.10
 12.50 Video strani - 13.00 Euronews - 14.50 Zgodbe iz školjke - 15.25 Tedenski izbor: Karel Veliki, fran. serija, 3/5; 16.15 Lahko noč, ljubica, 5. epizoda angl. naniz. - 16.45 Sova (ponov.): Ko se srca vnamejo, amer. naniz., 3/20; 17.10 Poročevalka s sodišča, nem. naniz., 5/13 - 18.00

RPL - Studio Luwigana - 18.45 Odkrivanje zemlje, amer. izobr. serija, 23/26 - 19.15 V vrtincu - 20.05 Športna sredi - 22.10 Omizje

KANAL A
 7.00 Video strani - 10.10 TV prodaja - 10.25 Luč svetlobe (ponov. 540. dela) - 11.15 Brlog (ponov. 17. dela špan. naniz.) - 11.45 Benny Hill (ponov. 24. dela angl. hum. naniz.) - 12.00 Novice - 12.20 TV prodaja - 12.35 Video strani - 16.00 Novice - 17.35 TV prodaja - 17.50 Drakula (16. del amer. naniz.) - 18.15 Zgodovina amer. podjetništva (ponov.) - 19.00 Novice - 19.10 Luč svetlobe (541. del) - 20.00 Sirene (7. del amer. naniz.) - 20.50 Unpato - 21.55 Dance session (oddaja o plesu) - 22.30 Benny Hill (25. del angl. hum. naniz.) - 23.00 Novice - 23.05 Epikurejske zgodbe (ponov. oddaja o slov. gostilnah) - 23.20 TV prodaja

DRAGATUŠCI NA TELEVIIZIJI - Slovenska televizija je septembra in oktobra v Pustem Gradcu pri Dragatušu snemala za oddajo "Po domače" dragatuške folkloriste, za katere je takšna pozornost hkrati tudi priznanje za njihovo gojenje izvirne belokranjske folklore. Dragatuški pesalci in tamburaši so predstavili belokranjske plesne in pesmi ter ljudske instrumente. Na fotografiji: dragatuški folkloristi, ki so nagajeni z bučnim aplavzom, kjer koli nastopajo, na letošnjem gostovanju v Šumperku na Češkem.

LOEWE IN BECKER TUDI NA DOLENJSKEM - V želji, da bi strankam ponudili kvalitete aparate, so se v servisu Plankar, ki ima že skoraj 30-letno tradicijo servisiranja, pred kratkim odločili, da poleg znamk Seleo in Goldstar ponudijo tudi svetovno znano nemško znamko TV in video aparatov Loewe ter vrhunske avtoradije Becker. Ker za stopaj celoten program Loewe, imajo tudi vse rezervne dele, zaradi popolnjenja znanja pa se sin Marko dvakrat letno udeležijo izobraževanja v tujini. V oktobru za vse aparate servis Plankar, ki je hkrati pooblaščen servis za Nordmende, Goldstar, Grundig, Sharp, Iskra, Sanyo in Seleo, nudijo promocijski popust, sicer pa se posvetijo vsaki stranki posebej, aparate pa pripeljejo tudi na dom in inštalirajo. (Foto: T. Gazvoda)

Žreb je za sodelovanje pri oblikovanju lestvice Studia D in Dolnjskega lista dodelil nagrado Gregorju Starihi iz Ljubljane. Nagrajencu čestitam!

Lestvica, ki je na sporedu vsak ponedeljek od 16.15 do 17. ure, je ta teden takšna:

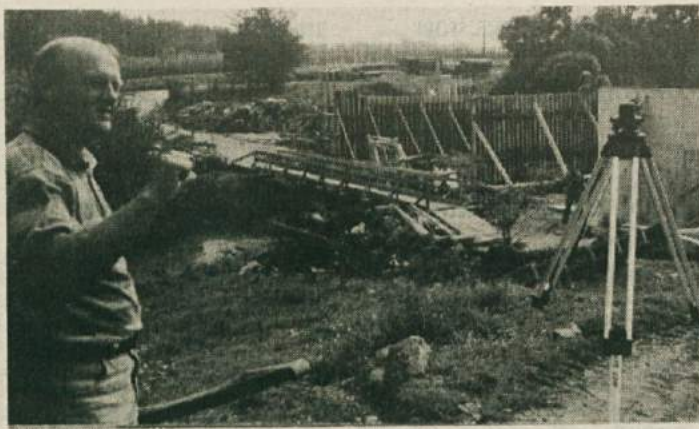
- (2) Nagelj polka - ANS. NAGELJ
- (1) Pojte zvonovi - BRATJE POLJANŠEK
- (6) Henčkovih 30 - ANSAMBEL HENČEK
- (4) Kupil sem konjčica - ANS. RUBIN
- (4) Zakonska barka - ANS. STOPAR
- (9) Vinska trta - TERCET ANS. SLOVENIJA
- (7) Če ženska nosi hlače - ANS. MIRA KLINCA
- (5) Franc Poslanc - ANS. PETRA FINKA
- (-) Vračam se tja, kjer sem doma - ANS. KRIM
- (7) Ajdov cvet - ANS. TONIJA VERDERBERJA

Predlog za prihodnji teden: Potepuh - ANS. LOJZETA SLAKA

KUPON ŠT. 42
 Glasujem za: _____
 Moj naslov: _____

Kupone pošljite na naslov: Studio D, p.p. 103, 68000 Novo mesto

GRADNJA MOSTU ČEZ SUŠICO - Gradnja mostu čez Sušico v Dolenjskih Toplicah lepo napreduje. Most je prvi del gradnje topliške obvoznice, ki bo promet speljala mimo zdraviliškega kompleksa, gradi pa ga novomeško Vodnogospodarsko podjetje; gradnja bo končana do konca prihodnjega meseca. Večji del denarja za most in za obvoznico sploh bo prispevala novomeška Krka. (Foto: A. B.)

Svet OSNOVNE ŠOLE RAKA RAKA 36, 68274 RAKA

razpisuje delovno mesto
- RAVNATELJA

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje po 137. členu Zakona o osnovni šoli ter imeti pedagoške, organizacijske in druge sposobnosti za uspešno vodenje pedagoškega in poslovnega dela šole. Dodatni pogoji: pet let delovnih izkušenj po opravljenem strokovnem izpitu. Začetek dela: 20.1.1996. Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi razpisa na gornji naslov. O izbiri bodo obveščeni v zakonitem roku.

KAKOVOST 2000

d.o.o.

Prvo specializirano podjetje na Dolenjskem in v Beli krajini za:

- izgradnjo sistemov kakovosti po zahtevah mednarodnih standardov ISO-9000 /9001, 9002 ali 9003/
- presojo /auditiranje/ sistemov kakovosti
- izobraževanje iz področja upravljanja kakovosti

POKLIČITE NAS, POMAGALI VAM BOMO!
68000 NOVO MESTO
Tavčarjeva 2
tel./fax.: 068/341-111

GEA COLLEGE

PODJETNIŠKO IZOBRAŽEVALNI CENTER

Specialistično usposabljanje za:

- računovodje (400 ur, 2x tedensko),
- komercialista (415 ur, 2x tedensko),
- poslovnega sekretarja (475 ur, 3x tedensko),
- vodenje manjših podjetij (410 ur, 2x tedensko);

Šolnina plačljiva v 4-ih obrokih.

Krajše oblike usposabljanja:

- kadrovsko-razvojna delavnica (3 dni),
- sodobna poslovna tajnica-svetovalka managerja (začetni, nadaljevalni, izpopolnjevalni),
- telefonsko komuniciranje (1 dan).

Rok prijav: 30.10.1995 do napolnive skupine.

Večerna šola podjetništva

Pričetek 9.11.1995 - Novo Mesto
21.11.1995 - Krško
(90 ur, 2x tedensko)

Vse dodatne informacije dobite na:
GEA College d.d.
tel: 061 16-87-002 ali 16-87-301 ali
faks: 061 16-88-213
Kontaktna oseba: Anton Mihelič
Pokličite, z veseljem vam bomo odgovorili!

ZA PRODAJALNO V NOVEM MESTU iščemo:

POSLOVODKINJO

Od vas pričakujemo:
- poslovodsko izobrazbo
- izkušnje v vodenju trgovine

Če vas zanima naša ponudba, nam pišite na naslov:
d.m. drogerie markt, d.o.o.
Šmartinska 152g, Ljubljana

Prosimo, da navedete vašo kontaktno telefonsko številko.

PIENIR AVTOHIŠA

Servisno prodajni center Novo mesto d.d.

PRIPRAVA VOZILA NA ZIMO

* KONTROLA:

- akumulatorja
- vžigalnega sistema
- svečk
- hladilne tekočine
- zavorne tekočine
- gretja potniškega prostora in stekel

* NA ZALOGI:

- zimski avtoplašči
- metlice brisalcev
- akumulatorji
- hladilna tekočina
- tekočina za pranje stekel
- zavorna tekočina
- snežne verige

NE PUSTITE, DA VAS ZIMA PRESENETI

RENAULT AVTO ŽIVLJENJA

Pokličite na telefon 068/321-243 vsak dan od 7. do 15. ure.

OBČINSKI SVET OBČINE TREBNJE

na podlagi 8. člena Pravilnika o dodeljevanju subvencij za pospeševanje razvoja podjetništva in kmetijstva, ki ga je sprejel Občinski svet Občine Trebnje na svoji 9. seji 4.10.1995, objavlja

R A Z P I S

za pridobitev sredstev subvencij za pospeševanje razvoja podjetništva in kmetijstva v občini Trebnje za leto 1995

- Skupni znesek razpisanih sredstev za subvencije obrestne mere znaša 8.000.000,00 tolarjev.
- Sredstva bodo uporabljena za naslednje namene:
  - NA PODROČJU PODJETNIŠTVA ZA:**
    - nakup, graditev, prenovu ali adaptacijo prostorov, namenjenih poslovni dejavnosti
    - nakup opreme oz. osnovnih sredstev
    - razširitev in posodobitev obstoječih proizvodnih in storitvenih kapacitet
    - odpiranje oz. zagotavljanje novih delovnih mest
  - NA PODROČJU KMETIJSTVA ZA:**
    - graditev, prenovu, adaptacijo gospodarskih poslopij kmetije
    - razširitev, posodobitev in pridobivanje novih zmogljivosti v osnovni kmetijski dejavnosti
    - razširitev, posodobitev in pridobivanje novih zmogljivosti za dopolnilne dejavnosti na kmetiji
- Prosilci za subvencijo obrestne mere so lahko:
  - ZA PODJETNIŠTVO:**
    - samostojni podjetnik
    - mala podjetja v zasebni lasti
    - občani in pravne osebe, ki imajo pri pristojnem organu vloženo zahtevo z vso dokumentacijo oz. dokazili za izdajo odločbe za opravljanje dejavnosti
  - ZA KMETIJSTVO:**
    - zasebni kmetijski proizvajalci, ki so pokojninsko zavarovani kot kmetje
    - občani, ki izpolnjujejo pogoje za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji
    - drugi občani, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, prednost pa imajo kmetje, katerim kmetijstvo pomeni edini poklic
- Sredstva se prednostno dodeljujejo prosilcem po naslednji prioriteti:
  - NA PODROČJU PODJETNIŠTVA ZA DEJAVNOSTI:**
    - ki zagotavljajo nova delovna mesta
    - ki dopolnjujejo proizvodne in druge programe gospodarstva v občini
    - ki zagotavljajo boljše oskrbo storitvenih dejavnosti preskrbe prebivalstva in turistično ponudbo
    - ki so ekološko neoporečne
    - ki uvajajo sodobno tehnologijo
    - ki so v skladu s sprejetimi razvojnimi programi občine
  - NA PODROČJU KMETIJSTVA:**
    - razvoj družinske kmetije, glede na starostno strukturo, velikost kmetije, možnost dodatne zaposlitve
    - tisti, ki imajo že pridobljeno tehnično dokumentacijo
    - kmetje, ki razvijajo dopolnilne dejavnosti
    - strme kmetije in kmetije na demografsko ogroženih območjih.
- Sredstva za razvoj se namenijo za subvencioniranje obrestne mere (r) za posojila, ki jih prosilcu odobrijo banke oz. druge finančne institucije, za naložbe, ki ustrezajo namenom iz 2. točke tega razpisa.
- Višina dodeljenega bančnega posojila ne sme presegati 30% predračunske vrednosti naložbe, s tem da prosilci izjavijo, da imajo za preostali del predračunske vrednosti zagotovljena lastna sredstva ali druge vire.

KARATE

W. M. M. A. F. E. V.

WORLD MODERN MARTIAL ARTS FEDERATION
WELTVERBAND DER MODERNEN KAMPSPORTARTEN
DACHVERBAND FÜR MODERNEN KARATE SPORT SEMI FULL CONTACT
KICK BOXING KUNG FU FORMEN WAFFEN SELBSTVERTEIDIGUNG ETC
SPORT UND FITNESS CENTER SPORTHAUS UPOKANA MAROF P.P. 11, NOVO MESTO

KARATE

ŠPORT ZDRAVJE REKREACIJA

- vpis novih članov
- program obrambe in zaščite
- program hitre psihofizične transformacije
- začetni in nadaljevalni program
- zdravniška kontrola
- tekmovalni in demonstracijski program
- individualni trening

Vsak delovnik od 18. do 20. ure v telovadnici novomeške gimnazije.

Treninge vodi mojster športa
Šemso Šehić — ŠESTI DAN

študentski servis maribor, p.e.Črnomelj

skupna 1961 priloznost

IMATE OBČASNO VEČ DELA, KOT GA LAHKO OPRAVITE SAMI? NUJNO IN HITRO POTREBUJETE DELOVNO SILO? KAKO REŠUJETE TEŽAVE, KI SE POJAVIJO V TAKIH PRIMERIH? ALI VESTE, DA VAM LAHKO POMAGAMO Z DIJAKI IN ŠTUDENTI? IN DA JE TO ZA VAS NAJUGODNEJŠA OBLIKA ZAPOSLOVANJA DELAVCEV?

Pokličite nas in z veseljem vam bomo pomagali. Poleg POSREDOVANJA DELOVNE SILE vam nudimo tudi kvaliteto FOTOKOPIRANJE in VEZAVO po najugodnejših cenah. Delamo: ob delavnikih od 7.30 do 15. ure, ob sredah pa do 17. ure.

ŠTUDENTSKI SERVIS MARIBOR, P.E. ČRNOMELJ
Ul. Mirana Jarca 4, tel./fax.: 068/52-059

**V Sloveniji
je NISSAN
zdaj cenejši
kot drugje**

Nižja cena ne pomeni
stare zaloge ali
manj opreme!
Uradni zastopnik
NISSAN ADRIA
je uspel zagotoviti
manjšo količino
nekaterih modelov
po enakih cenah, kot
veljajo za bistveno
večje evropske trge.

Najsodobnejša
tehnologija,
edini v tem razredu
s 16-ventilskim
motorjem.

16.990 DEM Micra 1.0 L 16V 3vrat
17.690 DEM Micra 1.0 L 16V 5vrat

Bogata serijska oprema

Sunny 1.4 SLX 4 vrata	21.250 DEM
Sunny 1.6 SLX 4 vrata	25.690 DEM
Sunny 1.4 SLX 5 vrat	21.560 DEM
Sunny 1.6 SLX 5 vrat	25.710 DEM
Sunny 1.6 SLX WAGON	29.870 DEM

Uradni zastopnik
za Slovenijo:
NISSAN ADRIA d.o.o.
Slovenska 54, Ljubljana
telefon: (061) 301 355

Obiščite pooblaščen
prodajalce za dolensko:

VIDRIH, Otočec N.m.
Šentpeter 51,
tel.: (068)75-180

ZIERER, Sevnica
Boštanj 62/c
tel.: (0608) 81 389

BARLOG, Trebnje
Baragov trg 1/1
tel.: (068) 45 700

Življenje je kratko, začnite ga uživati takoj!

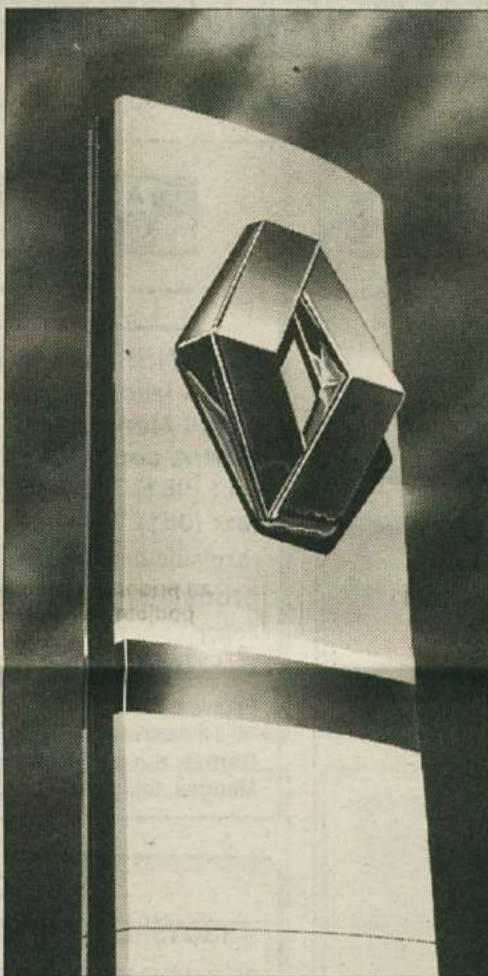
Vozite novi ROVER 400

ROVER
KO VOŽNJA POSTANE
UŽITEK

ADRIATIK, d.o.o.
Prodaja vozil
Smrečnikova 45
Novo mesto
Tel./fax: 068/324-424
Mobil: 0609/612-999

Dobrodošli!

V petek, 20. oktobra 1995,
odpira AVTO CENTER VOVK

na Obrtniški 4 v Trebnjem
vrata prenovljenih in
razširjenih prostorov
prodajno-servisnega
centra Renault.

Ob tej priložnosti iskreno
čestitamo, vsem kupcem
in poslovnim partnerjem
pa izrekamo pristrčno
dobrodošlico.

RENAULT - največja prodajno-servisna mreža v Sloveniji.

AVTO SALON GIKAVA NOVO MESTO

Telefona: 068/342-444, 068/21-400
razstavna, testna in rabljena vozila

TIP AVTOMOBILA	LETNIK	CENA (DEM)	TIP AVTOMOBILA	LETNIK	CENA (DEM)
FIAT TIPO 1.4S (6 mes.gar.)	'94	16.490	OPEL KADETT 2.0i 16V GSI	'89	14.900
FIAT CINQUECENTO (6 mes.gar.)	'94	10.990	FORD FIESTA 1.1 DISCO (črna)	'93	14.490
FIAT TIPO 2.0 TOP CLASS (usnje)	'93	18.900	AUDI 80 2.0E (novi model)	'91	22.500
OPEL KADETT 1.6 (karavan)	'91	13.900	AUDI 80 2.3E	'92	25.300
OPEL VECTRA 1.6 GL (metal)	'93	21.200	AUDI 100 2.3E (met.siv)	'91	25.500
OPEL VECTRA 2.0 4x4	'91	19.200	BMW 320i 24V	'91	27.900
OPEL VECTRA 2.0i (metal)	'90	17.500	BMW 318i	'93	33.000
OPEL VECTRA 1.6i GL	'92	17.500	FORD ESCORD 1.6i 16V EXPLORER (klima + 1 leto garancije) (VEČ VOZIL)	'95	26.990
SEAT FAVORIT 135LE	12/92	8.600	FORD MONDEO 1.8i (klima + 1 leto garancije) (VEČ VOZIL)	'95	34.900
VW GOLF 1.9 TD	'93	23.900			

Generalno zastopstvo za vozila KIA.

Vabimo vas na jubilejni

MODNI BAZAR

največjo modno prireditev
v Gallusovo dvorano Cankarjevega doma Ljubljana.

Modne revije bodo
v petek, 27., in v soboto, 28. 10. 1995,
ob 17. in 20. uri

BOSS

d.o.o. LJUBLJANA

ENOTA KRŠKO

LASTNIKI GOZDOV, KMETJE

Odkupujemo celulozni les smreke/jelke, bukve, topole debeline
od 8 cm naprej, žamanje brez lubja, bukova drva in brusni les
smreke/jelke!

Vse informacije na tel.: (0608) 22-840 in 21-210.

AVTOKLINIKA, d.o.o.

Aleš PETERLIN

Novo mesto, Foersterjeva 10
(pri Novoteksu v Bršljinu!)

Posebna ponudba:

* športne vzmeti in zračni filtri **JAMEX**

* aluminijasta platišča **FONDMETAL**

za vse tipe vozil

Informacije na telefon (068)323-035

ŽIVLJENJSKE RADOSTI

CLIO BE BOP

Clio Be Bop je
mladostno
razposajen - kot tisti
jazz, ki je v
štiridesetih
navduševal staro in
mlado.

UGODNI KREDITI

Življenjske radosti
so na voljo po
ugodnih kreditih:
za Petko je obrestna
mera R+5%,
za Clio pa R+7%.

LAGUNA BREAK

Družinski karavan. Bodite med prvimi v Sloveniji, ki bodo
spoznali novo lepoto iz družine Laguna.

Revoz d.d.

PRODAJNI CENTER NOVO MESTO

Kandijska 54

dnevi odprtih vrat
od 8. do 18. URE

OD 19. DO 22. OKTOBRA

RENAULT priporoča elf

ŽIVLJENJSKE RADOSTI

CLIO BE BOP

Clio Be Bop je mladostno razposajen - kot tisti jazz, ki je v štiridesetih navduševal staro in mlado.

UGODNI KREDITI

Življenjske radosti so na voljo po ugodnih kreditih: za Petko je obrestna mera R+5%, za Clio pa R+7%.

LAGUNA BREAK

Družinski karavan. Bodite med prvimi v Sloveniji, ki bodo spoznali novo lepoto iz družine Laguna.

PIONIR AVTOHIŠA

Servisno prodajni center Novo mesto d.d.
Pod Trško goro 83, 68000 NOVO MESTO - tel: 068/324-533

OD 19. DO 22. OKTOBRA

RENAULT priporoča elf

Jesensko znižanje oplovnih vozil

Opel corsa swing 19.300 DEM
Opel corsa 1,4 sport, 16V 22.500 DEM
Opel tigra 27.000 DEM

Opel corsa že od 17.500 DEM

ADRIATIK
Prodaja vozil
Smrečnikova 45
Novo mesto
Tel./fax: 068/324-424
Mobitel: 0609/612-999

KRKA, tovarna zdravil, p.o., Novo mesto, Šmarješka cesta 6
objavlja

JAVNO ZBIranJE PONUDB

za izbiro izvajalca za čiščenje poslovnih objektov, skladišč in asfaltnih površin v Krki, tovarni zdravil, p.o., Novo mesto

- Predmet razpisa:
  - izbira izvajalca za dnevno čiščenje poslovnih objektov na lokacijah:
    - Krka - mesto (Rozmanova ulica) v izmeri 3.350 m²
    - upravna stavba na Seidlovi ulici (bivši Pionir) v izmeri 1.900 m²
  - izbira izvajalca za čiščenje skladišč na Šmarješki cesti (po potrebi oziroma na poziv), izmera ni določena
  - asfaltnih površin na Šmarješki cesti (tedensko) v izmeri cca 30.000 m²
- Cilji: kvalitetno in strokovno čiščenje, dnevno, občasno in generalno čiščenje, dobava sanitarnega potrošnega materiala pri dnevnem čiščenju.
- Pričetek del bo določen s pogodbo.
- Rok za oddajo pisnih ponudb je 8 dni po objavi v časopisu Dolenjski list.
- Ponudba mora vsebovati:
  - podjetje oziroma ime ponudnika
  - zahtevane reference
  - vzorec pogodbe s predračunom za 1 m² čiščenja po specifikaciji razpisne dokumentacije
  - način obračunavanja del
  - ugodnosti, ki jih nudi ponudnik naročniku
  - način dokazovanja kakovosti
  - tehnologijo
- Merila za najugodnejšega ponudnika so:
  - cena in plačilni pogoji
  - kvaliteta
  - reference
  - strojne in delovne kapacitete
  - kompletnost ponudb.
- Ponudniki morajo dostaviti ponudbe v zaprtih kuvertah, priporočeno po pošti ali osebno proti potrdilu na naslov: KRKA, tovarna zdravil, p.o., Novo mesto, Šmarješka ceta 6, Sektor za tehnično oskrbo in energetiko, z oznako "Ne odpiraj - ponudba za čiščenje".
- Pojasnila v zvezi s ponudbo lahko dobite po telefonu 312-312 vsak delavnik pri Janezu Kermcu.
- O izbiri bodo ponudniki obveščeni v petnajstih dneh po dnevu odpiranja ponudb.

KRKA, p.o., Novo mesto

PREMAKNIMO SKUPAJ

SILAN DOLENJSKA
Cenilve in posredovanje
pri prometu z nepremičninami
d.o.o., Novo mesto, Glavni trg 22
68000 Novo mesto

tel.: 068/321-640
fax: 068/21-852
Odperto od 8. — 18. ure,
ob sobotah od 8. — 13. ure.

GARTNER INTERNATIONAL TOYS, d.o.o.

uvoz - izvoz - trgovina
61234 Mengeš
Obrtna cona Trzin, Na gmajni 15 - 17
tel.: (061) 724-159, 724-156
fax: (061) 724-214

razpisuje delovno mesto:

prodajalka v trgovini z igračami v Novem mestu

Pogoj:

- ustrezna izobrazba
- izkušnje v vodenju trgovinske dokumentacije

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejemamo 8 dni po objavi na naslov:

Gartner d.o.o., Obrtna cona Trzin, Na gmajni 15 - 17, 61234 Mengeš, tel: (061) 724-159

REDNO ZAPOSILIMO

TRGOVSKEGA POTNIKA ZA PODROČJE DOLENJSKE

OD KANDIDATA PRIČAKUJEMO:

- KOMUNIKATIVNOST IN UGLAJENOST NASTOPA
- LASTEN OSEBNI AVTO
- LASTEN TELEFON
- IZKUŠNJE V TRGOVANJU

PRIMERNEMU KANDIDATU BOMO PONUDILI:

- STALNO ZAPOSILITEV Z REDNO PLAČO
- MOŽNOST VIŠKEGA ZASLUŽKA OB USPEŠNEM DELU

Naš prodajni asortiman obsega:

- tehnično blago široke potrošnje iz lastnega uvoza ali po distribucijskih pogodbah
- izdelke iz področja črne in barvne metalurgije

Prednost bomo dali mlajšemu kandidatu s stalnim bivališčem na področju Dolenjske.

Svoje ponudbe pošljite na naslov:

GLOBAL VELTRA d.d.
Podsmreka 5 a
tel. (061) 123-11-51

Ponudbe bomo sprejemali do 15.11.1995.

KULTURNI SPOMENIKI DOBIVAJO NOVO PREOBLEKO

LOŠKI POTOK, DRAGA - Prenova strehe na farni cerkvi v Dragi je za letošnji konec. Pri tem so morali zamenjati tudi del ostrejša, kar prvotno ni bilo predvideno. Ugotovili so tudi, da je ostrejša zvonika zamakalo, kar je bila posledica prestrelin še iz časa druge vojne. Zaradi pičlih sredstev pa mora zvonik počakati do pomladi.

Tudi tlaki v farni cerkvi v Loškem potoku so končani. Na vrsti je streh zvonika, po nujni obnovi pa kliče tudi fasada, vendar bo morala po besedah župnika Franca Vidmarja počakati še nekaj časa. Nujnejše je prekritje celotne stavbe cerkve sv. Barbare na potokskem pokopališču. Računajo, da bodo začeli delati prihodnjo pomlad.

A. K.

FRANKFURT PO FRANKFURTU

LJUBLJANA - Včeraj, 18. oktobra, so v Cankarjevem domu odprli 9. prodajno razstavo novih inozemskih knjig, imenovano Frankfurt po Frankfurtu. Gre za razstavo, ki jo pripravlja Knjižarna Konzorcij, in to samo tri dni po zaprtju slovitnega frankfurtskega knjižnega sejma, največje tovrstne prireditve na svetu. Na razstavi si bodo obiskovalci lahko ogledali več kot 8.000 knjižnih novosti iz strokovne, znanstvene in priročniške literature, ki je letos izšla pri kakih 200 svetovnih založbah, ter izbrane knjige tudi kupili.

DOLENJSKI LIST

Vaš četrtkov prijatelj

ZA PRIJETNEJŠO JESEN IN BREZSKRBNO ZIMO

Suša v denarnici? Čakajo pa vas še veliki jesenski izdatki - za ozimnico, topla oblačila, kurjavo, morda nakup avtomobila? Kako prebrzditi jesenske mesece?

V SKB banki poznamo pot iz vaših finančnih zagat. Pripravili smo vam posebno ponudbo posojil:

- 6 - mesečna gotovinska posojila z letno obrestno mero T + 10,5% (ponudba velja le do 31. 10. 1995),
- gotovinska posojila z odplačilno dobo do 3 let in letno obrestno mero T + 13%,
- posojila za nakup avtomobila z odplačilno dobo do 5 let in letno obrestno mero T + 13%.

Vaša odločitev bo lažja, če vam povemo, da za pridobitev posojila ne potrebujete depozita in da so kreditni pogoji enaki tudi, če z SKB banko poslovno še ne sodelujete.

Podrobnejše informacije dobite v vseh enotah SKB banke in na Zelenem telefonu: 080 15 15.

IMP LIVAR, d.o.o.
IVANČNA GORICA
Ljubljanska c. 43
61295 IVANČNA GORICA

VABI K SODELOVANJU

- PET DELAVCEV ZA DELO V KALUPARNICI (3 kaluparji, 2 iztresalca - za priučitev)
- DVA DELAVCA ZA VZDRŽEVANJE STROJEV

Od kandidatov pričakujemo, da bodo poleg zakonskih izpolnjevali še naslednje pogoje:

- pod 1: - končana osnovna šola ali skrajšani program
pod 2: - končana triletna poklicna šola kovinarske ali strojne usmeritve.

Izkušnje so zaželjene, niso pa pogoj za zasedbo delovnega mesta. Prednost pri izboru bodo imeli mlajši kandidati, prijavi pa se lahko kandidati, stari od 18 do 45 let.

Izbrani kandidati bodo sklenili delovno razmerje za določen čas šestih mesecev, po tem obdobju pa bo podjetje najboljšim delavcem omogočilo nadaljevanje delovnega razmerja ali redne zaposlitve.

Pisne prijave z ustreznimi dokazili sprejema IMP LIVAR, d.o.o., Ivančna Gorica, Ljubljanska c. 43, 61295 Ivančna Gorica, KADROVSKA SLUŽBA, do 31.10.1995 oziroma do zapolnitve potreb po delavcih.

V SPOMIN

Dom tvoj ostal je prazen,
tebe več med nami ni,
trte kličejo za tabo,
tebi več se ne mudi.

17. oktobra mineva žalostno leto, odkar nas je zapustil naš dragi mož, oče, sin, stari oče, brat in stric

LOJZE
PAVLIČ

iz Hrastja 14 A pri Orehoviči

Hvala vsem, ki se ga spominjate in postojite ob njegovem pretnem grobu.

Vsi, ki smo ga imeli radi

V času od 18. septembra do 4. oktobra so v novomeški porodnišnici rodile: Jožica Dragan iz Mirne - Francija, Slavica Čelesnik iz Kocjana - Kajo, Jožica Varga iz Zentvida pri Stični - Jureta, Jožica Golob iz Drage - Barbaro, Amalija Rešnjak iz Krmelja - Lariso, Zofija Češek z Bučke - Matejo, Marjana Papež z Gor. Težke Vode - Lenarta, Mojca Huč iz Gor. Medvedjega sela - Simona, Vida Vidmar s Sel pri Ratežu - Urško, Jožica Saje iz Malenske vasi - Matiča, Maja Sentjunc iz Črnomlja - Nastjo, Anita Lavriha iz Trebnje - Katjo, Ljubica Mavsar iz Malega Lipovca - Miha, Ana Katalic z Malega Vrha - Jaka, Brigida Jurejevčič iz Gradca - Urško, Lenata Novak Zupančič iz Stopič - Neja, Anica Makše z Rdečega Sela - Uroša, Melita Bogovič Plešnik iz Krškega - Tajdo, Andreja Horvat z Dol. Sušic - Anjo, Marjeta Kopina iz Bele Cerkve - Roka, Lenka Homšak iz Sevnice - Davida, Jožica Kavšek iz Smolenje vasi - Amadejo, Mojca Pinčič z Oštrca - Gašperja, Zdenka Kofalt z Osoj - Anito, Polona Kastrevc iz Breške vasi - Aljaža, Vesna Vladič - Metlike - Marka, Vida Šparovec - Korit - Jureta, Martina Lužar iz Metlike - Alenko, Tadeja Babič iz

Mačkovca pri Veliki Loki - Aljaža, Mirjam Plazar iz Sevnice - Anjo, Branka Kocjančič z Vrha - Gašperja, Jožica Pavlič iz Šentjerneja - Alena, Terezija Cemič z Mikot - Tomaža, Angela Rezelj iz Hmeljčiča - Simona, Andreja Radovič iz Črnomlja - Špelo.

Iz Novega mesta: Senja Kekec iz Ulice Slavka Gruma 92 - Roka, Anita Mikec iz Jurčičeve ulice 43 - Lano, Natalija Pecek-Kink s Kandijske ceste 47 - Jurija, Majda

Vrščaj s Kandijske ceste 26 - Mitja, Renata Bratkovič iz Volčičeve ulice 28 - Niko, Polonca Per iz Ulice Slavka Gruma 68 - Miha, Tadeja Žibred iz Ulice Slavka Gruma 10 - Anjo. **Čestitamo!**

• Če hočeš pisati humor, moraš biti malo nor. (Jurčič)

• Iz zaupnosti se rodita najnežnejše prijateljstvo in najhujše sovrašтво. (Rivarol)

OTVORITEV NOVE CESTE

ŽUŽEMBERK - Krajani Klečeta, Drašče vasi in drugi so bili v soboto, 14. oktobra, ob otvoritvi na novo asfaltirane lokalne ceste Klečeta - Drašča vas v dolžini 1850 metrov lahko upravičeno zadovoljni. Istočasno je bilo asfaltiranih tudi 600 metrov ceste sosednje občine Ivančna Gorica. Trak sta prerezala Boštjan Kovačič -

minister za lokalno samoupravo in Feliks Strmole - predstavnik Mestne občine Novo mesto. Investicijo so podprli krajani KS Žužemberk in novomeška občina. Ob otvoritvi so v bogatem kulturnem programu sodelovali otroci OŠ Šmihel, cestu pa je blagoslovil tudi domači g. župnik.

S. MIRTič

• Naša demokracija je kot vrtni palček: pritlehna in kičasta. (Sršen)

ZAHVALA KZ KRKA

Kmetijska zadruga Krka Novo mesto je nam, škočjanskim osnovnošolcem, omogočila delovno akcijo obiranja in pobiranja jabolka. Nižji razredi so jabolka pobirali, višji pa obirali. Vsi smo bili zelo delavni. Trudili smo se, da jih oberemo in nabereemo kar se da veliko. S to delavno akcijo smo si zaslužili denar za končni izlet. Kmetijski zadrugi Krka Novo mesto se najlepše zahvaljujemo. **IRENA HOČEVAR** OŠ Škočjan

OSMRTNICA

V 86. letu starosti je umrla naša draga mama

BARBKA MARKELJ

Pogreb bo v četrtek, 19. oktobra, ob 16.30 na ločenskem pokopališču v Novem mestu. Pogrebna maša bo ob 18. uri v kapiteljski cerkvi.

ZAHVALA

Delo, skromnost in trpljenje tvoje je bilo življenje.

V 71. letu starosti nas je tragično zapustil naš dragi oče, stari oče, brat, tast, svak in stric

FRANC ŽONTA

š Potov Vrha

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste sočustvovali z nami, nam izrazili ustno in pisno sožalje, darovali vence, cvetje, sveče in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Hvala sodelavcem Krke, tovarne zdravil, in Novoteksa, govornikoma Stanetu in Stefanu za ganljive besede pred domačo hišo in odprtim grobom, vaškim pevkam, gospodu župniku za lepo opravljen obred in Damjanu za odigrano Tišino. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

Kako je hiša strašno prazna, odkar, teta, tebe v njej več ni. Prej je bila tako prijazna, zdaj otožna, čisto tuja se nam zdi.

V 75. letu starosti nas je zapustila naša draga sestra in teta

NEŽA PERPAR

z Repč pri Trebnjem

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, vaščanom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, pokojni darovali cvetje, vence in sveče. Še posebej se zahvaljujemo kolektivu Internega oddelka Splošne bolnice Novo mesto, dr. Humarju, Društvu upokojencev Trebnje, pevcem in g. kaplanu za lepo opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

Po dolgi in težki bolezni nas je zapustil dragi

MATIJA POGLAJEN

z Drganjih sel

Iskreno se zahvaljujemo sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem za pomoč, izrečeno sožalje, skrb in podporo. Hvala g. župniku, pevcem, govorniku in vsem, ki ste ga pospremili na zadnji poti. Hvaležni smo tudi vsem, ki ste mu pomagali in ga obiskovali v času njegove bolezni.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob smrti naše mame, babice, sestre in tete

MARIJE ZAMLJEN

učiteljice
roj. Jerman

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, vodstvu osnovne šole Center Novo mesto, bivšim sodelavkam pokojne ter stanovalcem Mestnih njiv 10 za osebne in pisne izraze sožalja, podarjeno cvetje in sveče. Zahvaljujemo se tudi osebju Doma starejših občanov v Novem mestu, ki jo je negovalo in ji nudilo pomoč v zadnjih mesecih življenja, g. Perku za poslovilne besede in Andreju Bartlju za nekrolog v Dolenjskem listu.

Hči Breda, sin Borut in sestra Zora v imenu vsega sorodstva

ZAHVALA

Bila je kot pravljica vila, kot nežna, vedno odprta roka dobrote.

V 84. letu starosti je nepričakovano odšla od nas naša nadvse ljubljena, nenadomestljiva mama, mamika, tašča in teta

KATARINA KREN

roj. Jeretina

Iz srca hvala vsem sorodnikom, številnim prijateljem in znancem za pisne in ustne izraze sožalja, za darovano cvetje in sveče. Hvaležni smo vsem, ki ste jo v tako velikem številu pospremili k večnemu počitku. Prisrčna hvala patru Francetu Kežarju za sočutno opravljen obred. Iskreno se zahvaljujemo tudi pevcem, izvajalcu Tišine in pogrebnikom. Vsem, pa tudi tistim, ki jih nisimo posebej imenovali, še enkrat najlepša hvala!

Za njo žalujemo: hčerki Breda in Dragica, vnukinje Darja, Katja in Helena z družinami ter ostalo sorodstvo

Straža pri Novem mestu, Novo mesto, Ljubljana, Dolenje, Radomlje

ZAHVALA

Ob smrti naše drage mame, stare mame in prababice

MARIJE RADI-SONJE

iz Žabje vasi 15, Novo mesto

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom in prijateljem za darovano cvetje in sveče in vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti. Hvala kolektivu zavarovalnice Tilia, d.d., Novo mesto, M-KG Kočevje, družini Krnc in g. Kranjčiču za poslovilne besede.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

Življenje celo si garal, vse za dom in zemljo dal, sledi ostale so povsod od dela tvojih pridnih rok.

V 83. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, tast, brat in stric

MATIJA REBSELJ

z Dol. Prekope

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, vaščanom, znancem in vsem, ki ste nam izrekli sožalje, pokojniku darovali sveče, cvetje in vence ter ga v tako velikem številu pospremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo zdravniku in osebju Interne bolnišnice Brežice, ki so mu v najtežjih trenutkih stali ob strani. Zahvaljujemo se tudi Gasilskemu društvu Prekopa, pevcem iz Šentjerneja in g. župniku za lepo opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V 70. letu starosti nas je po kratki in hudi bolezni zapustil naš dragi mož, oče, stari oče

MARTIN ŠPEC

iz Kanižarice

Ob boleči izgubi našega dragega dede se iskreno zahvaljujemo vsem prijateljem, sosedom, sorodnikom in znancem, ki ste nam kakorkoli pomagali. Posebna zahvala zdravnikom in medicinskim sestram Internega oddelka Splošne bolnice Novo mesto. Hvala vsem, ki ste nam izrazili sožalje, pokojnega spremili na zadnji poti in mu darovali toliko lepega cvetja in sveč. Vsem in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala!

Njegovi: žena Marija, hčerka Liljana, vnuki Aleksandra, Matej in Zoran

ZAHVALA

Odpri noč in dan so groba vrata, al dneva ne pove nobena pratka... (Prešeren)

Za vedno je zaspala naša draga mama

ALOJZIJA VODOPIVEC

roj. Rabselj
iz Hrvaškega Broda pri Šentjerneju

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, vaščanom, znancem in vsem, ki ste nam izrekli sožalje, pokojni darovali vence, cvetje, sveče in sv. maše. Posebna zahvala bolnici Novo mesto, patronažni sestri Verstovškovi iz Šentjerneja in vsem, ki ste pokojno obiskovali med njeno kratkotrajno boleznijo in ji izrekli besede tolažbe, ter g. kaplanu za lepo opravljen obred.

Žalujoci: hčerka z družino

ZAHVALA

V 75. letu starosti nas je zapustil dragi stric

JANEZ PETRIC

iz Slamne vasi 24

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za pomoč in podarjeno cvetje, sveče in izrečeno sožalje. Enaka hvala tudi GD, KS, ZSB NOV in DI Slamna vas, govornikoma Jožetu Govedniku, Jožetu Molku za poslovilne besede in g. župniku za lepo opravljen obred. Še enkrat hvala vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali in pokojnika spremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: vsi njegovi

• VROČNI avtopralnici, Jedinščica 18, Novo mesto, zaposlimo delavca. ☎ 341-140, 9098

PERSPEKTIVNO in kreativno delo, zagotovljen zaslužek. Za območje Posavja in Dolenjske potrebujemo več zastopnikov. ☎ (0608)22-893, (0608) 21-515, (0608) 21-542, 9112

K SODELOVANJU VABIMO zanesljivo, urejene in komunikativne potnike na terenu za prodajo darilnega programa na območju cele Slovenije. Možna tudi redna zaposlitev. Pogoji: lasten prevoz. Tehna, d.o.o., Ptuj, ☎ (062)779-184 ali 773-200, 9136

DEKLE za delo v strežbi iščemo. Nudimo hrano in stanovanje ter dober OD. Možnost opravljanja pripravništva. ☎ (068)52-530, 9154

ZAPOSLITEV nudimo mlajši upokojenki oz. ženski za gospodinjstva dela iz Dolenjskih Toplic ali okolice. ☎ 65-047, zvečer, 9159

NAGROBNE SVEČE nudimo v nadaljnjo prodajo pod ugodnimi pogoji. Pri-merno tudi za začetnike. ☎ (068)323-390, 9167

BARBOTER zaposli prijetno dekle za stregbo v baru. ☎ (0609)622-668, 9168

KLUČAVNICARJA s prakso honorarno zaposlimo. ☎ 83-562, 9176

V REDNO delovno razmerje sprejem delavca, starega do 30 let, v lesni stroki. ☎ 78-066, 9178

DEKLE, staro do 25 let, za delo v strežbi v popoldanskem času zaposlimo. ☎ 322-308, 9186

ŽENSKO za čiščenje lokala zaposlim. ☎ 41-089, 9199

PRIPRAVNICO, smer kuharstvo ali natakarstvo, lahko tudi brez končane gostinske šole, sprejme gostilna Novljan. ☎ 78-027, 9214

MLAJŠO NATAKARICO zaposlimo v bistroju v Dolenjskih Toplicah. ☎ (0609) 637-352 ali (068)26-246, 9240

IZKUŠENEGA KUHAJA redno zaposlimo v gostilni v Novem mestu. ☎ (068)342-781, 9241

REDNO ZAPOSLIM vodjo bistroja in natakarja(-ico) v lokalu na Novem trgu. ☎ 324-323, 9267

ZASTOPNIKE za tuje kozmetične firme iščemo. Delo ni akvizitersko. ☎ (064)721-808, od 18. do 21. ure, 9270

službo išče

ŠIVILJA išče serijsko delo na domu, lahko bolj zahtevno. Stanka Skrbina, Vel. Mrševo 28, Podobočje. 9135

DELO NA DOMU sprejem ali odkupim stroje z garantiranim delom. ☎ (068)23-918, 9153

stanovanja

V KRŠKEM takoj prodamo dveinpol- sobno stanovanje, CK, telefon, balkon, takoj vseljivo. Cena 65.000 DEM. ☎ (0608)32-660 ali 31-796, 8641

ENOSOBNO STANOVANJE ali gar-sonjero v Novem mestu najamem. ☎ (068)89-292, 9073

MANJŠE konfortno enosobno stano- vanje, (40 m²), v Žužemberku, prodam za 35.000 DEM, lahko tudi na kredit. Vseljivo takoj. ☎ (069)65-510, 9107

TREBNJE - dveinpol sobno stanovanje na Cankarjevi ul. prodam. ☎ 45-606, 9143

ENOSOBNO STANOVANJE na Seid- lovi c. v Novem mestu oddam. Naslov v oglašnem oddelku. 9151

V KRŠKEM prodam starejše dvosobno stanovanje, 46 m², KATV, telefon in CK. ☎ (068)43-513, 9219

V ŠMARJEŠKIH TOPLICAH oddam dvosobno stanovanje. ☎ 73-474, 9232

ženitne ponudbe

VDOVEC, upokojen, zdrav, pošten, s stanovanjem, star 75 let, išče žensko za skupno življenje na njegovem domu, če pa ne sami, lahko tudi na vašem. Šifra: "LEPŠE BO". 9261

VEDEŽEVANJE ASTROLOGIJA

Vse, kar želite zvedeti o sebi in svoji prihodnosti. Zaupajte najboljšim!

090/41-29 Kontakti v živo 0,5min 65 SIT

HLODOVINO CELO LETO ODKUPUJEMO!

HRAST, BUKEV, JAVOR, JESEN, JELŠA, ČEŠNJA

Tel.: (065) 24-621 do 21. ure.

kobra

POOBLAŠČENI ZASTOPNIK ZA **mobitel**

ŠENTJERNEJ Šmarje 13 068/81-118

P.E. NOVO MESTO Ljubljanska c. 27 068/323-000

Za upokojenje 10-odst. popust za frizerske storitve od 8. do 14. ure v frizerskem salonu Branka, Dilančeva 7, Novo mesto, tel. (068) 323-670.

LERAN, d.o.o.

promet z nepremičninami
Novo mesto, Lebanova 24

Prodamo:

- hiše: v Šentvidu pri Stični, Vel. Poljane pri Šmarjeti, Osojnik pri Semiču, Šentjažu, Običah, Novem mestu, Otočcu, Šmarjeti, Trebnjem, Krškem, Senovem, Brežicah, Črnomlju, Sevnici, Dol. Toplicah, Straži, Soteski, Škocjanu, Žužemberku, Kočevju, Raki, Mirni, Mokronogu, Črmošnjicah pri Stopičah, Herinji vasi, Logu, Brestanici, Luciji pri Portorožu, Pišecah, Zdolah pri Krškem, Rebri pri Žužemberku ter v več drugih krajih po vsej Dolenjski;
- stanovanja: v Novem mestu, Šentjerneju, Žužemberku;
- poslovne objekte, lokale in pi-sarne: v Novem mestu in okoli- ci, Črnomlju, Krškem, Trebnjem, Straži, Mokronogu, Metliki in Dol. Toplicah.
- vikende in zidanice: v Straži, Škocjanu, Raki, okoličini Novega mesta, Beli krajini, na Čatežu pri Zaplazu, okoličini Krškega, Srednje Grčevje in drugod;
- parcele za gradnjo: v Mirni gori, Bučki, Šentrupertu, Trški peč, Zagradski gori, Trebnjem, Novem mestu, Semiču, Dolenji vasi pri Raki, Mihovo pri Šent- jerneju, Stranski vasi pri No- vem mestu, Stari vasi pri Brežicah in drugod;
- kmetijska zemljišča in gozdo- ve po vsej Dolenjski;
- v najem oddamo: stanovanja, in poslovne prostore.

Tel./fax: 068/322-282, 069/342-470
Mobilni: 0609/633-553

SALON ZA PSE

BUDI UL. TALCEV 12 NOVO MESTO

(068) 324-377

BARLOG

BARLOG TREBNJE

vam iz svojega prodajnega programa po ugodnih cenah nudi:

- vozila NISSAN
- traktorje TORPEDO
- traktorske gume BARUM
- kamionske gume
- filtre FIAAM
- zavorne obloge TEXTAR
- akumulatorje AKUMA in ATSA
- avtomobilski pribor BOSCH
- orodje GEDORE

Obiščite nas v Trebnjem, Obrtniška 18
tel. (068) 45-700, fax 45-701

SALON RENATA

Nega in podaljševanje nohtov žensko frizerstvo

RENATA ŠTIH
☎ (068) 28-138
Jedinščica 18, Novo mesto

Pogodbeno zaposlimo TRGOVSKEGA PREDSTAVNIKA za trženje že vpeljanih artiklov na območju Dolenjske ter Ljubljane in okolice. Zaže- ljene delovne izkušnje. Pisne ponudbe na naslov: KOTORNA, Ljubljana, Štihova 16

Nudimo ugodna gotovinska posojila za občane. **Garancija čeki tekočega računa.** ☎ (068)26-749

TV - VIDEO TRGOVINA IN SERVIS PLANKAR

Vam v sodelovanju z JADRAN D.D. v mesecu OKTOBRU nudi 10% promocijski popust 5% gotovinski popust

LOEWE. seleco

SALVO

BECKER AUTOMOTIVE SYSTEMS

Velikost zaslona 51-84 cm 100 Hz tehnologija. Slika in sliki Vgrajen SAT sprejemnik

Pod Trško goro 44, NOVO MESTO
Tel.: 068/25-918

TELEVIZIJA NOVO MESTO

vaš kanal

s Trainovega vrha na kanalu 41

vsak dan ob 19. in 21. uri **NOVICE**

vsak ponedeljek ob 18. uri **ODDAJA ZA OTROKE** in po NOVICAH **ŠPORTNI PREGLED**

vsak torek ob 20. uri **CELOVEČERNI FILM** in ob 21.30 **NOVICE**

vsako nedeljo ob 16. uri glasbena oddaja **MED PRIJATELJI**

vsak dan ob 15. ure dalje **VIDEO STRANI**

LADA AVTO

DO LADE BREZ DENARJA

LADA že za 999.000 tolarjev! Kredit R+10 ali leasing na 5 let! Nudimo kredite tudi za rabljena vozila.
Inf. ☎ 068/24-612

NOVOTEHNA AVTOMOBIL

ODKUPUJEMO RABLJENA VOZILA

CITROËN, ŠKODA, LADA, FIAT, ZASTAVA, VW, GOLF, RENAULT...

TAKOJŠNJE PLAČILO MOŽNOST ZAMENJAVE ZA NOVO VOZILO

Informacije: AVTOSALON CITROËN Kandijska 13, Novo mesto
☎ 068/322-066

Dom starejših občanov Grosuplje 61290 Grosuplje, Ob Grosupeljščici 28, objavlja prosto delovno mesto srednja medicinska sestra (zdravstveni tehnik) - 1 delavka Kandidat(ka) mora imeti opravljen strokovni izpit. Delovno razmerje bomo skle- nili za nedoločen čas. Na razpolago je službeno samsko stanovanje. Prijave sprejemamo 8 dni po objavi.

unicar, d.n.o.

Trgovina Anita (pri gostišču Kos v Ločni) Odprto vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, od 7. ure do 20.30.

Budget rent a car
Rozmanova 19, ☎ 068/27-174

DOLENJSKI LIST

marketing
tel. (068)323-610

ZAHVALA

Za pomoč pri organizaciji izleta naročnikov Dolenjskega lista se iskreno zahvaljujemo novomeškemu Agroservisu in Dolenjskim pekarnam.
Dolenjski list

Trajno in kakovostno vam zatesnim okna in vrata. Velik prihranek energije (do 30%)! Mizarski servis, tel. (068) 322-750.

NOVO MESTO:

TPC, Rozmanova 38
tel.: 068/321-279, 324-007

PRODAJALNA, Glavni trg 10
tel.: 068/321-737, 322-120

DISKONT, Ljubljanska 38
tel.: 068/321-434

KERAMIČNE PLOŠČICE

- talne, stenske
- uvoz iz Italije
- dimenzije: 20 x 25 cm, 33 x 33 cm

cena za m² = od 687,50 tolarjev do 1.038,00 tolarjev

5 % popust za gotovinsko plačilo pri nakupu nad 10.000 tolarjev.

Možnost odloženega plačila na čeke 1+3.

POSEBEJ VABIMO V PONOVO ODPRTO PRODAJALNO V KOSTANJEVICI!

KO PRIČAKUJETE VEČ...

MARUTI

Pooblaščen servis in prodaja rezervnih delov

AVTOSERVIS MURN
Resseleva 4, Novo mesto
☎(068) 24-791

GARTNER INTERNATIONAL

LJUBLJANA S d.o.o.

GARTNER INTERNATIONAL TOYS, d.o.o., zaradi povečanih potreb išče samostojne trgovske potnike za prodajo igrač na terenu po Sloveniji. Prodajna območja za trgovskega potnika približno sovpadajo s telefonskimi omrežnimi skupinami. Vse, kar pričakujemo od vas, so izkušnje s prodajo, da ste doma iz območja, kjer bi vršili prodajo, mladostno srce, lasten prevoz in velika volja do dela. Nudimo vam honorarno zaposlitev, ki lahko ob dobrih rezultatih preraste v redno. Vašo pisno prošnjo pričakujemo na naslovu: Gartner International Toys, Industrijske obrtna cona Trzin, Na gmajni 15-17, 61234 Mengeš, vsako dodatno informacijo pa dobite na tel. št.: (061) 724-156, 724-159 in 724-209.

NOVOTEHNA TRGOVINA

NUDI DANES VEČ, KOT BI PRIČAKOVALI!

UGODNE CENE

KOPALNIŠKE ARMATURE "QUARANTA"

- enoročne, dvoročne
- uvoz iz Italije

40 % POPUST

BELI PESEK za ureditev grobov

cena za 50 kg = 933,60 tolarjev

Edini pravi. **Jeep** Ameriška legenda. Tradicija tehnologije.

turbo diesel 2,5 l
116 KM
od 51.532 DEM

CHEROKEE TURBO DIESEL

Babič Evald, Tovarniška 7, Krško, tel. (0608)21 307

VI NAM - MI VAM

oglas na kratko s pošto po ☎ 068/323-610 ali 0609/623-116

poceni objavo v **DOLENJSKEM LISTU**

WEBASTO - EBERSPÄCHER Grelniki kamionskih kabin. Prodaja, montaža, servis: OMNIA TRADE, s.p., Ljubljana, Cesta ljubljanske brigade 23 ☎ 061/159-76-08

MKS d.o.o. STROJEGRADNJA Semič MIZARJI! Izdelujemo in prodajamo: mizarske kombinirke, skobeljnike, rezkarje in stružnice. **KAQOVOST IN KONKURENČNE CENE!** ☎ in fax: (068) 59-391, 59-392

VELIK IZBOR SADIK VRTNIC ČAJEVK, MNOGOCVETNIC IN PLEZALK PONUJAM PO UGODNI CENI. V oddaljene kraje pošiljam po povzetju. Naročila pisno ali po telefonu na naslov: MARIJA NOVAK, GORNJA RAD-GONA, Kerenčičeva 1, ☎ (069) 61-924.

Jože Antolovič

nicananju s širšo javnostjo je uresničeval tudi kot predavatelj matematike na brežiškem oddelku mariborskega Vekša.

V času, ko je bil Antolovič ravnatelj brežiške srednje šole, je tu poraslo število oddelkov, v čemer se verjetno odraža stalna ravnateljeva skrb za zagotavljanje prostora. Rast in razvoj ustanove sta narekovala šolskemu vodstvu tudi to, da mora učinkovito organizirati srednjo šolo, katere pouk poteka na več različnih mestih v Brežicah. Sami od sebe niso prišli na šolo niti učitelji. "Pridobivanje novih in ustreznih kadrov je bilo pomembna naloga. Uspeli nam je dobiti domače ljudi in več kot polovica naših profesorjev so naši nekdanji dijaki. Celotno kadrovsko politiko smo vodili glede na pričakovano delitev šol in tako sta se oblikovala dva učiteljska zbora, gimnazijski in zbor ekonomske srednje šole," pravi Antolovič, s čimer že izreka tudi mnenje o preteklih šolskih reformah, ki so združile splošno šolo gimnazijo in bolj poklicno usmerjeno ekonomsko. Tako kot polnoštevni učni prostori in dobri profesorji so bili v Antolovičevih ravnateljskih sanjah in načrtih navzoči tudi računalniki. Zato se je lahko zgodila tale sprememba: 1991. leta, ko je prišel za ravnatelja Antolovič, ni bilo v šolski upravi računalnika, do danes pa so oprli na računalnik pravo urnika ter delo v knjižnici, računovodstvu in tajništvu.

Zivljenje Jožeta Antoloviča je precej zaznamovano z vožnjami. Iz Dobove, kjer se je 1936. leta rodil v delavski družini, se je po končani šoli v domačem kraju vozil v Brežice v gimnazijo. Pozneje je vsak dan potoval iz Dobove v Zagreb, kjer je študiral na zagrebški prirodoslovno-matematični fakulteti matematiko. Pozneje se je vozil iz Posavja v Novo mesto v tamkajšnji Zavod za šolstvo. Posvetil se je področju, ki je dovolj blizu njegovemu velikemu zanimanju, tako da poklicno ne more biti razočaran. Želel je namreč študirati tehniko. Tej se posveča danes tudi tako, da gre v svojo domačo delavnico. Delo v slednji mu pomeni konjčkar, prav tako za hobi je tudi vrtičkar.

M. LUZAR

Izlet naročnikov Dolenjskega lista

V soboto, 21. oktobra, gremo v Benetke že drugič. Odhod avtobusa z avtobusne postaje Novo mesto bo ob 5. uri zjutraj. Bodite točni in ne pozabite na veljavni potni list.

Prijav je bilo spet več, kot je sedežev v avtobusu, kar potrjuje, da so taki izleti potrebni, saj v današnjem času odtujenosti vsakemu godi malce družbe in pozornosti. Vse, ki se v naši družbi dobro počutite, in vse ostale obveščamo, da bo naslednji izlet predvidoma v soboto, 18. novembra. Poskrbite, da bo ta novembrska sobota samo vaša in naša.

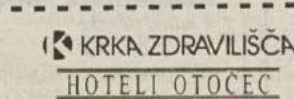
Na izlet vas torej vabita

tel. 068/321-115 in DOLENJSKI LIST

NA OTOČCU POSLEJ BISTRO AS

OTOČEC - Bifeju pri tehnični bazi AMZ na Otočcu so v zadnjem mesecu docela spremenili podobo, dali pa so mu tudi ime. Poslej bodo gostje dobrodošli v Bistru AS, ki bo vrata slavnostno odprl jutri, v petek, 20. oktobra, ob 15. uri. Na otvoritev so kajpak vabljeni vsi ljubitelji prijetnega gostinskega vzdušja!

V petek, 20. oktobra od 20. ure dalje ansambel Objem in gost ROBERTO BULJEVIČ. V soboto, 21. oktobra od 20. ure dalje ansambel Objem, gostja večera SIMONA WEISS. Sobotna in nedeljska kosila 990 SIT, otroški meni 600 SIT. Vstopnine ni. Vabljeni na zabavne HITove večere in v Casino Otočec.

Medved pleni v Ziljah ob Kolpi

Podira žičnate ograje in pobija jelene, ki jih domačini gojijo, da jim bodo pomagali ostati na tem geografsko ogroženem območju - Morda se celo skriva znotraj ograde

ZILJE - V nedeljo dopoldne je bil Jože Čemas iz Zilj ob Kolpi spet pri svoji ogradi. Skupaj s sosedji je popravil luknje, ki jih je vanjo napravil medved na svojih plenilskih pohodih. Mrcina se

PRI ŽIČNI OGRADI - Jože Čemas iz Zilj in njegov sin Janez pri ogradi, ki so jo Jožetovi sosedje že popravili in ojačili. Le še kosmi dlake in nekoliko bolj pomečkana ograja spominjajo, da je to eno od več kot dvajsetih mest, kjer je medved prihajal na gostijo. Jože, ki je tudi lovec, ima na rami puško. Od nje se ne loči, saj je možno, da je medved še vedno v ogradi. (Foto: T. J.)

njegovega tropa, Jože, ki je tudi sam lovec, razlaga s tem, da je sedaj ravno čas parjenja. Samci, ki se med sabo sicer borijo za samice, se zanje tudi pogumno postavijo v bran, kar pa je medved izkoristil in jih presenetil.

Zverina od ubite živali pouzije le drobovje in dele stegen, ostalo pa prepusti naravi. Odrasle živali v tem obdobju tehtajo okoli sto kilogramov, zato je škoda, ki jo je utrpel Jože, velika. Črede še nima zavarovane, zato vso izgubo nosi sam. Dvanajst hektarov imetja, gozda, steljnikov in njiv, je s posojilom iz sklada za demografsko ogroženost ogradel in vanj naselil damjake, sedaj, ko naj bi se investicija obrestovala in bo posojilo treba vračati, pa je tu medved.

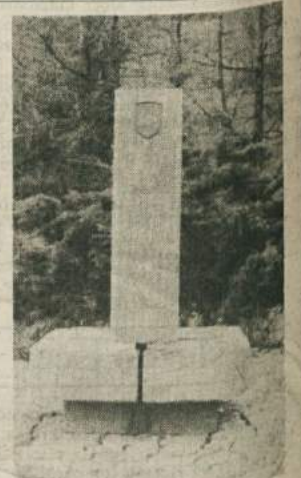
Kako se bo v prihodnje ubranil mrcine, ki se je navadila na lahko dosegljivi plen v ogradi, Jože ne ve.

Še sreča, da živi v Ziljah, vasi, ki je znana po medsosedski pomoči. Tudi zdaj so sosedje priskočili na pomoč in pokrpali uničene dele mreže in jo v celotni dolžini 1400 m ojačili. Vprašanje je, če bo to zadostovalo. Lovski izvedenci pravijo, da bo kosmatinca zdaj odvrnil od lahkega plena samo še dobro vzdrževan električni pastir ali pa namensko postavljena ograja. Ko je Jože načrtoval svoje gojišče, gotovo ni računal z medvedjim nasprotnikom, ki ima v tem koncu, to je treba priznati, domovinsko pravico. Kako uskladiti gospodarsko dejavnost v demografsko ogroženih krajih ob Kolpi in življenje divjadi, se bosta morala Jože in lovska družina v Vinici še podrobno dogovoriti in tudi določiti materialno odgovornost. Medved bo pač delal po svoje.

T. JAKŠE

Geometrično središče Slovenije

GEOSS - kraj predstavitev predsednikov Slovenije

Geoss - Geometrično središče Slovenije

LITIJA - Geometrično središče Slovenije leži v neposredni bližini svetovno znanih Vač in 250 m južno od vasi Spodnja Slivna. Na nadmorsko višino 644 m se lahko pripeljemo po asfaltirani cesti iz Litijskega Hotiča in Vač ali iz Zagorja preko Izlake in Kandrš do gostilne Kimovec. Do GEOSS-a je možno priti tudi peš iz Litijskega Hotiča in Vač ali iz Zagorja preko Izlake in Kandrš do gostilne Kimovec. Do GEOSS-a je možno priti tudi peš iz Litijskega Hotiča in Vač ali iz Zagorja preko Izlake in Kandrš do gostilne Kimovec.

Obeležje, ki označuje središče Slovenije, je izdelano iz granita. Na podstavek, ki je sestavljen iz 4 delov (označujejo strani neba), je postavljen štirioglat steber, na katerem so vklesani: grb Republike Slovenije, pod njim relief Slovenije in napis Geoss. Prešernovi verzi iz Zdravljice, koordinatne in organizacijske, ki so omogočile postavitev. Pri obeležju se vsako leto, na najbližjo nedeljo 8. februarja, ne glede na vremenske razmere zberejo ljudje na Prešernovi proslavi. Prislunhejo slavnostnemu govorniku in slovenski besedi. Športno društvo Partizan pa vsako leto

organizira množičen pohod iz Litijskega Hotiča in Vač kolesarski vzpon na Geoss iz Litijskega Hotiča in Vač, ter tek na Geoss iz Hotiča preko Vač.

Leta 1990 se je na predlog litijskega župana Mirka Kaplje pred obeležjem slovenski javnosti predstavil predsednik Republike Slovenije Milan Kučan, ki se je ob tej priložnosti tudi vpisal v knjigo predsednikov. Predstavitel predsednikov Republike Slovenije naj bi postala tradicionalna.

MARJAN ŠUŠTERŠIČ

Halo, tukaj je bralec Dolenjca!

Ali krajevna skupnost Otočec ovira napeljavo telefona na Otočcu? - Klopce na javne površine - Kdo odredil označevanje parkirišč na Šegovi? - Gospodarske zagate

Da nas bralec lahko pokličejo, potrebujejo telefonski priključek, in prav ta je bil razlog, da nas je poklicala Otočanka Marija K. V novem naselju namreč telefona še vedno ni, čeprav je nova telefonska centrala z zmogljivostjo 600 priključkov in je številki očitno dovolj, na priključek pa čaka okoli 60 prosilcev iz novega naselja že več let. "Kako je mogoče, da lahko krajevna skupnost preprečuje priključitev novega naselja na telefonsko omrežje?" sprašuje. Roman Gabrijel, vodja investicij pri Telekomu Slovenije, poslovni enoti Novo mesto, je povedal, da je v osnutku plana za prihodnje leto tudi Otočec, in sicer tista faza, kjer bi bila investicija rentabilna, ta pa vključuje novo naselje z bližjo

okolico, ki bi pokrila okoli 100 novih naročnikov. Trditve, da krajevna skupnost Otočec dela ovira, je zanikal, prav nasprotno: KS na Telekom zelo pritiska, da se telefonija čim prej uredi. Na zapis prejšnjega tedna se je odzvala bralka iz Benečije pri Trebnjem: "V vasi je le 7 hiš in nikogar ni, ki bi se pisal Kočevar. Prav tako pa tudi ni trebanjskega glasila z imenom Oznanilo." Žal je nekdo izkoristil ponujeno priložnost in povedal, kaj ga teži, pri tem spretno napletel svojo zgodbo, a pod drugim imenom.

Bralko iz Novega mesta zanima, ali je bil stečajni upravitelj Adrie Karavan Janez Pezdirc prej zaposlen v IMV-ju. Kot smo izvedeli pri direktorju holdinga IMV Jožetu Žlogarju, to ne drži, je pa sedaj zaposlen v Iskri Mokronog.

Delavka iz viniškega Vinteksa je opozorila na nevarno stanje v podjetju. "Normo vedno bolj zvišujejo, tako da delavci samovoljno odhajajo, režije je vedno več," je povedala, zadevo pa bo v eni od prihodnjih številki raziskala naša novinarka.

Milan iz Regrče vasi se strinja z mišljenjem Miloša Kovačiča, direktorja Krke, hkrati pa je postavil vprašanje: "Ali moraš biti tuji iz prave stranke, da lahko gradiš na črno?"

Fanika iz Šegove v Novem mestu je poklicala v imenu starejših občanov z Drske in Broda. Pohvalila je lepo zasajene gredice po mestu, hkrati pa je na mestne veljake naslovila apel, naj postavijo kakšno betonsko klopico na javne

površine. Tudi Blatnikova iz Šegove se obrača na občinarje: "Kdo je odredil številčenje parkirišč pred tremi bloki na Šegovi, katerih uporabniki smo tudi stanovalci. To je javno parkirišče že 18 let in očitno hoče nekdo spreiti ljudi zaradi parkirišč." Kot je povedal Feliks Strmole z mestne občine Novo mesto, občina tega ni odredila, pa tudi vloge za ureditev ni nihče poslal - če bi jo, bi na občini takšno početje preprečili. "Dobili smo le v vednost, da so parkirišča že označena, kar pa ni v skladu z uradnim postopkom. Očitno je šlo za samovoljno odreditev nekaterih stanovalcev, zadeva pa še ni končana," je pojasnil.

Ivan Cvirn iz Arnevega sela sprašuje direktorja Kovinarske, ali tudi on ni dobil plače za avgust, hkrati pa ne razume, kako je mogoče, da je dela tako veliko, denarja pa ni. Nerazumljivo je tudi dogajanje v Inlesovem obratu v Loškem potoku: "Če ima tovarna svoj les in žago, zakaj potem les kupuje od drugega?" Poslanec sprašuje, kako bi bili oni zadovoljni, če bi dobili plačo mesec kasneje.

Za konec pa še ena pohvala: iz Trbovelj nas je poklicala maratonska Hedvika Kotar, ki se udeležuje tudi tekov po Dolenjski in Posavju. Pohvalila je bioenergetika Ivana Pirca, ki ji je pomagal pri zdravljenju noge, tako da lahko sedaj spet teče. T. G.

ecstilna Javornik dnevi zelenjavnih jedi od 13. oktobra dalje rezervacije tel. 05/4778 Takovnik 1 (8232 Sentrupert)

ŠE ZNAJO KUHATI OGLJE - Ob mesecu divjačinske specialitete, ki jih organizira gostišče Vovko z Rateža, so k tej ponudbi dodali še ogelne oglja. Tako so v petek, 13. oktobra, pričeli pripravljati ogeljsko kopro pod strokovnim vodstvom Franca Noseta, ki se s to obrtjo ukvarja že 47 let. Kot pravi mojster, je potrebno ob kopi dežurati 24 ur, da ne pride do kakšne poškodbe na kopi, kajti potem oglje ne bi bilo kvalitetno. (Foto: J. Hartman)

Z obeh strani Gorjancev ANEKDOTE IN PRIGODE ZAPISAL JOŽE DULAR

Ko boste veseli Jože Peršina-Jakopec, doma iz Dolenjskih Toplic, je med zadnjo vojno v internaciji v Padovi skoval naslednje verzice:

Ko boste veseli za mizo sedeli in pili in peli naglas, Jakobca tudi, ki črv ga že grudi se spomnite včas!

Imel je srečo, vrnil se je, te besede pa so ostale zapisane v njegovi zidnici na Ljubnu.

I tebi, sinko! Partizani gredo mimo njive, na kateri stara ženica okopava krompir. Eden izmed njih vedro zakliče proti njej: "Mati, smrt fašizmu!" Naglušna kuma, ki ga ni razumela, veselo odvrne: "I, tebi, sinko, i tebi!"

taaaako ribo Zbral: Bojan Ajdič

Še ni prijela... Gost, ki je pred pol ure naročil pečeno ribo, je še ni dobil. Poklicala natakarka in vpraša: "Kaj je z mojim naročilom?" Natakarka mu odgovori: "Veseli smo naše ribe, ki jih imamo v večji bazenu, slabo prijemljejo."

Odsvetuje mu Bolj priložnostni ribič je nekdo ženi, da bi šel loviti ribe. Pa mu žena odsvetuje, rekoč: "Nikar ne bi, ne hodi danes, kajti danes je ribarnica zaprta, v bližnji trgovini kjer tudi prodajajo ribe, pa danes nimajo nobene več."

Halo, tukaj DOLENJSKI LIST! Novinarji Dolenjskega lista si želimo še več sodelovanja z bralec. Vemo, da je težko pisati, zato pa je lažje telefonirati. Če vas kaj žuli, če bi radi kaj spremenili, morda koga pohvalili, ali pa le opozorili na zanimiv dogodek iz domačih krajev, pokličite nas! Prislunhili vam bomo, zapisali, morda dali kakšen nasvet in po možnosti poiskali odgovor na vaše vprašanje. Čakamo vas vsak četrtek med 18. in 19. uro na telefonski številki (068)323-606. Dežurni novinar vam bo rad prislunhil.